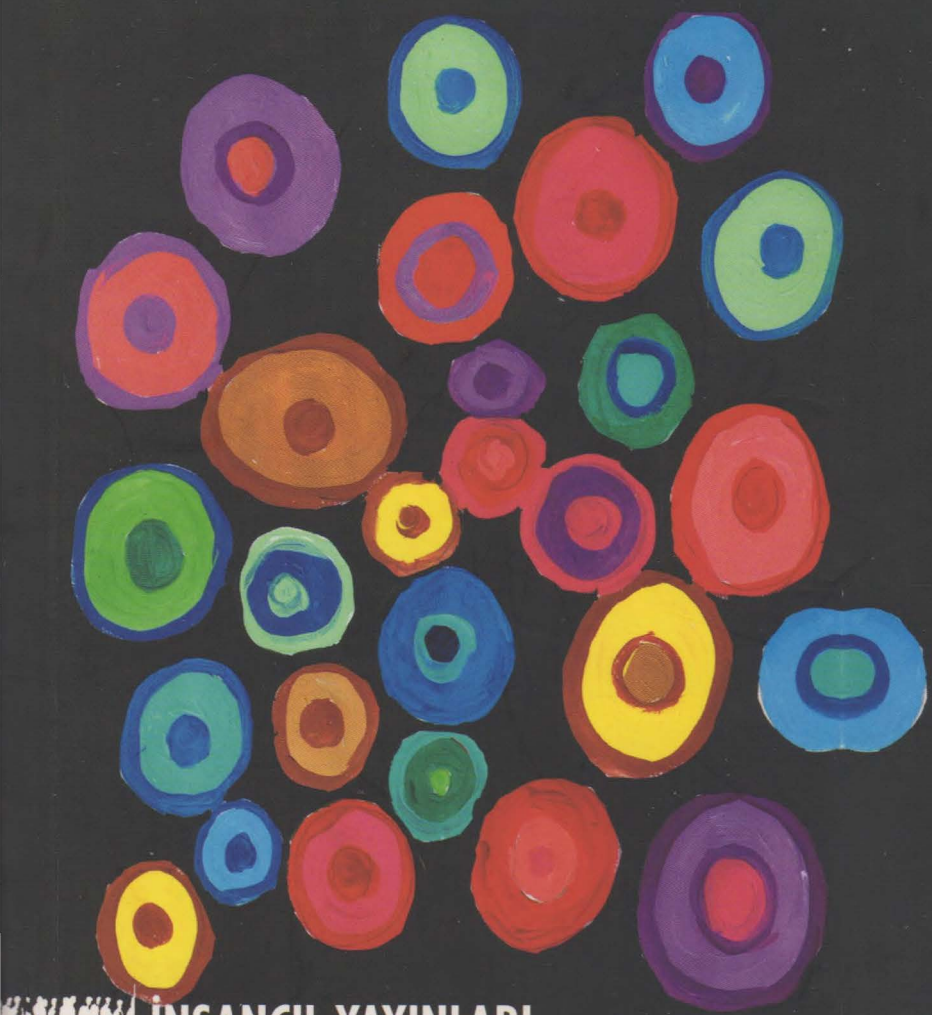
yol

inci aydın



İNSANCIL YAYINLARI

yol

İnci AYDIN

İnsancıl Yayınları: 94
Öykü : 10
ISBN 978-605-5958-00-8
1. Basım, Aralık 2007

İnci Aydın
YOL

Yayımcı: *Berrin Taş*
Yönetmen: *Cengiz Gündoğdu*
Ofset Hazırlık ve Kapak Tasarımı: *Deniz Saraç*
Baskı: Ezgi Matbaası

©İNSANCIL YAYINLARI
Küçükparmakkapı, İpek Sok. Zafer Han, No.10
Beyoğlu-İstanbul
Tel-Faks: 0212 249 80 19
e-mail: insancildergisi@hotmail.com
www.insancil.com

yol

İnci AYDIN

İnci Aydın; 01.01.1979 tarihinde Ankara'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini İstanbul'da tamamladı. 1996 yılında İstanbul Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümüne girdi. 2000 yılında mezun oldu. Aynı yıl bir devlet lisesinde edebiyat öğretmenliğine atandı. 2000 yılı yaz aylarında kısa bir süre Cumhuriyet gazetesi eğitim servisinde çalıştı. 2002 yılında Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümü, Yeni Türk Edebiyatı bilim dalında başladığı yüksek lisansı, 2005 yılında *"Tanzimat Romanlarında Şair Tipleri"* başlıklı tez çalışmasıyla tamamladı. 2004 yılında yazar Servet Çolak'la evlendi. 2007 yılında oğlu Tan Sümer Çolak doğdu.

İlk yazıları Evrensel gazetesinde yayınlandı. 2001'de İnsancıl Atölyesi felsefe- yazarlık kurslarında başladı. İlk öykülerini bu dönemde yazdı. Öyküleri, eleştirileri ve şiirleri İnsancıl, Yoğunluk, Evrensel Kültür dergilerinde yayımlandı. İlk öykü kitabı *"Yabancı"* İnsancıl Yayınları'ndan 2003 yılında çıktı.

İÇİNDEKİLER

Önsöz **7**
Gayriciddi Bir Soruşturma 13
Otobüs 19
Ananas 24
Ağ 30
Azimle Saçmalayan 39
Oruç 47
Yılbaşı 51
Yumuşak Yazar 61
Baykuş 67
Çakılların Şarkısı 71
Kimlik 77
Tejekkür 84
Tekerleme 90
Çöküş 99
Kart 130
Feminist 140
Dört Kişi 153
Kumkapı Sokağı 158
İş Adamı Musa 169
Paşabahçe Vapuru 177
Gitmiyorum Lan! 183
Cankurtaran 186
Bir Yemin Ettim ki 191
Hacana 199
Kozmetik Harikası 202
Ne Dediler **207**

ÖNSÖZ

YOL'DAKİ HAYAT

Gerçekçilik Sorunu

İnci Aydın'ın Yoi'u için ilk elde söylemem gereken şu. Edebiyatta insani birikimi kıran karşı-gerçekçi star sistemi yazarların döneminde İnci Aydın'ın gerçekçi olması son derece önemli.

Peki, nedir bunun anlamı.

Karşı-gerçekçi yazara göre nesnel dünya öznel dünyasıdır. Kendi bunalımını, aşksızlığı, arkadaşsızlığını, umutsuzluğunu insanlığın saltık durumuna getirir karşı-gerçekçi yazar.

İnsanlık içinden çıkılmaz bir bunalımdadır. İnsan yalnızdır. Aşık olacağı, arkadaş olacağı insan yoktur.

Gerçekten de olgulara bakıldıkta böylesi yalnız insan vardır. Kentlerde, büyük siteleri bırakın, beş katlı yapılarda birbirini tanımaz insanlar. Aşık olmak, arkadaş olmak gerçekten zordur.

Peki bunlar yazılmamalı mı.

Yazılmalı.

Bir koşulla. Bütün bu insanlar, insanlık tarihinin diyalektik süreci içinde anlatılmalı.

Bugünün bunalımlı yalnız insanının konumu, insanın varoluşundan kaynaklanan bir durum değildir... İnsanın bu konumu, yöntemli iş bölümüne dayanan burjuva uygarlığının sonucudur.

Edebiyatı insanlık tarihinin diyalektik sürecinden koparmazsan, bu söylediğimi, nesnel gerçeği görürsün.

İnsanlık tarihinin diyalektik sürecinde Sofokles'te Antigone, Tolstoy'da Levin, Yakup Kadri'de Fuat, Orhan Kemal'de Murtaza, Kemal Bekir'de Hüsnü, belli bir toplumda ortaya çıkmış tipik karakterlerdir.

Lukacs, bu konuda şöyle der:

"Burada bir kavşak noktasıyla karşılaşıyoruz: Her türlü biçimsel düşünceyi bir yana bırakıp soruyu soyut, felsefi anlamıyla soracak olursak, (gerçekçi okul için) –salt estetik olmayan düşüncelerle de varılan- geleneksel Aritoteles yargısına varırız: İnsan zoon politikon'dur, yani toplumsal bir hayvandır. Aristoteles'in bu yargısı bütün büyük gerçekçi edebiyat için geçerlidir."(1)

Gerçekçi eserin anlamı budur, insan toplumsaldır. Karşı-gerçekçide insan toplumdışıdır. Toplumla hiçbir ilgi yoktur.

İnci Aydın için gerçekçi dedim. İnci Aydın Yol'da yirminci yüzyılın sonuyla, yirmi birinci yüzyılın eşiğindeki Türkiye'de tipik karakterler gösteriyor bize.

İşte insan... çocuğuna sakız, mendil sattırır. Zamparalık yapar. Zayıflama derdine düşer. Korkaktır. Yüreklidir. İşçidir. Burjuvadır. Yalancıdır. Doğrucudur... Hepsi bizim insanımız.

İnci Aydın, gerçekçi bir bakışla, estetik düzlemde insanımızı gösteriyor bize. Peki karşı-gerçekçi yazarla gerçekçi yazar nasıl oluyor da

yol ağzında ayrılıyorlar. Lukacs bu ayrımı şöyle anlatır. *"Öznel biçimde işlenen mimesis oluşumlarının estetik olanın özgül nesnelliği düzeyine yükselmesi, ancak öznenin tikeiliği dışına çıkmakla gerçekleşebilir."*(2)

Yol ayrımı burada. Karşı-gerçekçi yazar tikeiliği aşamaz. Kendini kendine tutsak etmiştir o. Gerçekçiyazar tikeiliği kırar, insana açılır.

İnci Aydın, tikeiliği kıran, insana açılan gerçekçi bir yazar.

Kurgu

İnci Aydın'ın öykülerinde estetik yapı nedenselliğe dayalı olay örgüsüyle, sağlam bir kurguyla yükselir. Devingen kurgu, her öyküde olayın zorunlu sonucu olarak değişir. Söz gelimi, *Ağ* adlı öykü klasik biçimde kurgulanmıştır. *Bir Yemin Ettim ki* adlı öykü geriye dönüşlerle ilerler. *Çöküş* adlı öykü çeşitli yollarla Türkiye'yi gösterir.

Öykülerin biçimi öznel değil, zorunludur. Gerçekçi yazar için biçim öznel ya da saltık değildir. İzleği taşıyacak her biçim kullanılabilir. Biçimci yazarda olduğu gibi biçim amaç değildir.

Biçim içerik ilişkisinin önemini Kagan şöyle açıklar.

"Diyalektik maddeci felsefe, gerçek dünyadaki nesnelerin, fenomenlerin ve süreçlerin içeriği ile biçimi arasındaki ilişkilerin genel yasalarını açıklayarak, biçimin içeriğin varoluşu, içeriğin gelişme yöntemi, içeriğin cisimlenişi ve anlatımı olduğunu kanıtlar. Bunun için, biçimin karakteri, içeriğin karakterince belirlenir, ona bağımlıdır, onunla koşullanmıştır."(3)

İnci Aydın'ın öykülerinde, her öykünün biçimi, içeriğin özelliğine göre belirlenir.

Önemli Olan

İçerik gerçekçi yazar için ayrıntı seçiminde önemlidir. Lukacs ayrıntı için şöyle der: *"Ayrıntı eleştiriden yoksun bir tutumla ele alınırsa, yazar önemli ayrıntıyla önemsiz ayrıntıyı birbirinden ayırt edemeyeceği için sonuç gelişigüzel bir doğallık olur."*(4)

Gelişigüzel doğallığa nasıl düşülmez, önemliyle önemsizi ayıran nedir. Lukacs'ı izlersek, buna görüngü deriz. Yazar öznellikten sıyrılıp insanlığın diyalektik süreciyle bakarsa nesnel gerçekliğe, önemliyle önemsizi ayırır.

Bu açıdan İnci Aydın'ın öykülerine baktıkta asıl olanın, önemli olanın estetik bir kurguyla yansıtıldığını görürüz.

Önemli olan yansıtmada dilin katkısını görmek gerekir. Aslında bir yazar için dilden söz etmek gereksizdir. Çünkü dil, yazar için hem araçtır, hem amaçtır. Bu anlamda diyalektik bir işlevi vardır dilin.

Dil araçtır. Yazar, dil aracılığıyla nesnel gerçekliği yaratacaktır. Aracın sağlam olması, doğru kullanılması zorunludur. Yazar, önünde sonuna dille kurar dünyasını. *"Giriş yaptı, sesin sahibi, güzellik sahibi, elin sahibi"* benzeri bozuk bir dille yansıtılamaz dünya.

Bozuk dil edebiyatı bozar. Bozuk dil, edebiyatımızı bozmuştur. Bu açıdan bakıldıkta İnci Aydın doğru kullanmış dili.

Dil amaçtır. Yazar, dilin boyutlarını, kullanım alanını genişletmelidir. Burada yer-dil ilişkisi önemlidir. Bütün gerçekçi yazarlarda yer'in işlevi vardır.

Bu işlev dille sağlanır.

Gerçekçi yazarda dil *"yer"*i boşlukta dolaşmaz. Hava soğuksa, soğuk olduğu için soğuk değildir. Havanın soğukluğu işlevlidir. Yazar iş olsun, sayfa dolsun diye *"yer"*i anlatmaz.

Yazar, dil *"yer"* ilişkisiyle canlandırır öyküsünü.

İnci Aydın'da her *"yer"* işlevlidir.

İnsan

Baştan beri söylediklerim hep insan içindir. Yazarın amacı, insanı anlatmaktır, insanı araştırmaktır. Gerçekçi eser bu yanıyla, insana yaşamadığı deneyimleri yaşatır. Deneyim kazandırır insana.

Ben İnci Aydın'ın öykülerinde insanı gördüm. Yan tutmadan, nesnel bir gözle insanı anlatmış İnci Aydın.

Terentius demiş ya *"İnsani olan hiçbir şey bana yabancı değildir"*, İnci Aydın da öyle, insani olan hiçbir şeye yabancı değil yazarımız.

1 G. Lukacs, *Çağdaş Gerçekçiliğin Anlamı*, Çev: Cevat Çapan, Payel Yayınevi, İstanbul 2000, s.23

2 G. Lukacs, *Estetik II*, Çev: Ahmet Cemal, Payel Yayınevi, İstanbul 1992, s.131.

3 M. Kagan, *Güzellik Bilimi Olarak Estetik ve Sanat* , Çev: Aziz Çalışlar, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul 1982, s. 420

4 Lukacs, *Çağdaş Gerçekçiliğin Anlamı*,s.58.

Cengiz Gündoğdu

Beyoğlu, Eylül 2007

GAYRICİDDİ BİR SORUŞTURMA

Herkesin bir çalar saati vardır
bilmez miyim
Herkesin bir çalar saati gibi
bir de annesi
Herkesin ciddi günleri vardır
bilmez miyim
bir de gayriciddi günleri

Herhangi bir sabah. Uyanmamak için direniyordum. Çalar saatimi bir tekme darbesiyle kırdığım günden beri yatmadan önce annemi kuruyorum. O uyandırıyor. Daha doğrusu uyandırmaya çalışıyor. Hatta bu konuda pek çok taktik geliştirdi. Çoğunda da başarılı oldu. Ama zamanla bu taktikler bana pek sökmemeye başladı. Annemin yeni arayışlar içinde olduğunu duyumsuyordum. Bu nedenle uyandırmak için söyleyebileceği her şeye karşı hazırlıklıydım. En azından öyle düşünüyordum. *"Yangın çıktı. Binayı terk ediyoruz./ Rektör aradı. Devamsızlıktan kalacakmışsın..."*

Dediğim gibi de oldu. Bu kez uykuyla uyanıklık arasında seçebildiklerim arasında, *"soruşturma, postacı, n'aptın"* gibi sözcükler geçiyordu. Önem vermedim. Ama susması için ya-

rım doğruldum. Tek gözümü açtım. Ötekini açmıyordum. Uykum tam kaçmasın diye. Onu dinlemeye başladım. Uyku haliyle duyduğum sözcüklerden şimdi şimdi bir cümle kurmayı başarmıştım. Hakkımda soruşturma açılmıştı?! Öteki gözümü de açmak zoruna kalmıştım. *"Elveda"* dedim ıslak gözlerle uykuma...

Yatakta oturdum. Düşünmeye başladım. Sabah sabah insanın zihni herhalde daha berrak oluyor ki, soruşturma açılması için gözümün önünde pek çok neden sıralanmaya başladı. Söz gelimi, geçen Çarşamba, asistanlardan biri elimde Asım Bezirci'nin kitabını görmüştü. Ardından da pis pis sırıtmıştı. Zaten bunların gülenini görmedim. Hepsi sırıtıyor ya da somurtuyor. Gerçi kitap tamamiyle dersimizle ilgiliydi ya, hiç belli olmazdı. Yakıp da kurtulamadıkları adamların kitaplarını okumak suçundan soruşturma açmış olabilirlerdi. Bu düşünce çok saçma geldi. Belleğimi zorlayıp gerilere gittim, daha gerilere. Vize haftasında Muhammed'den fotokopi çektirmek için Osmanlıca ders notlarını ödünç almıştım. Muhammed biraz İslamcıydı ya, bana Arap harfleriyle yazılmış birtakım kağıtlar verirken görmüşlerse, onların yayın organlarının önemli bir kişisi sanmış olabilirler miydi beni?.. Ya da... Bir keresinde kantinde sol bir gazeteyi okurken bu kez bizim bölümün doçentlerinden biriyle göz göze gelmiştim. Çay makinesi bozulmuştu herhalde ki, kantine kadar inip çay alma zahmetine katlanmıştı. Kaşlarını havaya o kadar kaldırmıştı ki, alnından yukarı fırlayıp çıkacak sanmıştım çizgi filmlerdeki gibi. Bu görünüm karşısında bu hocayla uzun yıllar muhatap olacağımı anlamıştım. Yanılmamıştım. Hoca profesör, ben son sınıf öğrencisi olmuştum. Ama onun dersini bir türlü geçemiyordum. Kibarlık bende kalsın. Öyleyse hoca amacına ulaşmış, beni süründürmüştü. Niye bir de üstüne soruşturma açtırsındı ki!? Uzatmayayım.

Yaptığım trajik kurgulardan sonra, gerçeklikle yüzleşmeye karar verdim. Yataktan kalktım. Ağır ağır salona ilerledim. Koridor yine küf kokuyordu. Kokuyu umursamadım. Küçüklükten beri umut dolu bir kız olmuşumdur. Salona adımımı attığımda, annemin renkli balonlar uçuşturarak *"Şa-kaa, şa-kaaa"* diye çevremde zıplaması umudu hâlâ yüreğimin kuytu bir köşesinde gizliydi ya, neyse... Tahmin edilebileceği gibi öyle olmadı. Annem asık bir yüzle çevremde dolanıp *"Ne yaptın kızım? Yüreğime mi indireceksin benim?"* sorularını yineliyordu. Bir de ben bilebilseydim ne yaptığımı!

Az Sonra...

"04 Mart 1999
Sayı: T. 184

Aşağıda belirtilen nedenden dolayı hakkınızda açılan disiplin soruşturması ile ilgili olarak gene aşağıda belirtilen tarih ve yerde savunmanızı yapmak üzere hazır bulunmanız gerekmektedir. Yüksek Öğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin 16. maddesine göre özürsüz olduğunuz ve bu çağrıya uymadığınız veya özrünüzü zamanında bildirmediğiniz takdirde savunmadan feragat etmiş sayılarak, diğer delillere dayanılmak suretiyle hakkınızda gerekli kararın verileceğine, bilgilerinizi rica ederim.

Dekan
Prof. Dr. Fahrettin Memecan

Soruşturma Yeri:
Yönetim Kurulu Odası

Tarihi ve Saati:
01 Nisan 1999 günü saat 10.00 da.

Soruşturma Nedeni:
Gayrı ciddi sınav kağıdı vermek."

Şaka gibi! Okur okumaz her genç kızın yapacağı şeyi yaptım. En yakın arkadaşımı aradım. Hilal de yeni uyanmış olacak, homurdandı biraz, sağ olsun. Böyle günlerde en yakın arkadaşınızın anlayışlı homurdanması gibisi yok. Ona da bir kağıt gelmişti. Daha ufaktı. PTT'ye kadar zahmet edip gelmesi isteniyordu. Bu sırada annem bir elinin tersiyle öteki elinin avuç içine vuruyor, küçük adımlarla salonun bir ucundan bir ucuna yürüyordu.

İki yol arkadaşı PTT'ye doğru yola koyulduk. İtiraf etmeliyim, yalnız kalmadığımı düşünerek sevinmiştim. Bir yandan için için seviniyor, bir yandan da bencilliğime kızıyordum. Neyse ona getirilen kağıt farklıydı biraz. Orasına burasına delikler açılmıştı. Görünümü benimkinden daha ciddiydi. Hilal'in iri gözleri yaşlarla doldu. Acaba, tasdikname miydi bu? Anlamanın tek yolu vardı. Kağıdı ağır ağır açtı. Gözlerini yumdu. Sonra açtı. İSKİ faturasıymış. Ben sağ tarafa düştüm ağlayarak(soruşturmada yalnız kalmıştım), o sol tarafa düştü ağlayarak (sıyırmıştı gene).

Bu soruşturmayı hangi hocanın açtırdığını öğrenmeliydim. Bu kez iki yol arkadaşı okula doğru yola koyulduk. Yine birçok kurguyla tabii.

Öğrenci İşleri'ndeki harika memurları, harika bir şekilde sıkıştırıp, soruşturmayı çok harika pedagojik formasyon hocamın tertiplediğini öğrendim. Ne güzeldi. Her şey harika. Harika jetonlar harika zihnime paraşütle düşmeye başladı o an. Son öğretmenlik formasyonu sınavında, yanıtını bilmediğim bir soruya gayet pedagojik bir şiir yazarak yanıt vermiştim. Yunus Emre'nin Can Pazarı:

Ya Rab bu ne derttir derman bulunmaz
Yar bu ne yaradır melhem bulunmaz
Benim garip gönlüm aşktan usanmaz
Varıp yâre gider hiç geri dönmez.

Aşık olan gönül aşktan usanmaz
Alıiret korkusun bir pula saymaz
Aşk pazarıdır bu canlar satılır
Satarsın bu canı hiç kimse almaz
Dönüp de bakmaz

Dönüp dönüp sana öğüt verirler
Dünya malı ile gözün boyarlar
Aşık öldü deyi sâlâ verirler
Ölen hayvan olur aşıklar ölmez

Soruşturma Günü

Biz birkaç arkadaş kurul odasının önünde, içerdekilerle ilgili canavar, ejderha öyküleri anlatıyorduk. Dahası bu öykülere kendimiz de inanıp şaşkınlıkla gözlerimizi kırpıştırıyorduk.

Önce, ilerdeki sandalyede oturan arkadaşı da soruşturma açılanlardan biri sandık. Yanımıza çağıracaktık ki, sandalyesinin üzerinde bir iki kıpırdandı. Kafasını sağa sola çevirdi. Birini arıyor gibiydi. Ergenlikten çıksam mı çıkmasam mı ikilemini dudağının üstündeki ince tüylerden belli ediyordu. Yüzü kızarmıştı hepimiz ona bakınca. Sonra bize baktı. Şişkin montunun iç cebinden bir telsiz çıkardı. Hepimiz şaşırmıştık. Biz ne kadar önemli insanlardık böyle. Biraz da kasılmıştık hani. Bizim için bu Cumartesi günü üşenmeden sivil polis getirtmişlerdi. Birbirimize anlattığımız öyküler onu da korkutmuş olmalıydı. Pembe yüzü yavaş yavaş sararmaya, sonra da beyazlaşmaya başladı. Tam o anda sıra bana geldi. İçeri girdim.

İçeride uzun bir masa vardı. Derin bir sessizlik.Masanın üzerinde eski bir daktilo, daktilonun başında saçı bıyığı beyazlamış bir memur amca, gözlüklerini burnunun ucuna dü-

şürmüştü. Uzun, geniş pencereler odayı aydınlatıyordu. Pencerenin önünde bir adam duruyordu. Adamın başında kahverengi fötr bir şapka vardı. Arkası bana dönüktü. Ellerini, bej pardösüsünü sıyırarak, pantolonunun ceplerine sokmuştu. Adamın dedektif olduğunu düşünmeye başlamıştım. Adam, pencereden dışarıyı izleyerek bana sorular yöneltiyordu. *"Emin misiniz, doğru söylediğinizi nereden bileyim?"* diye sorarken yalnızca profilden keskin yüz çizgilerini görebiliyordum. Açıkçası çok heyecan verici olduğunu belirtmeliyim. Adınız? Tak ta tak! Soyadınız? Ta tak ta tak! Ağzımdan çıkan her sözün böyle gürültüyle kayda geçirilmesi, adım ve soyadım konusunda bile düşünmeme neden oldu.

Son Soru: Niye şiir yazdınız?

Son yanıt: Türk Dili ve Edebiyatı öğrencisi olmanın gerektirdiği anlayışla, soruyu yanıtsız bırakmaktansa, bir Yunus Emre şiiri yazmanın daha uygun olacağını sanmıştım.

Bayramda soruşturmanın sonucu geldi.

"Bayramınızı kutlar, kızınızı kınarız."

OTOBÜS

Harem Otogarı 22.00 sularında her zamankinden kalabalıktı. Soğanlı, yumurtalı, beyaz peynirli sandviç satıcıları, simitçiler, midye dolmacılar, kestane közleyenler, cız bız köfteciler, kokoreç satıcıları, *"boynumuz ağrımasın"* diye bağıran küçük yastık satıcıları, lahmacuncular, börekçilerle doluydu. Demir bir halkaya geçirilmiş küçük nane şekeri poşetlerini satan adam, bavulunun önünde ellerini kavuşturmuş kadına yanaştı.

- *Mide bulantısına birebir. Alır mısın abla?*

- *Aman sağol, istemez.*

Adam ilerlerken geriye bakıp bakıp genç kadını iştahla süzüyordu. Dinmeyen, gittikçe artan bir uğultu vardı garda. Otobüs şirketlerinin önü, sarı karton kutularla, irili ufaklı plastik bidonlarla doluydu. Dokunulsa patlayacak kadar içi doldurulmuş kolilerin, bidonların üstünde alıcının adı yamuk yumuk ama okunaklı biçimde yazıyordu. Bu sırada kadının kocası içeride biletleri almaya çalışıyordu.

Beyazı grileşmiş bir masanın başında, genç, göbekli bir adam oturuyordu. Saçlarının önü seyrelmişti.

- *Pardon. 23.00 Antalya arabasında yer ayırtmıştık.*

Adam, anlamsız bakışlarla baktı. Tam konuşacakken telefon çaldı.

- Alloo... Öz Balkaymak... Ankara mı?... Tamam abi... Hallederiz. Yer yok ama ... Bulunuz bir çaresini. Yirmi dört saat açığız abi.

Karşısındaki adama döndü. Önündeki çizgili kağıda bir şeyler karalayarak:

- Son seferimiz 21'deydi. Bitti.

Sigarasının külünü tablaya silkti.

- Nasıl olur? Abdullah Bey'le görüşmüştüm.

- Öyle desene abi! Tamam hallederiz. Siz bekleyin biraz. Hah, otobüs de geldi işte.

302 model bir Mercedes, poflayarak yanaştı. Üstünde otobüs firmasının adı yazmıyordu.

- 80 YTL vereceksin abi!

- Hı?

- İki kişi değil miydi?

- Tamam. Yer?

- İçeride arkadaşlar halleder abi!

- Biletler?

- Gerekmez abi.

Melisa kollarını kavuşturmuş, gezgin satıcıların çığırtkan sesleri arasında Antalya'yı düşünüyordu. Dayısı hastalanmıştı. Ölüm döşeğinde son kez yeğenini görmek istemişti. Gitmemek olmazdı. Bayramda yer bulmak öyle güçtü ki. Ama zorunlu...

- Otobüsümüz geldi.

- Hani?

- Önünde duruyor.

Melisa'nın ince kaşları çatıldı. Dudakları büzüldü. Gözlerini iri iri açarak:

- Buna mı bineceğiz? diye sordu tiz bir çığlıkla karışık.

- Ah, kusura bakma hayatım, uçak rötar yapmış da!

- Ay çok komiksin!

Muavin Hidayet bagajları yerleştirdi. Sigarasını bitirmeden otobüs kalktı. Koltuklar arasındaki uzaklık azdı. Ayakla-

rı uzatmak bir yana, bacakların sığması bile zordu. Otobüs tıklım tıklım doluydu. Dahası kimi ikili koltuklara üçer kişi sığışanlar da vardı. 3- 4 numaralı koltuklarda iki adam oturuyordu. Muavin Hidayet telaşla:

- *Abi, siz kalkın oradan!*

- *Yav, bu kaçıncı kaldırman yeğenim.*

- *Abi, kalkın siz, kalkın. Tapusuyuan vermedik ki. Sahipleri gelene kadar. 22 numara sen de kalk. Geç abi 3 numara onun yerine. 34 numara sen de hostes koltuğuna otur. Geç abi 4 numara 34'ün yerine.*

Melisa ve Mustafa şaşkınlıkla Muavin Hidayet'i izliyordu. Hidayet, tıknaz, kısa boyluydu. Sinekkaydı traş olmuş, kafasını da 3 numaraya vurdurmuştu. Bakır ten rengini belirginleştiren beyaz bir gömlek giymişti. Üstünde pantolonuyla aynı renkte lacivert bir yelek vardı. Otobüste kır gezisine gidenlerin tıka basa doldurduğu ada vapurunun dağınıklığı vardı. Kucaklarda avaz avaz bağıran çocuklar, ıslanmış palto kokusuna karışan ter, ayak, soğan kokusu.

Şoför yolda birkaç kez durdu. Yere gazete kağıdı serdiler. Birkaç yolcu daha bindi. İçlerinden biri minderini yanında getirmişti. Poposunun altına koyuverdi. İki yolcu yerde bağdaş kurarak yolculuk etti. Arkada yerde oturan bir adam daha vardı. O da naylon torbasını kendisine yastık yapmış, kıvrılıp uyumuştu bile. Bu, korsan bir seferdi. Mustafa, kaygıyla şoförün arabayı kullanışını izliyordu. Birden...

- *Tak taka taka taka taak!*

- *Bu ses ne?* diye irkildi Mustafa.

- *Ne sesi abi?* dedi Hidayet çevikçe yanına seğirterek.

- *Tak taak taak taaak?*

- *Ha bu mu?*

- *Evet bu!*

- *O, kapı abi. Rüzgarda çarpar böyle.*

- *Kapı kırık mı?*

- *Kırık abi, yaptıramadık.*

Hidayet bir anda iğneyle dürtülmüş gibi irkildi. Sonra...

- *Koridordakiler yere yatsın,* diye bağırdı. Otobüsün ışıkları kapandı. Koridordakiler eğildiler.

- *Polisi atlattık,* dedi Hidayet rahatlıkla. Sonra da ıslık çalıp koridordakilerin arasından sıyrılarak plastik bardak dağıtmaya başladı. İçecek servisi yapılacaktı. Tek içecek kola'ydı.

Hidayet bardakları ağzına kadar doldurmuştu. Öndeki koltuklara yapışık tepsiler de kırık olduğundan pek çok kişi üstüne döktü. Melisa:

- *Çok doldurdunuz,* dedi ters ters.

- *İç abla... İç iç. İçersen dökülmez.*

- *Muavin Bey!*

12 numaradaki bıyıklı, erkek irisi kadındı seslenen.

- *Buyur abla.*

- *Kaloriferi yok mu bu otobüsün?*

- *Var abla, şimdi yaktırırım.*

Beş dakika içinde otobüs, bir fırın kadar sıcaklaşmıştı. İnsanlar önce şallarını, atkılarını sonra sırasıyla ceketlerini, hırkalarını, kazaklarını çıkardılar. Gömlekliler üst düğmelerini açtılar, kollarını sıvadılar. Yüzler pembeleşti. Alınlarda boncuk boncuk terler birikti. Yolcular birer ikişer söylenmeye başladı.

- *Ayarı yok mu bunun?*

- *Piştik canım, piştik.*

- *Vur dedik, öldürdün.*

Şoför kaloriferi kapattı. Az sonra otobüs soğumaya, yolcular da yavaş yavaş giyinmeye başladı.

Hidayet şoförün yanına geldi. Yere bir minder koyup oturdu. Yol alabildiğine sisliydi. Bir metre sonrasını görmek güçtü. Şoförse basıyordu gaza. Hidayet'in aldırdığı yoktu. O, be-

yaz sis yığınına bakıyor, Gülcan'ı düşünüyordu. Kömürlüğün orda sıkıştırıvermişti bir gün... Gülümsedi.

- *Hele bir kahve yapıver Hido,* dedi şoför. Bir sigara yaktı. Hidayet suyu almaya giderken 14 numaralı yolcunun ayakkabılarını çıkardığını gördü.

- *Amca Bey, ayakkaplarını giy! Yassak!*

- *Uyumaz ki ayakkaplarları!*

- *Ben bilmem. Yassak.*

Adam sıkıntıyla, karnına çektiği bacaklarını indirdi. Ayak uçlarını ayakkabılarının içine soktu. Muavin Hidayet, elinde kahve, şoförün yanına giderken şişman bir adamın gürleyerek horladığını işitti. Dürtmeyi düşündü. Ya adam elini kolunu deli deli sallarsa... Kahve üstüne dökülürdü. Gülcan'ın karşısına lekeli mi çıkacaktı? Önce kahveyi verdi.

- *Buyur kaptan.*

- *Canına değsin koçum.*

Hidayet yengeç gibi yan yan yürüyerek adamın yanına vardı. Eliyle omzuna vurdu.

- *Hoop, hemşerim.*

- *Hork kork... Hı?*

Adam akı kanlanmış gözleriyle baktı.

- *Horluyorsun amca bey. Yassak!*

- *Hmmm,* dedi adam. Tersini dönüp uyumaya devam etti.

Arkada bir bebek ciyak ciyak ağlıyordu. Arkaya ilerlerken yolculardan biri gürültüyle yellendi. Gürültülüler neyse de gürültüsüzler fena kokutuyordu otobüsü. Hidayet pembe renkli oda parfümünü bolca sıktı. Yorulmuştu. Gülcan'ı düşündü.

ANANAS

Ananas hazır giyim mağazası ilk açıldığında, Bahariye'nin ortasında iki katlı bir bina kiralamıştı. Ürünleri kaliteliydi kaliteli olmasına ama, fiyatlar kimseyi yaklaştırmıyordu. Birkaç yıl sonra mağazanın ürün satış politikası değişti. Mevsim sonlarında % 50, dahası %70'e varan indirimler başlatıldı. Ürünler, Endonezya'da, Malezya'da, Çin'de ucuz emek gücüyle üretiliyor, sonra da ucuz mal hızlı sürümle satılıyordu. Satış yöntemi kısa sürede meyvelerini vermeye başladı. Dört katlı bir binaya taşındılar. Birkaç semte şube açtılar. Bir kargo şirketiyle bir banka da kurdular. Bahariye'deki mağazalarını genişlettiler, iç dekorasyonunu değiştirdiler.

Satılan giysiler ucuz, kaliteli olunca Ananas alıcısız kalmıyordu. Bahariye'deki tüm kaliteli mağazaların *"tozunu attırmıştı"*. Bahariye'ye gelip Ananas'a uğramayan insan sayısı azdı. Büyük beden giyenlere uygun giysi pek yoktu burada. Yine de büyük beden giyenler, ya çocuklarına, yeğenlerine buradaki penyelerden, pantolonlardan alıyorlardı, ya da cüsselerine, ürünün üstündeki beden numarasına aldırmadan, ıkına sıkına kendilerine bir şey uydurmaya çalışıyorlardı.

Kasiyer kızlar da, kulaklıklı mikrofon takmış Ananas çalışanları da, o gün belirlenen giysiyi giyiyorlardı. Kimi zaman

yarım kol kazakla siyah pantolon, kimi zaman yeşil pantolonla beyaz badiydi bu üniforma.

İşçi kızların hepsinin yüz çizgileri orantılıydı. Kızlar işe alınırken, pek çok özelliğin yanı sıra alımlı görünmeleri de isteniyordu. Bu canlı mankenler, Ananas'm giysilerini ne kadar ustalıkla taşırsa, alıcıların alım isteği o kadar artardı. Çalışan bayanların arasından, üst düzeye atlayanlar da vardı. Bunlar daha serbest giyiniyordu. Eski arkadaşlarını denetleyici gözlerle süzüp geçiyorlardı.

Mağazanın girişinde, elinde telsiziyle, boynunda Ananas sembollü kravatıyla güvenlik görevlisi her içeri girene:

- *Hoş geldiniz. Çantanıza dikkat edin lütfen.*

Her çıkana:

- *İyi günler*, derdi.

Güvenlik görevlilerinden öbür ikisi katlar arasında dolaşırdı. Yine de indirim günlerinde hırsızlık yapılmasına engel olunamazdı.

Bahar sonu indiriminin başladığı günlerdi. Bir Cumartesi. Mağaza 10.00'da açılıyordu. Saat 09:30'da mağazanın önünde yirmi metrelik bir kuyruk oluşmuştu bile.

Giriş katıyla birinci katta ikişer kasa vardı. Kasiyer Ekim, zor bir gün geçireceğini biliyordu. Cumartesi kasası, hem %70 indirim günleri. Bugün bütün Ananas çalışanları için zordu. Sıkıntıyla iç geçirdi. Böyle ışıklı bir Mayıs gününde, denizin karşısında bir çay bahçesinde olmalıydı. Yanında hiçbir şey istemiyordu. Güneşin ışığı yanaklarında gezinsin, dalgaların sesini dinlesin, serçelerin şarkıları tek müziği olsundu. Saçlarını ensesinde toplayıp, lastikli bir tokayla tutturdu. Aynı katta görev yaptığı Melike, hırkaları askıya asarken göz kırptı Ekim'e.

- *N'aber?*

Omuzlarını kaldırıp indirdi Ekim.

- N'olsun. Bugün biter mi?

- Bitmez mi? Sen dert etme.

Kapı açılmıştı. Alıcılar birer ikişer koca mağazanın içine doluştular. Aradan bir saat geçmişti. Mağazanın içi, vızıldayan bir arı kovanını andırıyordu.

Ekim, giysilerin alarmını söküyor, alışkın hareketlerle giysileri katlıyor, büyüklüğüne göre Ananas torbasına yerleştiriyor, yapılan alışveriş 200 YTL'nin üstündeyse deriden bozuk para çantasını armağan diye veriyordu. Tabii bunları yaparken çok hızlı davranıyordu. *"Fatıraya ne isim yazalım? Semt? İyi günler. Sıradaki... Fatıraya ne isim yazalım?.."*

Melike, didik didik edilmiş gömlekleri birer birer katlıyor, o katlarken alıcılardan biri gömlek yığınının en altındakini özensizce çekip çıkarıyor, katlanan bütün gömlekler bozuluyordu. Melike işe ilk başladığında buna epey bozulmuştu. Zamanla alışmıştı.

Giriş katının kasa kuyruğu, elbise bölümünde bir eğri çizerek, üst kata kadar uzanıyordu. Birinci kat kasasının kuyruğu ikinci katın ayakkabı bölümünde bitiyordu. Neler yoktu ki: 19 YTL'ye keten ceketler, 8 YTL'ye pantolonlar, renk renk penyeler, 10 YTL'ye ayakkabılar, 15 YTL'ye gece elbiseleri... Alıcılar kucak dolusu giysilerle kuyruğa giriyorlardı. Kimi uyanıklar mağazaya gelir gelmez sevgililerini, kocalarını uzayıp giden kuyruğa sokuyor, adamlar korkuluk gibi sırada dikilirken, onlar katlar arasında dolaşıp, beğendikleri giysileri toparlıyorlar, bunları sırada kendilerini bekleyen kızgın korkulukların kucaklarına yığıyorlardı.

Aradan bir saat daha geçmişti. Mağazada yürümek zorlaşmıştı. Soluk almak bile güçtü. İnsanlar on, on beş kişilik kümeler durumunda yığılmış, kendilerine uygun bir şeyler arıyordu. Az ileridekiler ayakkabılarını çıkarmış yeni ayakkabılar deniyorlardı.

- *Sok biraz ayağını sok,* diyordu bir anne kızına. *Bu paraya başka yerde bulamayız. Ne var bir numara küçükse. Zamanla genişler.*

Kabinler doluydu. Pek çok kişi kabin umudunu yitirdiğinden, ortalık yerde soyunuyor, fanilasıyla ya da sutyeniyle kalıyordu. Ne de olsa herkes kadındı. Ha, sırada bekleyenler mi? *"Onlar bizden sayılır"* diyorlardı kadınlar gülüşerek.

Uğultu, kalabalık baş döndürücüydü. Melike büyük bir sabırla gömlekleri katlamayı sürdürüyordu. Otomatiğe bağlanmış, düşünmeden hareket eden bir makine gibiydi. Bir üniversitenin sosyoloji bölümünde okuyordu. Ailesine yük olmamak için çalışıyordu.

- *Tam da adet olacak günü buldum,* diye içinden geçirdi. Karnını ovaladı. Şu an tek isteği ayaklarını uzatıp kitap okuyabilmekti. Dahası kitap okurken uyuyakalmak da hoş olurdu. Baldırları ağrımaya başlamıştı bile. Kendi kendine gülümsedi. Eve gittiğinde annesi çayını demlemiş olurdu. Ne de güzel çay demlerdi.

- *Bunun 38 bedeni var mıaa?*

Melike önce anlamadı. Sarı gölgeli saçlı bir kız, alnının üstündeki bir tutam saçı kelebek bir tokayla tutturmuştu. Anlamsız gözlerle Melike'ye bakıyordu. Melike barkod numarasını mikrofonla söyledi. Bir dakika sonra:

- *38 bedeni kalmamış.*

- *Yaaaa! Uf kızaaam. Sezen bizde eşek şansı var abiieee!*

- *Neden Melisa?*

- *Dün de caddedekine bakmıştık ya kızaaam!*

Sezen, kulağından omuzlarına sarkan ağır boncuklu küpelerini sağa sola salladı. Gölgeli saçlarını tepesinde yumurta biçiminde toplayarak topuz yapmıştı.

- *Haaa! Sorduğum kuaz biraz cins bişi. Böyle bön bön bakıyordu falan yani.*

- Evet. Ay daral bastı. Ne kalabalık. Çıkalım mı?

- Okey. Bi kofi latte içer laflarız.

- Okey. Ben çaklıt alıcam.

Birbirine çok benzeyen iki kız Ananas'tan çıkıp kahveciye gittiler. Orada arkadaşlarını görüp selamlaştılar. Kızların hepsi koyu renk fondotenin altında beyaz göz altı kapatıcıları, dudaklarında açık pembe sedefli rujları, omuzlarına dökülen ağır boncuk küpeler, düşük bel pantolonlarıyla birbirlerine benziyorlardı.

- Melisa!

- Ananas da Sapa'ya döndü. Konsepti bozuyooo. Bir daha gitmemek lazım. Bütün cadde buradan giyiniyooo.*

- Doğru kızaaam. Geçen senin Berko'yu gördüm. Araba yapmış sıfırından.

- O kokoş yanında mıydı?

- Evet kızaaam ama sana çok benziyooo. Bence seni unutamadı.

- Nası yaaeee?

- Şey böyle saçlar gölgeli, bronz ten, gözaltı kapatıcısı, küpeler böööyle omuzlara kadar falan işte.

Melisa kahveleri almaya gitti.

- Sana çaklıt alıyorum.

- Tmaaam.

Yuvarlak masalarda ikili üçlü genç insanlar oturuyordu. Kimileri arkadaşlarının kameralı cep telefonuna poz veriyordu, kimileri alışveriş torbalarından çıkardıklarını arkadaşlarına gösteriyordu. Kızların üst üste giydikleri askılı bluzlar farklı renklerdeydi. Beyaz boyundan bağlamalı bir badi, üstüne yeşil askılı başka bir bluz, en üstüne kalın askılı başka bir penye.

- Yelaaaz?

- Nii vaaar?

- Kızaaaam, yan masadakinin küpelerini gördün mü?

- Yoooo.

- Çaktırmadan bak. Abeaee çok konsept bişi.

Yeliz başını yana çevirdi.

- Güzelmiş.

- Kızaaam şu caddede gördüğümüz dar elbise var ya...

- Eveeet

- Onlara acayip gider bu var ya. Berko'nun doğum gününe onu alıp giyceaam.

- Meli, kızaaam, onun rengi sana gitmez. Tenin beyaz ya, o bakımdan.

"Açığının" yüzüne vurulmasına kızan Melisa'nın yüzü kızardı.

- Salak mısın Sezeeaan? Berko'nun doğum gününe daha bir ay var.... Solaryum diye bişi duymadın galibaaa!?

Sezen, alışveriş torbalarından birinden giysi kataloğu çıkardı. Kataloğun sayfalarını hızlı hızlı çevirip göz gezdiriyordu.

Melisa arkadaşını durdurdu.

- Sezeeaan?

- Hın?

- Kızım bu çamaşırlar sana çok gider. Var ya abiiea, manyak olursun. Cenk'in ağzının suyu akar.

Sezen'in yüzüne bir gülümseme yayıldı. Mankenin üstündeki çamaşırları kendi üstünde düşledi. Bölgesel zayıflamaya gidiyordu. Bir de çikolatayı bırakabilsem, diye düşündü. Acaba Berkay da kendisini beğenir miydi?

* Sapa: Salı Pazarı'nın kısaltması.

AĞ

- *Bir yere sıvışayım demeyin haaa,* dedi Kader'in tombul anası başını sağa sola sallayarak. Barış'ınki ekledi:

- *Yoklamaya geleceğiz. Ona göre.*

Barış'la Kader annelerinin söylediklerini usluca, boyunlarını eğerek dinlediler. İki numaraya tıraşlı saçları, bakır tenleri, ışıltılı gözleri çocukluklarının tüm neşesini taşıyordu. Kader'in gözleri bir ara anasının sepetine kaydı. Küçük çengelli iğnelere takılmış nazar boncuklarının maviliğine daldı gitti. Bu, fırın kadar sıcak Ağustos gününde nazar boncuğu maviliğinde bir deniz düşledi. Yüksek bir kayanın üstünden atlıyordu. Bembeyaz köpükler sıçratıyordu çevresine.

Barış'ın dirsek atmasıyla kendine geldi. Barış siyah bir poşet tutuşturdu eline. İçinde kağıt mendiller vardı, Barış'ın elinde de sekiz on tane sakız kutusu... Bugünkü görev yerleri Kadıköy'deki Beşiktaş İskelesi önüydü. Başka bir yere gitmeleri yasaktı. Anneleri Bahariye'de, iskelenin yaklaşık bir kilometre uzağında olacaktı.

Bahariye'den iskeleye doğru inerken Kader:

- *Barıuış?*

- *Hıı?*

- *Oğlum var mısın sıvışalım Moda'ya?*

- *Neeey! Arkamızdan bakıyorlar. Yürrrü...*

Kader ikide bir belinden düşen pantolonunu yukarı çekerek:

- *Amma ödleksin haa!*

Barış'ın yanakları kızardı.

- *Ödlek sensin tamam mı!*

- *Yok yaaa!*

- *Yağ bakkalda, caaart kaba kağaat!*

Barış başını sıvazladı. Gözlerini açtı iyice. Yanaklarını şişirdi.

- *Ya bakıyorlarsa...*

- *Bakmıyorlar. İstersen bak.*

- *Sen bak.*

- *Hayır sen bak.*

- *Sen baaak!*

Gerçekten de görünürde, aşağı inen, yukarı çıkan, alışveriş yapan, yemek yiyen, otobüs bekleyen insanlar vardı yalnızca. İki çocuğun annesi görünmüyordu. Barış'ın babası fena kötek atardı. Hele bir içki, meze, âlem parası çıkmasın. Kader'inki de döverdi. Ama Kader kaçmasını iyi bilirdi. Arkadaşından farkı buydu. Barış'ın kaşları aşağı düştü.

- *Neredeydiniz derlerse...*

- *Oradaydık kör müsünüz deriz. Çaycıların bizi kovaladığını kime sorsanız söyler deriz.*

Kader'in bu sözleri Barış'a çok inandırıcı gelmişti. Soldan ilk sokağa sapıp, Moda'ya son hız çıktılar.

Koşarlarken, çok cepli krem rengi keten bir yelek giymiş, sarkık bıyıklı, eli telsizli genç bir adama çarptılar. Adam onlara vurmak için elini kaldırdı. Çocuklar hızla koşunca, havada sinek kovalıyormuşçasına göründü. Geride kalan adamın öfkeli sesini işittiler:

- *Çingene piçleri sizi. Yok olun.*

Önce çocuk parkına gittiler. Buradaki büyüklere satış yapmaya çalıştılar.

- *Okul harçlığım abla bee, alır mısın?*

- *Sakız al, benim ceylan gözlü ablam.*

- *Gönlünden ne koparsa benim yakışıklı abiiim. Allah bir yastıkta kocatsın, Allah ne muradın varsa versin...*

Cicili bicili giyinmiş çocuklar, anneleriyle, dadılarıyla gelmişlerdi. Salıncağa biniyor, kaydıraktan kayıyorlardı. Daha da küçükler, kumun üstünde plastik kaplarıyla kaleler yapıyorlardı. Kader, kadınlardan birinin yüzünü anasının öfkeli yüzüne benzetti.

- *Hadi len,* diyerek Barış'ı sahile doğru sürükledi.

Çay bahçesinde, ağaçların gölgesinde oturan bir sürü insan vardı.

- *Okul harçlığını çıkarıyorum.*

- *Sakız alır mısın abim, n'olur. Allah sevdiğine bağışlasın.*

İki paket kağıt mendil, bir kutu da sakız satmışlardı.

Çay bahçesi demir korkuluklarla çevriliydi. Korkulukların, aşağısı denize kadar yemyeşil çimenlerle kaplı bir yokuştu. Ağaçlar, çalı kümeleri irili ufaklıydı. İki kafadarın bu yokuşta en çok sevdiği şey uçurtma oyunuydu. Kendilerini uçurtma gibi düşünüp, yokuştan aşağı bırakırlardı. Rüzgarı hissederler, kendilerini rengarenk kuyruklarıyla gökyüzünde düşlerlerdi. Koşup durdular. Bir aşağı, bir yukarı. Kan ter içinde kalmışlardı.

Kader:

- *Denize!* komutunu verdi.

Barış:

- *Anam doğrar beni. Anlarlar.*

- *Çıkarırız şu çalıda elbiseleri. Kuruyunca giyeriz. Bir şeycik olmaz.*

- *Tamam,* dedi Barış soluk soluğa. Şakaklarından akan damla damla ter, çenesinin altına kadar dolanıyordu.

Nazar boncuğu renkli deniz tam karşılarındaydı. Üç çalının olduğu bir yere gittiler. Elbiselerini sıyırmak üzereyken, Kader, ileriki çalıda bir kıpırdanma gördü.

- *Hişşşt baksana len.*

Barış önce oralı olmadı.

- *Aile var oğlum baksana.*

- *Anaaam!*

Bir genç kız çimlere uzanmıştı. Üstünde de genç bir erkek. Genç kızın yüzü görünmüyordu. Kader'le Barış utanarak, gülerek onları izlemeye koyuldu.

- *Üfff...*

Nuri jölelenmiş pırıl pırıl kara saçlarıyla, güneşin altındaydı. Kızın gerdanını öpmeyi bırakarak başını kaldırdı. Güneşin altında eladan yeşile dönen gözleriyle ona baktı.

- *Üfff...*

Nuri'nin kafasını kaldırmasını fırsat bilen Nazlı, eliyle yerden destek alarak sırtını doğrulttu. Pembeleşmiş yanaklarına değerek sarkan yay biçimli perçemlerini kulaklarının arkasına yerleştirdi.

Nuri oturdu. İlk üç düğmesi açık, beyaz gömleğinin içine elini soktu. Kıllı göğsünü kaşıdı. Öteki eliyle, cebindeki sigara paketini çıkardı. Bir tane yaktı. İlk soluğunu üflerken yan gözle Nazlı'ya baktı. Bu haplar da mı işe yaramamıştı ne. O kadar da para saymıştı extasy'lere.

- *Ne oldu şimdi?*

- *Hiiç,* dedi Nazlı üst üste yutkunarak. Lise ikinci sınıfa geçmişti bu yıl. Annesine kuzeniyle gezeceğini söylemişti. Ayşe'yi de sıkı sıkı tembihlemişti ama. Bir terslik olmasın diye...

- *Nasıl hiç? Hoşuna gitmiyor mu yoksa?*

Nuri bunları söylerken kıza biraz daha yaklaştı. Askılı penyesinin altında dimdik duran yumru yumru göğüslerine, gerdanına, ince beline...

- *Ama Nuri,* dedi kız. *Sanki çok erken. Bilmiyorum. Tanımıyoruz bile birbirimizi.*

Nuri, sıklıkla duyduğu bu sözleri, sıklıkla söylediği yanıtlarla ustalıklı biçimde savuşturdu. Konuşurken, dudaklarını bilerek biraz çarpıtıyordu.

- *Tanışıyoruz ya güzelim. Hem ben seni seviyorum. Sen beni sevmiyorsun ama.*

Nuri ortaokul terkti. Hayat okulundaysa yirmi yedinci yılıydı. Şimdiye kadar ne sınavlardan geçmişti. Servis şoförüydü. Minibüs kendisinindi. Yazın da dolmuşçuluk yapar, parasını öyle kazanırdı okullar kapanınca. Nazlı, Nuri'nin servisiyle evine gidip gelmişti bir yıl. Yaz aylarına doğru Nazlı'nın körpe vücudu Nuri'nin dikkatini çekmişti. Kızı elde etmeyi kafasına koymuştu. Ağına düştükten sonra kurtulabilen kız sayısı azdı.

- *A-aaaa! O nasıl söz? Ben de seni seviyorum.*

Nazlı, ağ'a düşmüştü artık. Kurtulması zordu.

- *Yok yok, sevsen böyle yapar mısın?*

Numaradan başını öte tarafa çevirdi Nuri. Dudak kenarları, ağlayacakmış gibi aşağı sarkmıştı. Yere bakıyor, çok derin bir şeyler düşünüyormuşçasına duruyordu. Oysa düşünebildiği tek derinlik o an Nazlı'nın penyesinin altıydı.

- *Vallahi seviyorum,* dedi Nazlı.

O da gözlerini yere indirdi. Gücendirmişti işte sevgilisini. Sağ eliyle otları sıktı. Parmağında bir acı duyumsadı. Önce böcek ısırdı sandı. Sonra, dikkatlice bakınca, eline bir dikenin battığını gördü.

- *Nuriiiii?*

Nuri bakmıyordu. Nazlı, Nuri'nin omzuna dokundu. Nuri başını çevirdi. Genç kızın elini öptü, öptü, öptü. Bedeni yay gibi gerildi. Nazlı yavaşça kendini toprağa bıraktı. Nuri Nazlı'nın dudaklarını, boynunu öptü. Belden aşağısı toprakta, belden yukarısı Nazlı'nın üstündeydi.

Nuri'nin usta elleri, kızın penyesinin altından göğüslerine ulaştı. Sıktı, sıktı, sıktı. Aynı lastik bir topu sıkar gibi sıktı. Kız sesini çıkaracaktı ama, dudakları Nuri'nin dudaklarıyla kapanmıştı.

Nazlı, sevgilisinin gönlünü aldığına memnun, kendisini onun kollarına bıraktı. Nuri'yse, bu "yollu" kızı hangi arkadaşının evinde "halledeceğini" düşünüyordu.

Moda sahili sessizdi. Denizin karşısına kurulmuş lüks apartmanlar kibirli kibirli bakıyorlar, süslü kadınlar gibi birbirlerini süzüyorlardı. Büyük ceviz ağaçları, çınar , nar ağaçları, palmiyeler kaldırımları gölgeliyordu. Bu kavurucu yaz gününde, çay bahçesini değil de, belediyenin banklarını seçenlere serinlik veriyordu. Neredeyse her bankın önü, ay çekirdeği kabuklarıyla doluydu. Oysa, iki metre arayla, ayaklı, süslü çöp kutuları vardı.

Bu banklardan birinde oturan Zülfikar, aşağıdaki Moda Deniz Kulübü'nün havuzuna bakıyordu. Havuza girenler, üstlerinden kendilerine bakan kalabalıktan rahatsız oldukları için beyaz bir tente gerdirtmişlerdi. Kulüpte zengin bürokratların, bakanların eşleri kumar oynar, yemek yer, eğlenirlerdi. Genellikle bu banka oturmayı yeğlerdi Zülfikar. İnsanların çoğu denizi izlemeye gelirken, o, kulübü, havuzu izler, içerde yaşanan oyunları, harcanan paraları düşlerdi.

Zülfikar, elindeki son çekirdekleri de çıtladıktan sonra, avuçlarını birbirine sürterek temizledi. Krem rengi yeleğinin cebinden bir sigara çıkardı. Yaktı. İlk soluğu burnundan verdi. Öfkeli yüzüyle, burnundan çıkan dumanlarla tam bir boğaya benziyordu şimdi.

İçinden geçenler fısıltıyla dişlerinin arasından dökülüyordu. *"Ulan Kıbrıs elden gidiyor, siz malak gibi yatıp güneşleniyorsunuz paraya para demeden!"*

Ayağa kalktı. Attığı sigara izmaritini, ayakkabısının ucuyla ezerek yamyassı etti. Gözleri dalgın, yürüyordu. Görenler,

yerde az önce düşürdüğü bir şeyi aradığını sanabilirlerdi. Telsizi ara sıra cızırtılı sesler çıkartıyordu.

Buralarda oturabilmek için ya zengin birinin akrabası, ya da zengin bir dulun sevgilisi olmalıydı. Bunlar olmayınca da armut toplayacak değildi ya. Gerçi buranın yüksek sosyetesi gibi her gece kumarda emeksiz para yemiyordu. Emek harcıyordu şüphesiz. *"Ya taş koyarlarsa işime, ya müdür söylediklerinde ciddiyse?"* diye içinden geçirdi. Yüzünün rengi uçtu. İki elini arkasında kavuşturmuş, omuzları iyice düşmüştü. Yerde yüksek sosyetenin, yüksek köpeklerinin, yüksek kakaları vardı. Nasıl da kokuyordu. Gözleri kısıldı, dudakları büzüştü.

Kimdi bu müdür, nereden çıkmıştı böyle?

Yılın ortasında yeni talimatlar. Eski köye yeni adet! Hem ne biçim laflardı öyle. Sadece o uğursuz olay yüzünden. Zülfikar Moda'da oturan, eski bir cumhurbaşkanımızın yaşlı karısının kapkaç saldırısına uğradığını duymuştu. Ama bu olayın kendisini bu kadar etkileyeceğini bilmiyordu. Toplantıda emniyet müdürünün söyledikleri de biraz garip gelmişti. Burnu Kaf Dağı'nda gibiydi. Bütün dünyadaki pisliği bizim müdür temizleyecek herhalde, diye düşünüyordu yürürken. Üniversitede doktora yapmışsa ne olmuş? Hiç meslekte pişmiş bir polisle yarışabilir mi acaba? Bir vukuatta, siner kalır. O briyantinli gri saçlar, o entel sakal, gümüş çerçeveli gözlükler... Hep hava... Biraz zaman geçmeliydi.

"Kağıt mendil satan çingeneler, fuluş yapanlar, hapçılar, baliciler, dilenciler... Eser kalmayacak. Sokaklar tertemiz olacak. Eğer birinizi bunlara göz yumarken görürsem, külahları değişiriz. Ona göre."

Emniyet müdürünün sesi yankılanıyordu hâlâ beyninde.

Karıncalar, güvercinlerin kursaklarına dolduramadığı ekmek kırıntılarını güç bela yuvalarına taşımaya çalışıyorlardı.

Zülfikar bir an durdu. Çömeldi. Kirpi gibi diken diken saçlarını elleriyle sıvazladı. Dudakları aralandı. Bu ne çabaydı. İki uzun şerit halinde gidip geliyorlardı. Her karınca neredeyse, boyu büyüklüğünde bir ekmek kırıntısı taşıyordu.

İstese, ayakkabılarıyla hepsini saniyede öldürebilirdi. Her an ölümle burun buruna yaşayan şu hayvancağızlar nasıl çabalıyordu yuvalarına ekmek götürmek için.

Gözleri parladı. Sarı yanaklarına hafif bir pembelik yayıldı.

Ayağa kalktı.

Adımlarına canlılık gelmişti biraz. Yürüyordu. Karısı, çocukları da iyi şeyler giymeyi, yemeyi hak ediyorlardı. Bir inleme sesi duydu. Durdu. Kulak kesildi. Ses, biraz aşağıdaki çalılardan geliyordu. Hem de gündüz... Bu ne rezaletti böyle. Emniyet müdürünün güvenini kazanmak için önüne iyi bir fırsat çıkmıştı. Tam onlara doğru yürürken, yanındaki çalıda da kıpırtılar fark etti. İki çingene çocuğunu, enselerinden tuttuğu gibi yere yıktı.

- Sizi piç kuruları. ...iktirin gidin. Gözüm görmeyecek sizi, demedim mi.

Çocuklar, yaşadıkları şoktan kurtulur kurtulmaz son hız koşmaya başladılar yokuş aşağı. Öteki çalıdan ses gelmiyordu artık.

Zülfikar:

- Ellerinizi başınızın üstüne koyup çıkın hemen.

- ...

- Hemen dedim laaan?

Zülfikar, kelepçeyi çıkartmış, hazır bekliyordu.

Nuri, gömleğini pantolonunun üstüne sarkıtmış, elleri başının üstünde, ağır ağır yürürken, ne olduğunu anlamadan kendisini yerde buldu. Nazlı sutyenini takıp, bluzunu düzeltmekle uğraşıyordu. Geç çıktı çalılıktan. Zülfikar, işkillenmişti

bu durumdan. Onu da yere yatırıp sağ bileğini Nuri'nin sol bileğine kelepçeledi. Çalılığa iyice baktı. Tam da şüphelendiği gibiydi. Yerdeki hapları topladı.

- *Ahlaksızlar,* dedi Zülfikar. *Düşün önüme.*

Nuri şaşırmıştı. İlk kez böyle bir durumla karşılaşıyordu.

Zülfikar telsizle bir ekip çağırdı. Emniyet Müdürlüğü'ne gittiler. Nazlı sürekli ağlıyordu. Babasını görecekti birazdan. Üniformasıyla, karşısında dikilecek *"Yazıklar olsun emeklerimize"* diyecekti belki de. Babasının yeni işyerini ziyareti bir suçlu sıfatıyla olacaktı. En kötüsü de...

Nuri, Zülfikar'ın yüzüne dikkatlice baktı yol boyu. İçtiği hapın etkisiyle mi ne, onu tanıdığını duyumsadı. Nereden, nereden? Kafasını bir toplayabilse... Bir toplayabilseydi...

AZİMLE SAÇMALAYAN*

Bu belge gerçeklikten daha gerçektir. Bir profesörün güncesinden alınmıştır. Kitaplaştırılamamış, profesörün ani ölümüyle yarım kalmıştır. Kariyer basamaklarını nasıl tırmandığını, basit bir memurluktan profesörlüğe nasıl yükseldiğini gösteren bu belge, bizi aydınlatacak niteliktedir. Şimdi sizi günceyle baş başa bırakmanın zamanıdır.

***

Yaşadığım bunaltıcı günlerden biriydi o gün. Nereden bilebilirdim yaşamımın bir anda bu kadar değişeceğini. Sabahları saatin sesi kurşun gibi beynime saplanıyor, yataktan neredeyse sürünerek kalkıyordum. Çayın altını yakıyor, ayaklarımı sürüyerek evin bir ucundan bir ucuna dolaşıyordum. Beni uyandıran saatin alarmı, gittikçe şişmanlayan, saçları bigudili karıma sanki ninni okuyordu. İş yok, güç yok. Niye uyumasındı? Kalkıp kahvaltımı hazırlasa, güler yüzle beni işe uğurlasa... Nerdeee... Bizim manda yavrusu kalkacak da... O-hoo!

Esnemekten gözlerim sulanmıştı. Soğuk su çarptım yüzüme birkaç kez. Ancak kendime geldim. Aynaya baktığımda şıpır şıpır su damlayan yüzümün görünümü beni korkuttu.

Aslında öğretmen olacak adam değildim ben. Neyse. Bir haftadır aynı giysileri giydiğimin farkındaydım. Ama içimde

öyle bir bıkkınlık vardı ki. Dolabın kapağını açıp pantolonla ceketi uydurmak dünyanın en yorucu işiydi. Bizim tembel mandanın eli oldum olası öyle işlere gitmez. Uzatmayayım. O gün de nöbetçiydim okulda.

Dışarı çıktım. Yağmur ince ince yağıyor, rüzgar sertçe esiyordu. Nefret ederim böyle havalardan. Ya adam gibi yağmur yağacak şakır şakır, ya da rüzgar esip götürecek. Ne olduğu belirsiz kasvetli bir hava. Paltomun yakasını kaldırdım. Off bu havada okul mu olur? Hem en yaramaz sınıflara dersim var, hem de nöbetçiyim. Ulan hep bu müdür yüzünden. Niyazi'ye hep iyi sınıflar düşer ne hikmetse. Sevk mi alsam acaba. Yok yok kapışmayalım şimdi durduk yerde.

Otobüs durağına vardım. Otobüs yine tıklım tıklımdı. Rastlantıya bak. Niyazi de otobüste. Cüzdanımda bir şeyler arıyormuş gibi yaptım.

- *Selami!*

- *Ooo Niyaziciğim. Günaydın.*

- *Günaydın. Bu ne dalgınlık? Seslenmesem görmeden geçecektin.*

- *Yaaa, uykumu alamadım da.*

Sana ne be herif. Zoraki gülümsedim. Başımın üstündeki metal borudan sallanan suni deri tutacaklardan birini tuttum. Niyazi'yle yan yanayız.

İşte o günlerde öğretmenler için Kariyer Sıçrama Sınavı yapılacaktı. Aslında pek ilgilenmiyordum. Görev yaptığım her yerde idari amirimle sürtüşmüştüm. Sicil notumun düşüklüğünden kuşku duymuyordum. Şöyle bir şey de söyleniyordu. Mastır yapanlar, bu sınavı geçmiş sayılacaktı.

Dedim ya, benim aklımda yoktu böyle bir şey. Niyazi'nin sesi beni uyandırdı. Küçük, parlak gözleriyle bana bir şeyler söylüyordu. Önce anlamadım.

- *Hıı?*

- Diyorum ki, LSS'ye girmek için iki başvuru formu aldım. Biri kendime, biri de Sami'ye. Sami son anda vazgeçti. Elimde kaldı bir tane. Sınava girmek ister misin?

- Ne olacak bu sınava girince?

- Allah Allah! Yani Selami seni tanımasam, cahil diyeceğim vallahi.

- ???

- Oğlum mastırlı öğretmen olacaksın. Mastır dersleri için okulda bir günün boşaltılacak. Sonra uzman öğretmen olacaksın. Ek ders ücretini % 25 zamlı alacaksın.

- Yaaa?

- Yaaa!

- Eee, ver o zaman.

- İnelim de vereyim.

Bir durak sonra otobüsten indik. Niyazi çantasından LSS formunu çıkartıp verdi.

Sabahki bezginliğim bir anda dağılmıştı. Önümde yepyeni bir kapının aralandığını duyumsuyordum. Formu alıp kendi çantama yerleştirdim. Sabahtan beri evlerin arasında kendisini gizleyen güneş sonunda yüzünü göstermişti.

Düşünüyordum. Kaybedecek neyim vardı? Belki biraz para. Ama kazanabilirdim de.

* * *

Heyecanım kısa sürmüştü. Hayatın tekdüze akışına kendimi kaptırmış gidiyordum yine. Tıpkı içi çöplerle, pisliklerle dolu sanayi artıklarının, lağımın akıtıldığı bir dereymişçesine. Ağır ağır, bana ait olmayan pek çok şeyi yük olarak taşıyor, bunlardan kurtulmak için çaba harcamıyordum. Kimse bana dokunmamalıydı. Kendi yatağımda ağır ağır süzülmek istiyordum.

Omuzlarım çökmüş, gözkapaklarım ağırlaşmış biçimde apartmana girdim. Posta kutusuna adımın yazılı olduğu bir zarf bırakılmıştı. Eve çıkmadan, hemen oracıkta zarfı parçalayarak içini açtım.

LSS sınavına nerede, hangi saatte gireceğim yazılıydı. Bütün yorgunluğum uçup gitmişti sanki. Çoktan unutmuştum bu sınavı. Ne sorarlardı acaba? Peki, açılımı neydi bu LSS'nin? Kağıdı cebime sokuşturup yukarı çıktım. Anahtarı kilide soktum. Kapıyı açar açmaz sıcak bir soğan kokusu burun direğimi kırdı.

İstemeyerek de olsa, o akşam Niyazi'yi aradım. Neler sorulabileceğini öğrenmek için. O, bana hiçbir şey çalışmaya gerek olmadığını, bu sınavın çalışmayla geçilemeyeceğini söyledi. Hiçbir şey anlamamıştım. Gerçi Niyazi'nin işi belli olmazdı. Neyse...

Sınav günü gelip çatmıştı. Karım tüm iyi niyetiyle okunmuş pirinçleri bana yutturmaya, cevizli pekmezli ekmekleri ağzıma tıkmaya uğraşıyordu. Dudaklarını sessizce kıpırdattığından anladığım kadarıyla dualar okuyordu.

* * *

Gözetmen, sınavın iki oturumda yapılacağını söyledi. Her oturum bir buçuk saat sürecekti. Birinci oturum sayısal bölümden oluşuyordu.

Soru kitapçığı dağıtıldı. Zil sesiyle sınav başladı. LSS sınavının açılımı, Lisansüstü Saçmalama Smavı'ymış. Soruları okumaya başladım. Birinci soru kolaydı. Ama cevapları kafa karıştırıcıydı. Kafamı kaşıdım.

1_1=?

a) 1 b) 1.0 c)1.00 d) I e) Bir

Madem bu saçma bir sınavdı, doğru cevap C seçeneği olmalıydı.

İkinci soru şöyleydi:

KLMNO sayısı 12345 olduğuna göre ZYVUÜ sayısı kaçtır?

a) O b)1 c)54321 d)12345 e) Hiçbiri

Bu sorunun en doğru cevabı E şıkkıydı. Ama en saçma şık bence B'ydi. Bu nedenle onu işaretledim.

Beni en çok zorlayan sorulardan biri şuydu:
2x=3y ise, 2'nin yaptığına ne demeli?
a) 2 içten pazarlıklıdır.
b) 2 kendisini 3'e denk görür.
c) 2 hazımsızdır.
d) 2 sayıdır.
e) Asıl hata 3'tedir.
Sonunda A şıkkını işaretledim.

Soruları okurken bir yandan da Niyazi'nin haklılığını düşünüyordum. Böyle saçma soruların nesine çalışılabilirdi ki? Havuz problemleri de zordu. Verilen durumla ilgili üç soru sorulmuştu.

Bir musluk havuzu tek başına 6 saatte dolduruyor. İkinci musluk tek başına 5 saatte dolduruyor. Havuzun dibinde bir delik var. Bu delik havuz suyunu 10 saatte boşaltıyor.

1) Havuz ne renktir?
a) Mavi
b) Turkuaz
c) Alacalı- Bulacalı
d) Pembe
e) Kirli sarı

2) Havuzun dibini kim delmiştir?
a) Bahçıvan
b) Balık
c) Matkap
d) Su
e) Kimse

3) Birinci musluğu hangi usta yapmıştır?
a) Hasan Usta
b) Mehmet Usta

c) Cemşit Usta
d) Mahmut Usta
e) Sami Usta

Sayısal bölümü bitirdiğimde sözel bölümü yapacağımdan kuşkuluydum. Madem başlamıştık bu işe, bitirmeliydik de. Bir çaba soruları okudum. Bu bölümdeki sorular da saçmalık bakımından sayısal bölümden farksızdı.

En zor sorular verilen paragraflarla ilgili olanlardı. Bir paragraf veriliyor. Onunla ilgili dört ya da beş soru soruluyordu.

Sorulardan biri şöyleydi:

"Bir masa var. Bu masada dört hayvan yemek yiyor. Çizmeli kedi, papyonlu köpekle karşı karşıya, şapkalı kaplan, maymunla karşı karşıya oturuyor."

1) Maymunun kullandığı aksesuar ne olabilir?
a) Gözlük
b)Yaka iğnesi
c) Şal
d) Atkı
e) Eldiven

2) Bu hayvanlar ne yemektedirler?
a)Tavuk
b) Kızarmış et
c) Zeytinyağlı enginar
d) Yuvarlama
e) Birbirlerini

3) Masa hangi maddeden yapılmıştır?
a) Masif ceviz
b) Dut ağacı
c) Gül ağacı

d) Çam
e) Plastik

4) Köpek neden papyon takmıştır?
a) İş yemeğine çıkmıştır.
b) Kendisini havalı göstermek istemektedir.
c) Papyonu karısı almıştır.
d) Uğur getireceğine inanmaktadır.
e) Neden takmasın ki?

Sınavdan çıktığımda kafam kazan gibiydi. Pek de umutlu değildim sonuçtan. Adından da anlaşılacağı gibi yalnızca saçmalamıştım. Gerçi istenen de buydu. O yüzden belli olmazdı. Bir buçuk ay sonra sınav sonuç belgem geldi. Açmakta duraksadım. Zarfı açınca, kağıtta yazılanlara inanamadım. Saçmalama konusunda ilk ona girmiştim. Puanım çok yüksek gelmişti. Sevinçle Niyazi'yi aradım. O kazanamamıştı. Peki, şimdi ne yapmalıydım? Hangi üniversitenin hangi bölümünü tercih etmem gerektiğini bilemiyordum.

* * *

Sözlü sınava az sonra girecektim. Söylendiğine göre ben henüz buraya gelmeden, LSS sınavındaki başarım bu koridorlarda konuşulmuş. Benimle birlikte sözlüye girecek adayların kıskançlıkla karışık bir hayranlıkla beni izlediklerini duyumsayabiliyordum, bakmasam da.

Sanırım yöntemi kapmıştım. Karşımdakiler ne kadar saçmalarsa saçmalasın, soğukkanlılığımı koruyacaktım. Dahası karşılık verecektim. Konuşmanın saçma bir biçimde gelişmesi için benim mantıklı konuşmam gerekirdi. İki tarafın saçmalaması anlamsızlığı doğururdu. Bir tarafın saçmalamasını öteki taraf anlamlandırmaya çalışırsa saçma bir ilişki meydana gelirdi. Benim yapacağım bu ikincisiydi.

İçeri girdiğimde avuçlarımın içi terliyordu. Üç kişi vardı odada. Bir bayan, iki erkek. Bayan, kendine güvenli bir tavırla oturmamı işaret etti. İlk soruyu sordu.

- *Saçmalamak için niçin bizim bölümümüzü seçtiniz?*

- *Iı, şeyy... Bu konuda siz değerli öğretmenlerimin rehberliğine ihtiyaç duyduğumdan ve...*

- *Tamam, tamam* dedi bıyıklı bir erkek. *Kapılar pencereleri marangozlasaydı, meyveler sebzeleri manavlayabilir miydi?*

- *Efendim burada meyve ve sebzelerin hangi yörede yetiştiği büyük önem kazanıyor. Aynı zamanda marangozun nereli olduğu da koşul sunarken önemli.*

- *Ooo...*

- *Aaa...*

Sesleri geldi öteki iki hocadan. Beğendiklerini ifade eden baş işaretleri yaptılar.

- *Peki,* dedi dazlak kafalı, kırmızı küçük yüzlü, yaşlı erkek öğretmen,

- *Hangi konuda saçmalama tezi hazırlamak isterdiniz?*

- *Saçmalamanın temelinin sevgisizliğe dayandığını düşünüyorum. Bunu araştırmak isterdim.*

- *Ama bu çoktan araştırıldı.*

- *Ben farklı bir gözle yorumlayacağım.*

- *Yaaa? Nasıl?*

- *Gözlerimi şaşı yapıp inceleyeceğim. "Şaşı bak, şaşır." savsözünden yola çıkıyorum.*

- *Hmm, dedi bayan öğretmen. Dışarı çıkabilirsiniz.*

* * *

İşte böyle sevgili günlük. Bu saçları değirmende ağartmadık biz. Kısa zamanda yükselip üniversitede hoca oldum. Bu yıl profesör oldum. Azimle damlayan su, taşı delermiş, diye boşa söylememişler.

*İnsancıl Dergisi Nisan 2006 sayısında yayımlandı.

ORUÇ

Lojmanın ikinci katında yalnız oturuyordu Doktor Erhan. Her sabah, balkondaki yuvarlak plastik masasına, kahvaltı sofrasını kurardı. Kuru ekmek, yumurta, zeytin ve çay, dağ manzaralı balkonunda bambaşka lezzete bürünürdü. Hele kahvaltısı bitip de, sigarasını çayla içti mi keyfine diyecek yoktu. Lojmanın önünden geçerek kahveye, tarlaya, komşuya giden köylülerle selamlaşırdı.

Doktor Erhan'ın sabah keyfine Ramazan ayının yaklaşması gölge düşürdü. Doktor oruç tutmazdı. Köylünün neredeyse hepsi orucunda namazında insanlardı. İçinden şöyle geçiriyordu:

"Şimdi bütün köy benim balkonda kahvaltı ettiğimi biliyor. Ramazan ayında kahvaltımı içerde edersem, önce benim oruç tuttuğumu düşünecekler. Bu düşünceleri fazla sürmeyecek. Çünkü, içlerinden biri beni sağlık ocağında sigara içerken mutlaka görecek. O zaman da köylünün gözünde şöyle görüneceğim. Doktor, oruç tutmuyor ama korkusundan, yani bizden korktuğundan, oruç tutuyormuş gibi yapıyor. Yok, yok ben en iyisi balkonda kahvaltı etmeyi sürdüreyim."

Ramazan ayının ilk günü Doktor Erhan'ın balkonda kahvaltı ettiğini görenler yadırgı yadırgı baktılar. Yine de "Günaydın"larını esirgemediler. Köyde fısıltı halinde yayıldı.

- *Doktor oruç tutmuyor.*
- *Töööbe töövbee.*
- *Cık cık cık.*
- *Günahı boynuna.*
- *Mübarek ayda... Cık cık cık.*

Ramazanın yedinci günü sağlık ocağında Hemşire Tülay çayı demlemişti. Doktor gelince, bir bardak doldurup masasına bıraktı.

- *Tülay hemşire, benim için demlemeseydiniz.*
- *Yok doktor bey, ben de içeceğim.*

Doktor Erhan şaşırmıştı. Bir şey soramadı. Bilinir ya kadınlar, belli günlerde oruç tutamazlardı.

Sabah çaylarını içerken sağlık memuru Hakkı geldi.

- *Doktor bey,* dedi. *Bir sigaranızı alabilir miyim?*

Doktor Erhan'ın kaşları çatıldı, çekik ela gözleri açıldı. Sigara paketini Hakkı'ya tutarken, sağlık memurunun yüzünde bilmediği, kendisinden gizlenen bir şeyler arıyor gibiydi. Dayanamadı.

- *Sen oruç değil misin?*

Hakkı kızardı, boğazını temizledi.

- *Doktor bey,* dedi. *Sigarandan vermek istemiyorsan...*

Doktor Erhan, kollarını havaya kaldırarak:

- *Ne ilgisi var? Sen, benim içtiğim sigaradan içmezdin de,* dedi. *Onu merak ettim.*

- *Bakkaldan alamadım,* dedi sıkıntıyla. *Ramazan ya.*
- *Ramazansa ne var?*
- *Doktor, onlar benim oruç tuttuğumu sanıyor.*
- *Eee, niye yalan söylüyorsun?*
- *Yalan sayılmaz doktorum. Köyün yarısı böyle.*

Bıyıkları kırlaşmış iki köylü iki gün sonra, utana sıkıla sağlık ocağına girdi. Doktor, sağlık memuru ve hemşire onlara bakıyordu. İkisinin ellerinde gazeteye sarılı azıkları vardı.

Doktor:

- *Buyurun,* dedi. *Hasta hanginiz?*

İkisi de, böyle bir soru beklemiyormuşçasma şaşkınlıkla birbirlerine baktılar. Doktor:

- *Hasta? Hanginiz?*

İçlerinden konuşkan olan bir adım öne çıktı.

- *Şeyyy,* dedi. *Doktor bey biz şey için gelmiştik.*

- *Eveeet?* dedi Doktor Erhan merakla.

- *İlçeye gideceğiz. Aç acına olmaz. Şurada yiyiversek azıklarımızı dedik.*

- *Neee? Kardeşim eviniz yok mu sizin? Neden orada yemiyorsunuz?*

- *Olur mu doktor bey? Karının, çocukların yanında oruç tutmuyorum demek olur mu?*

- *Ne adamsınız be! Allah'ı mı kandırıyorsunuz?*

- *Hâşâ.*

- *Diyelim izin vermedim. Ne yapacaksınız?*

- *Canın sağ olsun. Dağa çıkıp kuytu bir köşede...*

- *Anlaşıldı,* dedi Doktor Erhan. *Tülay hemşire, arkadaşlara birer bardak da çay doldur. Geçin şöyle...* diyerek bekleme odasını gösterdi.

Kendileri ya da çocuklarından biri hastalandığında önce şıha giden, sonra sağlık ocağına gelen bu insanlar, bu "mübarek" günde sağlık ocağından çıkmıyorlardı. Doktor Erhan, tam sandalyesine oturacaktı ki, sağlık ocağının yakınında bir motor sesi duyuldu. Tül perdeyi aralayıp baktı. Şoför Hasan, beyaz köy dolmuşunu, sağlık ocağının çitleri dışında park etti. Çenesine doğru sarkan kara bıyıklarının ortası sigaradan kahverengili, sarılı, turunculu renklere bürünmüştü. Sıska parantez bacaklarını genişçe açarak sağlık ocağına ilerledi.

Kapıyı hızla açtı. Kapı kapanırken camlar zıngırdadı. Kot pantolonunun arka cebinden yassılaşmış bir sigara paketi çıkardı. Sigara yaktı. Doktor Erhan:

- *Hooop hop hemşerim!*

Şoför Hasan, ilk çektiği nefesi yutmuş, dışarıya vermemişti. Mayışmış gözlerle doktora baktı.

- *Ne yapıyorsun? Burası kahve mi?*

- *Kusura bakma doktor.*

- *Git dışarıda iç sigaranı.*

- *Olur mu doktor? Herkes oruç.*

- *Eee, sen oruç değil misin?*

- *Ben de orucum. Ama doktor, yolda önümü göremiyom. Birkaç nefes çekeyim.*

- *Gitti oruç desene,* dedi Doktor Erhan gülerek.

Bu sırada içerideki köylüler kapının arkasına sinmiş, Hasan'ın gitmesini bekliyordu. Az sonra dolmuşa binecekler, bir şey yokmuşçasına davranacaklardı.

- *Kazasını tutarım doktor,* dedi Hasan. Burnundan sigara dumanını iki kalın, gri çizgi biçiminde çıkararak.

- *Yoksa, ben kaza yapacağım.*

YILBAŞI

Kadın, elini yeniden çocuğun alnına götürdü. Ateş gibi yanıyordu küçük. Ne yapacağını bilemez durumda, gözlerini evin içinde gezindi. Evde çocuğuyla kendisinden başka kimse yoktu. Derin bir soluk aldı. Evdeki tüm küf kokusu sanki ciğerlerine doldu. Küçük Ömer, annesinin sıkıntılı yüzünden bir şeyler sezinlemiş gibiydi.

"Himmet'e haber vermeliyim." diye düşündü. Himmet, Asiye'nin kocasıydı. İstiklal Caddesi'nde büyük sinemalardan birinde yer göstericisiydi. Çocukla sinemaya gitmek olmazdı. Çocuğu bir başına evde bırakmak da... Biraz düşündükten sonra yapacağı en iyi şeyin, Ömer'i komşu Raziye'ye bırakmak olduğuna karar verdi. Raziye, yandaki gecekonduda kalıyordu. Gündelikçiydi. Ne vardı Himmet de izin verseydi Asiye'nin çalışmasına. Eve birkaç lokma fazladan girerdi. En azından çocuk hastalandığında, Asiye'nin cebinde doktor için birkaç kuruş bulunurdu.

Yeşil kazağının üstüne mor bir yelek geçirdi. Üstüne büyükçe yün hırkasını giydi. Kiremit rengi baş örtüsünü üçgen biçiminde ikiye katlayıp, uçlarını çenesinin altında düğümledi. Siyah atkısını ensesinden aşağı sarkıttı. Çocuğunu da sıkıca sarıp sarmalayarak giydirdi. Sokak kapısını ikinci çekişte kapatabildi ancak. Hemen yandaki evin kapısını çaldı.

Ömer'in ateş gibi yanan eli, kadının avuçlarında eriyordu. Çocuk şaşkın şaşkın bir annesine bir çaldığı kapıya bakıyordu. Evden ses çıkmıyordu. Asiye biraz da utanarak ikinci kez çaldı kapıyı. O da biliyordu utansa da, sıkılsa da yapabileceği başka bir şey yoktu. İçerden ayak sesleri gelmeye başladı. Gözlerinin akı kızarmış, tombul, ablakça yüzlü bir kadın açtı kapıyı. Belli ki uykudan yeni kalkmıştı. Beyaz tülbentinin altından gri saç örgüsü sallanıyordu. Elli, elli beş yaşlarındaydı. Genç kadını karşısında görünce şaşırmıştı biraz.

- *Hayrola kızım,* diye sordu.

Asiye, Raziye Hanım'ı evde bulduğu için rahatlamıştı biraz. Gergin yüz çizgileri, karşısındaki yaşlıca kadının içtenlikle sorduğu soruyla gevşeyivermişti. Hemen anlatmaya başladı.

- *Ah ablacığım, bizim ufağın ateşi çok yüksek. Himmet'e gidip para alayım, çocuğu şu caddedeki doktora götüreyim istiyorum. Ama...*

Çocuğun kolunu kaldırarak,

- *Bununla gitmek olmaz ki. Çocuğu sana bıraksam,* dedi.

- *Tabii kızım tabii. Lafı mı olur? Oyun oynarız sen gelene kadar Ömer'le. Değil mi Ömer?* diyerek çocuğu koltuk altlarından kavramış, onu kucağına almıştı Raziye. Ömer, kucağında oturduğu kadını tanıyamamıştı. Annesinin onu terk ettiğini düşündüğünden olsa gerek ağlamaya başladı. Asiye teşekkür edip hızlıca Tarlabaşı yokuşunu tırmanmaya başlamıştı bile.

Güçlü bir rüzgar vardı o gün . Zayıf bulduğu her şeyi savuruyordu oradan oraya. Neredeyse yürümeyi bile zorlaştırıyordu. Gökyüzü kara yüzünü gösteriyor, ara sıra yağmurlarıyla kırbaçlıyordu insanları. Sanki öfkesini rüzgar dillendiriyordu uğuldayarak.

Bir yandan hızlı hızlı yürüyor, bir yandan da baş örtüsünün altından çıkan perçemleri eliyle içine tıkıştırıyordu. Atkısını boynuna iyice doladı. Emniyet Müdürlüğü'nün önünden geçerken, çok sayıda polisin bir arada bulunması dikkatini çekti. Polislere bakarken hemen yanından çok uzun boylu, manken gibi iki kadın geçti. İkisi de açık saçık giyinmişlerdi. Uzun topuklu ayakkabılar vardı ayaklarında. Hele yüzleri... Tam, boya fıçısından çıkmış gibiydi. Kol kola dolaşan bu iki kadından biri diğerini dürterek polisleri göstermiş, kalın bir sesle:

- *Ayol, şunlara bak... Lacivert ne de yakışıyor keratalara*, demişti. Sonra da iğreti bir kahkaha atıvermişti.

Böyle gösterişli, güzel kadınlardan bu kadar kalın bir ses işiten Asiye, ister istemez dönüp bakmıştı. Kendilerine dikkatle bakıldığını gören travestilerden biri:

- *Ne o kız? Açıkta bir şey mi gördün?* diye sordu. Ardından az önce attığı iğreti kahkahalardan birini attı.

Asiye ürkerek adımlarını hızlandırdı. Bir an önce sinemaya varmak istiyordu. İstiklal Caddesi'ne çıktı. Yanakları sert rüzgarın etkisiyle pembeleşmişti. İri ela gözleri yaşarmıştı. Caddede bir insan ırmağıyla karşılaştı. İnsan yürümese, bu kalabalık onu bir yere sürüklerdi. Belki pek çok kişi böyle yürüyordu. Nereye gittiğini bilmeden, kalabalığın akıntısında kaynayarak çoğunluğun gittiği yeri izliyordu.

Cadde parlak yıldızlarla ışıklandırılmıştı. El ele sevgililer geçiyor, bazen de üçlü beşli gruplar, kahkahalar atarak gürültülü patırtılı ilerliyorlardı. Mağazaların camlarında: *"Bugün al, gelecek yıl öde"*, *"Yeni yılınız kutlu olsun."* yazıyordu. Yarın yeni bir yıla girilecekti demek. Ondandı bu kalabalık. Mağazaların önlerini seyyar satıcılar kaplamıştı. Çevresi yaldızlı, karton huni biçiminde yılbaşı şapkası, çam ağacı süsleri bir de pilli Noel Baba oyuncağı satanlar ilk dikkati çekenlerdi. Para-

sı olsaydı, Ömer'e ak sakallı, güleç, kırmızı giysili, şarkı söyleyen pilli Noel Baba oyuncağından alacaktı. *"Alı oğlum..."* diye geçirdi içinden. Adımlarını hızlandırdı. Kahvaltıyla duruyordu. Midesi hatırlatmasa umurunda da değildi açlık. Simitçinin yanından geçerken bir iki yutkundu. Simit almadı. Biraz daha aç kalabilirdi. Oğluna gerekecekti belki para.

Pasajdan içeri girdi. Gişedeki görevliye, kimi aradığını söyledi. Görevlinin kuşkulu bakışları altında sinemadan içeri girdi. Himmet'i hemen gördü. Sırtını duvara yaslamış derin derin sigarasının dumanını ciğerlerine çekiyordu. Yüzünde yoksulluğun gölgesi geziniyordu. Asiye görür görmez seslenmedi ona. Bir süre izledi kocasının kederli duruşunu. Ayak seslerine başını çevirdi Himmet. Gözleri faltaşı gibi açılmıştı. Duruşuna bir canlılık gelmişti güzel karısını karşısında görünce. Göz bebeklerinde şimşekler yanıp söndü. Bu bir anlık diriliş, hemen yerini bir kaygıya, çöküşe bırakmıştı. Yüzü bulutlanmaya başlamıştı. Asiye şimdiye kadar hiçbir şey için çalıştığı yere gelmemişti. Buraya kadar gelmesi için önemli bir şey olmalıydı.

- *Ne işin var burada*? diye sordu Himmet kaygılı bir sesle.

Asiye bir iki yutkundu. Yanıt vermekte zorlanarak:

- *Ömer...* diyebildi.

- *Evet?*

- *Ömer çok hasta. Ateşi yüksek. Her yerinde kırmızı lekeler çıkmıştı ya, şimdi durmadan öksürüyor..*

- *Kime bıraktın çocuğu?*

- *Raziye Abla'ya. Doktora ....*

Eliyle Asiye'nin dudaklarını kapadı Himmet. Yüzü iyice gölgelenmişti. Biraz da kızgın,

- *Ne doktoru Asiye! Doktora verecek paramız var mı sanıyorsun? Kaç para istiyorlar bir muayeneye haberin var mı senin?*

Asiye'nin omuzları çökmüştü. Eli ayağı kıpırdamıyordu. Bu ne demekti? Yoksul insan hasta olamaz mıydı? Ömer şimdi ne haldeydi kim bilir?

Karısının düşündüklerini, aklından geçen soruları duymuştu sanki Himmet. Karı koca arasından böyle bir ilişki vardı. Her şeyi söylemeleri gerekmezdi. Bir bakış, bir duruştan anlayabilirlerdi birbirlerini.

- *Haydi üzülme*, dedi Himmet. *Bulacağız çaresini. Bir hoca var aşağı mahallede. Bir okumada iyi ediyormuş. Sen eve git. Beni bekle. Bir saate kalmaz evde olurum.*

Asiye ayaklarını sürüyerek pasajdan çıktı. Kocasının kederli bakışları, kadın gözden yitene kadar sırtında asılı kaldı.

Pasajdan çıktığında serin bir rüzgar her yanını sarıp sarmaladı. *"Ne kadar çabuk karanlık çöktü."* diye düşündü. Gökyüzüne kendisini hiç bu kadar yakın duyumsamamıştı. Kendisini insan akıntısına bıraktı. Akıntı, onu bir sokağın ağzına kadar sürükledi.

Köşeden dönerken, İstiklal Caddesi'ne doğru hızla yürümekte olan, parfüm kokulu bir kadınla çarpıştı. Çarpışma sırasında kadının cep telefonu yere düştü. Kızgın bakışları Asiye'ye saplanıp kaldı. Zavallı kadın olduğu yerde kalakalmıştı. Ne yapacağını bilemez bir halde:

- *Özür dilerim*, dedi.

Eğilerek düşen telefonu kadına vermeye yeltendi. Bu sırada kadın:

- *İstemez, istemez*! diye sinirli sinirli azarladı. *Ben alırım*, dedi aşağılar bir tavırla. Asiye, hırkasına daha da sarınarak yürüdü. Gözleri, binaların çatıları arasından görünen kara gökyüzündeydi. Batan güneşi arıyordu gözleri. Çıkmayacağını bile bile...

Şöhret, Asiye'yle çarpışan kadının adıydı bu, Asiye'nin arkasından sinirli sinirli baktı. Cep telefonunu eğilip aldı. Tele-

fonunun çalışıp çalışmadığını kontrol etmeden önce, yılan derisi çantasının ağzını açarak cüzdanını yokladı. Hırsızlık çoktu. Hele böyle bir günde, Taksim gibi kalabalık bir semtte. Asiye'yle çarpıştığı sırada ablasını aramaya çalışıyordu. Yılbaşını onlarda geçirecekti. Eve gitmeden önce, alınması gereken bir şey olup olmadığını soracaktı. Yarının alışverişini de ona göre yapacaktı.

Ablası Levent'te iki katlı bir evde oturuyordu. Kocası ticaretle uğraşıyordu. Her yeni yıla girişte, evde büyük çam ağaçları süslenir, ailenin yakınları davet edilirdi. Büyük bir yemeğin ardından oyun masalarına geçilirdi. Çoğunlukla yeni yıla poker oynayarak girilirdi. Tabii, çam ağacının altına herkesin adının yazılı olduğu paketler bırakılırdı. Bu yıl durumda bir değişiklik olabilirdi. Ablasının dört yaşındaki kızı Melis, kızamık geçiriyordu. Gerçi doktorlara danışılmıştı. Çocuk tedavi altındaydı. Böyle bir kutlamanın çocuk açısından da konuklar açısından da bir tehlikesi yoktu. Yine de geleceğine söz veren davetli sayısında geçen yıla göre bir düşüş vardı.

Küçük Melis'e elektrikli tren almıştı Şöhret. Tanıdıkların pek çoğuna geleneksel yılbaşı hediyesi almayı uygun bulmuştu. Şeffaf plastik, kalpli kutularda satılan kırmızı külot. Gece yirmi dördü vurduğunda bu külotları giyerek dilekte bulunurlardı. Gerçi Şöhret'in şimdiye kadar tuttuğu dileklerden gerçekleşen olmamıştı. Geçen gün bir arkadaşıyla bu konuyu tartışıyorlardı. Arkadaşı Şöhret'e:

- *İnanarak giymemişsin. Ondan dileklerin gerçekleşmemiştir,* demişti.

Bu yıl inanarak giyecekti. Dileğini içinden yineledi. *"Ahmet... Karısından boşansa artık. Bıktım kaçamaklardan."*

Üşümüştü Şöhret. Paltosunun kürklü yakasına gömdü, pudraya bulanmış küçük yüzünü. Levent'e arabayla gidecekti. Acıktığını duyumsadı. Sokaktaki satıcılardan bir simit aldı.

Bir elinde hediye paketleri bir elinde simidi yürüyordu. Bir iki ısırık aldıktan sonra simidi yiyemeyeceğini anladı. Hem düşündüğü kadar aç değildi, hem de simit çok sertti. Yeni taktırdığı protezleri zedelenebilirdi. Önüne gelen ilk çöp kutusuna simidi attı.

Yirmi dakika sonra kapının önündeydi. Kapı bir çalınışta açıldı. Mis gibi tarçınlı pilav kokusu sardı her bir yanı. Hizmetçi kız, Şöhret'in paketlerini elinden alarak, paltosunu çıkarmasına yardımcı oldu. Ablası kuaföre kadar gitmişti. Az sonra gelirdi. Hizmetçi, Şöhret'i salona buyur etti. Eniştesini gören Şöhret bir iki adım geriledi. Soğuk bir merhabalaşmayı uygun buldu. Eniştesinin birkaç zaman öncesine kadar istekli bakışlarını üzerinde duyumsuyordu. Bundan rahatsız oluyordu. Bir keresinde olabildiğince açık bir şekilde dillendirmişti utanmaz adam isteğini.

- *Rahime beni aldatıyor,* demişti. *Ama ben önemsemem böyle şeyleri.*

Bu sözlerin ne anlama geldiğini sezmişti Şöhret. Anlamazlığa vurmuştu işi. Yüzsüz adam, yılışıkça sırıtmıştı. Şöhret'in aralanmış, kalın dudaklarından gözlerini ayırmadan :

- *Rahime'nin de önemseyeceğini zannetmiyorum,* demişti.

- *Sözlerinize dikkat edin enişte!* diye karşılık vermişti Şöhret. Evden ayrılmıştı. Geride eniştesinin kırık dökük birkaç özür cümlesi kalmıştı. O günden bugüne bir soğukluk vardı eniştesiyle arasında. Önceleri ablasının evine uğramamayı düşünmüştü. Ablasını üzmek, kuşkulandırmak istemezdi. Hem eniştesinin yakın arkadaşıydı Ahmet.

Ahmet, evliydi. İki de çocuğu vardı. Karısını sevmiyordu ama. Arada çocuklar olmasa hemen ayrılacağını söylüyordu Şöhret'e. Üç yıldır bu umutla yaşıyordu Şöhret. Belki bugün beklediği haberi alırdı. Saat yirmi dördü vurduğunda bunu dileyecekti.

- *Melis nerede enişte*? diye sordu resmi bir ses tonuyla.

- *Odasında yatıyor. Sabahtan beri senin adını sayıklıyor. Şöhret Teyzem diye tuttırdı.*

Şöhret, çocuğun oda kapısını araladı. Başucunda hizmetçi oturuyordu. Kırmızı benekli yüzüyle, kocaman yatağın ortasında bir oyuncak bebeği andırıyordu. Çevresi oyuncaklarla doluydu. Yatağın üzerinde henüz kutularından çıkartılmamış barbi bebekler vardı. Yastığı duvara dayanmıştı. Hizmetçi elindeki kaseden sıcak çorba içirmeye uğraşıyordu. Melis, yüzünü ekşitip, hizmetçinin ona, kaşık uzatan elini itmeye çalışıyordu teyzesi geldiğinde.

- *Aaaa, teyzem gelmiş*, dedi.

Hizmetçi, çocuğun bir anlık sevincinden yararlanarak:

- *Bak şimdi teyzen de kızacak. İç çorbanı. İyileşeceksin. Yoksa hep böyle yataklarda kalırsın. Ona göre.*

Çocuk, hizmetçinin tehditleri karşısında,

- *Yaa, teyze yaaa*! diye söylendi. Hemen ardından tiz bir çığlık koparark ağlamaya başladı. Her ne kadar ağlama sesi çıkartıyor olsa da, gözünden bir damla yaş akmıyordu. Çocuk sinirden, kasılmadan mosmor kesilmişti.

Çocuğun bu haline şaşkınlıkla bakakalan Şöhret, hizmetçinin elinden tabağı aldı. Masanın üzerine bıraktı. Bir yandan da çocuğu susturmaya çalışıyordu.

- *Tamam, tamam yemeyeceksin. Bırak ağlamayı haydi. Bak sana ne aldım.*

Çocuk teyzesinin sözleri üzerine sakinleşti. Gözlerinde merak belirmişti. Gözü, teyzesinin elindeki büyük paketteydi. Kendisini sıkarak zorla çıkardığı iki damla yaş, alt kirpiklerinde asılı kaldı. Teyzesi, elindeki büyük paketi yatağın üstüne yerleştirince, hiç düşünmeden, henüz kutusundan çıkartılmamış barbi bebekleri elinin tersiyle aşağı itti. Küçük elleri, hediye kabını parça parça ederken, hizmetçi, Şöhret'e döndü.

- Ali hanımcığım, bilseniz dün ne fenaydı küçük. Her yanı ateşler içinde yanıyordu. Çorbalar, vitaminler, meyveler.... Bugün biraz toparlandı. Ama hastalıktan olsa gerek, pek hırçın bugün, dedi.

Şöhret, hizmetçinin sözlerini sessizce dinledi. Bu sırada Melis, oyuncak treninin vagonlarını yere atıyordu.

Yılbaşı yemeği beklediğinden güzel geçmişti. Yenilmiş, içilmiş, oyunlar oynanmıştı. Yılbaşı sepetlerinin içinde, viskiler, şaraplar, Antep fıstıkları, çikolatalar vardı her çeşidinden. Melis'in keyfi de enerjisi de yerindeydi. Oyuncak bebeklerinin kafasını, kolunu kopartıyor, saçlarını makasla kesiyordu. Evdekilerin çoğu sabah beş sularında yattığından öğleden sonra kalkabilmişlerdi.

Şöhret, ilk uyanandı. Yeni yılın ilk gazetelerinden birini eline aldı. Magazin sayfasını okumaya daldı. Gazetenin üçüncü sayfasındaki sağ alt köşede, bir kare içerisindeki haberi okumadan hızla geçmişti. Canını sıkıyordu öyle yoksullukmuş, ölümmüş falan... İnsanın içini karartıyordu. Üçüncü sayfadaki habere bir de fotoğraf iliştirilmişti. İri ela gözlü, iki yaşlarında bir erkek çocuğuydu bu. Biraz sonra sıkıntıyla gazeteyi sehpanın zerine fırlattı Şöhret. Gazetenin ilk yaprağı halının üzerine sarktı. Üçüncü sayfada okumadan geçtiği haber göne ilişti. Haberin başında, kalın, kara puntolarla *"Cehalet Öldürdü"* yazıyordu. Haberin gerisini okumaya başladı:

"Beyoğlu'nda gecekondıda kalan bir ailenin dramı. İki yaşındaki Ömer Eroğlu'nun geçirdiği kızamık rahatsızlığı, zatürreye dönüştü. Fakirliğin bedelini küçük Ömer canıyla ödedi. Tedaviyle atlatılabilecek hastalık küçük çocuğun Azrail'i oldu. Çocuğu doktora götürmek yerine bir hocaya okutan aile suskun. Yetkililer bu durumda pek çok ailenin bulunduğunun altını çizdi. Anne Asiye Eroğlu kendisini kaybederek..."

Haber, Melis'in kucağına sıçramasıyla yarıda kalmıştı. Şöhret ürkmüştü. İçi de kararmıştı. Bir gün de vermeseler bu

haberleri ne olurdu sanki. Ne cahil insanlar vardı memlekette. Yan masadaki ince sigaralarından birini yaktı. Dumanı üfledi. Kucağına çıkmış küçük Melis'e baktı. İyileşmişti çocuk. Gözleri parlıyordu.

- *Söyle bakalım küçük cadı.*
- *Teyzeeee. Tren kırıldı. Yenisini alacak mısın?*

YUMUŞAK YAZAR

" İlk olarak 'Erkek Kalbi' adlı romanıyla edebiyat dünyamıza katılan Kayhan Y. sırasıyla 'Krizantem Rulu', 'Ağlayan Taş', 'Ben Duygulu Bir Erkeğim' adlı romanlarını N... yayınevinden çıkartmıştır.

Kitaplar, içeriğinden çok, kapak resmi ve fiyatıyla dikkati çekmiştir. Edebi bir değer taşımayan bu dört kitap yine de satış rekorları kırmıştır. Bunu reklamcıların başarısına bağlamak olanaklı. Dört kitabında da ortak tema erkeklerin duygulu varlıklar olduğudur. Beşinci kitabı 'Erkekler de Ağlar' beklenen başarıyı gösterememiştir.

Öte yandan 'Erkeğin Çapkını Makbul', ' Bir Erkek Bin Kadına Bedel' adlı kitaplarla Zambur T. edebiyat merdiveninin üst basamaklarına tırmandı. Eee, ne de olsa ağlayan erkek bu yıl 'out', maço erkek 'in'"

N... yayınevinin sahibi, öfkeyle gazetenin kitap ekini fırlattı. Kitap eki, içi boş çay bardağını, içindeki çelik kaşıkla birlikte cam masanın üstüne devirdi. Tuhaf bir tını çıktı. Şehsuvar Bey, alt dudağını üst dişleriyle kemirirken, telefonun ahizesini kaldırdı. Sekreter kıza:

- *Bana Mustafa Bey'i bulun hemen,* dedi.

Biraz sonra telefonu çaldı. Ahizeyi kulağına götürürken, kitap ekini fırlattığı yerden aldı. Çay bardağını düzeltti.

- Buyurun Şehsuvar Bey.

- Günaydın Mustafa. Gördün mü şu o... karının yaptığını?

- Kimin efendim?

- Yalnı kim olacak? Şu duygulu erkek yazar var ya... Kazım mı, Koray mı ne.

- Kayhan efendim.

- Neyse onun eski sevgilisi... O fettan karı başımıza ne işler açtı. Yayınevimizin adını düşürdü o... Neyse. Hani Liberal'in kitap ekinde yazan kadın.

- Ha o mu? Ne yazmış efendim?

- Bana mı soruyorsun dümbelek? Daha okumadın mı gazeteleri? Haberi okuyup senin beni araman lazımdı asıl. Neyse, bak bunları sonra konuşuruz. Asıl diyeceğim şu. Bu herifle altıncı kitabı için sözleşme imzalanmadı henüz değil mi?

- Hayır, imzalamadık. Ama kitabının basılacağını söyledik. Bugün romanını getirecekti.

- Boş ver! Sav başından. Zaten son romanı da ancak giderleri karşılayabildi. Yayınevimizin adı kötüye çıkacak. Kalitesiz roman basıyor diye, öteki yazarlar da kitaplarını bizden çekecek.

- Ama nasıl yapabilirim. Hem söz...

- Ne sözü be? Ne sözü? Bu gemi batarsa hepimiz batarız tamam mı? Bahane mi yok! Uydur bir tane. Allah Allaaaah!

Çattt...

- Cık cık... Telefonu yüzüme kapattı.

Mustafa, ahizeyi yerine koydu. Gri sakallarını sıvazladı. Sonra avcunu burnuna götürerek, sevgilisinin aldığı esansı içine çekti. Sedef kakmalı tabakasını açtı. Bir püro yaktı. Bu tabakayı da sevgilisi almıştı. Püroyu kristal küllüğe bıraktı. Sağ elinin baş ve işaret parmaklarıyla gözlüğünün altından gözlerini ovuşturdu. Saatine baktı. Kayhan Y. bir saat sonra gelecekti. Söyleyeceklerini şimdiden tasarlamalı, adamın önünde kem küm etmemeliydi. Hem patronunun dediği doğruydu.

Bu gemi batarsa kendisi de boğulurdu. Daha ikinci yazlığın taksitleri bitmemişti. Sevgilisinin arabası değişecekti. Eskidiğinden yakınır olmuştu son günlerde. Doğum günü de yaklaşıyordu. Bir sürpriz yapsa şöyle yeni bir modelle.

Düşünmeyi sürdürdü Mustafa.

"Şöyle başlamak en iyisi. Biliyorsunuz ekonomik kriz şirketimizi de vurdu. Ve...ve..."

Mustafa ensesini kaşıdı. Elleri ensesinde gözlerini tavana dikti.

"Yok, yok olmaz böyle. Hemen anlar durumu. Yavaş yavaş. Hal hatır sormalı önce. Kendi kişiliğine yapılmış bir saldırı olduğunu düşünmemeli. Bu yazar milletine güven olmaz. Bir de bakarsın, söylediklerimizi bire bin katarak yazar, rakip yayınevinde bastırır. Yapar mı yapar bunlar. Bunu yaşayanlar var çevremizde. O nedenle dikkatli davranmak lazım. Böyle bir şey yapacak birine benzemiyor, ama zayıf atın çiftesi pek olur. Evet önce hal hatır sormalı. Çay, kahve, içki... Ne alırdınız? Sonra ufak ufak konuşmaya başlamalı. Patrona kalsa kestirip atacak. Onun söylediklerini dinleseydim, bu şirket kaç kere batmıştı.

Haa, önce şu kitap ekini okuyayım."

Tam bu sırada sekreter saçlarını sağa sola savurarak içeri girdi. Mustafa'ya kitap ekini uzattı. Deri, döner koltuğuna kendisini bıraktı Mustafa. Pencereden yana yüzünü dönerek yazıyı okumaya başladı.

Yazıyı bitirmişti ki bir gök gürlemesiyle irkildi. Acaba kendi sevgilisi de bozuştuklarında böyle yapar mıydı? O, şairdi. İstese de yapamazdı. Yok, yok yapamazdı. Nereden gelirdi böyle şeyler aklına?

Yağmur çizgi çizgi pencereye düşüyordu. Yarı aralık camı kapattı. Oda kararmış mıydı ne? Kalktı. Işığı açtı. Elleri cebinde bir ileri bir geri odada dolanmaya başladı.

Sekreter, kapıyı tıklatarak içeri girdi.

- Yazar Kayhan Y. geldi efendim. Sizi görmek istiyor.

- Tamam, içeri yolla.

Mustafa, kalp atışlarının hızlandığını duyumsadı. Yine de telaşını saklamayı becermeliydi. Avuçları terlemişti. Kayhan Y. ile el sıkışırken fark etmişti.

Kısa boylu, kumral saç ve bıyıklı; küçük, parlak gözlü Kayhan Y., Mustafa'nın durumunda bir tuhaflık sezmişti.

- Mustafacığım pek iyi görünmüyorsun. Yüzün kireç gibi olmuş. Hasta falan mısın?

- Biraz üşütmüşüm. Ondan herhalde. Buyurun. Lütfen şöyle buyurun, diyerek deri konuk koltuğunu işaret etti Mustafa.

Terlemiş avuçlarını yün pantolonuna kuruladı. Rahat koltuğuna gömüldü. Her zaman çok rahat ettiği deri, kahverengi koltuk, bir bataklıkmışçasına onu içine çekiyordu şimdi. Küçüldükçe küçülüyordu.

- İşte böyle düşündüm.

Mustafa irkildi.

- Anlamadım.

- Ne o kızım. Senin neyin var böyle? Söylediklerimi de dinlememişsin hiç.

- Haklısın. Yalnız iş güç derken iyice dalgınlaştık işte görüyorsun. Bir tatile çıkacağım artık ben de. Neyse sen onu bunu boş ver de, ne içersin onu söyle. Çay, kahve, içki...

- Bir sütlü kahveni içerim.

Mustafa ahizeyi kaldırdı.

- Kızım bize iki sütlü kahve, diyerek telefonu kapattı.

Kayhan, Mustafa'nın liseden arkadaşıydı. Aralarından su sızmazdı. Kayhan üniversiteyi şehir dışında okumuş, yine de arada bir görüşmüşlerdi. Mustafa'nın başkalarına rahatlıkla yaptığı bu konuşma, bu nedenle çok zor geliyordu şimdi. Başka biri olsa neyse...

Ama bu da işiydi. İş, para; para, sevgili demekti.

Sütlü kahveler gelmişti. Kayhan, çantasından roman dosyasını çıkartarak Mustafa'nın masasına bıraktı. Mustafa, elini dosyanın üstüne koydu. Dudaklarını ince bir çizgiye dönüştürmüş, işaret ve baş parmağından oluşan dik açıya yüzünü yerleştirmişti. Karşısında oturan adamı izledi bir süre. Saçı, bıyığı boyanmış, sütlü kahvesini höpürdeterek içen bu adamın tasasız duruşu onu iğrendirdi. Kayhan Y., izlendiğinin farkında:

- *Dosyayı açmayacak mısın,* dedi Mustafa'nın yüzüne bakmadan.

- *Gerek yok,* yanıtını verdi Mustafa.

Elinde tuttuğu fincanla kalakalmıştı Kayhan Y.

- *Bu da ne demek,* dedi.

- *Bak. Nasıl diyeceğimi bilemiyorum. Aslında sana söz vermiştim. Ama... Ekonomik kriz...*

- *Basmayacaksınız yani.*

Kayhan, son cümlelerini söylerken dudaklarıyla sesi titredi. Gözleri sulanmış, ama yanaklarına bir damla bile süzülmemişti. Sütlü kahvesini bıraktı. Dirseklerini bacaklarına yaslamıştı. Birden kafasını ellerinin arasına alarak hüngür hüngür ağlamaya başladı. Mustafa böyle bir tepki beklemiyordu. Onun da gözleri dolmuştu.

Kolonya tuttu. Kağıt mendil getirdi. Pencereyi açtı. Bunları yaparken de,

- *Ne yapalım Kayhancığım. Piyasa bu. Belli olmuyor. Bir dönem seni yükseltti, yıldız yaptı. Şimdi sıra başkasında. Aslında sen de bilirsin bunları... Okur, sürekli aynı ismi görmek istemiyor işte. Kaprisli kaprisli... Hmm, şey işte... Okuru çekecek yeni şeyler.. Yeni yüzler, yeni sözler...*

Kayhan Y., sağanak gözyaşlarını dökerken, bir yandan da:

- *Ama, bir nü koyacaktık kapağa hani....*

- *Artık başka kitaba. Ağlama ama. Bak beni de üzüyorsun.*

Kayhan Y.'nin ağlaması gerçekten kesilmişti. Mustafa'nın masasına koyduğu dosyayı kaptı. Ayağa fırladı. Gözyaşlarını ceket kolunun yenlerine silerken, işaret parmağıyla Mustafa'yı gösterdi.

- *Siz*, dedi. *Sanattan anlamıyorsunuz.*

Kapıyı çarparak, hızlı adımlarla odadan çıktı.

Mustafa, koltuğuna yığıldı. Patronunu arayıp, işi hallettiğini söyledi. Sonra kameralı cep telefonuyla sevgilisini aradı. Gece gidecekleri lüks restoranın hayaline daldı. Ne rahattı bu koltuk böyle. *"Bir tane de eve aldırsam."* diye geçirdi içinden.

BAYKUŞ

Doktor Mert, sağlık ocağının cilası kavlamış ahşap makam masasında parmaklarıyla trompet çalıyordu. Sağlık memuru Niyazi içerde çay demliyordu.

Doktor Mert, yanaklarını şişirdi indirdi. Saçlarını çekiştirdi, ensesini kaşıdı, esnedi.

- *Niyazi*, dedi birden.

Niyazi elinde demlikle mutfaktan geldi.

- *Efendim?*

- *Bu köyde çok baykuş var mı?*

Niyazi gözlerini kıstı, dudağını sağ yanağına kaydırarak, çarpık gülümsedi.

- *Ne o doktor, göldeki balıklar bitti, şimdi de dağdaki baykuşlara mı meraklandın?*

Doktor Mert'in zorunlu hizmetinin bitmesine kısa bir süre kalmıştı. Köye ilk geldiğinde sağlık ocağının yıkıntı durumuna şaşırmıştı. Yıllardır kullanılmıyor gibiydi. Temizlik yapıp hazırladıktan sonra da pek hasta gelmedi. Ortalamaya vurulursa haftada bir hasta ya geliyor, ya gelmiyordu. Bu zaman diliminde Doktor Mert, sağlık memuru Niyazi, öğretmen Eşref ve İmam Muhammet birlikte balığa çıkıyor ya da kağıt oynuyorlardı. Yine de sağlık memurunun fazla senli benli olmasına içerliyordu.

- İki gündür bir baykuş dadandı, dedi uykusuz gözlerini gözlüğünün altından kaşırken. *Dış duvarda boru gibi bir şey var. Onun üstüne konuyor.*

- Lojmanın dış duvarı mı?

- Evet! Gık gugık gık, gık gugık gık diye diye uyku uyutmuyor.

- Burada var birkaç tane.

Borunun çıkıntı yaptığı duvarın bitişiğinde Mert'in yatağı vardı. O gece on sularında yattı. Baykuş gelmekte çok gecikmedi.

- Gık gugık gık /gık gugık gık

- Güm güm güm.

Mert duvarı yumrukladı. Sesten ürken baykuş kanatlanıp uçtu. On dakika sonra:

- Gık gugık gık /gık gugık gık

- Güm güm güm güm güm...

Anlaşıldı, dedi Mert, bu hayvan bana uyku uyutmayacak. Ramazan ayının son günleriydi. Neredeyse bütün köy, açlığın getirdiği yorgunluktan olsa gerek, asık suratlarla dolaşıyordu. Doktor Mert, yarım yamalak uykusunun ardından sabah soluğu, yakından tanıdığı köylülerden Şirvan'ın evinde aldı.

- Tak tak tak!

Mavi boyalı tahta kapı gıcırtıyla açıldı.

Şirvan, uykulu gözlerle kapıyı açtı. Doktor Mert'i karşısında görünce şaşırdı.

- Buyur doktor? Günaydın.

- Günaydın. Sizde çifte var mı?

- Höööö?

- Silah, tüfek, çifte???

Şirvan'ın kambur duruşu dikleşti. Gür kirpikli gözlerini kocaman açarak:

- Hayırdır doktor?

- Ya bir baykuş var, uyutmuyor beni iki haftadır. Onu halledeceğim.

Şirvan kahkahalarla güldü. Gülerken nikotin yapışmış diş kökleri göründü.

- İlahi doktor, uğraşma bunlarla.

- Sen söyle var mı?

- Gel içeri, getireyim.

- Kapıda bekliyorum.

Uykusuzluğun getirdiği bir sinirlilik durumu doktorun tüm davranışlarına yansıyordu. Tüfeği alır almaz lojmana vardı. Pencere kenarına bırakırken kurşunları denetledi. Sonra sağlık ocağına gitti. Öğleden sonra elektrikler kesildi. Bu köyün kötü yanlarından biri de buydu. Elektrikler kesildi mi dört beş saat gelmezdi. Sağlık ocağını erken kapattılar. Alacakaranlıkta Mert yemeğini çoktan yemiş, pencere kenarına geçip, baykuşu beklemeye koyulmuştu. Aradan yirmi dakika geçmemişti ki baykuş göründü. Önce ilerdeki kayalığa, ardından telefon tellerinin üstüne kondu.

Mert heyecanlandı. Avuçlarının içi terliyor, kalbi güm güm atıyordu.

- Guk guguk guk /guk guguk guk

Dıkşieaaan!

Tutturamamıştı. Baykuş uçup gitti. Sıkıntıyla boş kurşunu tüfekten çıkardı. Yensini koydu. Bahçeye çıktı. Aradan beş dakika geçmemişti ki...

- Guk guguk guk /guk guguk guk

Mert kafasını kaldırdı. Sağlık ocağının tepesindeki televizyon antenine kondu baykuş. Daha soğukkanlıydı bu kez. Nişan aldı. *Dıkşieaaan!* Baykuş kiremitlerin üzerine düştü. Artık rahat bir uyku uyuyabilecekti.

Gece yarısına doğru yattı. Henüz uyumamıştı ki:

- Guk guguk guk /guk guguk guk

- Güm güm güm güm güm

Mert yatakta oturdu. Saçlarını karıştırdı. Demek bunlardan birkaç tane daha vardı. Gece vurmak olmazdı. Yarına hallederim diye düşündü. Ertesi gün, sağlık ocağına köylülerden Şiar geldi.

- Günaydın doktor.

Doktor gözlerini kısarak:

- Günaydın.

- Yalın doktor sen ne yaptın?

Mert anlamsız anlamsız bakıyordu:

- Ne yapmışım?

- Senin yüzünden dün bütün köy orucu erken açtık.

- Nasıl yani? Benimle ne ilgisi var canım sizin orucunuzun? Cık cık...

- Yalın doktor, sen dün iki el ateş etmedin mi?

- Ettim ama... Baykuşlara.

- Dün elektrikler kesikti ya. Biz de iki el silah sesini duyunca dedik imam işaret veriyor, ezan okuyamadığından. Başladık yemeğe.

Sağlık memuru da gelmiş, dikkatle dinliyordu.

- Eeee? dedi, sağlık memuru merakla.

- Aradan on beş dakika geçti geçmedi, ezanın sesini duydık.

- Yapma yav? dedi, Mert kahkahayı basarak.

- İşte öğrendik. Doktor, baykuş vuruyormuş.

- Ne yapacaksınız? diye sordu Mert.

- Ne yapalım ? Kaza orucu tutacağız.

ÇAKILLARIN ŞARKISI

Hiç görmemişti böylesini. Rüyasında bile.

Ev iki katlıydı. Ahşap, vişne rengine boyanmış. Kiremitleri koyu kırmızı. Pencerelerin çerçeveleri krem renginde. Alt katta, neredeyse kapı büyüklüğünde iki kocaman pencere var. Tül perdeler çekilmiş. İçerisi görünmüyor. Üst kattaki pencereler alt kattakilerden daha küçük. İki pencerenin ortasında, krem rengi parmaklıkları seçilen küçük bir balkon. Evin görünümü, içinde mutlu insanların oturduğunu düşündürüyor.

Ev baştan başa yeşil bir kırda. Arkasında, sıradağlar uzanıyor. Güneş, utangaç bir çocukmuşçasına saklandığı dağların ardından yavaş yavaş yüzünü gösteriyor. Dağların eteklerinde renk cümbüşü. Kahverengisinden yeşiline, sarısından pembesine kadar...

Belli ki gece yağmur yağmış. Yumuşamış toprak, suyu emen dudaklarından, kekremsi soluğunu bırakıyor havaya. Güneşin ışınları yaprakların, çimenlerin üstünde birikmiş su damlalarını, taşları parlatıyor. Kiremitlerin kırmızısı ışıltılar saçıyor.

Dağların, ovanın, evin üstünde uzanan geniş gökyüzü masmavi. Yuvarlak, irili ufaklı beyaz bulutlar yavaş yavaş gök evlerinde geziniyor. Evin arkasında bulutun biri, çatıya

takılıp kalmışçasına, biçim değiştirip uzayarak ilerideki bulut kümesinden arkadaşlarına kavuşmak istiyor.

Evin önünde uzanan yol irili ufaklı çakıl taşlarıyla örülmüş. Yürürken, ayağının altında ezilen taşlardan şıkır şıkır bir şarkı duyuluyor. Çocuk çakıl taşlarının şarkısını dinleyerek yürüyor. Elleri yamalı pantolonunun ceplerinde. Çakıl taşlarının şarkısına ıslıkla eşlik ediyor. Yolun sağında üç dört ıhlamur ağacı. Solundaysa bir selviyle bir çınar. Evden uzaklaştıkça çakıl taşlı yol genişliyor.

Evin önünde, dikdörtgen biçiminde geniş bir masa var. Masanın yanı başında uzun boylu, zayıf, genç bir kadın ayakta duruyor. Sarı röfleli, iri dalgalı saçları omuzlarından aşağı köpük köpük dökülüyor. Yüzünde anaç bir gülümseme. Gözlerinin rengi görünmüyor. Başını eğmiş. Bacaklarına sarılan yedi yaşlarındaki çocuğa bakıyor. Yine de kirpiklerinin uzun olduğu belli. Mavi, dökümlü bir elbise giymiş. Bir eliyle, kendisi gibi sarışın çocuğunun saçlarını okşuyor, diğer eliyle masanın üstündekileri gösteriyor.

Masanın ortasında, nar gibi kızarmış bir tavuk, yanında geniş bir kasede patates, sosis kızartmaları, portakal, vişne suları.

Annesinin bacaklarına sarılmış ufaklığın yiyeceklere baktığı yok. Yüzü görünmüyor. Annesine dönük. Uzun tüylü, ince yüzlü köpek, ön ayaklarını masaya yerleştirmiş ayakta duruyor. *"Hadi yavrum, ye!"* komutunun verilmesini bekliyormuşçasına.

Çocuk, anneyle çocuğuna yaklaşmaktan çekiniyor önce. Ama anne, geleni fark ediyor. Eliyle *'gel'* diyor. Sarışın çocuk, elini yamalı pantolonlu çocuğa uzatıyor. Birlikte koşmaya başlıyorlar. Arkalarından da köpek. Sarışın çocuk elindeki kırmızı lastik topu fırlatıyor. Köpek havlayarak, lastik topun peşinden koşuyor. İki çocuk, doğa ananın dokuduğu çimden

halının üstüne kendilerini bırakıyorlar. Ellerini enselerinde kavuşturarak gökyüzünü izliyorlar. Serçelerin sesi kulaklarını dolduruyor. Söğüt ağaçlarının yaprakları tatlı bir fısıltıyla iki çocuğun arkadaşlıklarını birbirlerine anlatıyor. Bir uğur böceği, yamalı pantolonlu çocuğun burnuna konuyor. Çocuk, işaret parmağını burnunun ucuna götürüyor. Uğur böceği, çocuğun parmağına tırmanıyor. Parmaktan parmağa geçerek çocuğun elinde dolaşıyor. Bu sırada, sarışın çocuğun annesi, su şırıltısını andıran sesiyle çocuklara sesleniyor.

- *Hadi çocuklar. Yemek hazır.*

Çocuklar ağır ağır eve doğru yürüyor. Yamalı pantolonlu çocuk, sarışın çocuğun babasını görünce duraklıyor. Arkadaşı onu kolundan çekiştiriyor.

- *Gel, seni babamla tanıştırayım.*

Kırklı yaşlarında bir adam şezlonga oturmuş. Bacak bacak üstüne atmış. Tek eliyle tuttuğu, ikiye katlanmış gazeteden, belli ki ciddi bir yazı okuyor. Öbür eliyle kavradığı kahve fincanını, ağır ağır dudaklarına götürüyor. Çocukların geldiğini görünce, onlara gülümsüyor. Gazetesini katlayıp kucağına bırakıyor.

- *Gelin bakalım çocuklar.*

Sarışın çocuk:

- *Baba bak, benim arkadaşım bu.*

Çocuk küçük elleriyle pantolonunun sağ bacağındaki, greyfurt büyüklüğündeki yamayı kapatmaya çalışıyor. Baba, yamalı pantolonlu çocuğun saçlarını okşuyor.

- *Adın ne bakayım senin?*

- *Adım... Şeyyy...*

Sarışın çocuk atılıyor.

- *Evet, adını ben de bilmiyorum.*

Bir an... Babanın yüzüne bir gölge düşüyor. Aynı gölge, bütün evi kaplıyor. Baba endişeli, çocuğunun elinden tutuyor. Karısı, masayı toplamakla uğraşıyor.

- *Bırak şimdi masayı. Havayı görmüyor musun*, diyor adam.

- *Tamam, siz eve girin. Ben de şimdi geliyorum.*

Sarışın çocuk, babası onu çekiştirirken elini, yamalı pantolonlu arkadaşına uzatıyor.

- *Sen de gel. Bizimle gel.*

Baba:

- *O bizimle gelemez oğlum. Baksana, yamasını kapatıyor. Elini sana uzatamaz.*

- *Hayır.*

Sarışın çocuk ağlamaya başlıyor.

Bir anda... Masa devriliyor. Yemekler yerlere saçılıyor. Annenin saçını bir el yoluyor. Babanın gazetesi yırtılıyor. Fırtına her şeyi silip süpürüyor. Köpeğin ağzındaki kırmızı lastik topu da uzaklara sürüklüyor.

Sert bir darbe Yakup'u devirdi. Ne olduğunu anlamadan kendisini yerde buldu. Elindeki tepsiden düşen çay bardakları şangır şungur kırıldı. Müşterilerden topladığı mavi, kırmızı, yuvarlak plastik markalar yere saçıldı. İçine markaları koyduğu kahve fincanı tabağının kenarı kırıldı.

Yakup ne olduğunu anlayamadı. Arkasına bakmaya korkuyordu. Düşerken omzunu duvara çarpmıştı. Omzu acıyordu. Boynuysa çarpılmış gibiydi.

Oturduğu yerden, bir süredir izlediği takvim yaprağına baktı. Ev, anne, dağlar... Hepsi, ama hepsi bulutmuşçasına uçup gitti.

- *Len serseri! Bi sattir ne oyalanıyon len burada? Çay bekliyo bütün tükkanlar.*

- *Şeyyy! Abi...*

- *Sus, irezil seni. Bugün beleş çalışacaan. Kırdığın bardakları da yevmiyenden keseceem.*

- *Abi n'olur yapma. Bir daha yapmayacağım. Dalmışım*, diyerek ayağa kalktı Yakup.

- *Öğlen de çalış. O zaman düşünürüz,* dedi tıknaz, kısa boylu çay ocağı sahibi.

Yedinci sınıfa gidiyordu Yakup. Öğlenciydi. Hafta içi sabahları, Cumartesi tüm gün çay ocağında çalışıyordu. Okul çantasını bıraktığı dolabın dibine göz ucuyla baktı. Bunu gören çay ocağı sahibi.

- *Ne o len? Toktor mu olacaan? Bırak, bırak,* dedi. Bunu söylerken Yakup'un eline çalı süpürgesini tutuşturdu.

Yutkundu Yakup. Bugün matematik sınavı vardı. Matematikte sınıfın en iyisiydi. Ne derdi şimdi öğretmenine. Söyleyemezdi çalıştığını. Dalga geçerdi çocuklar. Babasının kızgın yüzünü, alnında kabaran, yılana benzettiği damarı, kırmızı gözlerini, şişkin burun deliklerini düşündü.

Bir canı kalmış anasının nasıl dayak yediğini, burnundan nasıl kan geldiğini anımsadı. Öyle bile olsa, *"Baban çok çalışıyor oğlum."* derdi. *"Ona kızma."* Zaten uyuyakalıyordu oturduğu yerde son günlerde.

- *Tamam usta,* dedi Yakup.

- *Hah şöyle,* dedi çay ocağı sahibi. *Efendi ol. Laf dinle. Önce şu yeri toparla, sil, süpür. Tamaaam.*

Yakup süpürgeyle kırıkları faraşa dolduruyordu. Patronu çıktıktan sonra, elinde olmadan, duvara asılı takvim yaprağındaki resme baktı yine.

Babasını hiç öyle otururken görmemişti. Annesi de şimdiye kadar hiç bu kadar dişlerini göstererek gülmemişti. Yakup ara sıra düşünüyordu:*"Dünyada babam kadar çok çalışan biri yok. O halde niye bu kadar yoksulluz biz? Ya ötekiler? Sınıftakiler. Aileleri yazın tatile çıkıyor. Nasıl bu kadar zengin olabiliyorlar?"*

Bir anda resimdeki bulutlar birikmeye, toplanmaya başladı. Gökyüzünün maviliği kapkara bulutların ardında kaldı. Birden evin üstüne yıldırım düştü. Ev ortadan ikiye bölündü.

Bir yangın tüm evi yakıp yıktı. Yağmur boşandı. Güçlü bir sağanak ardında yitti her şey.

Gözlerini ovuşturdu Yakup. Resme yeniden baktı. Mavi gök, birkaç beyaz bulut, mutlu anne, rahat baba, ev yerinde...

"Hayal gördüm herhalde" dedi içinden.

Faraştaki kırıkları çöp tenekesine döktü.

KİMLİK

Buraya kadar gelebildiğime inanamıyorum. Nasıl da insanın yaşamını allak bullak ediyorlar... Yarını da atlatırsam artık başka şey istemem dünyadan. Rahatlıkla ölebilirim.

Çocuklarım, *"Aman babaaaa"* diyorlar. *"Söyleseydin biz hallederdik. Ne boş yere yoruyorsun kendini!"*

Bir günde hallederlermiş. Bak bak bak... Kaç kere söyledim. Dilimde tüy bitti. Tamam baba, acelen ne baba, yarına gidelim, bak çocuğun ateşi çıktı yarına erteleyelim, kokteyle davetliyiz, bak gitmezsek ayıp olur. Ondan sonra da *"biz hallederdik baba"*ymış. Yerin dibine batsın öyle halletme. Yaşlandık belki, ama çok şükür kendi işimi kendim görebiliyorum. Elim ayağım tutuyor. Kimseye gereksinmem yok benim. Emekli kuyruklarında ne sıra beklemişim, o kuyruklarda ne kavgalar izlemişim... Beni mi yıldıracaklar akılları sıra!..

En küçük torunum Buse. Dört yaşında. Ama büyük insanlar gibi konuşuyor. Ağabeyi Mert. Beşinci sınıfı yeni bitirdi. Zehir gibi çocuk. Matematik dersinde kimse ondan hızlı problem çözemiyormuş. Eeee, dedesine çekmiş. Bende de matematik kafası vardı. N'apalım yoksulluk. Çok okutmadı babam. Bir de yaşlılar bunak olur derler. Laf lafı açıyor. Değil mi ama efendim?

Buse'yle Mert büyük kızımın çocukları. Laf aramızda sevmem büyük damadı. Burnu havalarda. Küçük damat daha kafa dengi. Konuşması tatlı. Onların da çocukları olmadı bir türlü ya. Küçük damatla tavla oynuyoruz. Her yediğime karışmıyor. Doktorun verdiği diyeti bozmama göz yumuyor. Sağ olsun. Ah aahh! Makbule Hanım yaşasaydı, toprağı bol olsun... Ağzıma tatlının 't'sini koydurmazdı.

Ben iyice dağıldım yahu. Nereden geldik buralara. Buse Buse... O şeytan yok mu? Atladı kucağıma dün akşam. Bacaklarımın üstüne oturdu. Burnumu saçımı çekiştirdi. Kollarını geriye attı, ellerini dizlerime dayadı. Şöyle yüzünü benden uzaklaştırarak süzdü beni. Ne dese beğenirsiniz?

- Dedeeee, sen niye kuyrukta uyuyorsun? Akşamları uyutmuyorlar mı dedeee?

- Kim anlattı sana bunu şeytan?

- Abiiiim.

- Mert, Mert.

- Ne var dede?

- Ne var demez oğlum. Efendim denir. Büyüklerle nasıl konuşman gerektiğini baban olacak o herif öğretiverseydi. Ama nerdeee! Bilmem nerenin açılışına, bilmem nerenin kokteyline koşmaktan adamda hal mi kalır? Neyse, ne anlattın sen buna bakayım?

- Dedem kuyrukta fenalaştı, bayıldı dedim. Hadi dede ya, bilgisayarda oyun oynuyorum, işim var.

Maşallah, herkesin işi var. Bir benim yok. O yüzden gelip bu yumurcaklara bakıyorum. Şundaki gözlere bak çakmak çakmak. Nasıl da parlıyor. Dedesine çekmiş canım dedesine... Dün anası benim yanıma bıraktı. Okulları da tatil ya. Ne yalan söyleyeyim yanımda olması iyi olmuş hani. Yoksa ben de az kalsın Makbule Hanım'ın yanına... Tövbe, tövbe...

Efendim nereden başlasam anlatmaya kestiremiyorum. Bir vatandaşlık numarasıdır başlamış. Herkesin alması gereki-

yormuş. Önce çok önemsememiştim. Her yerde karşıma çıkmaya başladı. Hatta her zaman paramı kendisinden aldığım memur kız,

- *Amcacığım, vatandaşlık numarası olmadan işlem yapamıyorum,* demesin mi.

Hatır matır dinlemiyor. Diyor ki bilgisayar bu numara olmadan işlem yapmıyor. Haklı. Bilgisayarın insafı yok.

Verdim kararımı. Ne diye yalvaracakmışım memurlara. Ben de alacaktım vatandaşlık numaramı. Sonra da göğsümü gere gere maaşımı almaya gidecektim. Oh olsun!

İki gün önce gittim Nüfus Müdürlüğü'ne. Aman yarabbi...Bu ne haldi böyle. Kapıdan çıkan kuyruk, köşeyi dönerek bir üst sokağın başına dek uzanıyor. Sanki bütün İstanbul bu kuyrukta.

Yılmamak gerekiyor. Kuyruğun sonundaki yerimi aldım. Ara sıra arabalar duruyor. Sıradakilere, kuyruğun nedenini soruyorlardı. Zaten hava sıcaktı. Kuyruk da bir türlü ilerlemiyordu. Sıraya girdiğimde, kaldırımın sağ yanına park edilmiş kırmızı minibüsün tamponu hizasındaydım. Aradan iki saat geçtikten sonra minibüsün ancak dikiz aynasına kadar gelebilmiştim. Nüfus Müdürlüğü'nün kapısında duran bekçi, kuyruğa girdiğimiz sırayı boylu boyunca dolaşarak konuşmaya başladı.

- *Efendim, kimse panik olmasın. Bilgisayar sistemimiz arızalandı. Arıza giderildiği anda hepinizi birer birer içeriye alacağız.*

Kuyruktaki insanların huzursuzluğu, bekçinin sözleriyle daha bir açığa çıktı. İki sıra önümdeki altmış yaşının üstünde, belini fazlasıyla sıkan dapdar kot pantolon giymiş, buruşuk yüzüne sürdüğü allığın ince çizgilerle izi kalmış kadın,

- *Ne hakkınız var kardeşim bizi burada böyle bekletmeye,* diye bağırdı.

- *Hanımefendi, ben bekletmiyorum. Bakın bilgisayar...*

- Tüh reziller! Bir de Avrupa Birliği'ne girecekmişiz. Nah alır sizi Avrupa, dedi bir başkası.

Gürültüler çoğalıyordu. Bekçi arkasına bakmadan kapıdaki görev yerine gitti.

On dakika kadar sonra elinde bir sürü kağıt parçasıyla geri döndü. Kare biçimindeki kağıtları birer birer sıradakilere dağıtmaya başladı. Elime tutuşturduğu kağıtta 89 yazıyordu. Saat öğlen on ikiyi bulmuştu. Memurlar öğle tatiline girmişti. İçeriye girebilen insan sayısıysa iki elin parmaklarını geçmezdi. Saat birde başlayacak mesai, öğleden sonra dörtte sona erecekti. Sıranın bana gelmesi pek mümkün gözükmüyordu.

Bekçi 80 ve üstü numaraların bugün boş yere beklememeleri gerektiğini, yarın sabah kalındığı yerden devam edileceğini söyledi. İnsanların yarısı söylene söylene ayrıldılar. Ben de onlar arasındaydım. Olsun en azından numaramı alabilmiştim. Nereden bilirdim sonradan başıma gelecekleri!

Ertesi gün... Pardon, öncesini de anlatmak gerek. Numara aldığım günün akşamından başlamak en iyisi. Küçük damatla kızım beni ziyarete geldiler. Kendilerine tatlı almışlar. Bana yasak diye almamışlar. Yahu işkence değil de nedir bu? İnsafsızlar gözlerimin önünde kaymaklı ekmek kadayıflarını gövdeye indiriyordu. Küçük damat bir ara göz kırptı bana. Anladım bir numara olduğunu.

Açtım buzdolabını, baktım. Benim payımı gizlice paketletip bırakmış sağ olsun. Döndüm yanlarına. Başladım esnemeye. Gitsinler de tatlımı çabuk yiyeyim diye. Neyse ki yarım saat sonra kalktılar. Tatlının yarısını akşam yedim. Geri kalan yarısını da, hem de bol kaymaklı kısmını, sabaha ayırdım kahvaltıya. Şu küçük damat da olmasa halim yaman!

Sabah, başım dönüyordu. Midem de bulanıyordu biraz. Tatlı ağır mı gelmişti ne. Tam evden çıkacakken kapı çaldı. Baktım büyük kızım Mert'le birlikte çıkagelmiş.

- Bekleyemem sizi, acelem var. Numara aldım. Sıram geçerse vatandaşlık numarası alamam.

- Baba, ben de seni onun için rahatsız ettim.

- Ne rahatsızlığı kızım, girin oturun. Ama Mert, çekmeceleri karıştırmasın. Hepsi eski hatıralarla...

- Yok, yok baba. Rica etsem diyecektim, Mert de seninle gelebilir mi? Acil bir toplantıya katılmam gerekiyor. Evde tek bırakamadım. Buse kreşte.

- Ya anne yaaaa! Ben kalırım evdeeee. N'olucak!

- Sus bakayım. Eşelenip durma... Hı baba?

- Tamam, tamam... Hadi gelsin.

Yarım saat sonra Nüfus Müdürlüğü'nün önündeydik. İnsanlara sora sora seksen sekizinci numarayı buldum. Arkasına geçtim. Midemdeki bulantı artıyor, gözlerim gittikçe kararıyordu. Ekmek kadayıfı kaymaksız olsaydı daha iyiydi ya! Neyse...

Arkamda duran adam bana numaramı sordu.Ben de ona gösterdim. Seksen dokuz dedim. Adam:

- Amca yanlışın var. Benim numaram seksen dokuz, demesin mi.

- Olamaz.

Yakın gözlüğümü çıkardım.

- Hani ya işte. Seksen dokuz yazıyor tastamam burada.

- Amcacığım kağıdı ters tutuyorsun. Burada altmış sekiz yazıyor.

Bir anda gözlerim karardı. Konuşan adamın sesi yankılana yankılana derin bir uğultuya dönüştü. Bir ses çok uzaklardan *" dede, dedeeee"* diye bağırıyordu.

Gözümü açtığımda, keskin bir limon kolonyası kokusu duyumsadım. Ölmemiştim. Makbule görünürde yoktu. Burası pek öyle hastaneye de benzemiyordu. Telefonlar çalıyordu. Başımı biraz kaldırıp bakayım dedim, ne var ne yok çevrede. Başımı kaldırmamla, bırakmam bir oldu. Başım topaç gibi dönüyordu hâlâ. Bu hareketimi görmüş olmalılar ki, *"ayıldı, am-*

ca aylmış" diye konuşmalar duydum. Mert, *"dedeeeee"* diye bağırarak yanıma geldi.

- Şef teyzeye söyledim dede. Evi aradık. Senin işlemlerin de yapılıyormış. Annem yarım saat sonra sizi alacağım, dedi.

Bunları söylediği gibi fırladı gitti Mert. Bu ne biçim çocuk böyle. Kime çekmiş anlamıyorum ki!

Şimdi anladım nerede olduğumu. Beni kimlik kartı işlemlerinin yapıldığı yerin arkasında bir masanın üzerine yatırmışlar. Biraz yan dönerek çalışanları izlemeye başladım.

İçerde yatarken daha iyi anladım, niçin dışarıdaki kuyruğun bu kadar yavaş ilerlediğini, bilgisayar sisteminin niçin sürekli çöktüğünü... Sıranın dışında olan pek çok kişinin işi hemen yapılıyordu. Orada yattığım bir saat içinde, sıranın dışından yirmi, yirmi beş kişinin işi görülmüştü. Memurların hemen hepsi, kendilerine dertlerini anlatmaya çalışan insanlara asık yüzle, azarlayarak yanıt veriyordu. Buna karşın, arkada işlerini gördürten tanıdıklara güler yüzlü davranıyorlardı. Sanki kişilikleri ortadan ikiye bölünmüştü. Sıradan insanı azarla, sıra dışı insana gülümse!

Sonunda kızım gelmişti. Mert ve kızımın yardımıyla arabaya bindim. Kızım beni arabaya bindirdikten sonra binaya geri döndü. Beş dakika sonra yanımıza geldi. Arabayı kullanırken söyleniyordu.

- Yani baba. Yine Bünyamin'in işi. Tatlı mı getirdi sana?

- Yok kızım, yok. Küçük damat iyidir. Bir o düşünüyor zaten beni.

- Tabi, tabi. Öyle düşünüyor ki... Söyletme beni baba yaa, çocuğun yanında.

Bu sırada Mert, arka koltukta zıplayarak bağırmaya başlamıştı.

- Anne, annee! N'oldu biliyor musun? Anneeee!

- Oğlum otur. Otur da öyle de ne diyeceksin. Ne oldu?

- Anneee. Dedem bayıldı ya. Birkaç kişi sıradan ayrılıp yardım edecek oldu. Sonra... Sonra birileri yardım edenlerin sıralarını kaptı. Sonra da biri dedi ki "Araya kaynama yapma lan." dedi. Diğeri de "Bana lan deme lan."dedi. Başladılar kavgaya. Dedemi kimse kaldırmadı. Herkes sırasını kaptıracağından korktu. Bir abla vardı. O da başladı ağlamaya. Onun da sırasını kapmışlar. Çığlık bile atıyordu ağlarken. " Allahım. Böyle saçmalık mı olur, kimliğim çalınıyor yine ben para ödüyorum. Hırsız yakalanmıyor bile. Şimdi de sıramı kapıyorlar, anneciğim!!"dedi. Sonra, sonra...

- Eeee, dedeni nasıl taşıdınız içeri?

- Ben koştum. Bekçi amcayı çağırdım. Birlikte taşıdık.

- Aferin oğluma benim. Sana, eve gidince dondurma.

- Kızım bana?

- Babaaa!

- Peki, peki.

Kızım, yarın kimlik kartımı alacakmış. Bana iş düşmüyor artık. Oh... Uzanayım şöyle. Evim, canım evim.

Bende siyatik, şeker, tansiyon, kalp... Olmayan hastalık yok. Yurtta rüşvet, dolandırıcılık, hırsızlık, tembellik, adam kayırmacılık... Benim bir ayağım çukurda. Yarın öbür gün yokum. Ya o... Hastalık insanı yemeye başladı mı, ilaç bir yere kadar güç veriyor. Bünyenin çok zayıf düşmesine engel oluyor. O kadar. Ya o? Ne kadar daha dayanacak?

- Kırt kırt kırt kırt...

- Bu ses de ne?

- Kırt kırt.

- Kulaklarım yanıltıyor belki. Dur bir bakalım. Hah, ses kesildi. Herhalde yorgunluktun. Başını yastığa koyunca geçer.

- Kırt kırt kırt kırt...

- Yok, yok. Nereden geliyor bu ses? Hayal değil. Hah, pencereden. Evet, evet pencereden.

Talıta kurdu pencere çerçevesini kemiriyor. Çok da iştahlı. Uzaktan bakıldığında, ahşap çerçeveler ne de sağlam görünüyor.

TEJEKKÜR

Sezai saatine baktı. Daha 15 dakika vardı. Cumali'ye göz kırptı.

- Birer tane daha içelim mi?

Cumali kafasını salladı. Tetikte bekleyen garsona baktı. Sağ elini kaldırdı. Zafer işareti yaptı. Bir dakika içinde karbonatla koyulanmış, çaylar önlerindeydi. Şıngırdatarak karıştırdılar. Cumali yüzünü ekşiterek çayı yarıda bıraktı. Çay topu topu iki yudumda bitiyordu. İki şoför sandalyelerini gürültüyle iterek kalktı. Cumali otobüsün arka kapısından girdi. Kendisi için ayrılmış bölmede uykuya daldı. Sezai, kaptan koltuğuna geçti. Antakya otogarı durgun günlerindeydi. Muavin Uysal bağırdı,

- İstanbul yolcusu kalmasın!

Sezai kornaya bastı.

Uysal kolundan tuttuğu bir kadını, şoförün hemen arkasındaki koltuğa oturttu. Heceleyip bağırarak,

- Sen oo - -tuuuur, o-tuur. Ta-maam?

Kadın, sarı saçlı başını aşağı yukarı salladı. Sezai dikiz aynasından kadına baktı. Başında bere, boynunda atkısıyla yüzünü gözünü sarmıştı kadın. Yine de bu bölgeden olmayanlara has limon sarısı saçları çıkmış, omuzlarına dökülmüştü. Sezai, Uysal'la dikiz aynasında göz göze geldi. Sol gözünü

kırptı, dudağını sola çarpıttı *"Ne oluyor?"* gibisinden. Uysal, Sezai'nin yanına atladı.

- *Abi,* dedi Uysal. *Ankara hattında çalışan Kaptan Haydar var ya!*

- *Eee, varsa var.*

- *Selam söyledi. Bir de dedi ki, zahmet olmazsa Esenler'e atversin emaneti, dedi.*

- *Ne emaneti lan, bavul mu bu? Haydar! Ne iş çevirdi acaba?*

Çapkınca göz kırptı.

- *Anlıyor mu bizi?*

- *Yok abi, Romen. Türkçe bilmiyor.*

- *İyi iyi. Götürürüz.*

Otobüs hareket etti. Yolcu sayısı iki elin parmağını geçmiyordu. Kaloriferin yanmasıyla yolcular üstlerini başlarını çıkartmaya başladı. Birkaç öğrenci, dört kişilik bir aile, esnaf giyimli iki adam... Romen kadın sarı saçlarını savuruyor, neşeli mavi gözleriyle çevresine bakıyordu. Beyaz yanakları pembe allıkla renklendirilmişçesine kızarmıştı. İnce bir kazak, dizinde bir etek giymişti. Uzun çizmelerinin altında ince, sentetik külotlu çorap vardı. Muavin Uysal, kadına su getiriyor, hemen ardından çubuk kraker sunuyordu. Güler yüzlü, tombulca, pembe Romen kadını hiçbir ikramı geri çevirmiyor, yiyip içiyordu. Başka kimseye gösterilmeyen bu ilgi öteki yolcuların da dikkatini çekmişti.

Otobüs bu sırada İskenderun otogarına yanaştı. Muavin Uysal, güllü lokumu andıran Romen kadınını gözden yitirmemeye çalışıyordu. Köşedeki tatlıcıdan, hindistan cevizli, tarçınlı lokma tatlısı aldı. Yolcular birer ikişer indiler. Birkaçı sigara yaktı. Yeni yolcular, bagajları önlerinde, muavinin gelmesini bekliyorlardı. Uysal, otobüsün önünde tek başına duran Romen kadına tatlıyı verdi. Kadın kıkırdayarak:

- *Tejekkür,* dedi.

- *Aman diline kurban,* dedi Uysal. Beklemekten sinirlenen yeni yolcuların bagajlarını yerleştirdi.

Kadın birer ikişer lokma tatlılarını yuvarlarken, Sezai gözlerini kısmış, Romen güzeline bakarak sigarasını içiyordu. *"Yuşyuvarlacık kalçalar, kaymak gibi ten, tuttun mu eline et gelir. Oh be mis, mis..."*

Uysal, bagajlar yerleştirdikten sonra:

- *İstanbul yolcusu kalmasın,* diye bağırdı.

- *Dur hemşerim,* dedi 13 numaradaki adam. *Karı çocuğu çişe götürmüştü.*

Birkaç dakika beklediler. Romen kadın, şoförün hemen arkasındaki koltuğuna yerleşti. Tatlısını da yediğinden iyice gevşemişti. Bacaklarını iki karış açtı. Kadının biraz aşağısında oturan Sezai, dikiz aynasını ayarladı. Yutkundu. Otobüs hareketlendi.

Romen kadın Kaptan Sezai'ye gülümsüyordu sürekli. Sezai'nin gözü biraz yolda, biraz kadının tombul bacaklarının gerisindeki gizemli karanlıktaydı. Yediği tatlıdan sonra susayacağını düşündüğü kadına su getirdi Uysal. Kadın ona da gülümsedi. Suyu bir dikişte bitirdi.

- *Tejekkür.*

Sezai bir sigara yaktı.

Kadının çaprazında oturan iki erkek öğrenciden uzunu ötekine dirsek attı. Öteki gazete okuyordu. *"Ne var?"* dercesine baktı. Başıyla kaptanı ve kadını işaret etti.

- *İstanbul'a sağ salim varsak iyi!*

- *Neden?*

- *Oğlum, şoförün gözü başka yolda.*

İki arkadaş gülüştüler.

Otobüs Pozantı'ya vardı.

- *Sayın yolcularımız! Otobüsümüz yarım saat yemek ve ihtiyaç molası vermiştir. Hepinize afiyet olsun.*

Sezai kadını lokantaya davet etti. Kaptanlara ayrılmış masaya geçtiler. Sarı, pembe Romen güzeli, iştahla önündeki yemekleri midesine indirdi. Tavuk şiş, beyti, püre, çoban salata, taş kadayıf...

- *Tejekkür kapitan.*

- *Yarasın anam.*

Çaylar geldi. Sigaralarını içtiler. Kadın gülüyordu. Sezai *"Ulan"* dedi içinden *"şu karıya bak. Bak ki için açılsın. Bıngıl bıngıl. Bizim kaşık düşmanı... Yüzü meymenetsiz, turşu satar. Bunlan ömür yaşanır bee! Koy yemeğini tejekkür, yatır altına tejekkür..."* Bir de ağır uyku bastırmıştı ki... Bıyıklarını sıvazladı. Gür kıvırcık saçlarını karıştırdı.

Cumali'yi çoktan uyandırmıştı Uysal. İkinci kaptan yüzünü yıkayıp lokantaya geçti. Sezai'nin yanma oturdu. Sezai,

-Hadi afiyet olsun. Ben de kestireyim biraz, dedi.

Kadın da Sezai'yle kalktı.

Cumali uyandığında çok aksi olurdu. Kirpikleri ıslak ıslak masadaki yemek artıklarına bakıyordu. *"Kimdi o kadın? Amaaan,"* dedi. Kimse kimdi. Onu mu düşünecekti. Garsona el etti. Kirli tabaklar kalktı. Yenileri geldi. Biraz sonra,

- *İstanbul yolcusu kalmasın.*

Cumali kaptan koltuğuna geçti. Romen kadın aynı rahatlıkla oturuyordu. Cumali'nin kadını, bacağı gördüğü yoktu. Biriktirdiği onca paranın borsada nasıl yok olduğunu düşünüyordu. *"Karıyı dinleseydim"* diye içinden geçirdi. İçinden geçirse de yüzüne söyleyemezdi. Sonra sözünü hiçbirisine geçiremezdi. *"Bir büyük arsa alınır. Evin birinci katı yapılırdı o parayla. Alı aptal kafa, alı!"* Yolcular uyumuştu. Romen kadın ince hırıltılarla horluyordu. Cumali, bu durumu karısına, oğullarına nasıl açacağını düşündü durdu. Çare bulamadı. İlla ki yaygara kopacaktı.

Otobüs Aksaray'la Ankara'dan geçerek Bolu Dinlenme Tesisi'nde durdu. Bolu kar içindeydi.

- Sayın yolcularımız, yarım saat yemek ve ihtiyaç molası verilmiştir.

Cumali bitkin, otobüsten indi. Uysal, Sezai kaptanı uyandırırken yüzü gölgeliydi. Sezai yüzünü yıkadı. Lokantada, uyku uyuşukluğuyla, şaşkın şaşkın bakınıyordu. Kadını gördü. Yanına gitti. Kadını bir masaya oturttu. Gelsin garsonlar, gitsin garsonlar... Omlet, salam, kaşar peyniri, beyaz peynir, tost, gözleme, zeytin... Sevinmesini de biliyordu bu kadın. Yedikçe sanki güzelleşiyordu. Kahvaltı bitti. Sezai'yle kadın otobüse ilerlerken kar, ayaklarının altında gırç gırç eziliyordu. Bu, kadının hoşuna gitti. Eğildi. Beyaz elleriyle biraz kar aldı, parmaklarıyla ufaladı. Kıkırdadı.

- Ne güzel kıkırdıyorsun, Allahsız! dedi Sezai.

"Karı dediğin böyle olacak. Namussuz Haydar, ağzının tadını biliyor."

Alacakaranlıkta Bolu Dinlenme Tesisi'nden hareket etti otobüs. Daha 10 dakika geçmemişti ki, otobüs sağa yanaşıp, durdu. Yolcular şaşkınlıkla,

- Lastik patladı herhalde.

- Zincir takacak.

- Allah Allah!

- Niye durduk?

- Az önce mola vermedik mi?

- Muavine soralım.

- Muavin bey oğlum ne oldu?

Muavin Uysal sinirli sinirli söyleniyordu.

- Görmüyor musunuz? Bu şoför manyak manyak!

Öğrencilerden biri:

- Ne oldu?

- Abi, görmüyor musun şoförü, ne yapıyor?

Öğrencilerden biri kalktı. Otobüsün öbür yanına baktı. Yolcular da ayaklanmıştı. Elleriyle camın buğusunu silip, dışarıyı görmeye çalışıyorlardı. Şoförse Romen kadınla kar topu oynuyordu.

- *Allahsız, gözüme attın!*

- *Tejekkür!*

Uysal, teklifsizce öğrencilerin yanına yanaştı.

- *Abi,* dedi. *Onun derdi başka. Anlarsın ya.*

Bunları söylerken, kadını şoföre kaptırmanın hırsı, kini dolmuştu sesine.

- *Kim bu kadın?*

- *Bunu bir şoför arkadaş Samandağ'a götürüyor. Evli tabii. Evde kıyamet kopuyor. Bize verdiler.*

- *Siz ne yapacaksınız?*

- *Esenler'e bırakacağız. Sonrasından bana ne?*

Yolculardan kırklı yaşlarında bir adam aşağı indi.

- *Şoför bey, sizi bekliyoruz. İşimiz gücümüz var.*

- *Öyle mi?* dedi Sezai. *Ben daha buradayım. Sizi bilmem. Dur kız atma! Zilli seni!*

Adam şaşkın, otobüse döndü. Çaresiz, tüm yolcular şoförü bekledi. Otobüs, kartopu bittikten sonra hareket etti.

TEKERLEME*

- Nasıl anlatacağımı bilemiyorum. Konuşurken, sözcükler sakar çocuklarmışçasına birbirlerine takılıp düşüyorlar. Böylece konuştuklarım anlamsızmış gibi geliyor.

- İyi gidiyorsunuz. Devam edin lütfen.

Şaşkınlıkla gözlerini açan adam, oturduğu yerde sırtını dikleştirdi. Avuçlarıyla diz kapaklarını kavrayarak:

- Gerçekten mi, diye sordu.

Karşısındaki adam, kemik çerçeveli, kalın camlı gözlüklerini işaret parmağıyla düzeltti. Soruyu soran adama ufak bir gülümsemeyle yetindi. Sırtını pencereye vererek oturmuş adamın omzu üzerinden dışarıyı izliyordu. Sanki bir şeyler arıyordu yarım kapanmış tül perdenin ardındaki görüntüde... Öteki, sözü aldı.

- Anlatıyorum... Ölıö ölıhööö... Efendim, nasıl başlasam diye uzun uzun düşündüm. Niye düşündüm? Bana deli dersiniz diye kaygı duydum da ondan. Ondan sonra da bu son düşündüğümü biraz daha düşündüm. Derseniz deyin efendim. Derseniz deyin. Ben ne olduğumu gayet iyi biliyorum. Bu kaygıyı içimden atınca bakın nasıl da rahat konuşuyorum. Pek çok insan, pek çok kaygı nedeniyle konuşmakta zorluk çekiyor.

Adam, aradığını bulmuştu artık. Sırtını koltuğa yasladı. Bacak bacak üstüne attı. Karşısındaki konuşmayı sürdürü-

yordu. Rahat görüntüsüne karşın, tırnak kenarlarındaki etleri kemiriyor, konuşurken yüzünü sertçe kaşıyor, kaşırken de yüzünü çiziyordu.

- *Her şey iki hafta önce başladı,* diye sözünü sürdürdü adam.

Kemik çerçeveli gözlük takan adam, döner tekerlekli koltuğunu masasına yanaştırarak, dirseklerini masaya dayadı. Ellerini yumruk yaparak, çenesinin altına destek yaptı. Adamın anlatacakları, belli ki şimdiden onun ilgisini çekmişti.

- *Ne diyordum. Her şey iki hafta önce başladı. Belki daha önceden vardı da, benim ilk kez dikkatimi çekiyordu.*

İşe gitmek için otobüse bindim. İşe erken gidip, geç çıktığımdan, işle ev arasındaki bir saatlik zaman dilimini otobüste uyuyarak değerlendiriyordum. O gün belki de gidiş yönüne ters oturduğumdandır, midemde bir bulantı, bir bulantı... Soğuk soğuk terler dökülüyorum. Uyuyamadım. Şu dörtlü koltuklar var ya, ikili ikili karşılıklı oturuluyor. İşte karşıma bir çift oturdu. Uyuyamadım ya, radar gibi çevremi tarıyorum zaten. Kimden ses çıksa kulak kabartıyorum.

Yirmi, yirmi beş, taş çatlasa ikisi de. Erkek kızın ellerinden tutmuş. Gözleriyle birbirlerini sevdiklerini söylüyorlar. Alı gençlik alı! Kız güzel, erkek yakışıklı. İmrenerek izliyordum onları. Sonra konuşmaya başladılar. Alı keşke hiç konuşmasalardı.

- *Niçin efendim?*

- *Sabredin biraz, anlatıyorum. Erkek kıza:*

- *Kırk küp, kırkının da kulpu kırık, dedi. Bakışlarında bir değişiklik yoktu. Yine sevgi doluydu. Genç kız hafif bir gülümsemeyle, delikanlıya sokularak:*

- *Kırk tas, has hoşaf, dedi.*

Delikanlı, kızın ağzından dökülen bu sözler üzerine, kızın omzuna elini attı. Onu kendisine çekti. Ben şaşkın şaşkın onları izliyordum. Benim farkında bile değillerdi. Delikanlı sözü aldı.

- *Eğer kırk küpün, kırkının da kulpu kırıksa, kırk tas has hoşafı nasıl içeriz?*

- Kolay. Önce kırk küpün, kırkının da kırık olan kulplarını yapıştırırız. Sonra kırk tas has hoşafı içeriz.

Delikanlı kızın zekasına hayran kalmıştı. Gözlerindeki parıltılar bunun ifadesiydi.

- Kırk kulpu yapıştırdıktan sonra, kırk küp hoşaf has olur mu peki hâlâ?

- Tabii. Yapıştırıcıdan, hoşafın içine damlatmazsak olur.

Tanrım bunlar ne diyordu böyle. Gözlerimin yerlerinden fırlayacakmışçasına açıldığına emindim. Çevremdeki yolcular, sanki bu konuşmaları hiç duymuyorlardı. Üniversite durağında gençler indi. İnerken de aynı şeyleri konuşuyorlardı. Arkalarından bakakalmıştım.

Kemik çerçeveli söze girdi.

- Zamane gençliği. Belki kendi aralarında yaptıkları bir tür şakadır. Biliyorsunuz, bu dönem gençlerinin şaka anlayışları değişik.

- Sözümü daha bitirmedim. Ben de başlangıçta öyle düşünmüştüm. Anlamsız görünse de, belki kendi aralarında şakalaşıyorlardı. Ama...

İş yerine gittim otobüsten inince. Rahatsızlandığımı söyledim. İşyeri hekimine yolladılar beni. O da üşüttüğümü söyleyerek bir gün istirahat verdi. Eve doğru gidecekken, hazır dedim istirahat almışım, şöyle denize karşı, dumanı üstünde tüten bir bardak demli çay içeyim. Yanında da çıtır çıtır simit. Oh! Acaba iş mi hasta ediyordu beni? Fabrikadan çıkar çıkmaz iştahım açılmış, mide bulantım, baş ağrılarım, soğuk soğuk terlemelerim geçmişti. Vapur iskelesinin hemen yanına kurulmuş, plastik iskemleli çay bahçesine oturdum. Soğuk hava, dişlerini hafifçe etime değdiriyordu. Sonbaharın kışa yaklaştığı günlerdi. Geçen yıl da bu mevsimde gelmiştim buraya. Dalgalar kıyıyı köpük köpük dövüyordu. Şimdi de öyle. Martılar, dalgaların beyaz köpükleri arasından bazen seçilemiyordu. Çay bahçesinde oturan insanlara bakıyor, onlardan bir parça simit bekliyorlardı. Martılar yine aynı. O zamanlar martıların, gün

boyu çalışmak zorunda kalmadıkları için şanslı olduklarını düşünmüştüm. Şimdi öyle düşünmüyorum. Hayır. Her şey aynı olamaz. Birbirini tekrar edemez. İçimden geçirdiklerimi sesli söyledim. Hayır dedim... Onlar kuru kuru simit yiyorlar. O da, eğer önlerine atan olursa. Şöyle denize karşı, bacak bacak üstüne atıp, çıtır çıtır simidinden ısırırken, sıcak çaylarından yudumlayamıyorlar. Evet, geçen yıl onların yerinde olmayı isterken, bu yıl onlara acıyorum. Bir şeyler değişiyor, evet değişiyor.

Güneş, bulutların arasından bir çıkıyor bir kayboluyordu. Bulutlarla güneş arasında, sanırsınız ki, gökyüzünde amansız bir savaş vardı. Bazı günler bu savaşı güneş kazanıyordu, bazı günler de bulutlar. Güneşin gücü gittikçe zayıflıyordu. Bulutlar kalabalıktı. Güneş, bulutlardan daha güçlüydü ama... Tek başınaydı. Zaman, bulutların zamanıydı.

İşte ben, bu havaları pek severim. Şansıma öyle bir gündü. Sırtımı duvara vermiştim. Az ileride, önümdeki masada üç erkek, bir kadın oturuyordu. Adamların üçü de elli yaşlarının üstünde gösteriyordu. Kadın ise taş çatlasa otuz beş yaşındaydı. Hemen yanında oturan keçi sakallı; tel çerçeveli, kalın camlı gözlük takan adamın sevgilisiydi galiba. Çünkü adam, konuşmasının belli yerlerini vurgulamak isterken, mini eteğinin altına ten rengi naylon çorap giymiş kadının bacaklarına şap şap vuruyordu. Hani vurulmayacak gibi de değildi kadının bacakları. Kadının karşısında oturan geniş favorili, kel, şişman adamın bana sırtı dönüktü. O da konuşma sırasında yanındaki, sıska, kalıverengi yüzlü, sürekli sigara içen adamın koluna bir yumruk indiriyordu. Zavallı adamcağız öyle bitkin görünüyordu ki, her an düşebilirdi. Öbürü, bazen hızını alamayıp masayı yumrukluyordu. Plastik masa üstündeki çay bardakları hop oturup, hop kalkıyor, geriye çay bardaklarının içindeki kaşıkların cam bardağa değerken çıkardığı şıngırtı kalıyordu. Masaya yumruğunu indirdiğinde tüm parmaklarını açarak sağ elini göğsüne götürüyordu. Hızla şişip inen göğsünün üzerinde, cilalı tırnakları parıl parıl parlıyordu. Bu görüntüye düşük tonda bir çığlık da eşlik ediyordu.

Şimdi diyeceksiniz ki bu kadar ayrıntıyı niçin anlatıyorsun? Geliyorum. Az sabredin.

Biraz dikkat ettim. Önemli insanlara benziyorlardı. Gözlükleri, göbekleri, pipo içişleri... Belli ki mürekkep yalamış takımındandılar. Konuşmaları oldukça hararetli görünüyordu. Kulak kabarttım. Sesleri çevrelerindeki birkaç masanın duyabileceği kadar yükselmişti.

Favorili, kel kafalı olan piposundan birkaç soluk çektikten sonra, boşta kalan eliyle göbeğini sıvazlayarak şunları söyledi:

- Dal sarkar, kartal kalkar. Kartal kalkar, dal sarkar.

Ben de, bu kelli felli insanların şakalaştıklarını düşünerek, adamın söylediklerine güldüm. Ama masadakiler, sandalyelerine sırtlarını yaslayıp derin derin düşünmeye başladılar. Keçi sakallı sakalını sıvazlamaya, kadın kafasını kaşımaya, sıska olanın başı üstünden baca gibi dumanlar çıkmaya başladı. Favorili, piposunun sönmesini umursamadan söylediğinin etkisini izliyordu. Kendi kendisinden etkilenmişti. Keçi sakallı söze girdi.

- Azizim anlıyorum ama... Bu, zaman meselesi.

- Nasıl yani?

- Yani önce kartal mı kalkıyor, yoksa dal mı sarkıyor?

Sıska olan atladı:

- Efendim... Siz, siz... Şaka ediyor olmalısınız. Kartal gelmeden dalın sarktığı nerede görülmüş?

Kadın:

- Ben, sarkan dal değil, ama dallama çok gördüm.

Keçi sakallı:

- Canım, şimdi onu konuşmuyoruz ki! Allalı Allaaalı.

Pipolu:

- İkisi de eş zamanlı olur.

Keçi sakallı:

- Hayır efendim. Önce kartal kalkar, sonra dal sarkar. Yoksa dal, kartalı uzaktan görür görmez, aman ben hemen sarkayım diye düşünmez. Düşünmez. Çünkü, beyni yoktur.

- Ayy! Ne kadar kabasın, dedi kadın. Doğayı sev, yeşili koru. Doğaya beyinsiz diyemezsin tamam mı?

- *Pardon hayatım.* Arkadaşlarına bakarak:

- *Sevgilim çok hassastır da,* diye ekledi.

Ben şaşkınlıkla ağzımı açmış, duyduklarımı anlamaya çalışıyordum. Uzaktan bakıldığında karmaşık, siyasi, ekonomik bir konu konuşulduğu sanılabilirdi.

Sıska olan, konuya yeni bir açılım getirmek istedi.

- *Dalına göre değişir efendim. Dut dalı meşe dalına göre daha çabuk sarkar. Eğilmeye daha uygun bir yapısı vardır. Doğaya beyinsiz demek gerektiği konusunda hanımefendiyle aynı düşünüyorum. Bakın şu denize... Canlı değil mi?*

Keçi sakallı, bozulduğunu belli etmemeye çalıştı. Çapkın sıskanın derdini anlamıştı.

- *Haklısın. Madem doğa canlı, niye sigaranı kül tablasında değil de, yanındaki sardunya saksısının toprağında söndürüyorsun?*

- *Hı? Şey... Ne alakası var canım. O başka, bu başka.*

Kadın söze girdi:

- *Peki, kartalın nereye kalktığıyla ilgili fikri olan var mı? Bence bu da tartışmanın yönünü belirleyecektir.*

Kadın bunları söyledikten sonra, omuzlarından aşağı sarkıttığı şalı boynuna doladı. Sıska olan, konunun değişmesinden memnun:

- *Bravo hanımefendi. Tam kendinizi gösterecek zekice bir açılım yaptınız. Bakın burada bu kadar erkeğiz, sizin düşündüğünüzü hiçbirimiz düşünemedik.*

Kadın hemen havaya girdi.

- *Şunu da eklemek istiyorum. Tırtıl testereyi tir tir titretti. Tıknaz, tepsideki tereyi telef etti.*

Masadan "Ooooo" diye hayret sesleri yükseliyordu. Aradan şöyle cümleler de işitiliyordu:

- *Ne zeka!*

- *Muazzam!*

- *İlk kez görüyorum böylesini!*

Ağzım açık kaldı. Hava biraz serindi. Açık ağzımdan giren, soğuk hava nedeniyle dişlerimdeki dolgular sızlamaya başlamıştı.

Kendime geldim. Buz gibi çayımı bir dikişte içtim. Simidi de peçeteye sardım. Garsona para vererek kalktım.

Şaşkındım. Yok, bu hafif kalır. Aptala dönmüştüm. Önce otobüstekiler, şimdi de bunlar. Belki de bana öyle denk gelmişti. Herkesin böyle abuk sabuk konuştuğu fikrine varamazdım yalnızca bunlarla. Ama bir kuşku da sarmıştı içimi. Bir yandan hiçbir şey duymak istemiyordum, bir yandan da nerede bir konuşma işitsem, elimde olmadan kulak kabartıyordum.

Geniş adımlar atarak otobüs durağına vardım. Diğer insanlarla birlikte beklemeye başladım. Belli ki kimse birbirini tanımıyordu. Konuşan yoktu. "Olılılı!"dedim içimden. Artık derin bir soluk alabilirdim. Şansıma ne biçim insanlarla karşılaşmıştım az önce! Yaklaşık beş dakika sonra elli, elli beş yaşlarında bir karı koca geldi. Kadının yüzü gergin; pembe yüzü tıraşlı adamınki bezgindi. Belli ki kavgalılardı. İkinci bir "Olılılı!" çektim. Kavgalı olduklarına göre konuşmazlardı şimdi bunlar. Ama bunu içimden geçirmemin üstünden henüz bir dakika geçmemişti ki kadın konuşmaya başladı.

- Başkaları ala dana alıp ala danaladı. Biz bir ala dana alıp ala danalamadık.

- Hanım sana kaç kere diyeceğim!? Yok, hiçbir yerde ala dana yok. Ala karga, ala eşek, ala öküz var. Ak dana, benekli dana da var. Ama ala dana yooook.

- Başkaları nasıl ala danalıyor peki? Onların kocaları nasıl ala danalıyor?

- Ala dana kadar başına taş düşsün kadın. Başkalarından sana ne?

- Alı Alı! Bana bunları da mı diyecektin herif? Bak benekli dana.

- Hayır, o dalmaçyalı!

Hemen bulunduğum yeri terk ettim. İnsan olmayan bir yer arıyordum. Bulamıyordum. Yine de hızlı yürüyerek, içimden şarkı söyleyerek söylenenleri duymamaya çalışıyordum. Mümkün mü bu? Değil elbette.

Otobüsle eve gidecektim. Zaten başka çarem yoktu. Cebimde bir tek otobüs parası vardı. Duyduklarımı önemsemeyecektim. Doktor dememiş miydi sen üşütmüşsün diye. Ondandı tüm bunlar. Tabii, tabii ondandı. Otobüse binerken hiçbir şeyi önemsememeye kararlıydım. Yine de...

Cep telefonuyla konuşan bir adam, konuştuğu kişiye şöyle diyordu:

- Al o takatukaları takatukacıya götür. Takatukacı, takatukaları takatukalamazsa, takatukacıdan takatukaları takatukalatmadan al da gel!

İki kadın, ellerinde sebze, meyve dolu torbalarla oturmuş sohbet ediyorlardı.

- Bir berber bir berbere bre berber gel beraber seninle bir berber dükkanı açalım demiş.

- Deme! Berberin adı neymiş?

- Hüsamettin.

- Sonra ne olmuş?

- Dükkan açmışlar. Sonra yürütememiş, batırmışlar.

- Valı valı. Pek de gençti Hüsamettin.

- Yaaa... Öyle.

İşte böyle doktor bey. İşyeri hekimi beni size yolladı. Üşüttüğüm doğru mu? Yani kafamı? Bir tek ben mi duyuyorum bunları? İnsanlar birbirlerine anlamsız tekerlemeler söylüyorlar. Böyle anlaşıyorlar da. Bana çok saçma geliyor. Yoksa işittiklerim yanlış mı? İnsanlar düzgün konuşuyorlar da, bana mı tekerleme gibi geliyor? Bu uyumlu, hazır söz kalıplarıyla niçin konuşuyor bu insanlar? Kendi sözcükleri, kendi düşündükleri yok mu bunların? Farklı şeyler söylüyor gibiler. Ama bence hepsi aynı. Anlamsız, kalıp sözleri tekrarlayıp duruyorlar! Sizce?

- Gerçekten bunu merak ediyor musunuz?

- Evet.

- Ben en iyisi size ilaç yazayım. Bu sizi rahatlatacak. Duyduklarınızı artık önemsemeyeceksiniz.

- Sanki bir şey daha söyleyecek gibisiniz.

- Aslında evet. Geçenlerde bizim hanım...

- Evet?

- Siz gıda sektöründe çalışıyorsunuz. Ben de bu konuda size danışayım dedim.

- Evet?

- Ne diyordum? Ha, evet. Bizim hanım bir kova yoğurt almış marketten. Bizim çocuklar pek sever de. Konuyu dağıtmayayım. Acaba bu yoğurdu sarımsaklasak da mı saklasak, sarımsaklamasak da mı saklasak? Ne dersiniz?

Adam doktordan çıktığında, kafası iyice bulanmıştı. Kartal, sarımsaklı yoğurdu yiyor, bu sırada böğürerek gelen ala dana kartala kafa tutuyordu. Bir berber taka tuka işine giriyordu. Önüne çıkan tırtılı öldürmek için attığı taka tukalar, kırk küp has hoşafın devrilmesine neden oluyordu. Kafasını dağıtmak için başıboş yürürken bir genç dikildi önüne. Kendisiyle birkaç kişiye el ilanı uzattı. Bir sağa dalıp kayboldu. El ilanı kara puntolarla yazılmıştı.

"SAYDAM YAŞAM

A... kentinde sokaklara, caddelere, tramvay duraklarına gizli kamera yerleştirildiğini biliyoruz. Yeni yasanın kabul edilmesiyle, bu dizge kentin her yerine yayıldı. Otobüslere, taksilere, toplu taşıma araçlarına, ağaç tepelerine, park köşelerine, elektrik lambalarına, okullara, sınıflara, internete, devlet dairelerine, özel kuruluşlara bu kameralardan yerleştirildi. Çıplak gözle zor seçilen bu aletler, sese oldukça duyarlı. Bu mucize alet sayesinde fısıltıyla konuşulanlar bile rahatlıkla çözümlenebiliyor. Kameraların yaygınlaşmasını protesto eden eylemler sonuç vermedi. Buna karşın A... halkı başka bir çözüm üretti. Devlet bunu aşmak için, düşünceyi okuyan bir düzenek kurmayı planlıyor."

* Bu öykü İnsancıl Dergisi'nin Ekim 2007 sayısında yayımlandı.

ÇÖKÜŞ

Akşam 22.00 sularında Gülten Apartmanı'nın zemin katından, sokağa sarı bir ışık süzüldü. Tekstil işçisi Nejat evine yeni girmişti. Kapıyı kapatmış, nereye gideceğini bilemeyen insanların şaşkınlığıyla ayakta dikiliyordu. Elleri belindeydi. Ev küçücüktü. Bir oda, mutfak, banyo-tuvalet. Odadaki çekyat gündüzleri kanepe, akşamları yataktı.

Ayakkabılarını özensizce çıkarıp yürüdü. Elini, midesine bastırdı. Bir bulantı hissediyordu. Otobüs çok sarsmıştı yine. Canı yemek de istemiyordu. Yuvarlak masa üstündeki poşetten bir parça kuru ekmek koparark ağzına attı. İştahsızca, ağır ağır çiğneyerek yuttu.

Pantolonunun kemerini gevşetti. Gömleğinin düğmelerini çözdü. Eline televizyonun kumandasını aldı. Sırtına bir yastık yerleştirerek, çekyata uzandı. Kumandanın düğmesine bastı.

***

Millet temsilcilerinin katıldığı bir resepsiyon görüntüde. Dünyaca ünlü beyin cerrahına onur ödülü veriliyor. Cerrah, Aydın Temizkan ödülünü aldıktan sonra kısa bir konuşma yapıyor. Hemen ardından büyük bir salona geçiliyor. Yiyecek, içecek taşıyan garsonlar, paten giymişçesine kayıyorlar vekillerin arasından.

Başbakanla muhalefet partisi başkanı, Aydın Temizkan'ı aralarına almışlar.

Kamera tüm salonu görüntülüyor. Vekillerin çoğu birbirine benziyor. Saçları kırlaşmış, göbekli, elli yaş üstü, kırpık bıyıklı. Tabii aralarında farklı görünenler de var. Hepsi koyu renk takım elbise giymiş. Üçlü beşli küme küme ayakta duruyorlar.

Kimisi, ağzını eliyle kapatıp yanındakine bir şeyler fısıldıyor. Bir şeyler fısıldanan milletvekili gözleriyle salonu tarıyor. Sonra aynı hareketi yanındakine o da yapıyor. Bu kulaktan kulağa oyunu, resepsiyon boyunca belli aralıklarla sürüp gidiyor.

Birbirlerine olan bu benzerlikleri penguen kümelerini anımsatıyor. İkişerli üçerli penguen kümeleri ellerinde tuttukları peçetelere sarılı, uzun, ince bardaklar içinden kayısı, şeftali sularını yudumluyorlar.

Beyin cerrahının gür, beyaz saçları tiftik tiftik. Ten rengi kırmızıya yakın bir pembe. Beyin cerrahının elinde meyve suyu. Ağır ağır yudumluyor. Başbakanın sol elinde bir pet şişe su. Kimileyin, sağ elindeki bardağa birazını döküp dikiyor. Muhalefet partisi lideri beyaz şarap içiyor.

Kameralar bu üçlünün ellerinde tuttukları bardakları yakından çekiyor. Başbakan yarısı su dolu bardağı kameraya "şerefe" anlamında kaldırıyor. Tam bu sırada olan oluyor.

Beyin cerrahı:

- *İçki vücuda zararlı,* diyor.

Kırpık bıyıklı, alnı, dökülen saçlarıyla iki yol boyunca açılmış başkan, ıslak dudaklarını yayvanlaştırarak gülümsüyor. Ardından da:

- *Elhamdülillah. Benim öyle bir sorunum yok,* diyor. Bunu söyledikten sonra, geri kalan suyu da bardağa boşaltıyor.

Muhalefet partisi başkanının gözleri, çerçevesiz gözlüklerinin ardından, kurnazlıkla kısılıp parıldıyor. Yılların deneyimi ona söze karışmaması gerektiğini söylüyor. Birkaç dakika sonra içinden gelen sesi dinlemenin yararını görüyor. Beyin cerrahı, başkana:

- Alkol mü beyni denetliyor, beyin mi alkolü, ona bakmak lazım. Fazla içmek zararlı.

Başbakanın o sırada ağzına aldığı bir yudum su, kabaran bir deniz gibi büyüyor, büyüyor, büyüyor. Dalgalanıp köpürüyor. Neredeyse genzine kaçacakken, nasılsa yutmayı başarıyor.

"Gluk" diye çıkan sesi, bir kendisi duysa da, herkesin duyduğu izlenimine kapılıyor. Telaşlı gözleri çevresini hızlıca tarıyor. Neyse ki botoks yaptırmıştı. Yoksa kızgınlıkla kaşları çatılacak, alnı kırışacak, basının eline koz vermiş olacaktı. Bunu düşünüp rahatlıyor başkan.

Bu sırada şaraptan büyük bir yudum alan muhalefet partisi başkanı ağzında dolaştırdığı ekşimsi sıvıyı, boğazından aşağı ağır ağır kaydırıyor. Ekşi tattan çok, bir şerbet tadı alıyor.

"Bravo hocaya güzel laf etti. İçmesek bu dünya çekilir mi be? Bakalım bu kanalda ne var..."

***

Bu genç kız da nereden çıktı böyle.

Bay başkan! Neler oluyor böyle?

Güvenlik görevlileri nerede? Resepsiyon ne zaman dağıldı? Başbakan hapsolduğu kareden kıpırdayamıyor. Yan karede konuşulanları duyabiliyor ama.

- Seni gidi aşağılık sürtük seni!

Sesin kimden geldiği belli değil. Karenin tam ortasında. Uzun sarı saçlı bir genç kız. Giydiği çiçekli basmadan uzun el-

bise, kızın vücut çizgilerini belirginleştiriyor. Ellerini aşağı sarkıtmış. Dudaklarında hafif bir gülümseme, gözlerinde korku var. Her ne yaptıysa pişman değil belli ki.

- *Aç şu kapıyı. Aç dedim sana!*

Kapı vuruluyor hızlıca.

Kızın yüzündeki gülümseme kayboldu şimdi. Tepeden tırnağa korku oldu. Sağ elini ağzına götürdü, tırnaklarını yemeye başladı. Şimdi de kafasını kaşıyor. Olduğu yerde duramıyor. Pencereden yana iki adım atıyor. Sonra kararından cayıp kapıya yöneliyor. Kararsız. İleri geri odanın ortasında yürüyor. Sonunda yanıt veriyor.

- *Baba, yalnızca okuldan eve kadar benimle yürümek istedi... O kadar...*

- ...

- *Baba, kötü bir şey yapmadık.*

- ...

Ses yok. Kız ağır ağır kapıya yaklaşıyor. Parmak uçlarına basıyor. Sırtı kamburlaştı. Kafasını ileriye doğru uzatıyor.

- *Baba?*

- ...

Kızın bedeni dikleşiyor. Babasının gittiğini düşünüyor belli. Eli anahtara gidiyor. Anahtarı bir kez çeviriyor *"trik"*, ikinci kez çevirmeden, avcunun terlediğini duyumsuyor. Anahtarı kavrayan avcunu elbisesine siliyor. Derin bir soluk alıyor. Kulakları tetikte. Duyduğu en ufak seste kapıyı yeniden kilitleyecek. *"Trik"*, anahtarı ikinci kez çeviriyor. Kapının kolunu yavaşça aşağı indiriyor. Kapının aralığından dışarı bakıyor. Görünürde kimse yok. Koridor bomboş. Soluğunu bırakıyor. Ohh! Gergin yüz çizgileri yumuşuyor. Tam bu sırada bir böğürtü sesiyle kendini yerde bulması bir oluyor.

Babası gizlendiği yerden çıkmış. Kız, babasının yüzünden ürküyor. Babası kızı yere yatırıp, üstüne oturuyor. Kızın kol-

larını bileklerinden birleştirerek başının üstünde sıkıca tutuyor. Öteki eliyle de yüzüne, kafasına yumruklar yağdırıyor.

Yüzü kıpkırmızı. Alnında kabaran mor damar neredeyse orta parmak kalınlığında. Kız ağlıyor, bağırıyor. Baba daha da öfkeleniyor. Pantolonundan kemerini sıyırıp çıkarıyor. Yumruklarla sersemlettiği kızının üstünden kalkıyor. Kemeriyle kızın bacaklarına, yüzüne vuruyor. Kız her birinde sarsılıyor. Bir tespih böceği gibi kıvrılıp yusyuvarlak oluyor. Kızın bedeninin acıyla kasıldığını gören baba gülüyor.

Kızın sevimli yüzü tanınmaz durumda. Kaşı patlamış. Alnından kan sızıyor. Kan, gözyaşlarına karışıyor. Baba konuşuyor.

- *Benden başka hiçbir erkek giremez hayatına tamam mı?*

- ...

Kız ağlıyor. Yüzü donuk.

Baba eğiliyor. Kızın yaralı yüzünde parmaklarını gezdiriyor. Parmaklar, kızın boynundan aşağı iniyor. Baba, kızın göğüslerini okşuyor.

- *Ben,* diyor. *Ben seni seviyorum.*

Kız ağlıyor. Baba, okşamayı sürdürüyor.

- *Seni seven benim.*

- ...

Pantolonunun düğmelerini açıyor.

"Şerefsiz... Bir de ahlâklı görünür bunlar dışarıda. Evde yemedikleri .ok kalmaz. Çek tabancayı, dan dan dan indir bir seksen yere."

Kızının çığlıklarını alt kattaki mutfaktan işitiyor anne. Ekmek tahtası üstünde, havuçları halka halka doğramayı sürdürüyor. Önceki kadar özenli değil doğradığı havuçlar. Daha kalın ve daha biçimsiz. Biliyor kocasını. Sıkça olan şey bu. Kızının üvey babası, kendisinin ikinci kocası...

***

"Şöyle neşeli bir şey yok mu? Biraz çizgi film izleyelim bakalım."

- Durun!

Domuz, iri hoparlörlü, kahverengi radyonun önünde durdu. Hoparlörler şişip inerek konuşmayı sürdürdü.

- Evet evet, size söylüyorum. Yanlış duymadınız.

Papyonlu, yelekli bir domuz bu. Pembe derisi, tombiş yanakları, iri, kara gözleri var.

Evet üçüncü karedeyiz. Bir çizgi film karesi.

Domuzcuk hoparlöre kulağını verip dinler.

- İşiniz çok mu stresli?

Domuzcuk başını sallar.

- Patronunuzdan nefret mi ediyorsunuz? Gün boyu size eziyet etmek için türlü numaralar mı yapıyor?

Domuzcuk başını hızlı hızlı, aşağı yukarı sallamayı sürdürür.

- Sevgiliniz sizi terk mi etti? Maaşınız mı az? Kilo probleminiz mi var? Dostlarınız sizi yalnız mı bıraktı?

Domuzcuğun omuzları çöker. Gözlerinden mavi iri bir damla yaş yere damlar. Radyodan gelen sesi başıyla onaylamayı sürdürür.

- Bitti artık bu sıkıntılar. Dikleştirin omuzlarınızı hadi, hadi. Silin gözlerinizi. Radyodan bir kol çıkar. Domuzcuğa mendil uzatır. Domuzcuk gürültüyle sümkürür.

- Sıkıntılarınızın çözümü Zingulu Masaj Koltuğu'nda. Arayın, hemen yollayalım. Numaramız: 111-11-11

Domuzcuk numarayı arar aramaz kapı çalınır. Siyah tüylü, turuncu gagalı, konuşurken ağzından tükürük saçan ördek içeri girer. Ördek, kırmızı bir kravat ve fötr bir şapka takmıştır. Domuzcuğu kanadıyla iteleyerek içeri girer. Kanadını gagasına dayayarak evin dört bir yanını gözleriyle tarar.

- *Hmmm. Fena değil,* der.

Kızgın domuzcuk, kapıyı sertçe kapatır. Saygısız ördeğe:

- *Afedeğsiniz bayım? Biyine mi baktınız?* diye sorar.

- *Tabii ki sana bakıyorum tatlım,* diyen ördek, gagasıyla domuzun burnuna bir öpücük kondurur. Sonra cebinden çıkardığı tavla zarı büyüklüğündeki küpü yere atar. Küp açılır, açılır, açılır... Sonunda konforlu, deri bir koltuk çıkar. Domuzcuk bunu görünce, çatık kaşları iner. Yüzüne geniş bir gülümseme yayılır. Koltuğun kollarında düğmeler vardır. Kara ördek, domuzcuğu koltuğa oturtur.

- *Rahat olun beyefendi. Teknolojinin son harikasıdır bu.*

- *Göyüyoğum,* der domuzcuk.

Tam bu sırada koltuk ikiye katlanır. Domuzcuk yamyassı olur. Tost ekmeğine benzer.

- *Alı pardon. Yanlış tuşa basmışım. Otur bakayım şöyle. Halı.*

Domuzcuk tedirgin de olsa yine oturur. Başını arkaya yaslar. İki el, şakaklarını ovalamaya başlar. Ördek, hızı arttırınca eller, domuzcuğun kafasına, ensesine, yanaklarına şap şap tokat atmaya başlar. Kemeri bağlı olduğundan, yerinden kıpırdayamaz domuzcuk.

- *Aç şunu. Yalıat bıyakın beniii.*

Ördek koltuğun üstüne çıkmış, kemeri açmaya uğraşmaktadır. Bu sırada bastığı bir düğme, koltuğun yükselmesine neden olur. Koltuk öyle yükselir ki, evin çatısını kırıp çıkar. Bulutlara ulaşır. Tam bu sırada ördek kemeri açmayı başarır. Sonra da hizmetlerinin karşılığı bir fatura bırakır. Domuz, bol sıfırlı faturayı görünce gözleri davul gibi şişer. Yüzü önce yeşil, sonra kırmızı olur. Ardından pembeye döner. Pazarlamacı ördek uçup, gökyüzünde kaybolur. Domuzcuğun sesi gökyüzünde yankılanır.

- *Seni şikayet edeceğim. Tüketici Deyneyine...*

Gökyüzü bulutsuz, masmavidir.

"Adalet mi lan bu? Yazık domuza. Ulan çizgi filmde bile garibanlar eziliyor. Patron da bağırdı bugün. Amaaan, neyse, bağırdıysa bağırdı..."

***

Mavi bir ekran.

Ne domuz kalmış, ne ördek. Yalnızca mavi. Ne açık, ne koyu. Dümdüz bir mavi işte. Şimdi bir şeyler beliriyor.

Pembe renkli, büyük harflerle yazılmış bir yazı çıktı ortaya. *"Arkadaş mı Arıyorsunuz? Bizi Arayın 0 900..."* Numara pembe renkli. Bu yazının ardından kimi kadın görüntüleri beliriyor. Kadın görüntülerinin hemen altında ince, şerit biçiminde bir alt yazı geçiyor. Ancak yazılar o kadar küçük, şerit o kadar hızlı geçiyor ki, okumak pek olanaklı değil.

Kadın görüntüleri...

Hepsi birbirinden *"güzel"* neredeyse on kadın görüntüsü... Esmeri, kumralı, sarışını, melezi, çekik gözlüsü... Her çeşit kadın, her zevke göre kadın var. Hiç erkek görüntüsü yok. Herhalde kadınlar, arkadaş bulma konusunda erkekler kadar zorluk çekmiyor.

Kadınların çoğu bir karış boyunda etek giymiş. Memeleri kavun iriliğinde neredeyse.

Uzun, siyah, düz saçlı bir kadın, deniz kıyısında koşuyor. Belli ki sutyen giymemiş. Memeleri, ince, beyaz, penye elbisesinin altında zıp zıp zıplıyor. Bir yandan da kahkahalar atıyor.. Denize doğru yürüyor. Avuçladığı suyu, esmer vücuduna serpiyor. Suyu sevdi galiba, elbisesiyle denize giriyor. Çıktığında eski neşesi yok. Elbisesi tüm vücuduna yapışmış. Memeleri, yuvarlak kalçaları meydana çıkıyor iyice. Sıradaki görüntü bikinili bir kadının.

Memelerinin yarısından çoğu dışarıda. Şezlonga uzanmış, kitap okuyup güneşleniyor. Güneş gözlüklerini başının üstü-

ne yerleştirip gülümseyerek göz kırpıyor. Kamera, memelerinden bacaklarına kadar, yağlanarak pırıl pırıl parlayan bedeni ağır ağır gösteriyor.

Yine aynı yazı çıkıyor: *"Arkadaş mı Arıyorsunuz? 0 900..."* Şerit, yine ekranın altından bir yılan hızıyla geçiyor. Başka kadınlar, başka görüntüler... Hepsi birbirinden *"güzel"*, alımlı.

"Of anam be! Karılara bak. Memelere bak, memelere. Adamı malamat eder bunlar. Yaşanmaz, ama yatılır bunlarla. Karı dediğin derdimi paylaşacak, yanıma yakışacak, vurdum mu duvara yapışacak..."

- Bu da kim?

- Kim, kim?

- Yüzü maskeli olan?

***

- Mahvolmuş Kadınlar programına hoş geldiniz, dedi sunucu kadın.

Sarı röfleli saçları, ensesinde, usta bir kuaför eliyle toplanmış. Mikrofonu tutan elleri manikürlü, ojeli. Mini eteği, solaryumda yaktığı bacaklarını sergiliyor. Tombul, bronz bacaklarını olduğundan zarif göstermek amacıyla olsa gerek, sivri topuklu ayakkabılar giymiş.

Bir yandan konuklara hoş geldiniz diyor, diğer yandan da eliyle, mahvolan iki kadın konuğunu gösteriyor. İkisinin de yüzünde, kara kartondan maskeler.

Bir mikrofonu da mahvolan kadınlardan birinin eline tutuşturuyor. Kadın konuşuyor.

- Ben evliyim. Kocamla on üç yaşında evlendim. Beni satmaya...

- Bi saniye bi saniye, dedi sunucu. *Ne zaman?*

- Bir sene sonra.

- Yaaa! Vay hayvan! Yani pardon sayın izleyiciler. Devam edin lütfen sayın Solan Papatya.

- İşte, adamlar geliyordu. Ben, istemiyorum diyordum. Dinlemiyordu. Zorla yapıyordu. Bazen iki kişi... Fırk fırk... Pardon.

Sunucu makyajı akmasın diye ağlamıyor. Ama çok duygulanıyor. Botoks yaptırmamış olsa, kaşlarının biçiminden bu daha çok belli olacaktı. *"Allahtan Aysel'in aklına uyup kırışıklar için yaptırdım şunu."* diye içinden geçiriyor.

- Peki aileniz?

- Bir kere kaçıp, onlara gittim. Beni yanınıza alın, bu böyle böyle yapıyor dedim.

- Eeee?

- O senin kocan. Biz karışamayız dediler.

- Vah vah vahhh! Görüyor musunuz sayın izleyiciler. Şok oldum yani.

Mahvolmuş kadın konuşmasını sürdürüyor.

- Uyuşturucu da kullanıyordu.

- Eeee, ne kadar sürdü bu?

- On yıl.

- On yıl mı? Niye hiç evden ayrılmadın, niye terk etmedin adamı?

- Niye mi? Sevgi vardı.

- Sevgi mi? Ayyy, yapmayın Allah aşkına. Bakın bakın nasıl tüylerim diken diken oldu. Kolsuz bulüzünden görünen, yolunmuş piliç derisini anımsatan bronz, tombul kollarını kamera zumluyor.

- Bir saniye. Konuklarımızdan biri konuşacak.

Elli yaşını geçmiş, kırlaşmış saçlarını kadife tacıyla geriye atan bir kadın mikrofonu eline alıyor. Kolunun yeniyle gözlerindeki yaşı siliyor.

- Bak... Kader kurbanısın. Ben de öyleydim. Sonra boşandım.

Sunucu yapay bir merakla...

- Eeee?

- Sonra beni aldatmayan iyi biriyle evlendim.

Mahvolmuş kadın, konuşana,

- Beni kim alır hanıuım? Kim evlenir bu saatten sonra benimle?

"Salak bu kadınlar yaaa! Ulan şimdi mi aklına geldi bunları anlatmak. Ayrıl, iş bul, çalış. Her şey ayağına mı gelecek? Bizim fabrikadaki kadınların canı can değil mi? Hem patron okuyor canlarına, hem de kocaları. O siyasiler olmasa gıkları çıkmaz valla... Acaba fabrikadan mı evlensem?"

***

- "Benimle Evlenir misin Acaba Desem" programına hoş geldiniz sayın televizyonları başındaki izlecilerimiz. "B.E.A.D." evinde bakalım neler oluyor? Hep birlikte izleyelim.

Genç, güzel sunucu konuşmasını bitirdikten sonra, bir ev göründü ekranda. Ardından evin içindekiler görünmeye başladı birer birer.

Dört kız, iki erkek aynı evde yaşıyorlardı. Geçici bir süre için tabii. Programın başlarında, evdeki genç kız sayısı, sunucunun söylediğine göre onmuş. İki erkekten biri, oy çokluğuna göre haftanın damadı seçiliyor. Haftanın damadı seçilen de, sevmediği kızlardan birini evden dışarı gönderebiliyormuş. Bu nedenle kızlar arasında, erkekleri elde etmek için öldüresiye bir rekabet varmış.

Paylaşılamayan erkeklerden Haldun, smokin giymiş bir deve kuşuna benziyor. Yüce'yse, tembel bir koala gibi. Kızlar süslendikleri odadan yavaş yavaş dışarı çıkmaya başlıyor. Erkekler, salondaki koltuklarda bacaklarını beş karış açmış, futboldan konuşuyorlar.

Gelen kızların hepsi birbirlerine mi benziyor ne? Dördü de sarışın, dördü de ağır makyaj yapmış. Öyle ki ekran karşısında göz renkleri belli olmuyor. Kızlardan fırlama olanı, iki er-

keğin ortasına oturdu. Yandaki ikili koltuğa da, kıskanç bakışlarla öteki iki kız oturdu. İkisi de kollarını göğüslerinde kavuşturdu. Kendi aralarında konuşuyor görünseler de yan gözle Okşan'ı süzüyorlar. Okşan'sa, bacaklarını deve kuşu Haldun'un bacaklarına değdiriyor. Yüce, ağır göz kapaklarını güçlükle kaldırarak, akı kanlanmış gözleriyle Okşan'ın bacaklarına bakıyor. Dördüncü kız da içerden işlediği danteli alarak geliyor bu sırada.

- *Ooo*, diyor içeri girer girmez, *Bakıyorum ön koltuklar kapılmış.*

İki kız aynı anda:

- *Sana diyor Okşan!!* diye sesleniyorlar.

Okşan, hiç oralı olmuyor. Kirpiklerini gür gösteren rimelini sürmüş. Dolgun kirpiklerinin altından Haldun'a çapkınca bakıyor. Gülümsüyor. Haldun'un gözüyse, son gelen kızın tıkır tıkır işlediği dantelde.

İkili koltukta oturanlardan İlkay, Okşan'a:

- *Hayatım, takma saçını nerede yaptırmıştın söylesene. Buradan çıkınca ben de alacağım.*

Okşan hırsla İlkay'a bakıyor.

Haldun:

- *Aaa-aa, senin saçın takma mı?*

- *Saçtır uzar, ne var? En azından gözlerim yeşil diye, renkli lens takıp milleti kandırmıyorum.*

- *Bi kere bu lensler şeffaf.*

- *Tabii tabii.*

- *Ya kızlar, kesin şunu ya*, diye söze giriyor Hande işlediği danteli bırakıp.

Okşan ona da hırsla dönüyor:

- *Sen karışma cüce! Topuklarla boyunu gizliyorsun, ama tuvaletteki kamera boyunu gösteriyor.*

- *Neeee!? Tuvalette de mi kamera var? Reziiil olduk!*

-Vücuduna güvenen rezil olmaz, diyor Okşan. *Sen ancak ev kızı olursun Hande.*

Hande'nin gözleri dolu dolu oluyor.

- Çok kabasınız, deyip salonu terk ediyor.

Haldun, Hande'nin arkasından gidiyor. Tam annemin istediği gibi bir gelin, diyor salonda oturanlara. Kızlar ona küçümseyerek bakıyorlar. Ardından üç kızın da gözleri uyuklamakta olan Yüce'ye takılıyor. Yüce, Okşan'ın bacaklarının kendi bacaklarına değdiğini hissedince pembeleşiyor. Okşan'ın gözlerine bakıyor. Bulanık bir yeşillik içinde kayboluyor.

"Şerefsizler! Biz çalışalım siz fındık kırın. Sonra da...Yiyin yiyin. Hem paraları, hem böyle birbirinizi!"

***

Yeşillik göz alabildiğine uzanıyor. Tribünler tıklım tıklım dolu. Karınca küçüklüğünde insanlar belirdi yeşilliğin üstünde. Küçücükler. Ama renkleri farklı. Kimileri beyaz renkteler kimileri siyah. Bu giysilerle bu küçücük insanlar... O da ne?! Nohut? Yeşilliğin ortasına atılmış beyaz bir nohudun peşinden koşuyorlar. Az önce beyaz renklilerdeydi. Şimdiyse siyahlıların ayak ucunda yuvarlanıyor nohut tanesi.

İzleyiciler ne kadar da kalabalık öyle. Kaç bin kişi var?

Siyahlılar, beyazlıların filesine nohudu attı. İzleyiciler ayakta. Sövenler, sevinenler... Öyle bir curcuna. İzleyiciler çoklukla erkek. Hangi takımı tutuyorlarsa, o takımın beresini, eldivenini, atkısını takıyorlar. İnsanların kolay kaynaşmalarını sağlıyor olsa gerek.

Yeşil sahaya bir şeyler atılıyor. O da ne öyle? Taş, basbayağı taş...Biri hakemin kafasına geldi. Biri de golü atan siyahlı gencin ayağına. Bozuk para, taş yağmuru sürüyor. Hakem, elini alnına götürünce ılık bir laklık duyumsadı. Yüzü sapsarı kesildi. İzleyicilere şaşkınlıkla baktı. Çok fazla değil ama.

İki sedye geldi, sağlık görevlileriyle birlikte. İki kişi, yerde bacağını tutarak kıvranan futbolcuyu sedyeye yatırdı. Öbür sağlık görevlileri de hakemden, sedyeye yatmasını rica etti. Hakem söyleneni yaptı.

Tam bu sırada kameralar kelli felli iki adam görüntülediler. İkisi de göbekli. Takım elbiseleri içinde rahat olmasalar da, gösterişin getirdiği bir rahatlık içindeler.

Bu iki adam, siyahlılarla beyazlıların kulüp başkanları. İkisi de böyle çirkin davranışların taraftara yakışmadığını söylüyor, ekranları başında kendilerini izleyenlere ve kamuoyuna. Özellikle siyahlıların kulüp başkanı hayli sıkıntılı bakıyor ekranlara. En çok gol atan futbolcusunun yaralandığına üzülüyor besbelli.

Yine maçtan önce, beyazlıların kulüp başkanıyla konuşurken başına gelen tatsız kaza da onu üzmüştü.

İki buzlu viskisinden yudumlarken, beyazlılarm kulüp başkanı girdiği bir ihaleden ne kadar para kazandığını anlatıyordu. Kendisi çok riskli bulduğu bu ihaleye girmemişti. Bu kadar kârlı bir iş olduğunu bilseydi... Bunları içinden geçirirken, gevşeyen parmaklarından kayan bardak yere düşüp kırılmış, viski devetüyü renkli pantolonunu berbat etmişti.

Futbolcular oyuna devam edemiyorlar. Kargaşa çıkıyor. Bu sırada siyahlılardan bir taraftar taşı atanı gördüğünü söylüyor. Beyazlıların arasına karışıyor. Ayakkabısının tabanında sakladığı sustalıyı çıkarıyor. Saplamaya başlıyor tepeden tırnağa beyaz giymiş taraftar gence. Saplıyor göğsüne, karnına... Bir daha, bir daha, bir daha...

Beyaz giysili taraftar al kan içinde yığılıyor arkadaşlarının üzerine. Polis, katili, taraftarlardan önce ele geçiriyor. Yine de katil götürülürken beyazlılarca epey dövülüyor.

Kameralar yüzünü gösteriyor. Polisler kollarından yakalamış götürüyorlar. Muhabirlerin *"Niye yaptın?"* sorusunu şöyle yanıtlıyor:

- Bir gün herkes siyah olacak! Pişman değilim.

Donuk kara gözleriyle kameraya bakıyor. En fazla on sekiz yaşında bir genç. Yüzünü siyah bir boyayla boyamış. Giysisi tepeden tırnağa siyah.

Ekran kararıyor. Yalnız bir ses duyuluyor.

"Helal olsun sana! Helal olsun! Aynen katılıyorum kardeş. Bir gün herkes siyah olacak!"

***

Aşçı Tacettin'in sunduğu "Aşçı Tacettin'le Takiyye Lezzetleri" programına hoş geldiniz.

Kafasında beyaz aşçı şapkası, üstünde aşçı önlüğü olan genç bir adam konuşuyor. Genç olmasına karşın yüz çizgileri derin. Güldükçe bu çizgiler daha da derinleşiyor. Beş yıldızlı Amerikan otellerinden birinin aşçısıymış.

- Bugün yapacağımız yemeğin adı "Takiyye Kebabı" Şimdi malzemelerimizi sayıyorum.

Adam, malzemeleri sayarken ekranın yarısını sarı bir zemin kaplıyor. Sarı zeminin üstüne, kara puntolarla malzemeler, ölçüleriyle birlikte yazılıyor.

- Bir demet ince kıyılmış laik maydanoz

- Halka halka doğranmış cumhuriyetçi baş soğan

- Bir kilo yağsız okunmuş kuşbaşı et

- Dondurulmuş bilimsel bezelye- küp havuç

- Kutsal zeytinyağı

- Tuz, karabiber, kekik (birer tatlı kaşığı)

- İnce dilimlenmiş demokratik kaşar peyniri, salam (500'er gram)

- Bir su bardağı dinsiz dövülmüş ceviz

- Kan renginde salça (bir çorba kaşığı)

- 2 üflenmiş yufka

- 3 yumurta

- 1 litre süt

Önce halka halka doğradığımız cumhuriyetçi soğanı, kutsal zeytinyağında pembeleşinceye kadar kavuruyoruz. Kavurduktan sonra, okunmuş kuşbaşı etlerimizi tavaya atıyoruz. İyice yumuşak olmasını istiyorsak, bir bardak soğuk suyumuzu ilave ederek teflon tavamızın ağzını kapatıyoruz.

Etler suyunu çekerken, bir tarafta kaynamakta olan bilimsel bezelyeyle havucumuzun suyunu süzerek bekletiyoruz.

Evet, etlerimiz de suyunu çekmiş. Bir tatlı kaşığı kan rengi salçayı ilave ediyoruz. Ardından havuç, bezelye çeşnimizi içine katıyoruz. Tuz, karabiber ve kekiğini ekliyoruz. İnce kıyılmış laik maydanozun yarısını yemeğimize atıyoruz. Yemeğimizin harcı hazır sayılır.

Daha önceden yağlayıp unladığımız tepsimizin içine yufkamızı yayıyoruz. Yufkanın içine harcımızı döküyoruz. İşte böyle.

Yufka görünmeyecek kadar harcımızı doldurduyoruz. Üstünü ince, demokratik salam dilimleriyle kapatıyoruz. Onun üstüne kaşar peyniri yerleştiriyoruz. En üste de dövülmüş, dinsiz ceviz. Bu sıralama harcımız bitene kadar sürüyor. Sonunda, yumurta, yağ ve sütle ıslattığımız üflenmiş yufkayla üstünü kapatıyoruz kebabımızın. Bu karışımın artanını da yufkanın üstüne boca ediyoruz. Karışımı emmesi için bıçakla, yetmezse şişleyerek delikler açmak iyi olur. Üstüne bir kez daha kaşar peyniri arzuya göre döşenebilir. Hepinize afiyet olsun. Yedikten sonra "Elhamdülillah" diyerek geğiriyoruz.

Kardeşlerimizin yiyebileceği padişahlara layık bir yemek oldu.

Hadi ne duruyorsunuz ekran başında izleyenler. Yapmaya başlayın!

Gelecek programda "Mücahit Kebabı"nı yapacağız.

"Eh, bu malzemelerle beni pişirsen, ben de lezzetli olurum. Kaşar peynir, salam, kuşbaşı et... Kim kaybetmiş de biz bulalım!"

***

Bir gecekondu mahallesi. Tek katlı küçük evler, çamurlu yollar, çevreye saçılmış çöpler... Birkaç sokak köpeği başıboş dolanıyor. Terk edilmiş bir evin içinde iki genç. Soğuktan üşüyen ellerini birbirine sürterek, sıcak soluklarını avuçlarına üfleyerek ısınmaya çalışıyorlar. İçlerinden biri cebindeki para tomarını çıkartıyor. Ötekinin cebinden de altın bir saatle, tek taş pırlanta bir yüzük çıkıyor. Az sonra evin içine, on yedi, on sekiz yaşlarında bir genç giriyor. Deri bir ceket giymiş. Adımları ağır, kendinden emin. Elleri, kot pantolonunun ceplerinde.

Az önce bekleşen iki genç heyecanlanıyor. Deri montlunun koluna yapışıyorlar.

Deri montlu geri çekiliyor.

- *Önce paraları görelim,* diyor.

Elini uzatıyor. Eli bir anda saat, yüzük ve paralarla doluyor. Deri montlu gülümsüyor. Kot pantolonunun cebinden, kibrit kutusu büyüklüğünde bir torba çıkartıyor. Saydam torbanın içi beyaz bir tozla dolu. İki gencin önüne fırlatıyor torbayı.

Ekran donuyor bir anda.

Dev ekranda izlenen filmin önünde iki kişi beliriyor.

Biri narkotik komiseri, diğeri psikolog. Önce narkotik şube komiseri konuşmaya başlıyor. Yaşlı, kel. Babacan bir tavrı var. Konuşurken kafasını kaşıyor.

- *Elimizdeki son raporlara göre, uyuşturucu kullanma yaşı dokuza inmiş durumda. Gençlerimiz her geçen gün, beyaz zehre biraz daha yaklaşıyorlar. Anne babalar! Ekranları başında bizleri izleyenler, çocuklarınızla ilgilenin. Onları başı boş bırakmayın!*

Psikoloğa dönüyor:

- *Değil mi efendim?*

Psikolog terli yüzünü kağıt mendille siliyor. Dudaklarındaki açık pembe ruju diliyle ıslatıyor. Masadaki su bardağının yerini değiştiriyor.

- Tabii, erken müdahale her zaman için etkili. Erken müdahaleyle kanser bile tedavi edilir. Ama önce bu sorunun kaynağına gitmekte yarar var. Uyuşturucu şebekelerinin asıl hedefi zengin çocukları. Çünkü, ancak onlardan istedikleri miktarda para alabilirler. Ama bu çocuklardan para alabilmek için fakir çocukları maşa olarak kullanıyorlar.

Filmimizde de gördük. Harabede bekleyenler zengin ailelerin çocukları. İçlerinden biri anne babasının takılarını aşırmış. Öteki, paralarını...

Özellikle liseler çevresinde satıcılar kol geziyor. Bunalımlı gençlere uyuşturucu satıyorlar. Sıradaki filmimiz de bununla ilgili zaten. İzleyelim mi?

- Lütfen.

Döner koltuklar çevriliyor. Arkalarındaki dev ekranda film başlıyor. İki konuşmacı aynı anda yüzlerini ekşitiyorr.

Bir genç kız. Güzel. Üzerinde okul forması. Evine geliyor. Annesi ile babası kavga ediyor. Bir kadın sesi duyuluyor içeriden:

- Nasıl yaparsın? Zaten ne kazanıyoruz? Hepsini kumarda nasıl kaybedersin?

- Suuss! diye bir erkek sesi duyuluyor.

- Susmayacağım. Bu fakirlikte bir de kumar! Canımı al da kurtulayım Allah'ım!

Kız odasına kapanıyor. Kimse onun eve geldiğini fark etmiyor. Kız, anne ve babasının kavgasını duymamak için kulaklığını takıyor. Müziğin sesini sonuna kadar açıyor.

Yatağına oturuyor. Eteğinin altından külodunu sıyırıp çıkarıyor. Külotta lekeler var. Bacakları arasındaki yapışkanlığı ıslak bir mendille siliyor. Sonra yeni iç çamaşırını giyiyor.

Okul çantasının ön gözünden minik, saydam bir poşet çıkartıyor. Biri mavi öteki pembe olan haplardan pembe olanı ağzına atıyor. Kendisini yatağa bırakıyor. Gözlerini kapıyor.

Film ileri alınıyor. Kız, dışardan eve gelmiş. Evde yine kavga. Kızın üstünde okul forması yok bu kez. Sürekli terliyor. Dudakları tir tir titriyor. Rengi sararmış. Terden, kumral perçemleri alnına yapışmış. Kendini yatağa atıyor. Kollarını kavuşturarak, sımsıkı kavrıyor. Dizlerini büküp, bacaklarını karnına çekiyor. Güçlü esen bir rüzgarda, dalından düşmemek için direnen bir yaprak gibi...

Sonra...

Kız, kolunu sıvıyor. Damarını buluyor. Kolları delik deşik olmuş iğne izinden. Altın vuruşla kendinden geçiyor.

Rüzgar, titreyip düşen yaprakları savuruyor, savuruyor.

Komiser tekrar sözü alıyor. Gözlerini kısıp hafifçe öksürüyor. İç çekiyor.

- Aileler, çocuklarınızla ilgilenin. Onlarla arkadaş olun. Arkadaşlarını tanıyın. Çocuklarımızı beyaz zehre kurban etmeyelim.

Psikolog:

- Evveeet... Satacak bir şeyi olanlar, zayıf kişilikli olanlar düşüyorlar bu yola.

"Eee, sayın psikolog sen işsizlik, açlık, fakirlik nedir bilir misin?.. Geçen gazetede okumuştum. Rütbeliler de işin içindeymiş. Nah içinde..."

***

- Diyetisyen Zehra İncebelli ile ben psikolog Hami Anlayışlı'nın sunduğu Dengeli Beslenme Programı'na hoş geldiniz. Evet, sayın izleyicilerimiz, bugünkü konumuz obezite. Sayın İncebelli'nin bu konudaki görüşlerini almadan önce bir filmimiz var. İsterseniz önce onu izleyelim.

Sokakta yürüyen insanlar. Pek çoğu kilolu. Söz gelimi, şu hamburgercide oturan esmer kadın. Yüzünün çevresi üç kat kalın tabaka yağ ile çevrili. Kabak büyüklüğündeki göğüslerini yemek yediği masanın üstüne bırakmış. Önündeki hamburgerleri büyük bir iştahla gövdesine indiriyor. Kameranın kendisini çektiğini görüp gülümsüyor.

Bu defa, şişman bir çiftin el ele tutuşmuş arkadan görüntüsü veriliyor.

Sarışın, mavi gözlü, on yaşlarında bir çocuk, kaydıraktan kayan çocuklara bakıyor. Elleri belinde. Kaşları çatılmış. Kolları boğum boğum. Bacaklarını açarak yürüyor. Kırmızı yanaklarının altından üç katlı gıdığı sarkıyor. Gözleri yanaklarının şişkinliğinden neredeyse kapanmış, yüzünde bir çift çizgiyi andırıyor.

Kadife sesli Hami Anlayışlı filmi burada durdurup saçını arkaya eliyle tarayarak konuşmaya başlıyor.

- Obezite, yani şişmanlık, günümüzün en büyük sorunlarından biri haline dönüştü. Hatta çocuklar bile bu sorunla karşı karşıya.

- Evet, diye söze giriyor diyetisyen. Sağ kulağının küpesiyle oynayarak südürüyor.

- Son beş yıl içinde diyetisyenlere başvuru sayısının yüzde elli arttığı istatistiklere göre saptanmış durumda. Bu iki anlama da gelebilir. Ya halkımız kilo konusunda yüzde elli daha bilinçlendi. Ya da kilo yüzde elli daha sorun olmaya başladı.

- Günümüz modern insanı niçin kilo sorunuyla karşı karşıya? Market psikolojisi diyebilir miyiz? Markete gidiyor, kilo yapan, çabuk pişirilen ya da pişirilmeye bile gerek duyulmadan yenen yağlı, soslu pek çok karbonhidrat alınıyor. Sizce? Doğru mu bu?

- Tabii doğru. Ama eklenmesi gereken birkaç nokta daha var. Birincisi her yerde mantar gibi biten fast-foodlar. Her yerde var. Günümüz insanı zamanla yarışıyor. Pek çok kimse oturup saatlerce kereviz yemeği yapmakla uğraşmak istemiyor. Öğle tatili, akşam ye-

meği... Pizza, hamburgerle geçiştiriliyor. Bir bakıyorlar ki, bu yemek biçimi alışkanlığa dönüşmüş. Bunu bırakmak zorlaşıyor.

- Bir de kalp krizi yaşı git gide düşüyor. Bunun nedeni sizce beslenme alışkanlığı mı, yoksa stres mi?

- Bence meseleye total bakmak lazım. Bu yüzden ikisi derim. Yani fifti fifti.

- Özellikle masa başı işi yapanlar bu tehlikeyle karşı karşıya değil mi?

- Haklısınız. Full tehlike. Özellikle bu tip işlerde çalışanlar şişmanlamaya meyilli. Bu insanların çalışma dışındaki zamanlarını değerlendirecek bir uğraşları da yok.

- Bu konuyu biraz daha açabilir miyiz sayın İncebelli? Önemli bir noktaya parmak bastığınızı düşünüyorum.

- Bastım. Daha da basarım. Ama bu konuyla asıl ilgilenen sizsiniz. Sizin anlatacaklarınız daha aydınlatıcı olacaktır sanıyorum.

- Pekala. O zaman şunu söylemekte yarar var. İş, insanların neredeyse tüm zamanını alıyor. Stresi de cabası. Eve gelen kişi, işinden zevk almamanın getirdiği bir yorgunlukla yığılıp kalıyor. Yapabileceği tek şey, televizyonun kumandasına uzanmak. Gücü buna yetiyor. Bir de acıktığında buzdolabına, tuvaleti geldiğinde tuvalete kadar gidebiliyor. Çoğunlukla oturduğu koltukta uyuyakalıyor.

- Televizyon izlerken de en çok yapılan şey yemek yemek.

- Doğru.

- Sizin söylediklerniz, şişmanlık probleminin sosyal, ekonomik nedenleri olduğunu düşündürttü bana. Doğru mu?

- Evet haklısınız. Obezite bir sonuç.

- Biz de sonuçtan nedene varmaya çalışıyoruz değil mi? Ama önce reklamlar...

Reklam girer. Amerikalı bir fast food şirketinin üzerine çarpı çekilmiştir. *"Geleneksel fast-food: Simit"* yazısı okunur.

"İş yok, para çok. Ha babam yiyorlar. Rejim falan hikaye babam. Bizim gibi çalışın, bak kalıyor mu obezite mobezite. Bizim fabrika tığ gibi yapar adamı."

***

Alüminyum folyo renginde bir ekran.

Ekranda bir hareketlilik. Alüminyum folyo kıpırdıyor. Kıpırdadıkça gümüş gibi parlıyor. Bir saniye... Bu bir büstiyer. Kamera gümüş renkli büstiyerden biraz daha uzaklaşıyor. Büstiyeri giyen kadın esmer tenli. Göğüsleri küçük, boynu uzun, saçları kısa, yüz çizgileri uyumlu.

- Ayyy bizim Turgut adamı öldürür yaaaaa. Turgut mu kim? Ay bizim kameraman. Taktı göğüslerime. Oğlum diyorum, yüzümü çekicen diyorum. Abaza mısın ne? Neyseee...

Kadın konuşurken elleriyle kolları sürekli deviniyor. Kurduğu iki cümleye ek olarak biçimden biçime giriyor yüzü. İnsan izlerken yoruluyor. Kısa büstiyerinden görünen düz karnında bir kelebek dövmesi var. Göbek deliğine de halka takılı. Bir de kullandığı sözcüklerin son sesli harflerini söylerken sakız gibi uzatıp sündürüyor.

- Burası Kraliçe TV. Ben viceyiniz Hande Caaaan. Şimdiii. Bilin bakalım ne çalcam? Türkiye'nin en seksi, en trend erkeğinden. Ay onu gördüm bi kere. İnanılmaz biri yani oldum yaniii. İnanılmaz pozitif elektrik aldım yaniii. Fit oldum. İnanılmaz bişiydi.

Siz ekranlarınız başında klibimizi izlerken ben de dans falan edceem burada.

Vicey kollarını havaya kaldırarak parmaklarını şıklatmaya başlıyor. Aynı anda kalçalarını da titretiyor.

Bu sırada klip başlıyor.

Uzun, yağlı saçları alnına dökülmüş, üç günlük kirli sakalı olan bir genç. Üstü çıplak. Kıllı göğsü ortada. Dar, deri pantolonu düşük belli. Ön düğmelerinin ilki açık. Üç cümle tekrarlıyor şarkı boyunca. Zaten dikkat çekici olan şarkının müziği ya da sözleri değil.

Klip boyunca bu genç, göğsünü okşuyor. Sevişir gibi dans ediyor. Kasıklarını okşuyor. Şişkinleşen önünü kameraya gösteriyor.

Klibin sonlarına doğru genç, sarışın, transparan giyimli bir kız bizim delikanlının yanına geliyor da, çocukcağız kir, pas içinde, kameralar karşısında kendisini tatmin etmekten kurtulabiliyor.

Eveeet, ben Hande Caan, Kraliçe TV'de %100 canlı, dinamik, kıpır kıpır, heyecanlı Hop Pop programı sürüyor. Bu yılın in ve out'larını söylemeyi sürdürelim. Romantik erkek out, maço erkek in, ev kadını out, iş kadını in.

Bu yılın trendleri, sivri uçlu, uzun, sivri topuklu ayakkabılar. Evet canınız yanabilir giyerken. Amaaan, trend dışı kalmaktansa, nasırlı kalırım... deeermişiiiim. Hah hah hay!

Az sonra yine şıkır şıkır bir klibimiz var. Ama bunların kimin olduğunu söylemiceem. Sürpriiiz. Görüşünceye kadar baaay baaay!

"İçine tükürürüm böyle sanatın. Adam aynen şaapıyor televizyonda. Kadın olsa neyse. Kızın nece konuştuğu da belirsiz. Ama iyi kıvırıyor."

***

Kadın *"bay baaay"* derken avuç içini adama gösteriyor. Başparmağı dışında kalan dört parmağı birleşmiş, avuç içine doğru inip kalkıyor. Kürkler içindeki kadın, kırıta kırıta asansöre biniyor. Apartmanın boşluğunda kayboluyor.

Açık kalan kapı önünde, uzun boylu, kilolu, kel, orta yaşlı adamın eli havada asılı kalmış.

- *Gitti paracıklarım*, diyor ağlamaklı. Neden sonra kapıyı kapatmak aklına geliyor.

Sarışın kürklü kadın sokakta yürüyor. Kendisi gibi sarışın, kürklü annesiyle buluşuyor. Bunu anlatmak güç ama, birbirlerine değmeden sarılıyorlar. Annenin kızından tek farkı, saçlarının daha uzun olması.

Genç olan:

- *Bizim enayiyi kandırdım*, diyor. *Sinirimin geçmesi lazım. Bu hamilelik bende stres yaptı dedim anne*, diye ekliyor.

- Eeee? Alabildin mi kız kredi kartlarını?

- Aldım anneciğim, hepsini aldım.

- Eee, ne duruyoruz. Yürü alışverişe.

Anne bunu söylerken, savaşı kazanmış bir komutan gibi coşkulu, heyecanlı. Yumruklarını sıkarak iki kolunu havaya kaldırıyor.

Taksi çeviriyorlar.

Anne-kız büyük alışveriş merkezlerinden birinin giriş kapısında görünüyorlar. İkisinin de sevinçten içi içlerine sığmıyor. Gözlerinden belli. İkisi de ellerini ovuşturup içeriye öyle giriyorlar.

Hemen her dükkana uğruyorlar. Ellerinde bir paketle çıkıyorlar.

Seramikçiye, şekerciye, ayakkabıcıya, elektronik eşya satıcısına, çorapçıya, butiklere, kotçuya, kırtasiyeye, iç çamaşırcıya, halıcıya, çantacıya, kozmetikçiye giriyorlar. Sonunda ikisinin de kolları torbalarla doluyor. Arkalarına taktıkları iki çocuk da geride bıraktıkları torbaları taşıyor. Genç çocukların dilleri birer karış dışarıda. Soluk soluğalar.

Kel, orta yaşlı adam pencereye yapışmış karısıyla kaynanasını bekliyor. Apartmanın önüne yanaşmış iki taksiye bakıyor. İlkinden kaynanasının çıktığını görünce hemen pencerenin önünden çekiliyor. Panikle çevresine bakınıyor. Gazetelikten üç gün öncesinin gazetesini alıp koltuğa kuruluyor. Sanki uzun süredir gazete okuyormuşçasına bir görüntü veriyor.

Karısı kapıyı açıyor. Elindeki tüm paketleri kocasının önüne fırlatıyor. Kayınvalide de, arkadan gelen iki çocuk da aynı hareketi yineliyor. Adam, gazetesinin üst ucunu dışa bükerek, güya yeni görüyormuşçasına:

- Aaaa! Sen mi geldin karıcığım? diyor.

Kadın sinirli. İki elini kavuşturmuş, ayakkabısının ucuyla, parkeye sinirli sinirli vuruyor.

- Rezil herif.

Adam sararıyor.

- Ne oldu karıcığım?

- Daha ne olacak ? Tam alışverişe yeni başlamıştık ki...

- Evet?

- Kredi karlartının limiti bitti!

"Karı kısmına elini verdin mi kolunu kaptırırsın işte. Bir çarpacaksın, yüzü kart kart renklenecek... "

***

Kredi kartınızın limiti mi bitti?

Üzgün, güzel bir kadın yüzü görünüyor. Kadın sanki en yakın arkadaşının ölüm haberini almış gibi çaresiz, bitkin.

İnce kolları, omuzlarının ucuna düşmesin diye yapıştırılmış emanet birer değneğe benziyor. Gözleri dolu dolu. Ha ağladı, ha ağlayacak.

Ekrandaki renkler bu sırada yavaş yavaş silikleşiyor. Genç kadının pembe yanakları soluyor. Sarı, yeşil arası bir renge dönüşüyor. Işıltılı saçları matlaşıyor. Ekran krem rengi, siyah, gri renklere bürünüyor. Her şey sıkıntı, boğuntu veren pastel tonlarda.

- Üzülmeyin, diye bir ses işitiyor.

Kadın sesin geldiği yeri bulmaya çalışıyor. Oturduğu yerden kalkıyor. Kapı arkalarını, kanepe altlarını arıyor.

- Ding dong!

Genç kadın kapıyı açıyor.

Kimse yok.

Birden bire bir gürültü kopuyor.

Zurna, davul, keman, klarnet sesleri birbirine karışıyor. Bu sesler genç kadının evini dolduruyor. Pastel renkler siliniyor. Her şey fosforlu renklere bürünüyor. Yeşil, mavi, turuncu, kırmızı, pembe... İnsanın gözü yoruluyor.

Baston yutmuş gibi yürüyen, koyu renk takım elbiseli bir adam elinde bir plaket taşıyor. Plaketin ortasında *"Bonkör Kredi Kartı"* var. Bonkör bankasının kartı.

Genç kadın şaşkınlık içinde kalıyor. Çok seviniyor. Kredi kartını, değerli bir mücevheri tutarmışçasına tutuyor. Kartın üstünde her renkten çiçek deseni var. Erkekler için araba desenlisi var.

"Limitsiz özgürlük, bonkör kartla" diyor aynı ses.

Bundan sonraki karede, genç kadın eli kolu paketlerle dolu, kendisini eve zor atıyor. Yüzünde anlamsız, donuk bir gülümseme var.

Paketlerini yırtarcasına açıyor. Yeni aldığı şapkalarını, elbiselerini deniyor. Ses, yine duyuluyor.

"O, özgürlüğün tadını çıkartıyor. Ya siz? Bonkör kartla, zengin, refah içinde bir yaşam sürdürebilirsiniz. Daha ne bekliyorsunuz?

Limitsiz mutluluk/ Limitsiz özgürlük

Bonkör Bank, herkese iyi günler diler."

"Bizim Ali de aldıydı. Battı zavallı. Amaaan, alırken bana mı sordu? Limitsiz mutsuz şimdi..."

***

İyi geceler...

Kanal İks yirmi dört haber bülteninden iyi geceler...

Yeni güne başlarken, geride kalan yirmi dört saatte gelişen olaylardan ana başlıklar şöyle:

ABD, Irak'ta kitle imha silahları bulamadı. Başkan Buş, "yanlışlık olmuş", dedi. İşkence yapılan Iraklı sivillerin görüntüleri ekranda şimdi. Başkandan yeni bir açıklama geldi: "Kitle İmha Silahları, Irak'ta olmayabilir. Ama İran'da ya da Suriye'de olduğu kesindir."

Trafik canavarı iş başında, üç ölü iki yaralı.

Cinayet: Kendisiyle evlenmekten vazgeçen Ülker'i ve ailesini bıçakla doğrayan A.Ş. tutuklandı.

Yangın: Eski tarihi binalardan biri daha yandı. İki hafta içinde aynı sokakta üçüncü yangın. Bu yangınların arkasında otopark mafyası olduğu düşünülüyor.

Grev: Tekel işçileri, fabrikalarının kapatılmasına karşı grevlerini sürdürüyor. Güvenlik güçlerinin fabrika içine girmesiyle arbede yaşandı. Bazı işçiler kendilerini makinelere zincirledi.

Kapkaççılar tehlike saçıyor. Kapkaççılara günümüzün Robin Hood'ları diyen kim? Az sonra...

Yirminci kez yapılan güvercin güzellik yarışmasının birincisi Isparta'dan. Güzel güvercinin adı "Elma".

Şimdi haberler...

Spiker, sarı saçlarını topuz yapmış. Bakımlı, ince bir yüzü var. Dudakları, dişleri düzgün. Haberleri okurken herhangi bir acı, sevinç, heyecan belirtisi göstermese de savaş haberlerini okuduğu sırada, kavisli alınmış kaşları yükseliyor, yükseliyor, yükseliyor...

- Şimdi de sayın izleyiciler, dünyanın yüzünü kızartacak görüntülerle baş başa bırakıyoruz sizleri.

Bir kadın görüntüsü beliriyor. Kumral saçları kısacık kesilmiş kadının. Üstünde asker üniforması var. Dudaklarına kıstırdığı sigarasından çıkan duman, gözlerini kısmasına neden olmuş belli ki. Parmaklarıyla tabanca işareti yapmış. Gösterdiği şeyse çırılçıplak soyulmuş Iraklı esirin cinsel organı. Başına çuval geçirildiği için yüzü görünmüyor.

Öbür fotoğrafta Iraklı bir adam, bir başka adamla ilişkiye girmeye zorlanmış. İkisinin de kafasına çuvallar geçirilmiş. Yanlarında iki Amerikan askeri, ellerinde tuttuğu biralarla kahkahalar atarak kameraya poz vermişler.

Başka bir fotoğrafta, yaklaşık on kişi. Hepsi çıplak erkeklerden oluşan kalabalık alt alta üst üsteler. Oturuyorlar mı, yatıyorlar mı o da belirsiz. Hepsinin kafasına yine çuval geçirilmiş. İlk fotoğraf karesindeki kadın asker, bu fotoğrafta da

poz vermiş. Sağ elinin işaret ve orta parmaklarını havaya kaldırarak *"zafer"* işareti yapıyor.

Peşinden başkanın açıklamalarının görüntüleri veriliyor.

"Yanlışlık olmuş. Kitle imha silahı yokmuş. Ama olabilirdi." diyor ve sözlerini şöyle sürdürüyor. *"Irak'ta bulamamış olabiliriz. Ama şimdilik bulmamamız, bulamayacağımız anlamına gelmez. Nerede bu silahlar? Komşu ülkelere kaçırıldı. İran'da ve Suriye'de olduğuna eminiz. Tanrı Amerika'yı korusun."*

"Helal olsun Iraklılara. Ulan Buş musun nesin, hâlâ ne yüzle çıkıyorsun televizyona. Bizi bölemezsiniz oğlum."

***

Kalın camlı, kemik çerçeveli gözlüklerinin ardından kameraya gülümseyerek bakıyordu, orta yaşın üstündeki adam. Bir elinde yanmayan piposunu tutuyordu. Kepini de başından çıkarmamıştı. Arkadaşları, piposuyla çok havalı olduğunu söylediğinden, programa da böyle çıkmanın iyi olacağını düşünmüştü.

- Edebiyat Sohbetleri programına hoş geldiniz sayın sanat sever konuklar. Ben, program sunucunuz, şairiniz Şiar Duygusal. Bu akşam da edebiyat dolu saatler yaşayacağız birlikte. Öhöö öhöö... Pardon.

Bu akşamki konuklarımızı çok iyi tanıyorsunuz. Kitapları satış rekorları kıran romancımız Osman Tiftik ile ödülden ödüle koşan şiirleriyle Nabi Ulutürk. Evet hoş geldiniz Sayın Tiftik, Sayın Ulutürk.

Kamera, masanın diğer ucunda oturan iki edebiyatçıyı gösteriyor. Osman Tiftik, uzun, ince biri. Soluk benizli, gözlüklü. Uzun parmaklı ellerini birbirine kenetlemiş oturuyor. Nabi Ulutürk, sırtını koltuğa yaslamış, ellerini iki yana sarkıtmış. Al yanaklı. Siyah, kabarık saçlarını ortadan ayırmış. Çekik gözleri ve vücut ölçüleriyle, bir şairden çok yaramaz, tom-

biş bir çocuğu andırıyor. Yüzünde silinmeyen bir sırıtışla bir program sunucusuna, bir Osman Tiftik'e bakıyor.

- *Sizden başlayalım,* diyor Şiar Duygusal, Ulutürk'e. *Ödülden ödüle koşuyorsunuz. Şiirleriniz yok satıyor. Sizin yıldızınızın bu kadar hızlı parlaması, kimi çevrelerde tepkilere yol açtı. Bu kadar çok ödül alabilmeniz ve hakkınızdaki eleştiriler hakkında ne diyeceksiniz?*

- *Kıskançlık efendim. Ben doğuştan şairim, doğuştan yetenekliyim. Sonradan şiir mi yazılırmış? Bu o çevrelerin uydurması, karalaması. Sanat yetenek işidir. Doğuştan genetik yapıyla getirilir. Benim babam da, annem de şairdi.*

Ulutürk bunları söylerken, Tiftik başıyla onu onaylıyor.

- *Bir de meyve veren ağaç taşlanır efendim.*

- *Peki sanatınız?*

- *Sanat bireyseldir. Toplumsal değildir. Toplum için sanat yapıyorum diyenlerin kaçı kalmış bugünün küreselleşen dünyasında? Şiir yalnızca imgelerle uğraşmalıdır. İmgeler şairin iç dünyasının göstergesidir. Şairin kullandığı tuz miktarı bile şiirini etkiler.*

- *Siz ne diyeceksiniz bu konuda sayın Tiftik?*

- *Arkadaşıma katılıyorum. Sanat bireyseldir. Ödül konusuna gelince... Niye ödül almayalım ki?*

- *Bu eleştiriyi getirenler sanat eserlerinin yarıştırılamayacağı düşüncesinde.*

- *Bunu söyleyen komünisttir. Neymiş, sanat eserleri güzelse hepsi eşitmiş. Günümüz dünyası küreselleşen bir dünya,* diye söze girdi Ulutürk. *Komünizm Sovyetlerin çöküşüyle bitmiştir. Bu dünyaya ayak uydurmak gerekir.*

- *Hem,* diye söze girdi Tiftik, *kendilerine ödül verilmiyor diye bu kadar cazgırlık yapıyorlar. Kendilerine de ödül verilirse kıskanmazlar. Hiç böyle yaparlar mı o zaman?*

- *Tabii,* diyor Ulutürk. *Zaten kıskançlık geni de bulunmuş.*

Şiar Duygusal'ı öksürük nöbeti tutuyor.

- Ölülö ölülöö, ölülö, ölülülöööö

"Ne diyorsunuz anam babam. Edebiyat karın doyurur mu?"

Reklam

***

- Magazin dünyasının renkli simaları az sonra Voletele'de...

- Manken Okşan Cilveli, golcü futbolcu için, "Bana gol atamadı." diyerek eski sevgilisini yerden yere vurdu.

- Sanatçı Rojda Rekkan, bu defa neresini gerdirdi?

- Antalya salıllerindeki üstsüz güzelleri yağlayan yaramaz kahramanımızın maceraları.

- Alışveriş merkezi açılışında iki eski sevgilinin karşılaşması.

- Haftanın rüküşü, şıkı...

- Sanatçılar tartışması sürüyor. Hülya, Gülben'e: "O, benim seviyeme çıksın, öyle tartışalım." dedi. Gülben, Hülya'nın göğüslerinin sarkık olduğunu söyleyince, Hülya kameramanımıza göğüslerinin sarkık olmadığını gösterdi.

Bol makyajlı, bebek yüzlü, esmer güzeli bir kadın. Yüzünde pudra, fondoten, allıktan oluşan kalın bir tabaka var. Far, rimel, eyeliner, parlatıcı... Bu kozmetik güzelinin yüzünden çok, derin dekoltesi ve vücudunu görüntülüyor kamera.

Kadın bunun farkında ama aldırış etmiyor.

- Ayy, golcü dediğiniz bu muydu ayol? diyor ağzını yavşata yavşata. *Daha bana gol atamadı. Hah hah haaay*, diye kahkahayı salıveriyor.

- Peki, diyor sunucu, *böyle konuştuğunuz için eski sevgiliniz sinirlenmesin.*

- Ay sinirlensin, bana ne! Yalan değil, bir şey değil. Gol atamıyor diyorum o kadar.

Bu sırada kameraya, yeşil futbol sahasında antreman yapan, uzun saçlarını jöleleyerek arkadan at kuyruğu toplamış genç geliyor. Sunucu ona da soruyor:

-Okşan Cilveli sizin için böyle böyle diyor. Siz ne diyorsunuz?

- Ne diyebilirim? Onu terk ettim. Şimdi çok seviyeli bir ilişkim var. Evlenmeyi düşünüyorum. Bunları çekemiyor.

- Başka bir nedeni daha olabilir mi sizce?

- Eeee, onun yüzü de eskidi. Eskisi kadar aranan bir manken değil artık. Tekrar bu dedikodularla kendisini gündeme getirmeye çalışıyor.

"Ulan ben olacaktım. Doksandan sallardım fileyi be. Neyse..."

***

Kumanda elinden yavaşça kaydı. İşçi Nejat uyuyakaldı.

KART

İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun olalı üç yıl geçmişti. Mezun olur olmaz iş aramaya başlamıştı. Birkaç kez iş bulmuştu gerçi. Nasıl olduysa başladığı işleri bir türlü sürdürememişti. Ya az para veriyorlardı, ya koşulları kötüydü, ya da patron beş para etmez herifin biriydi. Ailesiyle yaşıyordu Gamze. Ailesinin ekonomik sıkıntısının olmaması, Gamze'yi ekonomik bağımsızlığını kazanma isteğinden kısa bir süre sonra vazgeçirmişti. Evde oturup *"kısmetini"* bekleyecekti. Bu sırada boş durmadı tabii. Mevsimlik ilişkiler kurdu. Sonunda bir subayla internette yazışmaya başladı. Birkaç kez görüştüler. Eh, adam da yakışıklıydı hani. Hem de pilot. Üç ay sonra, annesiyle babasını yanına alarak Gamze'yi istemeye geldi. Hoş çocuktu doğrusu. Aynı filmlerdeki gibi. Peki, bu filmlerde güzel kadınla yakışıklı adam birbirlerine kavuştuktan sonra ne olurdu? Film biterdi.

Gamze'yle Hamit evlendiler. Gamze üniversite mezunu bir ev hanımıydı artık. Niçin çalışmadığını soran arkadaşlarına *"kocasının kıskançlığını"* bahane ediyordu artık. Oysa Hamit'in böyle bir dayatması olmamıştı. Karısını çalışmaya özendirdiği bile söylenebilirdi. Böyle olsaydı Gamze gün boyu dizilerden izlediği abuk sabuk sahneleri evde yaşatmazdı Hamit'e. O da biraz olsun kafasını dinlerdi. Gamze kimseye

"tembelliğimden çalışmıyorum" diyemiyordu tabii. Çünkü, kocasının kendisini çalıştırmak istemediğine kendini inandırmıştı. Gamze bir yıl dolmadan kocasında bir dengesizlik olduğunu anladı. Kimi zaman çok içe kapalı, ağzını bıçak açmaz bir adamdı; kimi zamansa aşırı hareketli, yerinde duramayan, öfkeli, saldırgan biri. Önceleri onun bu durumuna alışmakta güçlük çekti. Annesiyle bu durumu konuştuğunda, annesi ona şu öğüdü vermişti: *" Hanginiz normaliz? İçkisi, kumarı, kadında kızda gözü yoksa, gerisini boş ver."* Gamze, kayınvalidesinden, dengesiz davranışları nedeniyle Hamit'in pilotluktan geri hizmete alındığını öğrendi bir gün. Bir keresinde sevgilisini elinden alan bir gemi kaptanını "uyarmış". "Yanlışlıkla" geminin yakınına bir füze atınış. Başka bir zaman komşu bir ülkenin hava sahasına girmiş, bir uçağı kovalamış. Bu başına buyrukluk başına iş açmıştı. Demek bunları kendisinden saklamıştı. Önemsemedi.

Gamze'nin ailesiyle yaşadığı günlerdeki savurganlığı yoktu artık. Kocasından istediği gibi para alamıyor, aldığı parayı rastgele harcayamıyordu. Hamit yalnızca zorunlu gereksinmeler için para veriyordu. Gamze de daha fazlasını istemeye utanıyordu. Bir keresinde şansını denemişti boynunu hafifçe sola kırarak.

- *Ne parası bu? Daha geçen hafta vermedim mi iki yüz lira?*

Hamit'in çatık kaşlı, sert yüzü bir baraj gibi dikildi Gamze'nin önüne.

- *Hayatım o mutfak masrafıydı. Bu... Anlasana canım. Özel işler.*

*"Anlasana canım"*ın içinde ağda, epilasyon, bijuteri, kozmetik, giysi, giysi, giysi... vardı. Hamit parayı sıkılarak vermiş, sonra da:

- *Fazla açılmayalım,* demişti.

Bu söz Gamze'ye ağır gelmişti. Şimdiye kadar paranın hesabını tutmamıştı hiç. Kocasının bu tutumluluğu, pintiliği mi demeliydi yoksa, onu sıkıyordu. Bir yol bulmalıydı. *"Özgürce para harcamanın"* bir yolu olmalıydı. Annesinden ya da babasından istese olmazdı. Gerçi biricik kızlarından para esirgemeyeceklerinden emindi. Ama bu ne kadar sürecekti. Hem anne babası da olsalar onların ağzına sakız olmak istemezdi. Sonra bir bakar bu sözler Hamit'in kulağına gidivermiş. Gamze böyle bir riski göze alamazdı. Ev hanımlığının rahatlığına o kadar alışmıştı ki, açıkçası artık çalışmak da pek işine gelmiyordu. Bunları kara kara düşünürken bir televizyon reklamı imdadına yetişti.

Birkaç gün sonra...

Başparmağıyla işaret parmağı arasına kıstırdığı, turuncu yüzeyi parlak, yeşil yaprak motifli kredi kartını izledi bir süre. Sonra, yeni aldığı kartlığın saydam, plastik bölmelerinden birine yerleştirdi. Ne güzel yapmışlar üstündeki desenleri böyle...

***

Gamze uzun süredir böyle duyumsamamıştı kendisini. Bir keresinde lisede edebiyat dersinde yazdığı kompozisyonu öğretmeni çok beğenmiş, sınıfta okutarak alkışlatmıştı. Bir de o zaman kendisini böyle güven dolu duyumsamıştı. Onun etkisi birkaç gün sonra geçmişti. Bunun etkisi daha uzun sürecеğe benzerdi.

Yürürken mağazaların ayna gibi parlatılmış vitrinlerde kendi görüntüsüyle karşılaşınca şaşırıyordu. Bu kadın eski Gamze olamazdı. Omuzlar geride, göğüsler ilerde, baş dimdik. Bakışlar güven dolu. Attığı her adım sağlam.

Hamit, karısındaki bu değişimleri fark etmişti. Gamze kartı kullanmaya başladığından beri kendisini *"özgür"* duyum-

suyordu. Para harcarken kimseye hesap vermesi gerekmiyordu çünkü. Para harcadıkça, daha çok harcamak istiyordu. Bunun önüne geçemiyor, daha doğrusu geçmek istemiyordu.

Hamit evdeki yeni eşyaları görüyordu. Birkaç kez Gamze'ye bunları hangi parayla aldığını sormuştu. Gamze *"Ucuzluktan aldım. Annemler aldı. O zaten vardı. Daha önce görmedin mi?"* diyerek kocasının sorularını geçiştiriyordu. Gamze, Hamit'in bu huzursuzluğundan başka bir şeyi sorun etmiyordu.

***

Gamze, yeni çizmelerinin sivri topuklarıyla büyük bir alışveriş merkezinin fayans döşeli koridorlarını ritmik vuruşlarla dövüyordu. Ne harika bir buluştu şu kredi kartı. Gamze bunu aklından geçirirken bir yandan da yılbaşı nedeniyle süslenmiş vitrinleri inceliyordu. Yılbaşı için giysi bakıyordu.

"Akıllı Karta 12 Taksit"

"Puan Kart- Şimdi Al Seneye Öde!"

Puan Kartın sloganı aklına yatmıştı. Şimdiden alacaklarının parasını gelecek yıl ödemek olanağı hoşuna gitmişti. Bu kart çantasında olduğuna göre...

Mağazaya girdi. Tezgahtar, para saçacak alıcıyı gözünden tanırdı. *"Müşteri psikolojisi"* işte... Gamze'de yağlı alıcı tipi görmüş, hemen ona yanaşmıştı. Özellikle pahalı ürünlere götürüyor, yakında bunların pek moda olacağını söylüyor, kumaşlarının cinsini öve öve bitiremiyordu. Tezgahtar kızı dinleyen de, kumaşı kendisinin dokuduğunu, kendine giysi beğendiğini düşünürdü.

Gamze'nin gözü, önce kabanlara takıldı. Fiyatı 899 YTL'ydi. Pahalıydı ama 10 taksitle alabilirdi. Beyaz kabanlar bu yıl çok modaydı. Giydi. Kabanı beğendi. Beğendi beğenmesine ya, vişne çürüğünde de gözü kalmıştı. Üstündekinin Gamze'ye çok yakıştığını abartılı jest ve mimiklerle ifade

eden tezgahtar kız, Gamze'nin gözünün takıldığı yeri hemen fark etti. Gözü kurnazlıkla parladı.

- Bu da size çok yakışacak efendim. Tam sizin renginiz. Aman Allah'ım. Bu kaban sizin için biçilmiş sanki. Keşke benim fiziğim de sizinki gibi olsa da, bana da bu kadar yakışsa.

- Aman canım. Abartıyorsunuz.

- Ne abartması hanımefendi. Ben gerçekleri söylüyorum. Ben sizin yerinizde olsam, ikisini de alırdım.

- Peki alalım öyleyse.

- Tebrikler. Yerinde karar verdiniz.

Gamze önde, tezgahtar kız arkada mağazayı dolaştılar. Elbise reyonuna girerken fularlara gözü takıldı Gamze'nin. Ne kadar da ucuzdu. Tanesi 10 YTL. Her giysisine uygun üçer fular aldı. Biraz ötede kadife pantolonlar duruyordu. Evde giymek için birebir diye düşünerek pembe, siyah, mor, mavi, turuncu beş tane aldı.

Tezgahtar kız:

- Efendim aldığınız pantolonlara çok uygun kazaklarımız var. Size onları göstereyim, diyerek Gamze'yi başka bir yana sürükledi.

"Aman Tanrım ne güzel desenleri var bu kazakların... Tam da bana göre." Gözleri parladı. Sevinçten ellerini çırptı. Kilim desenli, bürümcüklü, çiçek kabartmalı, işlemeli yedi de kazak aldı. Ne de olsa tüm bunların parası gelecek yıla ödenecekti. Hem de taksitle. Bir tek yılbaşı için giysi bulamamıştı.

Taksi tutup eve gitti. Paketleri eve bıraktı. Mutfak alışverişi için yakındaki markete gitti. Alışveriş arabasını tepeleme doldurarak kasalardan birinde sıraya girdi. Gamze'yle arabasını görenler o kasada sıraya girmekten vazgeçiyor, elleriyle ağızlarını kapayıp Gamze'ye bakarak fısır fısır konuşuyorlardı. Gamze, bambaşka bir dünyadaydı. Çevresinde olup bitenleri görmüyordu. Arabası o kadar yüklüydü ki, neredeyse tekerlekler sağa sola savrularak arabadan kopacaklardı.

Gamze kasanın yanındaki renkli şekerlerden, sakızlardan, çikolatalardan alıp, arabasının boş kalan bölümlerine tıkıştırdı. Neler yoktu ki arabada? Piliç, kuşbaşı et, dana fleto, kaşar peynir, beyaz peynir, krem peynir, küflü peynir, örgü peynir, gravyer peynir, kaymaklı yoğurt, yağsız yoğurt, ayıklanmış bezelye, donmuş pizza, üç kutu büyük boy cips, jambon, salam, sucuk, tuzlu fıstık, Antep fıstığı, kabak çekirdeği, ay çekirdeği, leblebi, krem çikolata, bal, pekmez, tahin, pasta, hazır salata, ayıklanmış-doğranmış pırasa, lavabo açacağı, bulaşık bezi, kitap, oyuncak ayı, altılı bardak takımı, yumurta, tost ekmeği, kepekli ekmek, yulaflı ekmek, yedi tahıllı ekmek, mısır ekmeği, kırmızı şarap, beyaz şarap, kola, rakı, gazoz, süt, soda, bulaşık makinesi deterjanı, çamaşır makinesi deterjanı, parlatıcı, yumuşatıcı, şampuan, saç kremi, pudra, allık, ruj, fondöten, günlük ped, hijyenik kadın bağı, pamuk, tonik...

Kasiyer kız bezgin bakışlarla sordu:

- *Neyle ödeyeceksiniz efendim?*
- *Kredi kartıyla!*
- *Kimliğinizi görebilir miyim?*
- *Tabii...*

Günler böylece birbirini kovaladı. Ne heyecan verici bir yaşamdı bu böyle. Alışveriş yapmak çok zevkliydi Bir tek şey Gamze'nin canını sıkıyordu. Eve geldiğinde, aldıklarını torbalarından çıkarıp yerleştirirken tuhaf duyumsuyordu kendisini.

Bu, günlerce aç kalmış bir insanın kocaman kremalı bir pastayı yemesinden sonra yaşadığı mide bulantısına benziyordu. Eve geldiğinde beğenerek aldıklarının çoğunu beğenmiyordu nedense. Böylece alışveriş için yeni bir neden daha ortaya çıkıyordu. Daha iyisini almak.

Hamit bir şeyler döndüğünü seziyor, ama ne olduğunu bir türlü bulamıyordu. Karısı anne babasından mı buluyordu parayı? Oturma odası renkli yastıklar, iki yeni abajur, çini vazolar, kristal vazolar, biblolar, yapma çiçeklerle dolmuştu. Hamit koltuğuna otururken dikkat ediyor, bir şey kıracağından korkuyordu. Her yer eşya dolmuştu. İnsanlardan çok eşyaların oturduğu bir yere dönüşmüştü oturma odası. Kaz kez Gamze'nin askılığı, giysilerin ağırlığına dayanamayarak çökmüştü.

***

O gün, ısıtmayan bir güneş, İstanbul'un soğuk sokaklarını ışığa boğmuştu. Güneşi görüp ince giyinenler, evlerine döndüklerinde sıtma nöbetine tutulmuş gibi titriyorlar, burunlarını fırk fırk çekiyorlardı.

Bireysel müşteri temsilcisinin yanından ayrıldı Gamze. Öğle tatilinden önce bir bankaya daha uğramayı düşünüyordu. Bu bankadan olmazsa öteki bankadan kredi kartı alacaktı. Limiti niçin daha yüksek tutmadıklarını düşünüyordu yolda yürürken.

Aradan bir hafta geçmişti. Hamit evden yeni çıkmıştı ki, zil çaldı. Kocasının bir şey unuttuğunu düşünerek, gözetleme dürbününden bakmadan kapıyı açtı Gamze. Kargo şirketinden geliyorlardı. İletiyi teslim aldığını belgeleyen yeri imzaladı. Kapıyı kapattı. İki bin YTL limitli bir kredi kartı daha olmuştu. Bir buçuk aydır ödeyemediği kredi kartı borcunu, yeni kredi kartından çektiği parayla kapatmayı düşünüyordu. Giyinmiş, evden çıkmak üzereyken kapı yeniden çaldı. Dürbünden baktı. Bu da başka bir kargo şirketiydi. Öteki banka da kredi kartı başvurusunu kabul etmişti anlaşılan. Bu kartın limiti üç bin YTL. Sevinç içindeydi Gamze. Bir gün içinde iki kredi kartı olmuştu. Birisiyle borçları kapatırken, ötekiyle

alışverişini yapardı. Kartları özenle kartlığına yerleştirdi. Üç bin YTL'ydi bu, harca harca bitmezdi.

Gökyüzündeki soluk güneşe baktı. Güvenle gülümsedi.

Eve döndüğünde rüzgardan yanakları al al olmuştu. Birden çıkan poyrazla, yalancı güneş uzak göklere savrulmuştu sanki. Geriye, bulutları öfkeyle savuran, sinirli poyraz kalmıştı. Elleri kolları doluydu yine. Evde yer kalmadığı için aldığı giysilerin bir bölümünü annesine götürmeye karar verdi. Annesinin evi onlara 500 metre ya var, ya yoktu.

Başlangıçtaki kadar rahat değildi artık. Bir karttan para çekip, öteki kartın borcunu ödüyordu. Öteki kartın borcu gelince başka bir karttan para çekiyordu. Faiz işliyor, borç büyüyordu. Gamze bu olanlara anlam veremiyordu. Eskisi gibi heyecanlandırmıyordu onu alışveriş yapmak. Yine de borç artıyordu. Düşünüyor, taşınıyor, işin içinden bir türlü çıkamıyordu. Sonunda o kadar bunaldı ki, bu kartların hepsini birden bıraktı.

İçi su dolu bir plastik yatağın üzerindeydi sanki. Küçük bir delik vardı su kaçıran. Onu kapatmak için bir yol ararken başka bir delik açmıştı yatakta. İki eliyle delikleri kapatıyordu. Yine de suyun sızmasına engel olamıyordu. Bu sırada bir üçüncü delik daha açılmıştı. Gamze ne yaparsa yapsın delikler genişliyordu, sayısı artıyordu. En sonunda dayanacak gücü kalmadığından bütün deliklerden elini kolunu çekmiş, yatağın üstünden inmişti. Ama yatağın içindeki su, bir tespih böceğine ne yapardı?

***

- Gamze!

Hamit'in alnındaki damar kabarmış, yüzü kıpkırmızı olmuştu. Gamze oturduğu koltukta büzülmüş, ufalmıştı.

- Gamze bu ne? Ne bu? Hm?! Nasıl olur ya? Hayret, vallahi hayret!!! Nasıl yaparsın bunu bana? İnanamıyorum sana!

Gamze başını önüne eğmiş, Hamit'i dinler görünüyordu. Oysa içinden kendine küfrediyordu yalnızca. Yazışma adresi olarak ailesinin evini göstermişti. *"Aptal, aptal, aptal kafa! Nasıl da unuttum Hamit'in annemlere ara sıra uğradığını. Yani postacı da tam zamanını bulmuş zarfları getirmek için!"*

- Gamze 50 bin YTL borç nasıl yaparsın? Ne aldın böyle Allah aşkına.

- ...

- Bunların kara delik gibi olduğunu konuşmamış mıydık ha? Adamı yutar bunlar, gözünün yaşına bakmazlar.

- ...

"Hmm... Demek ki Zengin Kart'ın borç ekstresi geçmemiş eline henüz. Buna da şükür. Geldiği gibi yırtıp atmasını söyleyeyim anneme."

- Ne yapacağız peki? Hangi parayla ödeyeceğiz?

- Bilmiyorum, dedi Gamze yapma bir üzüntüyle.

Hamit geniş adımlarla salonda bir aşağı bir yukarı dolanıyordu. Kimi zaman saçlarını yolarcasına kafasını kaşıyordu, kimi zaman da iki elini beline koyup bakışlarını bir noktaya dikiyor, öylece duruyordu.

- Annemlere sorayım, dedi sıkıntılı. *Belki bize bir yardımları olabilir.*

***

Hamit'in ailesi evlerini satarak oğullarını bu borç batağından kurtardı. Daha doğrusu öyle sanıyorlardı. Gamze de korkusundan bir daha kart falan kullanmadı. Zengin Kart'ı çoktan unutmuştu. Alışveriş yapmadığına göre korkulacak bir şey de yoktu. Kartı da kırıp atmıştı zaten. Gamze faizin sinsi bir hastalık gibi borçlarını biriktirdiğini, bir çarşamba günü

gelen telefonla öğrendi. Bankanın avukatı borcunu ödemesini rica ediyordu. Önce anlamak istemedi. Bunun bir telefon şakası olduğunu düşündü. Çünkü, aylardır kartı kullanmıyordu. Dahası, kartı kırıp atmıştı. İnanamadı Gamze. Bundan Hamit'e de söz etmedi.

Bir Pazar günü, Hamit ayaklarını uzatmış gazetesini okuyor, Gamze mutfakta yemekle ilgileniyordu. Kapı çaldı.

Kapıyı Hamit açtı.

Bir avukat, birkaç adamla birlikte içeri girdi. Hiç de nazik değillerdi. Ayrıca içeri girerken Hamit'e sorma nezaketini bile göstermemişlerdi.

- *Haciz için geldik,* dedi avukat Hamit'in soru dolu bakışlarına. Hamit'in eline bir mahkeme kararı tutuşturdu.

"... borcun tahsil edilebilmesi için Hamit Yaşar'ın maaşının her ay yarısının ipotek edilerek ... banka hesabına yatırılması..."

Televizyon, antika dolap, mikrodalga fırın, bulaşık makinesi, çamaşır makinesi, cep telefonları, bilgisayar,...

Evi boşaltıp gittiler.

Hamit sırtını duvara dayamış, hıçkırarak içten içe ağlıyordu. Hıçkırıkları kimi zaman kıkırdamaya dönüşüyor, yankılanarak Gamze'yi ürpertiyordu. Gamze kocasını ilk kez böyle görüyordu. Korkmuştu. Gözünden bir damla yaş aktı.

Hamit birden sessizleşti. Kararlı adımlarla yatak odasına yürüdü. Gömme dolabı açtı. Beylik tabancasını aldı. Tabancayı okşadı. Emniyeti indirdi. Namluyu geri çekip bıraktı. Mutfağa doğru ağır ağır yürüdü. Bedenine bir heyecan dalgası yayılırken gülümsedi.

FEMİNİST*

Uyandığında, yataktan kalkamadı. Gözleri, tavanın çatlaklarına saplandı kaldı. Son günlerde böyleydi işte. Sudan bir neden yeterliydi Zahida'nın dayak yemesine. Dün de böyle olmuştu. Ondan önceki gün de. Yemek çok tuzlu olmuş diye kocası indirivermişti yumrukları sırtına, kafasına, göğsüne. Yetinmemişti bunlarla. Yere serilmiş incecik bedenine, karın boşluğuna defalarca tekmeler savurmuştu.

Şimdi kıpırdayamıyordu. Yattığı yerde kaskatı kalmıştı. Kıpırdamaya çalıştıkça, sırtına, karın boşluğuna, sivri uçlu mızraklar saplanıyordu. Zahida biliyordu. Kalkamazsa, dün gece yediği dayaktan daha şiddetlisi bekliyordu onu.

Güneş, Haydarabat kentinin sokaklarını yeni adımlıyordu daha. Ilık, insan tenini okşayan, yumuşak bir yanı vardı sabah güneşinin. Öğlene doğru tüm kızgınlığıyla kenti yakıp kavuracak, insanları gölge yerler aramaya zorlayacaktı. Sessiz sokaklarda kimileyin bir kadın çığlığına benzer sesler yankılanıyordu. Sesin ne olduğunu anlamak için kulak verildiğinde, gerisi gelmiyordu. Sessizlik, çığlıkları gizliyordu. Çığlıklar sessizlikle örtülüyordu.

Dişlerini sıktı Zahida. Acıdan, gözlerinde iki damla yaş birikmişti. Son bir çabayla sırtını doğrulttu. Yatakta oturdu. Ufacık esmer yüzü acıyla kasılmaktan kırış kırış olmuştu. Az

önce gözünde sakladığı iki inci tanesi, yol bulmuş ırmakların hızıyla terk ettiler yataklarını. Zahida'nın geceliğine damladılar. İki elini karnının üstünde kavuşturdu. Karnını bastırıp bir ileri bir geri sallandı. On yıl yaşlanmışçasına yüzü kırıştı. Ara sıra bu sallanışa ince bir inilti eşlik ediyordu.

Kocasının kara, uzun tırnaklı, tombul ayak parmaklarını görmesiyle irkildi. Duruşunu düzeltmesine çektiği sancı izin vermiyordu. Yine de sırtını dikleştirmeye çalıştı. Beceremedi. Adamın çenesi gıdığının içine gömülmüştü. Yağlı yüzünde, bıyıkları kadar sakalı uzamıştı. Rengi griye dönmüş kirli fanilası, göbeğini tam örtememişti. Üçte biri dışarıda kalıyordu. Biçimsiz, sarı, ön dişleri ara sıra alt dudağını dişliyordu. Duruşu kararsızdı. Gözleri, yüzüyle orantısız denecek kadar küçüktü. Bir çift kara deliği andırıyordu. Küçük olmasına küçüktü ama, yeri geldi mi aydınlığı yutardı. Müsahhir'in kısa, gür kirpiklerini kırpıştırmasından bir an için umutlandı Zahida. Dün akşam yaptıklarından belki de pişman olmuştu kocası. Karısını iki büklüm yatakta görünce üzülmüştü herhalde.

Zahida bunları düşünürken, Müsahhir, pençeye benzeyen elinin tersiyle, kadının ufacık yüzünü dağıtacak şiddette bir tokat attı. Başı, tokadın etkisiyle duvara savruldu. Gözyaşlarını tutamadı artık Zahida. Bir sel gibi yıkıyordu yüzünü. Müsahhir, yaptığının etkisini görmek istercesine Zahida'nın küçücük çenesini tutup, başını kendisinden yana çevirdi. Kadın ıslanmış gözlerle çaresizlik, nefret içinde kocasına baktı. Adam, karısının yüzüne tükürüp, biçimsiz sarı dişleriyle sırıttı. Sonra da karısının yüzünü, çok iğrenç bir şey tutmuşçasına tiksinerek bıraktı. Elini, yağlı pantolonuna sildi.

Yaklaşık iki haftadır midesi bulanıyordu Zahida'nın. Kuru bir bulantıydı bu. Sürekli öğürüyordu. Bir de tuhaf bir öksürük dadanmıştı. Öksürüyor, öksürdükçe midesi daha çok bu-

lanıyordu. Öğürmesi artıyordu. Dün gecenin ardından bulantısı şiddetlenmişti. Ne yapacağını kestiremiyordu.

Banyodaki kırık aynada yüzüne baktı. Mor, mavi, pembe acı tarlasında donuk gözlerini tanıdı. Bulantısı şiddetlendi. Karnını tutarak dışarı çıktı. Kardeşi Muhammed'e gidecekti.

Muhammed, Zahida'yı karşısında görünce şaşırdı. Kız kardeşinin yüzü, düşkün insanlarınkine benziyordu. Kocasından dayak yediğini biliyordu. Kardeşi gizlemeye çalışsa da anlaşılıyordu bu. Bu ülkede kadınlar da, erkekler de yaşamın, olağan bir parçası olarak görüyorlardı dayağı. Haydarabat'ta kadına dayak olağan, saygıysa olağan dışıydı. Dendiğine göre, Kur'an'da, din kitaplarında *"namussuzluk"* yapan kadının öldürülebileceği yazılıydı. Böyle bir kadını öldürmek görevdi, günah değil. En azından erkekler yazılı olanı böyle yorumluyorlardı. Kadınların çoğu okuma yazma bilmiyordu. Bilenlerse pek etkili değildi. Böyle bir durumda *"namussuzluk"* sözcüğünü herkes istediği yere lastik gibi çekebiliyordu. Çoğuna göre sokakta dolaşan bir kadın namussuzluk yapıyordu. Bunun cezası önce dayak, uslanmazsa ölüm olmalıydı. Bu tip cezalar sıkça uygulandığından, kadınlar sokağa çıkamaz olmuşlardı. Haydarabat, bir erkekler kentine dönmüştü.

Zahida'yla Muhammed, aynı mahallede oturuyorlardı. Yoksul bir mahalleydi bu. Muhammed, kadınların başlarına gelen felaketlerle ilgili son günlerde çok şey duymuştu. Duydukları şuna benzer şeylerdi: *"Adam karısını öldüresiye dövdü. Kadın birkaç gün sonra dayaktan hastalandı ve öldü."* Böyle bir durumda her ne kadar yasalar, öldüreni cezalandırıyorsa da, yasa işletilmiyordu. Öldüren, ölen kadının ailesine bir miktar para veriyordu. Böylece rüşvet vererek işlediği suçtan sıyrılıyordu. Zaten yoksul aileler, yasal yollara başvursalar da kızlarını geri getiremeyeceklerini bildiklerinden, önerilen parayı kabul ediyorlardı. Kimselere duyurulmadan cinayet, hasıral-

tı ediliyordu. Devletin resmi yayın organlarında çıkan haberler de bu yöndeydi. Sanki Pakistan'da böyle bir sorun yaşanmıyordu:

"Halkımızın yaklaşık %97'si müslümandır. Geleneksel değerlerimiz bizim için büyük önem taşır. Değerlerimizi ne pahasına olursa olsun korumalıyız. Kadınlar, toplumsal yaşamın dışında tutuluyor diye isyan edenler var. Özellikle dış basında çıkan, kadınlarımıza ilişkin çirkin yakıştırmaları şiddetle kınıyoruz.

Ülkemizde kadın doktor, avukat, hemşireler vardır. Bunun yanında iki bakanımız kadındır. Böyle bir ülkede, kadının ezildiğini kim, nasıl iddia edebilir, açıkçası şaşırıyoruz."

Muhammed, henüz iki gün önce bir olay dinlemişti karısından. Gelinlerini sokakta yürürken gören bir kayınpederle kayınvalide, kızın üstüne gaz yağı döküp tutuşturmuşlar. Kız, yaşıyordu yaşamasına, ama her tarafı yanık içindeydi. Doktora gitmediği için irinleşen yaraların tedavisi çok zordu. Bir de bu durumdayken onları affedecek, onlarla aynı evde yaşamayı sürdürecekti.

Muhammed'in tanıdığı bir doktor vardı. Kocasından şiddet gören kadınları parasız muayene ediyordu. Ara sokaklardan dolaşarak doktora gittiler. Pek çok kadın gibi Zahida da sıraya girdi.

Doktorun yanından çıktığında şaşkındı. Doktor, onun gebe olduğunu söylemişti. Vücudunu kontrol ettikten sonra, şaşkınlıkla çürük yerlerini göstermiş,

- *Ne oldu böyle*, diye sormuştu.

- *Kocam...* diyebilmişti Zahida. Kendisini tutamamış, ağlamaya başlamıştı.

Doktor, bir kağıdın üzerine çabucak bir adresle isim karalamıştı. Zahida'nın gözlerinin içine bakarak, kağıdı eline sıkıştırmıştı.

- Kürtajı burada olabilirsin. Adını ver. Senden para almayacaklar, demişti.

Zahida söylenenleri dinlemiş, teşekkür ederek dışarı çıkmıştı. Doktorun verdiği kağıdı, belindeki kuşağın içine yerleştirmişti çıkmadan önce.

Muhammed, oturduğu yerde parmaklarını birbirine kavuşturmuş, kardeşini bekliyordu. Gözleri acıyla sönüyor, öfkeyle parlıyordu.

Zahida, muayene odasından çıktı. Başı önünde ağır ağır ilerledi. Muhammed, kardeşinin olanları anlatmasını beklerken, derin bir sessizlikle karşılaştı. Zahida, dalgındı. Doktora giderken tanınmamak için sıkıca örtünmüştü. Dönüşte, dalgınlıktan bu dikkati göstermedi. Ana caddeden Muhammed'le birlikte oturdukları mahalleye doğru yürüdüler.

Müsahhir'in bir arkadaşı, Zahida'yı caddede genç bir erkekle görünce şaşırdı. Arkadaşının namusunu korumak için koşa koşa yanına gitti. Bir çırpıda söyleyiverdi tüm gördüklerini. Namus sorunuydu bu. Şakaya gelmez.

Muhammed, kardeşinin suskunluğundan ürkmüştü. Kendisiyle bile konuşmamıştı. Belki karısıyla konuşurdu. Karısına, akşama doğru Zahida'ya uğramasını, kardeşi için endişeli olduğunu söyledi.

Müsahhir, fırladı yerinden. Öyle ki, oturduğu iskemle devrildi. Arkadaşının, karısını bir erkekle gördüğünü, tüm kahvenin ortasında bağıra bağıra söylemesi onu delirtmişti. Herkesin gözü Müsahhir'in üzerindeydi. Bunu anladı. Sanki ona yönelen bakışlar şöyle diyordu:

"Müsahhir, dinimizin gereği neyse yerine getir. Namusunu kurtar. Hem de öyle bir kurtar ki, bu, namussuzluğa yeltenen kadınların gözünü korkutsun. Müsahhir! Bunu yapsan yapsan sen yaparsın ... Müsahhiiiir!"

Müsahhir, ok gibi atıldı. Hızlı adımlarla yürürken ne yapacağını tasarlıyordu.

"Öldürmek hafif kalır. Caydırmaz. O gözler... Evet evet o gözler benden bunu bekliyor. Bir şey yapmalı. Ölümden beter... Sürünmeli kahpe..."

Bir an gözleri parladı. Durdu. Sarı dişleri görünüp kayboldu. Hızlı hızlı soluyarak, evin kapısına vardı.

Kapıyı açtığında ne yapacağına karar vermişti. Yer minderinde uyuklayan Zahida, dirseklerine dayanarak minderde yarı doğruldu. Müsahhir'in geniş adımlarla mutfağa ilerlediğini gördü. Ya zaman hızlı geçmişti, ya da kocası eve erken gelmişti. Daha fazla düşünmeye fırsat kalmadan, bir el Zahida'nın uzun siyah saçlarını eline doladı. Saçlarından çekerek kadının başını havaya kaldırdı. Kopan saç tellerinin çıtırtısı işitiliyordu. Uyuşturmadan beyni çıkartılıyormuşçasına bir acı denizine düştü.

Müsahhir, elindeki ekmek bıçağını Zahida'nın yüzüne yaklaştırıp çekiyordu. Çıldırmış gibiydi. Gözleri iki kara delik olmaktan çıkmış, önüne gelen her şeyi yutan dev girdaplara dönmüştü. Gözleri kapalı olsa da genç kadın, kocasının ekşimiş soluğunu ta dibinde duyumsuyor, yüzünün hemen yanı başında olduğunu sezinliyordu. Midesi bulanmaya başladı. Hemen beraberinde şiddetli bir öksürük başladı. Öksürdükçe midesi daha çok bulanıyor, midesi bulandıkça daha çok öksürüyordu. Müsahhir, karısının gözlerini açmadığını gördükçe daha çok öfkeleniyordu.

- Aç gözlerini. Hadi baksana. Başka erkeklere bakmaya doyamıyorsun. Aç dedim sana...

Bunları söyledikten sonra, elindeki bıçakla Zahida'nın saçlarını dibine yakın bir yerden kesti. Karısının gözlerinin hâlâ kapalı olduğunu gördü. Öfkesi arttı. Bıçağın ucunu kadının burnuna dokundurarak,

- Sevgilin nasıldı ha? Güzel kokuyor muydu? Bununla mı koklaдın ha? Yanıtlasanaaaa! Demek konuşmuyorsun. Bakalım bundan sonra, sevgilin o küçük burnunu beğenecek mi? Ha ha haaa...

Burnundan keskin bıçakla iri bir parça et kesti. Zahida avazı çıktığı kadar bağırmaya başladı. Yaşamında böyle keskin bir acı yaşamamıştı. Kesilen yerden kanlar boşanıyordu. Duyumsuyordu. Boyun damarları bağırmaktan kabardı. Sanki vücudundaki tüm kan, bu damarlarda toplanmıştı.

Müsahhir, kanı görünce keyiflendi. Ancak namusu henüz tam anlamıyla temizlenebilmiş değildi.

- *Niye açmıyorsun gözlerini?*

- ...

- *Söylesene kalıpe! Niye? Sevgilin gibi yakışıklı değil miyim yoksa?*

Zahida, ellerini burnuna doğru götürmek istedi. Müsahhir, izin vermedi.

- *Bırak aksın kanın kalıpe... Belki temizlenirsin.*

- ...

- *Sevgiline bunlarla mı bakıyordun ha?*

Müsahhir, ucu kanlanmış bıçağı Zahida'nın sağ gözüne soktu. Çevirdi. Sonra da sol gözüne. Zahida'nın çığlıkları boşunaydı. Tüm mahalle sanki kızgın öğle güneşinin altında eriyip gitmişti. Yardıma gelen yoktu. Kımıldayacak gücü kalmamıştı. Müsahhir gülüyordu. Gülerken de söyleniyordu.

- *Artık kimseye bakamayacaksın kalıpe... Kimseye.*

Zahida'nın son duyduğu sözler bunlardı. Sonra kendinden geçti. Müsahhir, yaptıklarıyla yetinmemiş, baygın kadının kulaklarını da kesmişti. Hastaneye kardeşi yetiştirdi. Söylediğine göre yengesi akşam Zahida'yı görmeye gelmiş. Onu kanlar içinde, yerdeki mindere serili bulmuş. Hemen Muhammed'e haber vermiş. Yandaki iskemledeyse Müsahhir oturuyormuş. Elinde kanlı bir bıçak varmış. Bıçağı işaret parmağıyla başparmağı arasında çevirerek izliyor, bir yandan da *"Dinimizce caizdir."* diyormuş.

***

- Demek öykü bu.

- Evet efendim.

- Peki sonra... Sonuçta ne olmuş?

- Zahida'nın kocası aileye para önermiş. Zahida karşı çıkmış. Kocasını dava etmiş. Adam, on dört yıla mahkum olmuş. Ama Zahida, bunun peşini bırakmamış. "Müsalihir, dışarı çıktığında başka insanlara da zarar verebilir."diyormuş. Bu nedenle ömür boyu hapis isteğiyle yeniden dava açmış. Mücadelesini sürdürüyor. Diyorum ki şey...

Bir iki yutkundu Sevinç, sözlerini sürdürdü.

- Pakistanlı kadınlarla ilgili bir panel yapsak.

Kadın, kırmızı ojeli tırnakları arasındaki ince sigarasının külünü tablaya silkti. Ağzını genişçe açarak esnedi. Ağzını kapatmak nezaketini göstermedi. Azı dişlerindeki gümüş renkli iki dolguyla, bir köprü göründü. Sevinç, bu görüntü karşısında ağrıyan dişini anımsadı. Ağrı kesici biraz kesmişti ama köklü çözüm değildi. Toplantının ardından dişçiden randevu alması gerekiyordu.

Bu akşam, Yılmayan Feminist Kadınlar Merkezi'nin aylık toplantılarından biri yapılıyordu. Y.F.K.M.'de çalışıyordu dört kadın da. Merkezin yönetim kurulundaydılar. Bu toplantılarda genelgeçer konular konuşulur, bol bol pasta, börek yenirdi. Bir yıl içinde yapılan panellerin sayısı ikiyi geçmezdi. Panellerin içeriği, merkezin yönetim kurulu başkanı Zeynep'e sorulursa, *"Kadının ezilmiş kimliği ve erkek egemen toplum yapısının kadınları nasıl sömürdüğü..."* çerçevesindeydi. Bu merkezin yönetim kurulu başkanı olmasının yanı sıra, Küçükbaş Hayvanları Koruma Vakfı'nda da etkin bir rol oynuyordu. K.H.K.V.'nm da kurucu üyelerindendi. Zengin bir bürokratın eşiydi. Bu kadar işin üstesinden nasıl gelebildiğini soran arkadaşlarına, küçüklükten beri haksızlığa gelemeyen bir kişili-

ği olduğunu söyleyerek yanıtlıyordu. Diğer üç kadınınki gibi onun da altında son model bir araba vardı. Kocası doğum gününde bir de cip almıştı. Araçlardan hangisini kullanacağı konusunda kararsızlığa düştüğünden toplantıya gecikmişti. Dün, geç yatmıştı. Uykusunu alamamıştı. İlgilendiğini göstermek için usulen sorduğu soruların tersine, Sevinç'in anlattıklarının çoğunu dinlememişti. Sevinç de nereden bulurdu böyle vahşet öykülerini...

- *Şimdi Sevinç, bu Zelilıa'yla...*

- *Zahida'yla...*

- *Aman her neyse, Zahide'yle ilgili... Hmmm. Pakistan'da kadınla ilgili paneli birkaç ay sonraya erteleyelim. Tabii, acıklı bir öykü. Ama orası Pakistan, burası Türkiye... Önce Türk kadınlarıyla ilgilenmeliyiz.*

Şükran söze girdi. O da, hayvanları Zeynep kadar severdi. Güvercinleri Koruma Vakfı'nın etkin üyelerindendi. Eşi, eski milletvekiliydi. Kendisini kadın haklarına adamıştı. Yüzünü makyajsız, saçlarını fönsüz gören olmamıştı şimdiye dek.

- *Bu ay, "Makyaj teknikleri" bir de "Evinizin kuaförü" konferansları yapılacaktı. Gelecek ayın konferans konuları ve konuklarını da belirlemiştik. Hatırlatmak gereğini duydum. Gelecek aya "Manikür Nasıl Yapılır?", ve " Pedikürün Püf Noktaları" konulu konferanslar verilecek. Bunlar önemli konular. Rica ederim, unutmayalım.*

Zeynep, Şükran konuşurken arkadaşını başıyla onaylıyordu.

- *Şükran haklı,* dedi arkadaşının sözü bittiğinde.

Tiz bir ses araya girdi. Bu Okşan'm sesiydi.

- *Ben şunu anlamıyorum,* dedi.

Kulak tırmalıyordu ses tonu. Okşan'ın *"abuk sabuk"* sorular sormasına alışkın kadınlar hafifçe birbirine gülümsedi. Şükran, Zeynep'e göz kırptı.

- Niçin aramızda hiç erkek yok? Niçin hazırlanan konferanslara erkeklerin de katılmalarına izin vermiyoruz?

Zeynep, anlayışlı bir abla tavrı takınmıştı. Şükran'la birlikte katılacakları eğlenceye gecikmek istemediğinden acele ediyordu. Şükran'ın masanın üzerinde parmaklarıyla tempo tuttuğunu, ara sıra da altın kaplama kol saatine göz attığını görüyordu.

- Bak hayatım! Biz feministiz. Yani kadınları, kadın haklarını savunuruz. Erkekler, bizim elimizden haklarımızı aldılar. Yüzyıllar boyu sömürdüler bizi. Onlara nasıl güveniriz? Di mi yaa?

Sorusunu sorarken, bir yandan başını aşağı yukarı sallayarak kendisini onaylıyor, göz ucuyla diğer kadınların tepkilerini gözlüyordu.

Okşan, donuk bir sesle:

- Tamam. Anladım, dedi. Başını önüne eğdi.

Sevinç'in anlattığı öykü kadınlar arasında kaynayıp gitmişti. O da zaten böyle bir şeyle karşılaşacağını düşünüyordu. Farklı bir tavır beklemiyordu. Yine de belki.... Ya bu konuda üsteleyecekti, ya da sesini kesip oturacaktı şu anda yaptığı gibi. İkincisini seçti. Çatışmaktan korkuyordu Zeynep'le. Bu çatışmanın sonu merkezden ayrılmaya kadar varabilirdi. Yalnız kalmak istemiyordu Sevinç. Düşüncelerini benimsemese de, çevresinde insanların olması iyi bir şeydi. Buradan ayrılıp da nereye gidecekti?

Kocası zengindi. Sevinç'in çalışmasına gerek yoktu. Boş zamanı çoktu. Zamanı doldurmak için pek çok kursa katılmıştı. Resim, ahşap boyama, nakış... Kocasının kendisini aldattığını anladığında, feministlere katıldı. Kocasından boşanamıyordu. Parasız kalmaktan korkuyordu. Bir de yalnızlıktan... Bu korkuları, onun isteklerinde diretmesini engelliyordu. Kocası, Sevinç'in feministlere katılmasını onaylamış, *"De-*

*ğişiklik iyidir."*demişti. Söylediğini onaylarcasına karısını başka kadınlarla aldatmayı sürdürüyordu.

Zeynep, Sevinç'in dalgınlığını fark etti. Kimseyi darıltmak istemeyen anaç tavrıyla, Sevinç'in elinin üstüne elini koydu.

- Bak Sevinç... Zeliha'nın öyküsünü önemsedim. Göstermesem de, ben de üzüldüm. Ama nedir bu kan, valışet... Vallahi diken diken oldu bütün vücudum.

Bunu söylerken angora kazağının kolunu dirseklerine kadar sıvazladı. Yeni ağda olmuş diken diken kolu göründü. Konuşmasını sürdürdü.

- Daha güzel şeylerden konuşalım. Mesela güzellikten. Makyajdan, kuaförden... Hem anlattığın öykü gerçek de olsa iç karartıcı bir kere. Ayrıca şiddeti anlatalım derken reklamını yapmayalım. Üstüne üstlük Pakistan'da geçiyor. Biz Türk kadınlarının güzelliği, inceliğiyle uğraşmalıyız.

Sevinç, Zeynep'i dinlerken karşı duvardaki aynada kendi yüzünü gördü. Bir damla makyaj yoktu bu yüzde. Biraz da sarı gibi miydi ne?

- Bu akşamlık toplantımız bu kadar hanımlar, dedi Zeynep.

Okşan masadakilerle vedalaşarak ayrıldı. Sevinç de çantasını toplamış, ayağa kalkmıştı.

Zeynep'in eli, demir bir kelepçe gibi kolunu kavradı.

- Şimdi partiye gidiyoruz. Sen de gel istersen.

Sevinç, şimdi vereceği kararın önemli olduğunu sezinledi.

- Evet?

- ...

Bu partilerde kimin eli kimin cebinde belli olmazdı. Burjuva kadınları, erkekleri birbirine kur yapardı.

Kimi zaman da o geceyi birlikte geçirirlerdi. Bu şöyle oluyordu. Karı koca partiye birlikte katılırlardı. Ancak adam, beğendiği bir kadınla o gece ortadan kaybolabilirdi. Karısı buna karışamazdı. Tabii, açıkça göstermemek koşuluyla.

Örtülü ilişkilerdi bunlar. Kadın da başka birinin kocasıyla birlikte olabilirdi. Buna da kocası karışamazdı. Al gülüm, ver gülüm.

Kendi kocası da böyle bir partide ortadan kaybolmamış mıydı? Sonra onu ararken, kocasının yakın dostu söylememiş miydi nerede olduklarını? Misafir odası, kanepesi. İniltiler, hırıltılar, alnına yapışmış perçem, baygın bakışlar...

Sevinç'in aklından birkaç saniyede geçti bunlar. Sonra... Eve gecikmeler sıklaşmıştı. Sevinç, bunun nedenini bile bile sormuştu. Kocası önce işlerinin yoğunluğundan söz etmişti. Sevinç onu sıkıştırınca, gizleme gereği duymadan, içkinin etkisiyle olsa gerek *"Seni aldatıyorum." demişti.* Bu kaba söz, gördüklerinden daha çok üzmüştü Sevinç'i. En azından gizleseydi. Bir umut var mıydı?

- Sevinç, neye karar verdin?

- Geliyorum, bir dakika izin verin. Kendime çeki düzen vereyim.

Banyoya girdi. Çantasından makyaj malzemelerini çıkardı. Gözüne sürme çekti. Dudaklarına kırmızı ruj sürdü. Yüzünü pudraladı. Burnunun ucunu da unutmadı. Sallantılı küpelerini taktı. Aynadaki görüntüsüne baktı. Şaşırdı. Bağırmamak için zor tuttu kendisini. Gözleri oyulmuştu, kanıyordu sürekli. Sallantılı küpeleri kulaklarıyla birlikte lavabonun içine düşmüştü. Kesilen yerden kanlar akıyordu. Burnunun ucu da yoktu. Gözlerini kapayıp yeniden açtı. Tuttuğu soluğu bıraktı. *"Hayalmiş"* dedi. Hızla ayrıldı banyodan.

Zeynep'in cipine bindiğinde, bir daha Pakistan'la ilgili ne bir şey duymak, ne de görmek istiyordu artık. Şükran'la Zeynep kendi aralarında konuşmaya dalmışlardı. Kadınların toplumsal içerikli belgeseller izlemelerinin, onların psikolojilerini bozduğunu düşünüyordu ikisi de. Sevinç arka koltukta, onların konuşmalarını başıyla onaylıyordu.

Cipin arka camında bir karış boyunda oyuncak bir köpek vardı. Bu siyah köpeğin kafası yaylıydı. Araç ilerlerken, kafası aşağı yukarı sallanıyordu.

Cip, ardında bir gürültü bırakarak, karanlıkta gözden yitti. Köpeğin kafası hâlâ sallanıyordu.

* Sanat, Edebiyat ve Eğitim'de Yoğunluk dergisinin Ocak 2006 sayısında yayımlandı.

DÖRT KİŞİ

İçeri girildiğinde yoğun bir sis tabakası göze çarpıyordu. Çolak garson, elinde çelik tepsiyle boş bardakları topluyordu. Tepsiyi masanın ucuna bırakıyor. Sonra tek tek çay bardaklarını koyuyordu. Tavla şakırtısı, okey taşlarının şıkırtısıyla karışıyordu. Masada dört kişiydiler.

Vedat:

- *Abi, onlardan bir tanesi hele karşıma çıksın,* dedi. Çayından büyük bir yudum aldı. Terzi Mustafa, Vedat'ın beceriksizce biçilip dikilmiş ceketini kibirli kibirli süzerek:

- *Ne yapardın?* diye sordu.

Vedat, masaya sağ eliyle vurdu. Boş bardaklardaki kaşıklar şıngırdadı. Yan masada batak oynayanlar ters ters Vedat'a baktı. Vedat, konuşmasını alçak perdeden sürdürdü.

- *Kavrarım yakasını, çarparım duvara. Ulan derim, yer misin yemez misin? Şak şak şak. Yere mi düştü? Tekme üstüne tekme. Ulan derim, anamızı ağlattın, hâlâ oy istemek için gelmeye nasıl yüzün tutuyor?*

Kürdanla azı dişleri arasına sıkışmış maydanozlu et parçasını çıkaran sınıf öğretmeni Ümit, alaycı gözlerle Vedat'a bakıyordu. Lahmacun yerken takılan et parçasını çıkardıktan sonra kürdanın ucundakine gözlerini şaşı yaparak baktı, sonra küllüğe bıraktı.

- Hapşırmaz mısın yani gözüne?

Vedat'ın pembe dudakları öfkeyle gerildi.

- Onu da sen yap!

Ümit, iğneyle dürtülmüşçesine irkildi. Vedat, onun konuşmasına fırsat vermeden:

- Tabii, sen benim yaptıklarımı yapamazsın. Devlet memurlarının hepsi böyle, korkak oğlum korkak.

Ümit, herkesin içinde kendisine "korkak" denmesine içerlemişti. Üst üste yutkundu. Yan masadakiler de mi duymuştu ne! Tam ağzını açacakken çolak garson tepelerinde belirdi. Bıyıkları yeni terlemiş, saç tıraşı uzamış on dört on beşinde bir delikanlıydı.

- Çayları kim istedi abi?

Ümit, çay istememişti. Yine de bir şey söylemiş olmak için,

- Ben alayım, dedi.

Garson çayı bıraktı. Boşları toplayıp uzaklaştı. Ümit çayına iki küp şeker atıp gürültüyle karıştırırken:

- Ne yani, dedi. *Sen bunları yapabiliyorsun diye kendini cesur mu sayıyorsun?*

Vedat sandalyesinin arkasına sırtını iyice yaslayarak:

- Tabii cesurum, dedi.

Deminden beri konuşmalara kulak kabartan çolak garson masaya yanaşıp,

- Boşuna konuşuyorsunuz, dedi. *İnsanları iş içinde görmek gerek.*

Terzi Mustafa gözlerini baygınlaştırarak kızgın bir sesle:

- Sen boyundan büyük işlere karışma serseri.

Ardından da kendisini zorlayarak gürültüyle güldü. Masadakilerin dördü de çocukluk arkadaşıydı. Yaşadıkları kente bir "devlet büyüğü" gelmişti. Kimi ilçeleri geziyordu. Bu beyefendi, gazeteci tartaklamakta öyle ün salmıştı ki, kendisine " Basın Ayısı" deniyordu. *"Devlet Büyüğü buraya gelse ne ya-*

pardınız?" sorusunu Sinan Usta sormuştu. Soruyu soranın Sinan Usta olduğunu anımsayan Mustafa:

- *Soruyu sen sordun ama yanıtı vermedin,* dedi.

- *Ben de bilmiyorum ne yapacağımı.*

- *Bilmediğin şeyi ne diye bize soruyorsun öyleyse.*

- *Merak ettim. Eeee Ümit, sen söylemedin.*

Ümit, elini dalgalı saçlarının arasına götürdü. Gözlerini kıstı.

- *Ben Vedat gibi yapmam. Öyle vurduyla kırdıyla iş olmaz. Ama...*

Daha cümlesini bitirmeden Vedat atıldı:

- *Nasıl?*

- *Yani onun olduğu yerde arkamı döner otururum mesela. Öyle yanına gidip konuşmam. Bu da bir tepkidir.*

Vedat küçümseyerek süzdü onu. Tıp fakültesini bitirmesine bir yıl kalmıştı. Çabuk öfkelenir, çabuk yatışırdı. Sinan, sigarasından derin bir soluk çekti. Avurtları içeri çökmüş, elmacık kemikleri belirginleşmişti. Sigara dumanını burnundan iki gri çizgi biçiminde çıkarırken, kahverengi kirpiklerinin ardında ışıldayan mavi gözleriyle terzi Mustafa'ya baktı.

- *Mustafa sen?*

- *Vallahi, doğrusunu söylemek gerekirse,* dedi. *Ben böyle ortamlarda kendi görüşümü belli etmekten yana değilim.*

Vedat'ın dışarı çıkık çenesi, daha da fırlamıştı. Çene kasları öfkeli biçimde kıpırdıyordu.

- *Sen o kadar sendikacıyı hapse attıran, işkence ettiren bir kafatasçının elini sıkmaktan mı söz ediyorsun?*

Çolak garson, dolu küllüğü boşuyla değiştirdi. Masadakileri göz ucuyla taradı. Gerginliği sezerek hızla oradan uzaklaştı. Ümit, şimşeklerin kendisinden başka birinin üstüne yağmasından memnun:

- *Ulan,* dedi. *Bir de kendine solcu diyorsun.*

Arkalarındaki masada biri okey atarak oyunu bitirdi. Arkadaşlarının ıskatalarını şakır şukur devirdi. Terzi Mustafa:

- *Hem de sosyalistim. Ama gizli.*

Masadaki üç arkadaş gülüştüler.

Birden,

- *Gürrrrrr...*

Bir anda bütün sandalyeler itelendi. Kahvedekiler ayağa kalktı. "Devlet Büyüğü" göbeğini gere gere yürüyor, yürürken de ayağa kalkanların ellerini sıkıyordu. Yanında iki koruma, iki danışman vardı. Her elini sıktığı adama:

- *Merhaba dostum,* diyordu.

"Devlet Büyüğü"nün önce göbeği, sonra bacakları, göğsü ve başı görünmüştü.

Dört arkadaşın oturduğu masaya yaklaştı. Ceket düğmelerini iliklemiş, hazır ol durumda bekleyen Vedat'ın elini sıktı önce, omzuna vurdu sonra da... Söylediği değişmiyordu.

- *Merhaba dostum.*

Ardından Terzi Mustafa'nın, sonra da Öğretmen Ümit'in elini sıktı. Takılmış bir plağı andırıyordu. Sonra, oturmuş sigara içen, ileriye bakan adamı gördü irkilerek. Yüzü gölgelendi. Adam ayağa kalkmamıştı. Bütün kahve tek bir göz olmuş olanları izliyordu.

"Ulan, diye içinden geçirdi. Bir temiz dayak attırmak var ya şimdi sana. Ben sizin kökünüzü kazımamış mıydım ulan buradan? İt oğlu it!"

Elini uzattı Sinan'a. Sinan, uzatılan ele bir fare ölüsünü izliyormuşçasına baktı. Sonra da elini göğsüne götürdü. Adamın boynu titremeye başladı. İçinden:

"Soğukkanlılığımı korumalıyım. Şuradan çıkayım bir, görürüm hesabını puştun."

- *Bir sorun mu var?*

- *Yoo,* dedi Sinan rahatlıkla.

- *Olmaz böyle şey! Her yerde sorun çıkıyor! Allalı Allaaalı!* diyerek öteki ayakta bekleyenlerin ellerini sıktı.

Çolak garson Sinan'ı övünçle karışık bir sevgiyle süzdü. Ocağa bağırdı.

- Yap bir sade....

Sinan sevdiği sade bir Türk kahvesini hak etmişti.

KUMKAPI SOKAĞI

Mehmet:

İnanmam öyle şeylere. Yıldırım aşkıymış falan... Ama anlamadım ki arkadaş. Bu nasıl iştir. Vurulmuş gibi oldum görünce yüzünü.

Üç ay oldu herhalde. Akşamları ben alırım Neriman'ı dükkandan. Yaşlı Agop'un kuaför dükkanında çalışır bacım. Nebahat de bizimle yürür bazı zaman. Yol kavşağında ayrılır bizden. Öyle çok güzel sayılmaz. Ama alımlı kızdır Allah için.

Bir yıldır böyle gidip geliyorduk. Hem o zamanlar yavuklusu da vardı Nebahat'in. İtin biri. Neydi adı... Hah! Ahmet. Aynı lisede okuduk onunla. Benden iki sınıf küçüktü. Korur, kollardık onları. Küçüklerimizdi ne de olsa... Neyse, eskidendi bunlar. Sözü uzatmayayım.

Ben mezun oldum. Ne üniversite, ne bir şey. Dershaneye gidecek para yok. Askerlik falan derken, geldik buraya kadar. Girdik bir fabrikaya. Şükür elimiz ekmek tutmaya başladı.

Bu Ahmet, döndüğümde bir tuhaflaşmış ki! Küçük dilimi yutacaktım az kalsın. Kışın ortasında yaka bağır açık. Omuzlar geride, kollarını açmış parantez gibi. Pişik olmuş çocuklar gibi salına salına da yürümüyor mu? Az kalsın, yüzüne karşı patlatacaktım kahkahayı. Bir de bıyık bırakmış sarkık.

Kendisine benzeyen adamlarla dolaşıyor. Cebinde tomarla para. Beni gördüğünde kaşları çatılmıştı. Ben selam kelam beklerken, herifin yüzü duvar gibi donuklaşmıştı.

Yine bir gün Neriman'ı almak için kuaför dükkanının önünde beklerken uzakta, bir araba içinde gördüm onu. Arabadan indi. Nereden bulmuşsa, araba da son modeldi. Dayadı sırtını arabaya. Kavuşturdu kollarını, bana bakıyor.

Neyse, kızlar çıktı. Tam yürüyorduk ki, baktım bu hergele hareketlendi. Bizim yürüdüğümüz yana doğru geliyor. Önce anlamadım. Sonra bir ıslık öttürdü. Nebahat onu görünce, rengi kül kesildi. *"Özür dilerim"* diyerek yanımızdan uzaklaştı.

Neriman anlattı. Sağ olsun, kardeşim diye söylemiyorum. Ağzı gevşektir. Nebahat'in sözlüsüymüş Ahmet. Önce gül gibi geçinip gidiyorlarmış. Sonra ne olduysa eli para görmüş çocuğun. Hiçbir yerde de çalışmıyormuş. Bir değişmiş, bir değişmiş... Eski halinden eser yokmuş. Köpek gibi davranıyormuş kızcağıza.

Dönüp baktım onlara. Nebahat bir gölgeymişçesine silik görünüyordu. Omuzları çökük, başı yere eğik. Karşısındaki adamın göğsü dışarıya çıkık, omuzları geride. Elini Nebahat'e doğru, tehdit eder gibi sallayarak, bir şeyler söylüyordu. Bedenlerinin duruşlarından hoş şeyler konuşulmadığını anlamıştım.

Sonraki gün Nebahat bizimle gelmedi. Bir iki yere uğrayacağını söyledi. Bana pek inandırıcı görünmedi. O günkü konuşmanın konusunun benimle ilgili olduğunu sezdim. Öteki günler de bizimle gelmedi. Kaçar gibi bir durumu vardı. Benimle önceleri rahat konuşurken, şimdi üzerinde bir tedirginlik vardı. Önce anlam veremedim. Ama epey düşündüm bunu.

Fabrikada da sorunlar bir türlü bitmiyordu. Patron denen insafsız, sendikalı arkadaşları başladı birer birer işten çıkarmaya. Dedik, haksızsın. Tınmadı şerefsiz.. Sendikaya gidip geliyorduk. Tamam işçiyiz. Okumamışız çok. Bu, hakkımızın

yenmesine göz yumacağımız anlamına mı gelir? Tastamam söyledim böyle arkadaşlara. Onlar da haklı-buldular sözlerimi. İşçiyiz diye, hep ezilip horlanmamız mı gerek, dediler...

Bir yandan bu dert, bir yandan da... Nasıl desem, gönlümde bir titreme... Sazın telleri gibi inim inim inliyor. Laf dinlemiyor. Nebahat'e düştü bir kere. Hele o serserinin karşısında küçülmüş durumunu görünce...

Başkalarıyla fingirdermiş meğer. Ahlak, namus diye naralar atan it! Nebahat görmüş. Neriman demişti. *"Ağabey, n'olur bakmaya gidelim Nebahat'e. İyi değildi işten ayrılırken."* Gittik evine. Odasına kapanmış. Yaşlı anası olanlardan habersiz, şaşkın şaşkın bize bakıyordu. Neriman, yaşlı kadını bir köşeye oturttu. Yaklaşık beş dakika seslendik ona. Kapı açılmadığı gibi hiçbir ses de çıkmıyordu. Ben işkillendim. *"Kıralım kapıyı"* dedim. Kapı arkadan kilitlenmişti. Bir iki omuz attım çaresiz. Çürümüş kapı çok direnemedi. Açıldı.

Yatağına boylu boyunca uzanmıştı. Kollarına jilet vurmuş. Kan revan içinde. Yüzü kül rengi, dudakları mosmor. Uzun kirpikleri gölgelemiş yüzünü. Dağınık, kumral saçları, yastığında gelişigüzel saçılmış. Yüreğim, avuçlarımda gümbür gümbür atıyordu.

Aşıktım, seviyordum. Ölmemeliydi. Kavradım kuş gibi hafif bedenini. Hastaneye gittik. Pek derin kesememiş damarlarını. İyileşecekmiş.

Neriman:

Ay, Allah korudu. Neydi öyle başımıza gelenler. Tü tü tü... Verilmiş sadakası varmış kızcağızın. Ne idüğü belirsiz biri olup çıktı Ahmet. Ama ben anlamıştım daha ilk gördüğümde. Bu çocukta var bir hinlik demiştim içimden. Yalnızca ben desem iyi... Madam Yarçenik de görmedi mi kaç kere Nebahat'in falında. Kızım bu çocuğun sonunu karanlık görüyorum, demedi mi?

Neymiş... Vatanmış, milletmiş, gerekirse ölmeliymiş. Hıh! Onu diyene kadar gidip askerliğini yapsa ya, kıl kuyruk. Ağabeyim taaa nerelerde yaptı askerliğini de gıkı çıkmadı. Hiç de demedi, yok erkek adam şöyle yapar, yok vatanını şöyle sever diye. Hepsi laf salatası. Gerine gerine yürüdüğüne bakan da adam sanır. Ahlaksız herif!

Soldurdu gül gibi kızı. Vallahi şöyle bir baksa kendisine, sürüp sürüştürse, bütün kızları çatlatır mahalledeki. Geçen Leyla'yı gördüm. Pazardan elbise almış. Biraz da makyaj yapmış. O ne çalım, ne çalım... O çirkin kız bile güzelleştikten sonra...

Benim ağzımda bakla ıslanmazmış. Öyle diyorlar. Ne var canım. Derdimi bir iki yakınıma anlatmak da mı suç oldu? İnsan çatlar vallahi konuşmaya konuşmaya. Bizim bir Fatma vardı. Hiç konuşmazdı da. Neyse... Şimdi bunu konuşmuyorduk. Ne diyordum?

Hah... Bu Ahmet var ya, bu Ahmet... Allah düşmanımın başına vermesin desem yeridir hani. Sen kandır kızı, güzel sözler söyle. Sonra da bırak yüz üstü. Erkekliğe sığar mı bu? Bir de sözde erkek adam bunlar. Gerim gerim gerinerek kasılmaktan başka bir erkeklikleri yok, mertlikleri yok bunların.

Siyasi adamlarla dolaşmaya başladı. Okuldan arkadaşlarıyla birlikte derneklere gidiyorlardı önceleri. 'Milliyetçi Müslüman'larmış bunlar. Eee, ne güzel. Siyasete bulaşan çok okur, ağzı iyi laf yapar, şeytana pabuçu ters giydirir diye bilirdim. Yanlış bilirmişim.

Ne kitap ne üniversite... Okumayla ilgili her şey kafasından uçup gitmişti sanki. Bir paralar, bir paralar... Tabi unuttu parayı görünce sözü, nişanı. Boyu devrilesice.

Duyduğuma göre uyuşturucu işine girmiş. Vallahi aklım yatmıyor. Hem milliyetçi Müslüman adamlarla dolaşsın, hem de uyuşturucu işine bulaşsın. Vallahi anlamadım. Allah var yukarıda. Neyse...

Ne oldum değil, ne olacağım demeli. Ayy... Böyle deyince aklıma Zeynep'in torunu Elif geldi. Antalya'ya İstanbul'a gelin gitti şanslı kız. Hem de üniversite okumuş bir gence. Bundan bir buçuk yıl önce nişanlısı onu terk etmişti de ne üzülmüştü garibim. Eeee... Bir yerden kapı kapanır, bir yerden açılır demişler.

Nebahat, intihara kalkışıp, küçük düşürmeyeydi herifin önünde kendisini. Neyse olan oldu.

Ama en çok şaştığım, bizim madamın falları. Ne dese çıkıyor. Bir daha mı baktırsam ne... Hah, soğumuş fincan.

- *Yarçenik Ablaaaa!*

Madam Yarçenik:

Hey gidi günler hey! Nebahat'in yaşındayken az mı erkek koşturdum peşimde. Kuğu gibi bir kız idim. Hey gidi gençlik hey. Sen neler yaptırırsın. Bu fal bahsi derindir. Şimdi Nebahat'e baktığım falların çıktığını duyanlar, eteğime yapışıyorlar. "*Yarçenik Abla, ne olur bak şu falıma.*" diye. Diyorum ama dinletemiyorum ki. İçimden gelmeli. Ben bu iki kızı da pek severim. Neriman'ı da, Nebahat'i de. Bizim yaşlı torik Agop'un yanında çalışır ikisi de. Agop kocamdır. Kuaför dükkanına zaten gelen giden çok yoktur. Kim gelecek ki! Parasızlıktan, herkes kendisinin berberi.

Nebahat'i pek severim. Agop, kızar fal bakmama. Ben de gizli gizli bakarım. Nebahat'in fallarında hep aynı şey çıkardı. Durun bakayım nasıldı? Hah! Tamam.

Nebahat de, Ahmet de temiz insanlar. Ahmet'in yanında bir yol var. Bu yolun her yanı yılan, çıyan, bin bir çeşit haşerat kaynıyor. Ahmet, ya Nebahat'i seçecek ya da yolu. Dönüyor sırtını Nebahat'e, yürümeye başlıyor yoldan. Yolun sonunda o da oluyor yılanlardan...

Kızın dizinin dibinden ayrılmayan adam birkaç ayda canavara döndü. Ama demiştim. Senin kısmetin bu değildir. Karşına uzun boylu, yakışıklı bir adam çıkacak. Yüreğini yüreğiyle birleştirmek isteyecek demiştim.

Söylediklerimin sırrını faldan sanıyorlar. Size söyleyeyim. İyice insanları gözlemekte.

Agop:

Kızıyorum şu Yarçenik'e... Fal bakıyor, kızlara umut veriyor. Bu saf çocuklar da inanıyor. Gerçi *"Ben falda, onların duymak istediklerini söylüyorum. Biraz da görüp hissettiklerimi."* diyor ya... Bana göre yanlış yapıyor. *"Bunadın sen ihtiyar."* deyince parlayıveriyor. İyi de bu nedir? Kahve fincanının içinde doğruları arıyor.

İşte ben böyle deyince, yüzü kıpkırmızı oluyor. Gözleri kısılıyor, vücudu geriliyor. *"Hadi oradan kokmuş! İhtiyar sensin."* diye bağırıyor.

Bu hali çok hoşuma gidiyor. *"Hah"* diyorum. *"İşte gençlik günlerindeki gibi cadı oldun şimdi."* Daha beter öfkeleniyor. Bir metre çapında zıplayan bir top gibi tepiniyor.

Neyse... Yıllardır bu kuaför dükkanı var. Nereden baksan şöyle bir yirmi yıldır. Son bir yıl içinde mahallede dört tane bar açıldı. Bu barlar arkasında kumarhane işletiyorlar, biliyorum. Birbirine benzeyen dernekler açıldı. Ne oldukları belli olmayan adamlar geliyor buraya. Bir bakıyorsun son model mersedesler, cipler art arda park edilmiş. Karanlık işler dönüyor.

Bir keresinde, bu fiyakalı adamlardan biri dükkana geldi. Dükkanın çok iyi işlemediğinin belli ki o da farkındaydı. Giyimi fiyakalıydı. Hani bu mahalleye bambaşka bir dünyadan geldiği belliydi. Bana yardımcı olmak istediğini, buranın çok para kazandırmadığını fark ettiğini... falan söyledi. İnanma-

dım tabi. Eski kurt derler bana. Yutar mıyım? Ama yutmuş göründüm. Adamı sakin sakin dinlemeyi sürdürdüm.

Dükkanın fiyatının üç katı fiyat biçti. Dükkanı satın almak istediğini söyledi. Bir iş döndüğünü anlamasaydım, ağzım açık kalır, üzerinde çok düşünmeden adamın biçtiği fiyatı kabul ederdim. Meğer, dükkanın yerine bar açacakmış. Reddettim. Alttan alta tehdit ederek dükkandan ayrıldı. *"Yanlış yapıyorsunuz"* demeyi de unutmadı.

Barların, kahvehanelerin sayısında bir yılda büyük bir artış oldu. Bir şeyde daha artış oldu ki! İçler acısı... İki genç uyuşturucu komasına girerek hastaneye kaldırıldı. Bu ikisinin dışında, bir genç uyuşturucudan öldü. Daha önce böyle bir şey hiç işitilmemişti mahallede.

Şöyle tahmin ediyorum. Uyuşturucu bu barlarda, kahvehanelerde pazarlanıyor. Uyuşturucu kullanmayanlar, zaten içkiyle, sigarayla uyuşmuş durumda.

Eskiden, mahallede polis devriyesi eksik olmazdı. Aramalar olurdu. Bunların hepsi kalktı. Bir tek polis görene aşk olsun.

Ahmet, işte bu karanlık adamlarla dolaşıyor. Onlara benzedi bir yıl içinde. Oysa öyle akıllı, değerbilir bir çocuktu ki... Nasıl oldu bu kadar kaba, çirkin anlayamıyorum. Ben de mi bizim ihtiyar Yarçenik'e fal baktırsam. Hem gönlünü alırım. Bakayım... Kollarını kavuşturup, koltuklardan birine oturmuş. Bacaklarını sallandırıp, yere bakıyor. Küsmüş belli ki.

Nebahat:

Ben onun sıcacık bakan gözlerini bilirim. Alev alev yanan avuçlarını saçlarımı okşarken. Sonra kışın en keskin soğuklarında bana çiçek bulmak için, ince bir ceketle tüm gün korulukları dolaştığını. Ardından da bir hafta hasta yattığını.

Anlamadım ki nasıl bu duruma geldik. Evet, damarlarımı kestim. Değmez artık dünyanın acısını çekmeye diye düşünmüştüm. Bana üç yıl önce armağan ettiği kolye ucunu boy-

numdan çıkartmamıştım hiç. Hatta bana, adi bir kızmışım gibi davrandığı günlerde bile.

Başka kızlarla gezip tozduğu söylentileri geliyordu kulağıma. Önemsemiyordum. Her hareketim bir kavgaya neden oluyordu son günlerde. Kaşımı kaldırsam suçtu, indirsem daha büyük suçtu. İster istemez bir kuşku saplandı içime.

Günün birinde bizim kuaför dükkanının yakınlarında arabasını gördüm. Tam koşa koşa arabaya gidiyordum ki, Ahmet arabadan çıktı. Önüne park ettiği apartmandan çıkan açık saçık giyimli kızı karşıladı. Sarılıp boynundan öptü. Sonra birlikte arabaya atlayıp gazladılar. Kalakalmıştım.

Bir sıra bulup oturdum. Boynumdaki kolyeyi bana üç yıl önce vermişti. Demek mahalledeki kadınların beni görünce fısıldaşmalarının, birbirlerine anlamlı anlamlı bakmalarının nedeni buydu. Niye yapmıştı bunu. Anlam veremiyordum.

Hava kararmaya başladığında onun sık sık gittiği kahveye uğradım. Oradaydı. Konuşmak istediğimi söylediğimde arkadaşlarıyla kağıt oynuyordu. Dudağına alaycı bir gülümseme yerleştirdi. Arkadaşlarına göz kırparak masadan ayrıldı. Dışarı çıktık. Ona, o gün gördüklerimi hiçbir ayrıntısını atlamadan anlattım. *"Eee? Ne olmuş?"* diye yanıtladı. Anlamıştım, ilişkimizin onun gözünde bir değeri olmadığını. Boynumdaki kolye yarım bir kalp biçimindeydi. Birbirimize, bu kolyeleri takarak sözlenmiştik. Ben onun, o da benim kalbimin yarısını taşıyordu. Bunları anımsattım ona.

Kolay kandırılan bir kız olduğumu, eğer hamileysem çocuğu aldırabileceğimizi söyledi. Kendimi tutamayıp bir tokat attım. Tokatın karşılığı olarak, kolumdan tuttuğu gibi, savurdu beni. Dengemi yitirerek, yağmur sonrasında oluşan sığ, çamurlu çukurların birine düştüm. Ağlayamıyordum. Üzerine oturduğum vıcık vıcık çamurdan bir farkı yoktu artık Ahmet'in. İşte o gün kestim damarlarımı. Yaşamamın tek nedeni

oydu. O neden de ortadan kalkınca, yaşamanın bir anlamı kalmamıştı.

Şimdi de onu görünce içim titremiyor desem yalan olur. Kalbim yine hızla atıyor. Ama bu kez nefretten. O da yakında bitecek. Hiçbir şey duyumsamayacağım. Biliyorum. Şimdi şunu söylüyorum: *"İyi ki yaşıyorum."*

Mahalledeki karanlık adamların sayısı gün geçtikçe artarken, sözlümün de onlardan biri olabileceği aklımın ucundan bile geçmezdi.

Beni Mehmet kurtarmış Neriman'la. Ne kadar üzüldüler, ilgilendiler. Önemsenmek güzel şey. Ne mutlu bana. Mehmet, sağ olsun çok üzerime düşüyor. Gün geçtikçe ona daha çok ısınıyorum.

Ahmet, onun dinsiz, imansız, ahlaksız bir komünist olduğunu söylemişti. Uzak durmamı öğütlemişti. Komünist ne demek bilmem. Ama hiçbir ahlaksızlığını görmedim şimdiye kadar. Kendisini dini, imanı bütün bir adam olarak tanıtır da Ahmet, bu yaptıkları hangi dine, imana sığar? Ahlaksızlık değil de nedir bu? Hiç çalışmıyor, paraya para demiyor. Söylendiğine göre, uyuşturucu işine karışmış. Eeee, bu kadar parayı herhalde Allah vermiyor!

Ahmet:

Ulan ne yapışkan karıymış... Mahalleyi ayağa kaldırdı kaltak.

Geçmiş geçmiştir. Bugüne bakmak gerekir. O zamanlar küçüktük. Yaşam bu kadar acımasız değildi. Yaşam bana acımazsa, ben de kimseye acımam. Yok ööyle!

Bizim Turgut Ağabey öyle der. Gözünü dört açacaksın, nereden ne kaparsan... Dönem öyle bir dönem. Moskof itleri var diyor Turgut Ağabey. Bunların önünü kesmek gerek. Aha şu fabrikada yuvalanmışlar. Başları da Mehmet'miş. Ahlakımızı,

namusumuzu ayaklar altına almak istiyorlarmış. Kim kime dum duma olacakmış Moskofçular başa gelirse.

Çiğnetmem arkadaş! Vatanımın bir karışını onlara çiğnetmem. Namusumuzu, milletimizi, beş paralık etmem. Bizim gibi üstün millet var mı? Kanımız bile asil. Öyle adi, kırmızı kanlardan değil.

Dönem, kötü dönem. İnsanın bacısını, karısını bunlardan koruması gerek. Türk'ün Türk'ten başka dostu yok.

Bu salak kız, Ermenilerin dükkanında çalışıyor hâlâ. Kendisinde Çerkezlik olduğunu söylemişti bir keresinde. Komünistlerin baş yardımcısı Ermeniler. Ben bilmez miyim? Beni mi kandırıyor? Zaten şimdi de Mehmet'le sıkı fıkıymış. Cehennemin dibine girsin.

Salak kız. Bir metal kolyeye kanmış. Benim elimden kaç kız geçiyor bir haftada... Ohoooo...

İnsan biraz da hayatını yaşamalı. Zaten milletimizin onurunu korumak için komünist ahlaksızlara karşı bütün gün mücadele veriyoruz Allah'ın izniyle. Biraz da çapkınlığımız olsun. Değil mi ama...

Sivil görev yapan bir polis arkadaş var. Sağ olsun bizim dernekten hiç çıkmaz. Vatanına, milletine, dinine bağlıdır. O da öyle diyor. *"Bu Moskof itlerinin kökünü kurutmak için, daha çok bar, daha çok kahvehane açmalıyız."* diyor. Amiri de öyle diyormuş. Ancak uyuşurlarsa kafaları çalışmazmış. *"Bak"* diyor, *"eylem, boykot mu kaldı mahallede?"*

Turgut Ağabey, büyük adam. Polise tam destek veriyor. Ne istiyorsa gönderiyor. Varını yoğunu bu işe yatırdı. Arkadaşları da öyle.

Bir de eli açık ki! Ben çok önemli bir iş yapmıyorum aslında. Paket götürüp getiriyorum. Barlara girip çıkıyorum, oraları kontrol ediyorum. Buna karşın, okuyup da kazanamayacağım parayı aylık olarak veriyor Turgut Ağabey bana. Bir de

son model siyah bir araba armağan etti ki, kızların hepsi tav oluyor. İnsan çok meraklı olmamalı. Turgut Ağabey öyle diyor. Merak insanı öldürürmüş. Bizim gibi vatanperver gençlerinse henüz ölmemesi, vatana, millete yararlı olması gerekiyormuş.

İŞ ADAMI MUSA

İnce belli camdan çay bardağını baş ve işaret parmaklarının arasına kıstırdı. Ağır ağır, büzülmüş dudaklarına götürdü. Höpürtüyle içtiği ilk yudumun ardından, bardağı sessizce kırmızılı beyazlı plastik çay tabağına bıraktı.

Yarı kapalı göz kapaklarının altından, masada oturan öbür dört kişiyi süzdü. Onların gözlerindeki merakı okudu. Bilerek daha ağırdan aldı. Böylece anlatacağı olaya ilgiyi arttırdı. Sonunda sessizliği bozdu Burhan Bey.

- Hele bir cigara ver emmoğlu.

Emmoğlu dediği kısa boylu, kara kuru adam, kırpık bıyıklarının altından görünen, sarı kahverengi nikotin lekeli dişleriyle sırıttı. Ceketinin cebinden yassılaşmış bir paket çıkardı. Paketin ağzına vurarak sigaranın ucunu çıkarttı. Burhan Bey'e uzattı. Yanında oturan sarı benizli, şişman adam Burhan Bey'in sigarasını kibritle yaktı.

Burhan Bey'in üst üste çektiği birkaç soluğun ardından burnundan ve ağzından dumanlar çıktı. Bu sessizliği Burhan Bey'in yanında oturan Kadir bozdu.

- Hadi be Burhan abi, dedi. Vallahi patron kesecek beni. Manava diye çıktım.

Kadir sözlerine, beline bağladığı, yemek artıkları bulaşmış önlüğü göstererek devam etti.

- Müşteri dolmaya başlamıştır şimdiden. Akşamcısı bol meyhanenin. Meze beklerler.

- Tamam len. Anağın karnında nasıl durdun dokuz ay? Anlatıyoz işte.

Sigarasını metal küllüğe bıraktı. Çayından bir yudum daha almak için bardağı kaldırdı. Bardakla birlikte ıslanan çay tabağı da havalandı. Bardak çene hizasına gelmişken tabak masaya düştü. Küllüğe bırakılmış sigarayı devirdi. Sigara küllükten sekti. Masaya düştü. Burhan Bey, hızla sigarayı masanın üstünden alsa da, açık mavi masa örtüsü üstünde, yeşil mercimek büyüklüğünde bir delik açılmasını engelleyemedi.

- Hay lanet herif, dedi. Daha adını anmadan şu olanlara bak. Uğursuz herif.

Küllüğü deliğin üstüne koydu. İşaret parmağını dudaklarına götürüp "sus" işareti yaptı. Zaten kimsenin konuşacağı yoktu. "Yine de önlem" diye içinden geçirdi Burhan Bey.

Çevresine bakındı. İki eliyle masaya hafifçe vurdu. Anlatmaya başladı.

- Bir kadın varmış zamanında.

- Ben anlamıştım zati, diye araya girdi bakkal Ertuğrul.

- Dur len. Lafa tırp sıkma. Daha başlamadım bile.

- Eyi eyi

- Aldatmış onu!

Masadakiler bir ağızdan:

- Eeeee?

- Eeeesi, daha sonra sevememiş kimseyi. Başta da kendisini sevememiş herifçioğlu. Ama hiçbir zaman bunu da kabul etmemiş.

- Eder mi hiç? Niye etsin? diye söze girdi garson Kadir. *Ben olsam, ben de etmezdim.*

Sarı benizli, susturdu Kadir'i.

- Bir dur da anlatsın adam. Seni konuşmaya gelmedik ya buraya.

- İyi, tamam. Sustuk.

Burhan Bey, kaşlarını çatarak masadakilere baktı.

- Bak anlatmam haaa! Girmeyin lafa oğlum.

- Tamam abi. Anlat ya. Dinliyoruz seni.

Burhan Bey, sigarasından bir fırt çekti. Yanağını kaşıdı. Hırt hırt ses çıktı, üç günlük sakalından.

- İnsanlarla yakınlık kurmuş. Yanlış anlaşılmasın haaa! İnsaniyetten değil. Onlarla yakın olunca, zayıf yanlarını görebiliyormuş da ondan.

- Vay puşt, dedi Kadir. Burhan Bey'in kaşlarının çatılmasının ardından, eliyle ağzına fermuar çeker gibi yapıp, sustu.

Burhan Bey de sözünü sürdürdü.

- Böyleceee... Onların bu zayıflıklarından yararlanabiliyormuş. Berber dükkanını da böyle elde etmiş. Helal paraynan olacak değil ya!

Burhan Bey, çayın son yudumunu soğuk da olsa dikti. Tabağın kenarındaki çay kaşığını bardağın içine attı. Çıkan şıngırtıyla, masadakilerin gözleri bir an çay kaşığına kaydı.

- Biraz evvelinden alayım, dedi Burhan Bey. *Musa, Çocuk Yetiştirme Yurdu'nda büyümüş.*

- Tohumu belirsiz, buradan belli, dedi Kadir. Sarı benizlinin yüzü pembeleşti. Burun delikleri açıldı.

- Korum ağzının orta yerine, serseri! Susacak mısın? ...iktir git yoksa. Benim de babam yokmuş, böyle miyiz it?

- Yok vallaha abi, ben...

- Kes tıraşı, sen de sinirlenme çocuğa bu kadar. Bilerek yapmadı.

Ortayı emmoğlu bulmuştu. Burhan Bey devam etti.

- Ayrıldığında on sekiz yokmuş. Pek çok işe girip çıkmış. Garsonluk, barmenlik, çöpçülük, hademelik, şoförlük...

Demiş ki kendi kendine:

"Kafanı çalıştır oğlum Musa! İt gibi çalışsan da eline geçen para aynı! Dene şansını. Açılır belki bahtının kapısı."

- Çaylarrr!

Çırak Hamdo, masanın başında dikiliyordu. Israrcı, kara bakışları, çay alınmadan, masa başından ayrılmayacağını söylüyordu. Sarı benizli Nihat ile Kadir, birer çay aldılar. İkisi de şekerleri atarak şıngırtıyla çaylarını karıştırdılar.

Burhan Bey sandalyeye iyice yaslanarak:

- Çok geçmeden kafasına koyduğunu yapmış. Bunu yaparken, dönerci dükkanında çalışıyormuş. Dükkan sahibinin cadaloz bir karısı varmış. Adam, çember sakallılardan. Biraz da anlarsınız ya... severmiş karıları. Ne yapsın!

Masada gülüşmeler oldu. Nihat, emmoğluna göz kırparak:

- Senin gibi, dedi.

Emmoğlu:

- Tövbe, tövbeee...

Burhan sözü aldı.

- Uzatmayalım. Bizimki kazandığı parayı, balışişleri biriktirmiş. Güzel bir Romen falişeyi ayarlayacak kadar parası olmuş. Sonra da bir punduna getirip bunu patronuna söylemiş.

Burhan Bey, kolunu havaya kaldırdı. Parmaklarını şıklatarak,

- Hamdo koçum! Benim orta ne oldu?

- Tamam abi, geliyor.

- Eeee?

- Sonra?

- Sonrası, adam muhafazakar ayaklarında ya! Başta yok, mok demiş. Hıktı mıktı derkeeen. Herhalde bakmış Musa'ya, uyanıklık yapacak tip görememiş. Bilseymiş cinin kıç bacağı olduğunu. Tamam demiş bu işe.

Hamdo geldi. Burhan Bey'in önüne köpüklü kahveyi bıraktı. Boşları alarak masadan uzaklaştı.

- Bu da en heyecanlı yerinde kesiyor ikidir. Neyse, saf patron diğer gün gelmiş, ağzı kulaklarında. Adam karıyı boşamıyor tabii. Pa-

ra karıda. Ayrılsa, donsuz sokak ortasında kalır vallaha. Şantaj bir hafta sonra başlamış.

- Yapma yav.

- Deme.

- Tam şeytan.

- Evet evet. Meğer videoya aldırmış patronunun falişeyle yatak muhabbetini. Sızdırdığı paralarla bu dükkanı yaptırmış. Sonra da adama kasedi vermiş. Adam, kasedi aldıktan sonra tehdit üstüne tehdit savurmuş. Ama boşuna. Atı alan Üsküdar'ı geçmiş.

Kadir sandalyesini geriye doğru iterek ayağa kalktı. Cebinden buruşuk, bir milyon lira çıkartarak masaya bıraktı.

- Usta kesecek beni. Ben kalkayım artık abiler, dedi.

Masadakiler başlarıyla onayladılar Kadir'i. Burhan Bey, masadaki buruşuk parayı parmak uçlarıyla havaya kaldırarak Kadir'e uzattı.

- Bendensiniz bu akşam, dedi tok bir sesle.

Kadir'in gözlerinin içi güldü.

- Sağol abi, dedi. Sonra gözlerini Nihat'a çevirdi. Nihat, ona bakmıyordu. Sıkıntıyla saçlarını yolan Kadir, geniş adımlar atarak kahveden çıktı.

Burhan Bey:

- Bilerek demedi be Nihat. Affet çocuğu.

- Ağırıma gitti Burhan abi!

- Neyse, aranızda halledersiniz bu konuyu. Ne adam yahu... Ben de bizim karıdan duymuştum. Faizle borç para veriyormuş millete. Mahallenin yarısı neredeyse borçluymuş adama.

Nihat'ın sarı yüzü aniden pespembe kesildi. Üst üste birkaç kez yutkunduktan sonra

- Abi ben de kalkayım artık, geç oldu, diyerek ayrıldı.

Emmoğlu:

- Buna ne oldu şimdi, diye sordu.

Burhan Bey:

- Bütün gün boya kokusu. Dayanılmaz ki bu işe. Vallaha emekliliğim yaklaşmasa ben de bırakacağım fabrikayı. Çocuğun yüzü sapsarı, görüyorsun. Hasta ediyor bizi meret.

- Yok abi, ondan değil onun kalkma nedeni.

- Neden ya?

Ertuğrul gülerek:

- Ne olacak, borç para almıştır o da. Kafa yok millette. Sağlam pabuç değil vallaha o Musa.

Masada üç kişi kalmıştı. Ustabaşı Burhan Bey, ayakkabı imalatçısı emmoğlu, bakkal Ertuğrul.

- Ertuğrul, dedi Burhan Bey sessizliği bozarak. *Sen gülüyorsun ama, bir ara senin dükkandan çıkmıyordu Musa.*

- Yalnı abi, zor kurtardım yakamı.

- Musa aşağı, Musa yukarıydı hani. Hani ondan kültürlü adam yoktu mahallede.

- Ne bileyim abi... Cahilliğimizden işte. Adam her sabah, benim dükkanda alıyordu soluğu. Sohbet mohbet, çay may, derken anladım... Jeton köşeliymiş biraz.

- Yok bir de anlamasaydın, dedi emmoğlu. *Aradan üç ay geçmişti be.*

- Meğer herif, gazeteleri karıştırma işini bedavaya getirmek için gelip gidermiş. Ben ne bileyim. Hep, derdi işte... bir berberin geniş bir genel kültürü olmalı. Traş ettiği adamlarla sohbet edebilmeli, müşteriyi bağlamalı sohbetiyle...

- Hadi hadi, dedi Burhan Bey, *seni az mı fişekledi? Senden büyük yok bu mahallede Ertuğrul. Sen muhtar olacak adamsın. Hatta belediye başkanı bile olabilirsin ilerde diye! Hı? Yalan mı oğlum? Arkadaşların seni çekemiyor demedi mi? Burnun Kaf dağının tepelerindeydi.*

- Tamam abi, yaptık bir hata. Toylıktan.

- Evet evet, dedi emmoğlu. *Uzatmayalım.* Eliyle Hamdo'ya işaret etti. Hamdo omzundan aşağı sarkıttığı el bezine, ellerini kurulayarak yanlarına vardı.

- Bize üç demli. Kendine de getir. Benden. Otur bir beş dakika da solukları biraz oğlum. İki lafın belini kırarız.

- Tamam abi. Dur Sefa abiye haber edeyim.

- İyi, hadi bakalım.

Hamdo beş dakika sonra tepside demli çaylarla geldi. On sekizinde ya vardı, ya yoktu. Uzun boylu, ince bir delikanlıydı. Gür, siyah, kıvırcık saçları, kirpikleri; düzgün sarımsı dişleri vardı.

Yanlarına oturduğunda ince bir ter kokusu ortalığa yayıldı.

- Eee, Hamdo, dedi emmoğlu, *anlat da dinleyelim şu Musa'yı.*

- Neyini anlatayım abi. Bırak pezevengi! Para onda, kadın onda, iş onda... Neyini anlatayım?

- Hani, dedi Burhan Bey, *onu ilk görüşünü anlat. Ya da buraya gelip gidişlerini.*

- Peki, dedikten sonra Hamdo, kafasını yarım çevirerek yan gözle, kasada para saymakta olan patronu Sefa'ya baktı. Kendisiyle ilgilenmediği anlayınca fısıltıyla söze başladı.

- Bir kere ne zaman kahveye gelse, istediği içeceğin yanında, bir kağıt mendil de götürüyorum. Yoksa Sefa abi beni keser. Adamın saçlar omuzlara dökülüyor. Bıyıklar desen Allahlık. Nasıl berber bu şaşarım. Üst dudağından yaylar çizerek ağzının içine giriyor. Öööğğğğ.

Gözlerini kısmış, dudaklarını tiksintiyle büzmüştü Hamdo.

- İki türlüsü de kötü. Kağıt peçete götürmezsem, bıyık kıllarının ucunda birikmiş çay damlaları, şıpır şıpır aşağı damlıyor. Mavi masa örtülerinde turuncu benekli lekeler bırakıyor. Durmadan peçete taşıyorum. Sefa abi sinirleniyor. Bu heriften mendil parası da alacağım, bütün peçetelerimi bu bitirdi, diye bana çıkışıyor.

Burhan Bey, az önce küllükle kapattığı yanık izini düşünerek şakağını ovaladı. Sonra:

- Ertuğrul, hani sen de görmüştün anlatsana dedi.

- Haaa? Ha evet. Bir yere ne zaman gidersek gidelim, para ödeneceği zaman, ya cep telefonuyla önemli bir görüşme yapması gerekir, ya tuvaleti gelir. Bakarsın bir bahane uydurup dışarı da çıkabilir.

- Yaaa! dedi Hamdo. *Ben kaç kere burada gördüm. Ağabeyler size doyum olmaz. Usta ters ters bakıyor. Ben ocağın başına geçeyim. Sonra uğrarım gene.*

- Tabii tabii.

Tam bu sırada kahvenin kapısı açıldı. İçeriye Musa'yla birlikte iki adam girdi.

Kapının sağ yanında okey oynayan üç küme ayağa yarım kalktı Musa'yı görünce. Musa da sağ elini göğsüne götürüp, başını hafifçe öne eğerek selamladı onları. Kendisine verilen selamları aldı.

Hamdo, ustasının dürtmesiyle koşup fırladı. Musa'nın sandalyesini tuttu.

- Ne emredersiniz abi? diye sordu.

- Üç demli çay kap gel oğlum, dedi. *Bizim demlikten olsun haa?* diye ekledi.

Neden sonra, ayakta dikilen üç adamın gölgesini fark etti. Fark etmesiyle kahkahayı basması bir oldu. Birinin evini icradan kurtarmış, birinin kızını telli duvaklı gelin etmiş, birinin de borçlanarak at yarışında kaybettiği parayı karşılamıştı. Babalarının hayrına değildi ya. Hepsinin karşılığını fazlasıyla alıyordu. Alacaktı da daha. Memlekette iş olanakları çoktu...

Eliyle üçüne de otur işareti yaptı.

Üç adam, gözlerini birbirinden kaçırarak yerlerine oturdular.

Burhan Bey, geç olduğunu söyledi. Emmoğluyla Ertuğrul, başlarıyla onayladı. Kahveden omuzları düşük çıkarlarken, Musa, sandalyeye sırtını iyice yasladı. Gözleri kurnazlıkla parladı.

PAŞABAHÇE VAPURU

İskelede görevli memur Şerif, düdüğünü öttürdü. Bir sonraki vapuru beklemek istemeyen yolcular koşmaya başladılar. Şerif, sürmeli kapıyı ağır ağır çekerken koşan insanlara bakıp gülüyordu.

İşinin en eğlenceli yanı buydu.

- Hadi acele biraz. Kapı kapanıyoooor. Fırrrrr!

Kış birden bastırmıştı bu yıl. Her yıl böyle denirdi ya aslında...

Kardan ıslanmış bereleri, eldivenleri, atkılarıyla; pembe burunlarıyla ağızlarından buharlar çıkararak yolcular giriyordu

içeri. Bir koşuşturma, bir koşuşturma... Önce, pencere kenarını kapma savaşı veriyorlardı. Eldivenler, atkılar, bereler pencere altlarındaki kaloriferin üstüne bırakılıyordu. Birkaç dakika geçmeden üstlerinden buhar çıkmaya başlıyordu. Pencere kenarları kapılınca, öteki yerlerin paylaşımına geliyordu sıra.

Kol kola, el ele gelen sevgililer, baş başa kalabilecekleri, rahatsız edilmeyecekleri yerleri aramaya başlıyorlardı üst katın salonuna girer girmez. Beş altı kişilik arkadaş grupları, geniş yerler arıyordu. Tek başlarına salona giren kadınlar, özellikle

bakımlı, makyajlılar, erkeklerin bakışlarıyla, sözleriyle rahatsız edilmeyecekleri boş yer bakınıyorlardı.

Sürmeli kapı kapandı. Yetişemeyenler asık yüzlerle, sürgülü cam kapıya vurdular.

Ama boş bir çabaydı bu. Son anda dar kapı aralığından geçip, vapura binmeyi başaran yolcularsa, soluk soluğa kalmışlardı. Kapı kapandıktan sonra düdüğünü bir kez daha öttürdü memur. Çımacılar, halatları topladı.

Paşabahçe Vapuru, arkasında beyaz köpükler çıkararak hantal bedenini mavi sularda kaydırmaya başladı. Güvertesinde dalgalanan rengarenk bayraklar, bacasından çıkan gri dumandan saçlarına taç olmuştu sanki. Arkasında bıraktığı bembeyaz köpükleriyle, gelinliğinin fırfırını ağır ağır arkasından sürükleyerek yüzen, iri yarı bir geline benziyordu.

Pervaneler dönmeye başlayınca vapurun içi hareketlendi. Simitçi elinde tablasıyla dolaşıyordu. Büfedeki garson, bir tepsi dolusu çayla geziyordu. Hareketlenme bir tek insanlar arasında değildi. Yanan kalorifer peteklerinin arkasında da kıpırdanmalar vardı. Hamam böcekleri kalorifer petekleriyle cankurtaran simitleri arasında keyifle mekik dokuyorlardı.

Dalgakırana varmadan, gemi bir ceviz kabuğuymuşçasına bir kez daha sallandı. Üst katın pencerelerinden bakanlar önce denizi, sonra da gökyüzünde asılıymışçasına duran Ay'ı görebiliyorlardı. Benekli damlaların ardından görünen kent simsiyahtı. Ay, bu karanlığı aydınlatacak kadar ışık saçmıyordu.

Beresini kuruması için kaloriferin üstüne koymuş bir kadın, yanındaki bayan arkadaşıyla, iş yerine yeni atanan gösterişli kadın memuru çekiştiriyordu. Altı yaşındaki kızını kreşten almıştı. Birden çocuğun baygın gözleri cam bilyeler kadar büyüdü.

Bağırmaya başladı. Sesi tizdi.

- Yangın. Anneee. Yanıyoruuuz!

Küçük kız zıplıyor, elleriyle bacaklarını dövüyordu. Bir yandan bağırıyor, bir yandan da ağlıyordu. Birden koşmaya başladı. Kulaklık takmış, ellerini göğsünde kavuşturmuş, uyuklayan bir genç ayaklarını uzatmıştı. Çocuk, gencin ayaklarına takılarak düştü. Ayaklarına çarpan şeye bakmak için gözlerini açan genç, yerde yatan küçük bir çocuğun ağladığını, burnundan kan aktığını gördü. Telaşla kulaklıklarını çıkardı. Tiz bir ses kulaklarını tırmaladı. Yolcular birer ikişer ayaklanarak çocuğun çevresinde toplanmıştı.

Çocuğun annesi:

- Sus bakiiiim. Edepsiz seni, diyerek ağzına bir şaplak indirdi küçük kızın. Küçük, bir an için şaşırdı.

Kan ve gözyaşıyla ıslanmış yüzü bir an donuklaştı. Hemen sonra, az öncekinden daha yüksek sesle, avazı çıktığı kadar bağırarak ağlamaya başladı. Ama gözlerinden yaş akmıyordu artık. Çocuğun yüzü morarıyordu. Annenin davranışını gören altmış yaşını aşkın kasketli, bastonlu, ak sakallı adam:

- Ne kastın var çocuğa kızım? Bak nasıl ağlıyor. Mendil çıkartıp temizlesene kanı, dedi.

Yaşlı adam, küçüğün yanağını okşamak istediyse de küçük, adamın kolunu bir el hareketiyle savuşturdu.

Anne, yaşlı adama sinirli sinirli baktı. Dudaklarını büzdü. Gözlerinden *"Aman be, bunak herif sen de..."* cümleleri okunuyordu. Ama sesi çıkmadı.

Az ötede oturan bir genç adam, kulağındaki gümüş, halka küpesiyle oynarken bir yandan da çocuğun gittikçe moraran yüzünü şaşkınlıkla izliyordu. Geçen gün marketten aldığı çikolatalar aklına geldi. Dar, kot pantolonunun cebinden yassılaşmış iki tanesini çıkarıp, çocuğa uzattı. Çocuk, genç adamın elini de ustalıkla savuşturdu. Bu arada kendisini zorlaya zorlaya gözlerinden iki damlacık yaş çıkarmayı başarmıştı. Ba-

şarmıştı başarmasına ama, o iki damlacık da bir türlü akmıyordu. Beyaz paltosu kan içinde kalmıştı. Genç adam, çikolatalardan birini kabından çıkararak ağzına attı.

Annenin beresinde eriyen kar taneleri buharlaşıyordu.

Dalgakırandan çıkan vapur yine ceviz kabuğuymuşçasına sallanmaya başlamıştı. Ayakta duran takım elbiseli, orta yaşlı bir adam ellerini açarak yukarı baktı. Dua ediyor gibiydi. Anneye:

- *Hanım, hanım,* dedi.

Geminin yan yatışıyla dengesini yitirdi. Koltuk kenarına tutunmasaydı düşecekti. Adam dengesini sağladıktan sonra:

- *Hanım sustur şu çocuğu. Al şu bereni kaloriferin üstünden. Dumanı tütüyor bak. Ona ağlıyor çocuk.*

Anne:

- *Size ne canım a-aaaaa! Niye alacakmışım? Elaleme dert oldu. Aaaaaaa!*

Biri genç, öteki yaşlı iki çingene kadın oturdukları yerden ayrıldı. Yaşlısı, genç olanın bacağındaki pantolonu sıyırarak tenis topu büyüklüğündeki yumruyu açığa çıkardı.

- *Pek muhterem yolcular. Kızım hasta. Doktor raporum var. Ameliyat olacak. Para bulamıyorum. Allah rızası için bir yardım.*

Genç kadın, koltuk değneğiyle duruyor, hiç konuşmuyordu.

Tam bu sırada elinde büyük bir siyah poşet taşıyan, orta boylu, bıyıklı, genç adam elindekini, çocuğun bulunduğu sıraya bıraktı. Poşetin içinden şeffaf bir poşet çıkardı. Bunun içinden de çoraba benzer başka bir şey çıkardı. Konuşmaya başladı:

- *İyi akşamlar sayın yolcular. Bir dakikanızı rica edeceğim. Yalnızca bir dakikanızı. Efendim şu elimde görmüş olduğunuz oyuncak orjinal ithal maldır. Bebeklere, çocuklara, büyüklere... Herkes bunu kullanabilir. Bakın sayın yolcular. Büyükler stres atarken, küçüklerin hayal gücü genişler.*

Böyle söyledikten sonra, bezden ördeği şeffaf poşetinden çıkardı. Ördeğin alt çenesini oluşturan boşluğa başparmağını, üst çenesini oluşturan bölümeyse geri kalan dört parmağını soktu.

Çocuğun çevresindeki kalabalık dikkatlerini bir süre için adamın elindeki oyuncağa yöneltti. Çocuğun da ağlaması kesilmişti. Satıcı bunu yan gözle gördü.

- *Bakın,* dedi. *Nasıl da sustu çocuk.*

Baş parmağıyla diğer dört parmak arasını açarak, ördekten ses çıkarmaya başladı. Çıkardığı tiz sesin yanı sıra uzun, ince, kırmızı dili de, satıcı, parmaklarını açıp kapadıkça bir görünüp bir kayboluyordu. Çocuk bu görüntüden ürküp yeniden ağlamaya başladı.

Anne, çocuğunu kolundan sertçe kavradı. Kendisine çekti. Ağzına iki şaplak daha indirdi. Çocuğunu peşinden sürükleyerek kalktı gitti. Arkadaşı onu izledi.

- *Şu elimde görmüş olduğunuz, otomatik oyuncak ördek, marketlerde beş lira olup, bende sadece ve sadece bir lira. Bitti mi? Bitmediiii. Bir de bunun yanında sizlere...*

Anneyle aynı sırada oturan iki kadın, bakışlarını satıcıdan çocuklu kadına çevirdiler. Ardından bir süre baktılar. Gri paltosunun üstüne, lacivert, kaşmir bir şal atmış esmer, tombul kadın:

- *Yazık,* dedi arkadaşına. *Önce kendileri eziyet çekiyorlar, sonra da bunu çocuktan çıkarıyorlar.*

Karşısındaki sarışın, uzun, ince, kansız yüzlü kadın arkadaşının söylediklerini başıyla onayladı.

- *Haklısın şekerim. Çocuklardan önce ailelerini eğitmek gerek diye hep söylüyorum,* dedi.

Çocuklu kadının gitmesiyle dağılan kalabalığın içinde bir çift de vardı. Olayın bitişiyle, onlar da yerlerine geçip oturdular.

Genç adam:

- Ne güzel bir çocuktu değil mi ? İster misin sen de, bizim böyle çocuğumuz olsun...

- ...

- Sevgilim?

- ...

Genç kadın göz kapaklarını aralayarak baygın baygın sevgilisine baktı. Yüzü sarıdan yeşile, yeşilden beyaza dönüyordu.

Gemi sallanıyor, sallanıyor, sallanıyordu...

- Midem... diyebildi genç kadın. İki eliyle karnını bastırıyordu. Genç adam *"Tahmin etmeliydim"*, diye içinden geçirdi.

Sevgilisine yan gözle baktı. *"Çocuk istemiyor işte. Hep numara. Yok be. Ciddi mi ne?"*

O sırada kurumuş bir eriği andıran kırış kırış yüzüyle, ak bıyıklı nane satıcısı belirdi. Elinde küçük poşetlerin takılı olduğu demir bir halka vardı.

- Nane şekeri. Tane on kuruş. On tanesi bir lira. Ağız kokusu, baş ağrısı, tansiyon, mide bulantısına... Naneee. Genç adam bir paket alarak sevgilisine uzattı.

Çocuk artık ağlamıyordu. Kendisiyle ilgilenen ablalar bulmuştu oturdukları yeni koltukta. Onların aralarına oturmuştu. Annesiyse, yeni atanan kadın memurun, derin yırtmacıyla müdürü nasıl etkilediğini anlatıyordu arkadaşına. Müdür, gözlerini kadının bacaklarından alamamıştı söylediğine göre. Bunu anlatırken ellerini bacaklarının üstüne koymuştu. Yırtmacından görünen tombul bacaklarını gizlemeye uğraşıyordu.

Paşabahçe Vapuru Karaköy İskelesi'ne yanaşıyordu. Sürme iskeleyi beklemeyen aceleci yolcular birer ikişer atlayarak vapurdan indiler.

GİTMİYORUM LAN!

Özhaliç Turizm kurban bayramında yine ek seferlerine başlamıştı. Aralıksız çalışıyorlardı. İstanbul – Ankara yolunun şoförü Nuri 36 saattir ayaktaydı. İri gözlerinin akı kanlanmıştı. Bir buçuk günlük sakalı, uzamış saç tıraşıyla otobüs şoföründen çok bir işportacıyı andırıyordu. Otobüs 23.30'da Ankara otogarından hareket etti.

- *Ekmek parası kazanmak zor koççum. Sıkacaksın dişini,* demişti şirketin temsilcisi.

Sıkıyordu da, uykuydu bu. Dinlemiyordu ki kendisini. Muavinin yaptığı kahveler bile uykusunu açamıyordu artık. Tam tersi uykusunu getiriyordu. En iyisi artık kahve de içmemekti.

Karısını düşündü. Altı aylık gebeydi. Üçüncüye de ne gerek vardı ya aslında. Allah'ın işine karışılmaz diye düşünüyordu. Karısı, oğulları, yolcular, kırk altı yolcu, onların eşleri, çolukları çocukları...

- *Daaat dat daaaaat!*

Az kaldı uyuyacaktı. Kendisine geldi. Muavin telaşla sokuldu.

- *Abi kahve?*

- *İstemez oğlum? O beter uykunu getiriyor.*

Sonunda dinlenme yerine gelmişlerdi. Nuri soğuk suyu yüzüne çarptı, çarptı, çarptı. Demli üç bardak çay içti üst üste. Kahvaltısını etti. Gözlerinin çevresi yeşilli morlu halkalarla çevrelenmiş, yanakları çökmüştü. Mezardan anası gelse *"Oğlum seni görmek için geldim"* dese, onu görecek durumda değildi.

Çevresine baktı, her şey ne kadar da hızlı hareket ediyordu. Garsonlar, başlarında beyaz şapkalarıyla Bolulu aşçılar, yolcular, muavinler... Ya da kendisi mi yavaşlamıştı ne? Kolunu kaldıracak gücü kendisinde bulamıyordu. Bolu'dan İstanbul'a gitmek...

Otobüs hareket etti. Esnemekten gözleri yanan Nuri yola baktı. Biraz sisli gibi miydi ne? Tatlı, çok tatlı bir yorgunluk omuzlarından aşağı itiyordu Nuri'yi. Elektrik direkleri hızla geçiyor, direklerin ucunda Nuri'nin lacivert beyaz çizgili pijamaları sallanıyordu. Karısının yüzü belirdi. Nuri'nin iç çamaşırlarını silkeleyerek, elektrik tellerine asıyordu.

- *Ah Nuri*, diyordu. *Bu kadar kirletmesen olmaz.*

- *Yalnı arkaya as iç çamaşırları. Böyle milletin gözü önünde.*

Birden iki oğlu annelerinin eteklerini çekiştirmeye başladı.

- *Kahve! Kahve!*

- *Ne kahvesi!?*

Muavin şaşkın,

-*Kahve koyayım mı kaptan?*

- *Yok! İstemem!*

Ani bir kararla otobüsü sağdaki benzinliğe çekti. Yolcular şaşkın, birbirine baktı. Şoför ayağa kalktı. 15 numaralı yolcu:

- *Şoför bey, nereye? Neden durduk?*

- *Uyuyacağım!*

Yolculardan huzursuz mırıltılar yükselmeye başladı. Yeni avukat olmuş 22 numara,

- *Ama bunu yapamazsınız. Seyahat özgürlüğümüzü ihlal ediyorsunuz. Lütfen yola devam edin.*

Yolcular:

- *Yaaa. Yaa.*

- *Vallahi,* dedi Nuri, *ben otobüs falan kullanamam artık. Uyuyacağım.*

- *Aaaa,* dedi emekli bir kadın. *Olmaz bu kadar.*

- *Şaşırmış bu.*

- *Şekerim, duyulmamış böylesi.*

- *Bu ne keyfilik!*

- *Otogarda bekliyorlar bizi.*

- *Hanımefendi,* dedi Nuri. *Tabi siz mışıl mışıl uyudunuz. 36 saattir uyku uyumadım ben!*

- *Aaa,* dedi bir üniversiteli, *sen uyumadın diye biz de mi uyumayacaktık?*

- *Uyusaydın kardeşim.*

- *Toplantım var. Yetişmem gerek.*

- *Rezil olacağız çolık çocık buralarda.*

Nuri, muavini çağırdı. Bir şeyler fısıldadı. Yolculara,

- *Kalorifer açık kalacak,* dedi.

- *Sizi şikayet edeceğim,* dedi 22 numara.

- *Et kardeşim, et!*

- *Eşkıya mısın nesin, gitmek zorundasın.*

- *Gitmiyorum lan. İşte anahtarlar, işte otobüs. Ehliyeti olan varsa, gelsin kullansın.*

Nuri, koridorda sağa sola yalpalayarak, otobüsün gerisindeki yatağa yürüdü. Başını yastığa koydu. Yolcuların sesleri yavaş yavaş azalıp kayboldu.

İki buçuk saat sonra otobüs hareket etti. Yol daha katlanılır görünüyordu. Nuri yine de elektrik tellerine asılı bir şeyler olup olmadığına göz atıyordu.

CANKURTARAN

Okul hizmetlisi Ramazan, o sabah sıkıntılı uyandı. Birkaç gündür böyleydi işte. Uyan, koca okulu sil süpür. Öğretmenlerin kaprisi ayrı, öğrencilerin, müdürün ayrı... Hepsini ayrı ayrı idare et. *"Offf!"* dedi içinden, *"Yine aynı, aynı, aynı... Şu kızın da evliliği olmasa... Geldi ya emekliliğim. Ne biçim insan bu dünür? Düğün masraflarının kız tarafına yıkıldığını da ilk kez görüyorum ömr- ü hayatımda!"*

- Dur kızım. Nereye? Yukarı çıkmak yasak.

- Ramazan Amca çantamı bırakacağım.

- İn aşağı.

- Sana ne bea!

"Öğrenciler de terbiyesiz." Birkaç öğrenci, okulun giriş kapısından hızlıca geçti. Koşarak merdivenlerden yukarı çıktı. Ramazan, aksayan ayağına aldırmadan peşlerinden koşmak istedi. Beceremedi. Koşan lise son öğrencilerinden Kenan'la arkadaşlarıydı.

Kenan:

- Fırla oğlum. Sabah arama olacak sırada. Yakayı ele vermeyelim giderayak.

- Tamam lan, koş. İyi de sen nereden biliyorsun?

- Üzümünü ye, bağını sorma oğlum.

Ramazan, sıkıntıyla içini çekti. Mavi hizmetli önlüğünü giydi. Sabahların üç değişmez sesi: Korna, sertçe çekilen el freni, gürültüyle kapanan kapı. Okul müdürünün arabasını bakmadan gördü. Müdür, pörtlek gözlerini açа açа yürüyordu. Uzun boylu, şişman bir adam olan Muhittin Çakıoğlu, cüssesinden beklenmeyecek çeviklikteydi. Kulaklarının biraz üstünden gri pamuk tiftiğini andıran top top saçları fışkırıyordu. Artık üstünde saç kalmayan kafasının üst yarım küresi, parlak turuncu renkli yarım ayı andırıyordu.

- *Günaydın müdür bey,* dedi güler yüzle Ramazan.

- *Hmmm hmm,* diye mırıltı çıkardı Muhittin Çakıoğlu iki günlük gri sakalını sıvazlarken.

Gövdesini hoplata hoplata odasına yürüdü. Ramazan, ellerini önlüğünün ceplerine sokarak gözlerini kıstı.

- *Kalıbına tüküreyim. Senin gibi heriften bırak müdürü, hademe olmaz hademe!*

Sol koluna bir ağrı girdi. Bir yandan kolunu ovuşturuyor, bir yandan da zorunluluklarını düşünüyordu. Birden çok bitkin duyumsadı kendisini. İzin almak da istemiyordu müdürden.

"Sıkarım dişimi. Laf getirtmem kendime. Onun ağız kokusunu çekmem." dedi.

Birinci dersin zili çalmıştı. Öğrenciler birer ikişer sınıflarına giriyorlardı. Ramazan soğuk soğuk terlemeye başlamıştı. Yine de dişini sıkıyor, *"onun ağzına laf vermem"* diyordu. Erkek öğrenci tuvaletine sıvı sabun koymak için girdiği sırada eli ayağı tutmaz oldu. Başı dönüyordu. Rüyada karabasan görmek gibi bir şeydi bu. Bir kaya göğsünün üstüne oturuvermişti sanki. Soluk almasını engelliyordu. Yakasının üstten iki düğmesini açtı. Tuvaletin kırık aynasında yüzünü gördü. Kireç gibiydi. Derin derin soluk almaya başladı. Bu sırada kimya öğretmeninin derse geç girmesinden yararlanan Ke-

nan, tuvalet kabininde sigarasını bitirmişti. Çıkar çıkmaz Ramazan abisinin durumunu gördü.

- Ramazan Abi, n'oldu?

- Yok... Nefes... Nefes... diyebildi. İşaret parmağıyla ağzını işaret ediyordu.

Kenan paniğe kapıldı. Birinci katın nöbetçi öğretmenine koştu.

- Hocaaam, hoccaaaam!

- Ne var be? Ne anırıyorsun eşek gibi?

- Hocam.

- Önce üstünü başını düzelt. Şuna bak şuna. Sakal da bırakmış. Okula mı geliyorsunuz, yoksa... Kravat aşağılarda. Gömlek dışarıda. Sok içine bakayım.

- Hocam!

- Pöff! Sigara da kokuyorsun sen!

- Hocam bir saniye ya. Ramazan Abi fenalaştı.

- Eee?

- Erkekler tuvaletinde. Cankurtaran çağıralım. Soluk alamıyor gibiydi.

- Dur bakayım.

Birsen Hoca, erkekler tuvaletine baktı. Ramazan yere yığılmıştı.

- Aaaaa! Kenan sen onu öğretmenler odasına götür çabuk. Tansiyonu falan düşmüştür.

Tuvaletin yanındaki sınıfın öğretmeni izinliydi. Öğrenciler Kenan'ın çevresine doluştular. Öğrenci kalabalığı, bir karınca sürüsünün iri bir ekmek parçasını taşıması gibi, Ramazan'ı öğretmenler odasına taşıdı.

Birsen Hoca, müdür yardımcısının kapısını tıklattı.

- Gülten Hanım?

- Buyurun. Ben de şu kulüp raporlarını...

- Ramazan Efendi bayılmış. Ben de onu öğretmenler odasına...

- Aaaa! Valı vah vah! Dur bakayım...

Topuklu ayakkabılarını takırdata takırdata öğretmenler odasına gitti Gülten Hanım.

- Valı vah vaaalı! Tansiyonu düştü herhalde adamcağızın.

Öğretmenler hep bir ağızdan konuşuyorlardı.

- Tuzlu ayran...

- Cankurtaran...

- Hastane...

Eliyle dur işareti yaptı Gülten Hamm.

- Arkadaşlar, dedi. *Ben şimdi başmüdür yardımcımıza havale ediyorum durumu. Siz bir şey yapmayın.*

Bu sırada Ramazan kıpırdadı. Eliyle göğsünü ovaladı. Biraz inledi. Yeniden bayıldı. Gülten Hanım, merdivenleri takır takır bir hamlede çıktı. Baş müdür yardımcısı Süleyman Teneke, iki öğrenciyi karşısına almış azarlıyordu. Jöleli saçları dikleştirilmiş iki erkek öğrenci, kıpkırmızı yüzlerini eğmiş, yere bakıyorlardı.

- Siz kimsiniz ulan? Öğretmen ders anlatırken porno dergi karıştıracaksınız haaa? Terbiyesizler... Dergi burada kalacak. Yarın velileriniz gelecek. Fizik dersinde nelerin fiziğini öğrendiğinizi görecek. Yıkılın şimdi karşımdan serseriler.

Öğrenciler kös kös odadan çıktılar.

- Buyur Gülten.

- Ya Süleyman Bey, Ramazan Efendi bayılmış da.

- Tansiyondur. Dinlensin bugün.

- Yok yok. İyi görünmüyor. Göğsünü ovuşturuyor.

- Eee, ne yapalım? Cankurtaran mı çağıralım yani? dedi, Süleyman Bey küçümseyici bir tavırla.

- Neden olmasın?

- Yani, Gülten, sanki bizim çakılıyı bilmiyorsun? Hem bir tansiyon için buralara cankurtaran çağırtacağız ha? Yalnı doktorlar güler bize.

- Sen çağır yine de.

- Vallahi ben sorumluluk almam. Çakılıya söylerim ama.

Beyaz ahizeyi sıkıntıyla kulağına götürdü. Bir iki tuşa bastı.

- Alo, müdürüm odamızdaysanız geliyorum.

Telefonu kapattı.

- Tamam, soralım bakalım.

...

- İyi günler müdürüm.

- Hım hom hum...

- Ramazan Efendi bayılmış. Cankurtaran çağıralım diyor arkadaşlar.

- Ne cankurtaranı? Ne cankurtaranı hım hom hum hum...

- Ama durumu iyi görünmüyormuş.

- Hım hom. Peki, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne izin için yazarım. Onay gelirse cankurtaran çağırırız.

- Ama...Bu günler sürebilir...

- Aaa... hım hom hum. Ben hukukçuyum. Benden iyi mi bileceksiniz? Elimden gelen bu hom hum.

Gülten Hanım, Süleyman Bey'i kapıda bekliyordu.

- Ee?

- İlçeye soracak. Onay yazısını bekleyeceğiz.

- İnanmıyorum.

Ramazan'ın bedeni soğumaya başlamıştı bile...

BİR YEMİN ETTİM Kİ*

Alıştığı şeydi böyle davranmak. Davranışlarının üzerinde düşünmeyeli yıllar olmuştu. Öylesine inandırmıştı kendisini doğru davrandığına.

Purosunu ağzına götürdü. Gümüş işlemeli kılıfının içinde duran çakmağıyla ateşledi. Birkaç soluk çektikten sonra, hırıltıyla öksürdü. Elini beline dayadı. Kalın bacaklarını paytak paytak öne atarak, pencereye doğru ilerledi. Yaprak motifi işlemeleriyle kaplı tül perdeyi araladı. Deniz manzarasını donuk bakışlarla izledi bir süre. Güneşin batışı onu hep duygulandırırdı.

Kameralı cep telefonundan yükselen ıslık sesiyle daldığı düşüncelerden sıyrıldı. Telefonun kapağını kaldırdı.

- *Alloo?*

Arayan karısıydı. Beğendiği pırlanta takımını, rüyasında kendisine hediye ettiğini görmüş, bunu haber vermek için aramıştı. Bir de akşama misafirleri gelecekti. Kuruyemiş falan almasını istemişti. Ertesi günün evlilik yıldönümü olduğunu sıkıntıyla anımsadı Doktor Fahri. *"Hep aynı numara..."* diye içinden geçirdi. Karısı nedense "belirli gün ve haftalar" öncesinde rüya görüyordu yalnızca. Bu rüyalar Doktor Fahri'ye pahalıya patlıyordu.

Tıp fakültesinden mezun olduğu o *"idealist"* günleri anımsadı. Ne çok şey değişmişti o günden bugüne... Kadıköy'deki muayenehanenin penceresinden denizi izlerken işte bunları düşünüyordu. Güneş suların dibine gömülmüştü.

Fahri Bey, cezaevi doktoruydu. İş günü bitiminde bir arkadaşıyla ortak olduğu muayenehaneye gelebiliyordu yalnızca. Gündüz cezaevinde olurdu. Ara sıra Doktor Fahri'nin içinde isyana benzer bir şeyler kabarırdı. Bunun nedenini düşünür, düşünür bulamazdı. Belki de çok yorulduğundan bunalıyordu. Kendisini böyle çaresiz, bitik duyumsadı mı psikiyatristine gidiyordu. Psikiyatristi, onu rahatlatırdı. Genellikle şu öğüdü verirdi ona: *"Aşamayacağınız bir sorunu karşınıza çıkartıp bunalıma girmeyin. Madem aşamıyorsunuz, bu durumu olduğu gibi kabullenin."*

Doktor Fahri bunu yineledi içinden. *"Bu durumu olduğu gibi kabullenmeliyim. Peki, ama hangi durumu? Beni rahatsız eden şey nedir, onu bile bilmiyorum ki?!"*

Kapının vuruluşuyla Doktor Fahri kendine geldi. Sekreter İfakat, elinde tuttuğu tepsideki sütlü kahveyi Doktor Fahri'nin masasına bıraktı. Doktor Fahri, beğeni dolu bakışlarını sekreterin bedeninden ayırmadan iç çekti. Genç kıza teşekkür etti. *"Acaba evlilik mi bunaltıyor beni? Belki yeni bir ilişki beni kendime getirir."*

"Hekimlik mesleği üyeleri arasına katıldığım şu anda, hayatımı insanlık yoluna adayacağımı açıkça bildiriyor ve söz veriyorum."

- Efendim ilaç firması temsilcisi geldi.

- İçeri yolla.

Saçları jöleyle dikleştirilmiş, orantılı yüzü boya küpüne batırılmış, siyah takım elbiseli genç kız içeri girdi. Doktor Fah-

ri'nin karşısındaki deri koltuklardan birine oturdu. Genç kızın parfüm kokusunu Doktor Fahri içine çekti. Parfüm kokusuna taze et kokusunun karıştığını duyumsadı. Kızın sesiyle kendine geldi.

- Merhaba efendim.

- Merhaba. Ne içersiniz?

- Teşekkür ederim. Çay olabilir.

Doktor Fahri çay söyledi. Genç kız ilaçları tanıtmaya başlamıştı. Bu firmanın önerileri öteki firmanınkine göre daha uygundu. Mide şurubundan iki yüz adet satarsa plazma ekran televizyon hediyesi vardı. Bunun yanında kol saati... Keşke pırlanta takım da olsa, diye düşündü Doktor Fahri.

İlaç firması temsilcisiyle el sıkıştılar. Genç kız odadan çıktığında, sekreter kız, hastasının onu beklediğini söyledi.

- İçeri gelsin.

Orta yaşlı bir kadındı ilk hastası.

- Şikayetiniz?

- Halsizlik, üşüme.

- Hımm. Şöyle geçin. Ciğerlerinizi dinleyelim. Derin derin nefes alın. Şimdi nefesinizi tutun.

"Ciğerlerde sorun yok gerçi. Olsun. Yine de antibiyotik vermekte yarar var."

- Fena üşütmüşsünüz. Size antibiyotik yazıyorum. Sabah akşam alacaksınız. Bir de iki kutu mide şurubu. O da günde üç defa kullanılacak. Midenizi korur.

- Peki.

Doktor Fahri birkaç hastaya daha mide şurubu ve antibiyotik yazdıktan sonra, paltosunu giydi. Son model arabasına atlayıp evinin yolunu tuttu.

"Hocalarıma saygı ve gönül borcumu her zaman koruyacağıma, sanatımı vicdanımın buyrukları doğrultusunda dikkat ve özenle yerine getireceğime..."

Ertesi gün cezaevi revirine girdiğinde derin bir soluk aldı. Sıkışık trafik onu bunaltmıştı. Biraz da midesi bulanıyordu. Bir kahve söyledi. Çantasından çıkardığı gazeteyi karıştırmaya başladı. Kahvesi geldiği sırada gözü, üçüncü sayfadaki bir fotoğrafa takılmıştı. Tıp fakültesinden hocasıydı bu. Bir an yutkundu. Tabip Odası basın açıklaması yapmıştı. Basın sözcüsü de hocasıydı. İşkencenin cezaevlerinde artarak sürdüğünü söylüyorlardı. Keyfi büsbütün kaçmıştı. Gazetenin spor sayfalarına göz gezdirerek kafasını dağıtmaya çalışsa da bunu beceremiyordu. İçinde, sabah yatıştırdığı huzursuzluk yeniden kıpırdanmaya başlamıştı.

"Ne yapıyorum ben? Doğru mu yaptıklarım? Peki ya o? Onun yaptıkları? Fakültede de böyle değil miydi o? Onun bu yanına hayran değil miydin? Şimdi değişen ne? Değişen dünya. O aynı kaldı. Sen değişen dünyaya ayak uydurdun. Değişmeyen geri kalır. Sen akıllıca davrandın. O, hocan bile olsa akılsızca davranıyor. Yenemeyeceği güçlerle savaşıyor. Doktor dememiş miydi, yenemeyeceğin güçlerle savaşmanın boşa zaman kaybı olduğunu, insanı bunalıma sürükleyeceğini... Sen doğru olanı yaptın..."

Soğumuş kahvesini tepesine dikti. Bu sırada elleri kelepçeli ilk hasta içeri getirildi. Yanında gardiyanlar vardı. Doktor Fahri hastanın yüzüne bakmadan sordu.

- Neyin var?

- Birkaç gündür kusuyorum. Başım dönüyor.

Doktor Fahri ağrı kesici hap verip gönderdi.

İkinci hastanın da kolları kelepçeliydi.

- Neyin var?

- Kelepçeli mi muayene edeceksiniz?

- Beğenemedin mi? Neyin var?

Doktor Fahri siyasi tutukluları sevmezdi. Ukala bulurdu onları. Herkes kendi işini doğru yapsa, ona göre toplum düzelirdi. Bu *"siyasi"*leri başkalarının işine burnunu sokanlar

olarak değerlendirirdi. Kelepçelerinin çözülmesinin istemesinden bu hastanın bir siyasi olduğunu anlamıştı. Birinci tutuklu adlilerdendi. Onlar daha bir efendi, saygılı oluyorlardı.

- *Kolum uyuşuyor. Bir de göğsümde baskı hissediyorum.*

Doktor Fahri ona da ağrı kesici verdi. Muayene etmeden tabii. Zaten tutuklunun da muayene olmak istemediğini anlamıştı.

Ertesi gün, kolunda uyuşma hissettiğini söyleyen hastanın gece kalp krizi geçirerek öldüğünü öğrendi. İçinde başkaldıran huzursuzluğu susturdu. *"Ben elimden geleni yaptım."* Bunu ona vicdanı söyletiyordu.

"...hasta ve toplumun sağlığını baş görevim sayacağıma, benden hizmet bekleyen kimselerin sırlarına saygılı olacağıma ve onları saklayacağıma,"

Akşama misafirleri yazlıktan komşuları Arif Beyler'di. Yemekten önce, buzla açılmış viskilerini yudumlayıp kuruyemişlerini atıştırırken Mühendis Arif Bey,

- *Azizim, vallahi şaşıyorum sana,* dedi.

Doktor Fahri, viskisinden bir yudum aldı. Dudakları gerilerek:

- *Niçin?*

- *O mahkumları nasıl muayene ediyorsun iğrenmeden? Bitlisi pirelisi vardır şimdi onların.*

- *Onlara dokunmuyorum ki!*

Arif Bey, elini dizine vurarak,

- *Hay aklınla bin yaşa emi! Yalnı sen akıllı adamsın vesselam. Eee, nasıl anlıyorsun hastalığını?*

- *Anlamıyorum. Bir şeyler söylüyorlar. Duymuyorum bile. Ne yani, devlete düşmanlık yapanlara şifa mı dağıtacağım? Hem...*

- *Evet, hem...*

Doktor Fahri yüzünü buruşturdu. Kaşlarını çattı.

- *Öyle fena kokuyorlar ki, yanıma yaklaşmalarına bile katlanamıyorum.*

- *Hani kadın olsa neyse,* diye fısıldadı Arif.

Doktor Fahri'nin aklına bir hafta önce göğüslerindeki ağrıdan yakınan genç kız geldi.

- *Geçen hafta,* diye fısıldadı arkadaşına. Bir yandan yan gözle mutfağı kontrol ediyordu. Koltuğun ucuna doğru kaymış, arkadaşına yaklaşmıştı.

- *Bir kız geldi muayenehaneye. Göğüslerini muayene ettim.*

- *Eee?* diye heyecanla sordu Arif.

Doktor Fahri alt dudağını ısırıp başını sağa sola salladı. Avuçlarını yukarı kaldırdı. Hayali lastik topları tutar gibiydi.

"hekimlik mesleğinin onurunu ve temiz töresini sürdüreceğime, meslektaşlarımı kardeş bileceğime din, milliyet, ırk, siyasi eğilim ya da toplumsal sınıf ayrımlarının, görevimle, hastanın arasına girmesine asla izin vermeyeceğime..."

Yemekler yenmiş kahveler gelmişti. Arif ile Doktor Fahri purolarını, eşleri ince, uzun sigaralarını yakmış tüttürüyorlardı.

- *Peki Kürtler?* diye sordu Arif.

- *Şeytan görsün yüzlerini.*

- *Eee, onlara ne yapıyorsun?*

- *Sağlıklıdır deyip, gönderiyorum.*

- *Cezaevi yönetimi bir şey demiyor mu?*

- *Demez mi? Beni tebrik ediyorlar. Çok esaslı bir doktor olduğumu söylüyorlar. Hah hah hah...*

Arif, kafasını kaşıdı. Doktor Fahri:

- *Bunlar ceza çekmeye gelmediler mi?*

- Evet...

- Onları muayene etmek, ceza mı ödül mü?

- Ödül herhalde.

- O halde?

- Vallahi hiç böyle düşünmemiştim Fahriciğim.

Doktor Fahri'nin karısı kırıta kırıta mutfağa gitti. Meyve tabaklarını dağıtmaya başladı.

"insan hayatına kesinlikle saygı göstereceğime..."

19 Aralık 2000

Doktor Fahri yanan mahkumların cesetlerini gazete sayfalarında gördü. Ara sıra kaybolan huzursuzluğu yine belirginleşmeye başlamıştı. Kolu kopanlar, diri diri yananlar... Ne içindi bunlar? Değer miydi yaşamlarını feda etmeğe?

"Konforlu F tipi hapishaneler hizmete açıldı" Adalet bakanının bu sözlerinin altında hocasının fotoğrafı: *"F tipleri mezardır. İnsan ancak mezarda yalnız kalır"* diyordu.

Başı uğulduyordu Doktor Fahri'nin. Doğru neydi? Doğru, devlete düşmanlık etmemekti. Peki, devlete düşmanlığın sonucu bu mu olmalıydı? Diri diri yanmak mı?

Zaten ölüm orucundaydılar. Birer birer ölüyorlardı. Peki neden? *"Nedenini sorgulamak sana mı kaldı avanak? Sen demiyor muydun, herkes kendi işini yapmalı diye? Bak sen de sınırını aşan işlere karışıyorsun."* İkinci ses öyle gür bir tonda konuşuyordu ki, birinci ses köşesinde sinip kayboldu. Dudaklarından şu sözlerin döküldüğünü fark etmedi Doktor Fahri:

- Onlar ölmeyi hak ettiler.

"baskı altında kalsam da tıp bilgilerimi insanlık değer ve yasalarına karşı kullanmayacağıma..."

Revirin kapısı açıldı. Elleri kelepçeli bir mahkum, gardiyanlar gözetiminde içeri alındı. Mahkumların yüzüne bakmamayı alışkanlık haline getirmiş Doktor Fahri, mahkumun ayakta duramadığını fark etti. Gardiyanlar taşıyordu onu. Bir belge uzattılar.

"Muayene Tutanağı"

Mahkum yatağa yatırıldı. Gömleği sıyrıldı. Göğüs çevresinde pembe, mor cop izleri vardı. Ayrıca ince çizgiler halinde kesikler de...

"Peki şimdi ne yazacağım?" diye sordu kendi kendine. Aslında bu soruyu sorması gereksizdi. Ne yazacağını iyi biliyordu. Birinci sesin, cılız bir umuduydu bu soru yalnızca. İkinci ses soru sormayı çoktan unutmuştu.

"açıkça..."

Masasının başına geçti. Mürekkep kaleminin kapağını açtı. Yazmaya başladı.

"özgürce..."

" ... adlı mahkumda yapılan muayenede herhangi bir darp cebir izine rastlanmamıştır."

"ve namusum üzerine and içerim."

Kaşesini bastı. İmzasını attı.

*İnsancıl Dergisi Aralık 2006 sayısında yayımlandı.

HACANA

İstanbul'dan Edirne'ye gidecek otobüsün hareket saati gelmişti. Otobüsün yarısı boştu. Takım elbiseli genç iki adam 15-16 numaralı koltuklara yerleşti. Muhsin, arkadaşıyla kendisinin deri bond çantalarını tepelerindeki rafa yerleştirdi.12 numarada yolculuk eden Kazım, cd çalarının şarjının bitik olduğunu, araç hareket ettikten beş dakika sonra anladı. Sıkıntıyla kulaklıklarını çıkardı. Cd çalarını çantasına yerleştirdi.

Dışarıyı izlemeye koyuldu. Arabalar ip gibi akıyordu yanından.

- *Abi,* dedi 16 numara, *geçen gece ne olduğunu anlatsam inanmazsın.*

Kazım dikkat kesildi. Dışarıyı izliyor gibi görünse de, camdan, 15- 16 numaralarda oturanların yansımasına bakıyordu. Konuşan 16 numara elini kolunu çok oynatıyordu. Kabına sığamayan bir havası vardı. 15 numarada oturan, daha soğukkanlı birine benziyordu. Arkadaşı heyecanla konuşurken, gözlüklerinin arkasından sakin sakin ona bakıyordu.

- *Ne oldu?*

- *Hani Taksim'e gitmiştik ya içmeye. Hani sen gelmeyeceğini söyleyip ayrılmıştın aramızdan.*

- *Evet anımsadım.*

Kazım, adamın iş arkadaşlarıyla içtiğini düşündü.

- En doğrusunu yapmışsın abi. Rezil olduk yahu!

- E, anlatsana.

- Dur anlatayım, dedi adam.

Ellerini bacaklarına koydu. Gözlerini kıstı. Gecenin görüntülerini zihninde canlandırmaya çalışıyordu.

- O gece hepimiz zum olduk. Tabi ertesi gün iş de olmayınca... Onun rahatlığı herhalde. Arabayı kullanacak arkadaş iki duble rakı içti yalnızca.

- Onu da içmemesi lazımdı ya.

- Dur abi ya, konuya turp sıkma.

Adam, arkadaşının sözü karşısında susmayı yeğledi. Muavin kolonya tutuyordu. Başlarını çevirip baktılar. 15 numara istemedi. 16 numara avuçlarına dökülen kolonyayı ensesine, yüzüne sürdü. Derin derin içine çekti. 12 numara sırf konuşanların yüzünü daha net görebilmek için kolonyadan aldı. 12 numaranın kendisini dinlediğini düşünen 16 numara ses tonunu düşürdü. Muavin uzaklaştıktan sonra

- Sonra bayağı eğlendik. Mezeler, türküler... Göbek bile attık. Cilamızı da çektik.

- Eee, bunun kötü yanı nerede anlayamadım.

- Dur, abi anlatıyoruz işte. Erol var ya... Bilirsin karı-kız meselesinden iyi anlar. Dedi ki 'Arkadaşlar, cilaları da çektiğimize göre Hacı anaya gidelim mi?' Şerif, Yaşar, 'Gidelim' diye bağırdılar. Tabii ben bilmiyorum. Aval aval bakıyorum. Erol'un kulağına eğildim. 'Ne bu Hacı ana?', 'Hacana canım işte hacana!' '....?' 'Karılar, kızlar...' 'Haaa!' Anlamıştım. Tamam dedim, ben de geliyorum.

Atladık arabaya. Arabayı Yaşar kullanıyor. Fatih Sultan Mehmet köprüsünden geçiyoruz. İçimden diyorum ki 'Oooh, eve gitmem kolay olacak. Hacı ana da bu yakada oturuyor' Araba TEM'den çıktı. Ümraniye'ye saptı. Biliyorsun ben Ümraniye'de oturuyorum. Daha da bir sevindim. İçimden de diyorum. 'Haluk oğlum, bugün

senin şanslı günün.' Bu olaydan sonra ben şunu anladım abi, büyük konuşmayacaksın.

- Eeee?

16 numara saçlarını karıştırdı. Elinin tersiyle dizine vurdu.

- Abi, Ümraniye'de bizim mahalleye doğru ilerlemesin mi araba! Tabii ben hafiften kıllanmaya başladım. İçimden diyorum hangi namussuz o işi bizim mahallede yapıyor olabilir? Araba gelip bizim apartmanın önünde durmasın mı?

15 numara elini eline çarptı. Yerinde zıpladı.

- Eeee?

- Eeeesi abicim. Yok dedim kendi kendime. Bu apartman değildir. Karşı apartmana gelmişizdir belki. Yok. Erol, bizim apartman kapısından içeri girmesin mi? Arkasında Yaşar, Şerif, ben... Yolda aramıştı Erol. Hacı ana bizi bekliyordu. Bir ara arkadaşların evimi öğrenip bana bir şaka yaptıkları bile geçti içimden. İşin aslı öyle değil. Bizim ev dördüncü katta. Birinci katı geçtik. İkinci katta benim kalbim nasıl atıyor güm güm güm. Sanıyorum apartmanda yankılanacak. Üçüncü katta Erol durdu. Zili çaldı. Kapıyı bizim yedi yıllık komşumuz namazında niyazında Hacı teyze açmasın mı? Erol'u görünce: 'Buyurun aslanlarım koçlarım. Kızlar da sizi bekliyordu' dedi. Beni görünce dondu kaldı. Beyaz tülbentinin altındaki kırışık yüzü pembeleşti. Ben de kızardım tabii. Şerif beni kolumdan çekiştirerek içeri sokmaya çalışıyordu. 'Yok. Ben yukarı çıkayım'dedim. 'Daha iyi olur.' Sonradan anlattım. İnanmadılar. Karım börek yapmıştı geçen gün. Bir tabak da hacı teyzelere götüreyim dedi. Götürme diyecektim, diyemedim. Neden, diye sorsa ne cevap vereceğim değil mi?

- Hah hah hah haaa. Abi çok komik!

- Bir de bana sor.

Kazım, dışarıyı izlerken gülümsüyordu. İçinden *'iyi ki cd çaları şarj etmeyi unutmuşum'* diyordu.

KOZMETİK HARİKASI

Cumartesi günü, büyük alışveriş merkezleri civcivli günlerini yaşar. Yaşlı genç, çoluk çocuk akın akın gelirler. Alışveriş sepetleri ağzına kadar doldurulur. Kredi kartında puan biriktirme tutkusuna borç üstüne borç yapılır.

Yine bir Cumartesi günüydü. Büyük bir alışveriş merkezine gitmiştim. Bu büyük merkezin içinde büyük mağazalar vardı. Buralarda mutfak eşyasından giyime, spor eşyasından ayakkabıya, kozmetikten bijuteriye kadar her türlü markanın ürününü bulmak olanaklıydı.

En tehlikeli reyon kozmetikti. Kapıdan girer girmez karşınızda ünlü kozmetik markalarının bölümlerini görürdünüz. Tabii, kapıdaki görevli elindeki parfüm şişesini, tanıtım amacıyla gözünüze sıkmazsa.

Kozmetik bölümlerinin önünde, beyaz önlüklü, laboratuardan az önce çıktım bakışlarıyla çevresini süzen, çokbilmiş görünümlü satış elemanları bulunurdu. Brezilya filmlerindeki artistlerin makyajını, doğal bulabilirdiniz bunları gördükten sonra. Sanki ellerinin altındaki bütün pudraları, farları, rimelleri, rujları, allıkları, kapatıcıları, parlatıcıları denemiş gibiydiler.

Aslında bu bölümden hızlıca geçip gitmekti niyetim. Tabii kapıdaki fıs fısçı adamın atışlarından kurtularak.

Genç bir kız, satış elemanının ağına düşmüştü. Satış elemanı durmadan konuşuyor, genç kızın konuşmasına fırsat vermiyordu. Arka bölümdeki şallara bakıyormuş gibi yapıp onları izlemeye başladım.

- Hmmm. Demek fondaten bakıyorsunuz.

Satış elemanı gözlerini büyük bir ciddiyetle kısıp, elinin tersini genç kızın yanağında ileri geri götürerek,

- Ah, bu cilt ne kadar da kuru. Bu cilde nemlendirici kullanmadan fondaten kullanmamalısınız. Bakın şimdi kampanyamız da başladı. Kaçırmayın derim.

Genç kız anlamsız gözlerle kadına bakıyordu. 16- 17 yaşlarında var yoktu. İki elini havaya kaldırdı anlamıyorum dercesine. Satış elemanı konuşmasını sürdürdü.

- Şimdi yapılan yanlışlar, gelecekte canınızı çok sıkacak. Göz kremiyle göz makyajınızı temizlemelisiniz. Başka krem kullanmamalısınız. Aksi durumda erken yaşta kaz ayakları çıkar göz çevresinde. Oturun.

Genç kız elleriyle istemiyorum diyordu. Satış elemanı, kızı omuzlarından bastırarak oturttu. Gözünün çevresine, elindeki silindir kutudan krem sürdü.

- Feralığı hissedebiliyor musun? Bak şimdi... Bu krem 25 YTL. Kaçırma. Kampanya fiyatına bulamazsın bir dalıa. Tabii nemlendirici sürmeden önce, temizleme sütüyle de temizlenmeli. Bunu almazsan nemlendirici kullanmanın bir anlamı yok. Ne o? Nemlendirici ve tonik toplam 250 YTL. Hah şöyle! Tonliğimizi de sürelim... Nasıl hissediyorsun?

Genç kız gülümsedi. Kalkmaya yeltendi. Satış elemanı eliyle kızın omuzlarından bastırdı.

- Bu ürünler anti alerjiktir. Tamamen bitkisel ürünlerden elde edilmiştir. Bu işlemden sonra gündüzse gündüz, geceyse gece kremini süreceksin. Onları da veriyorum. Sadece 300 YTL ikisi. Tamam mı?

- Bu rimelimiz yeni çıktı. Çıkar çıkmaz piyasadaki tüm ürünleri solladı. Kirpikleri 200 kat hacimli gösteriyor. Işıltılı çıkmayan rujlarımızın yeni renkleri geldi. İstediğiniz kadar yemek yeyin, öpüşün rujunuz çıkmıyor. Böyle....

Dudaklarını birbirine bastırdı.

... yaptığınızda rujunuz yinelenir.

- Köpük fondatenimizi denemiş miydiniz? Kadife yumuşaklığında bir cilt elde etmek için çok uzağa gitmeyiniz.

- Bu yıl, allıklarda şeftali tonları moda. Size çok yakışacağından kuşkum yok.

- Peeling yaparak cildinizin ölü hücrelerini ortadan kaldırabilirsiniz. Haftada bir kez uygulamanız yeterli olacaktır.

- Bizden 1.250 YTL'lik alışveriş yaptığınız için firmamız size 40 adet kulak temizleme çubuğu hediye ediyor efendim. Güle güle karıştırın, aman yani kullanın.

- Kızınım!

Elinde poşetlerle bir kadın, saçı başı dağılmış biçimde satış elemanına doğru koştu. Satış elemanı şaşkın:

- Ne oldu böyle hanımefendi?

Genç kız annesini görünce ağlamaya başladı sevincinden. Ağlarken, suya dayanıklı rimelle kıvırtılmış kirpiklerinden siyah derecikler süzüldü. El kol hareketleriyle bir şeyler anlatmaya çalıştı. Satış elemanına bu hareketler bir yerden tanıdık geldi. Bu sağır – dilsiz alfabesiydi.

Kadın:

- Kızımı bir saattir arıyorum. Bilmez yavrum buraları. Üstelik hem sağır hem dilsizdir.

Satış elemanı:

- Neee? Ay, yani çok üzüldüm. Kızınız 1.250 YTL'lik alışveriş yaptı az önce benden ama.

- Bana bak kadın... O ruja bulanmış dudaklarını koparır popona papyon yaparım. Şuncacık garipten bile yararlanmaya kalkıyorsunuz.

- Ama firmamız, 40 adet kulak temizleme çubuğu da...

Kadın kızını yanına alarak hızla oradan uzaklaştı. Fıs fısçı arkalarından parfüm sıkarak isabet ettirdi.

Canı bu işe pek sıkılan satış elemanı, yeni bir av için çevreyi tararken göz göze geldik.

Ne Dediler...

İNCİ AYDIN'DAN BİR BAŞKA "YABANCI"

Güngör GENÇAY

Okunmamış ya da koşulların elverişsizliği nedeniyle okunması ertelenmiş kimi kitaplar, içlerinde tahmin edilemeyen güzellikler taşıyor. Elime almakta ya da okumakta geç kaldığım, içinde on bin öykü bulunan İnci Aydın'ın "Yabancı" adlı kitabı konusunda da aynı şeyleri söyleyebilirim.

İnci Aydın'ın öykülerini farklı kılan birçok neden var. Ama ilk bakışta, dikkati çeken bazı özellikler dile getirilebilir. Örneğin; günümüzde fazlaca başvurulmayan ya da yalnızca çocuklara ilişkin kitaplarda yer bulan, eski deyişle "teşhis ve intak"sanatının, İnci Aydın öykülerinde başarılı olarak kullanıldığını görüyoruz.

"Karaltı" adlı öyküde, akvaryumdaki balık öykü kahramanlarından biri olarak kişileştirilip konuşturuluyor. Bu arada; "bir baliğın konuşmasını saçma bulduğunuzu biliyorum. Okur, kendi halinde bir balığı bile filozof edasıyla konuşmaya mecbur eden bu adamı tanıma işini daha ön planda tutmalı bir balığın konuşuyor olmasından. Zaten, saatin alarmı da çalmaya başladı," diyerek okuyucunun dikkatini öykü

üzerinde yoğunlaştırmayı sağlıyor. Balık, öyküde anlatıcılık görevi yapıyor. Sahibi bankacı Muharrem Sabit, gelenek kalıpları içinde donmuş, bir bankacı. Balık, hayatı küçük hesaplarla geçen bu bankacının günlük ilişkiler içinde kimliğini açıklarken, dış dünyadaki devingenliğini de sürekli fon olarak kullanıyor. Çelişkilerin yol açıcılığı yaptığı bir hikâye olarak tanımlayabiliriz "Karaltı"yı.

Adından da anlaşılacağı gibi; "Küllük" öyküsünün kahramanı bahçeli kahvede bir masaya oturan müşterinin ağzına kadar izmaritle doldurduğu sigara tablası. İlk öyküde olduğu gibi "Küllük"te de kişileştirme yöntemi kullanılmış. İş arayan üniversiteli bir gencin çektiği bedensel ve ruhsal acılar, kısa sürede ağzına kadar izmaritle dolan bir küllükle somutlaştırılmış. Geniş anlamda, ekmek kavgasının, varolan düzende insani ilişkilerden ne denli uzaklaşmalara neden olduğu, yalnızlığa hükümlenmiş bir insan modeliyle sergileniyor öyküde.

Kitabın son öyküsü ise, "Menekşe Güncesi." Burada da kişileştirilip-konuşturulan saksıdaki bir menekşe çiçeği. Belli bir zaman kesitinde tanığı olduğu olayları kişiler üzerinden toplumsal bir devinimle buluşturuyor. Paşabahçe'de başlatılan bir işçi grevine aile bireylerinin verdiği destek dile getiriliyor. Öncelikle Paşabahçe Cam Fabrikasında işçilik yapan Adem, eşi Gülsüm, gelinlik kızı Melek ve onlarla birlikte yaşayan Menekşe'nin eviçi hallerini anlatmasıyla öykü başlıyor. Semt, evin bulunduğu yokuş, komşular ve onların arasındaki ilişkiler dile getirildikten sonra, fabrikada başlayan grev konusu ele alınıyor. Olayın söz olarak duyumundan, eylem olarak gerçekleşmesine kadar geçen süreç, düzenli bir akış içinde dile getiriliyor. Bu arada yedi gün terkedilmişlik duygusu yaşayan Menekşe'nin kaygıları da göz ardı edilmiyor.. Yedinci gün eve gelen ve kendisine su verip tekrar ailecek katıl-

dıkları, grev yerine dönen Melek'ten yaşanan olayların ayrıntılarını öğreniyor.

Emek-sermaye mücadelesinin anlatıldığı öykü, gerçekten ipliğinin hakkı verilerek dokunmuş. Ne ki, öykünün sonunda simitçi çocukların "yasadışı örgüte yardım, yataklık"la ilgili konuşmalarla devreye girmesi, emek üzerine kurulmuş öykünün niteliğini düşürüyor. Çünkü o konuşmayla gelişecek atmosfer, ayrı bir öykünün konusu olabilir ancak.

"Hakikat Apartmanı"nda; pilli bir radyodan duyulan orkestranın çaldığı müzik parçası, önce odayı dolduruyor. Sonra da, yazar tarafından, dört katlı apartmanın her katında sırayla dolaştırılıyor. Böylece müzik, akışı sağlayan bir fon oluştururken, her katı kendi bağımsızlığı içinde görüntülemenin yanı sıra, katları da birbirleriyle ilişkilendirmenin aracı oluyor. Her katta toplumun değişik katmanlarına mensup, değişik karakterdeki insanlar ve onlar arasındaki ilişkiler gerçek yaşamın bir yansıması olarak karşımıza çıkıyor.

"Kolonya" öyküsü, yıllar önce izlediğim Raşamon adlı bir Japon filmini anımsattı bana. Çünkü filmde bir cinayet olayının değişik tanıklar tarafından değişik yorumlarla dile getirilişi işleniyordu. İnci Aydın ise, Kolonyayı alan kişi için önemli olan fakat tanıklar için fazlaca önem taşımayan ya da beklenmedik yorumlara yol açabilen bir olayı, gözlemleri doğrultusunda dile getiriyor. Anlatım yönteminde bir benzeşme olmasına karşın, filmle öykünün içerik olarak birbirleriyle ilişkili olmadığını hemen belirtmeliyim.

İnci Aydın, sanırım öğrencilik döneminde tanımış olduğu ya da kulak verdiği bir olayı öyküleştirmiş. Bunu yaparken anlatıcıların hallerini de aktarmış. "Yabancı"da olduğu gibi diğer öykülerindeki kahramanların üzerinde de ruhsal irdelemelerde bulunan yazar, Kara Sinek

öyküsünde de hayatın içindeki eşya ve insan ilişkilerini değerlendirip eşyanın renkleriyle hayatın bütünlüğü arasında ilinti kurarak değişik bir konuya başarıyla el atmış.

1930'lu 1940'lı yılların öykü ve romancıları mektup ve günlük türünü çokça kullanırlardı eserlerinde. İnci Aydın, öykü ve romanda giderek kullanılmaz olan bu türleri de söyleminin aracı olarak değerlendiriyor.

Bana kalırsa, kitabına çok doğru bir ad koymuş İnci Aydın. Çünkü işlediği konular ya emek eksenli ya da düzenle çelişen olay ya da kişiler. Yani birbirine yabancı olan ya da yabancılaşanların halleri, kendi atmosferi içinde irdeleniyor öykülerde.

İnci Aydın'ın, geleneksel öykü anlatımını da kullanmasına karşın, sürekli bir arayış içinde olduğu, uyguladıklarında da başarıya ulaştığı görülüyor. Dahası, ayrıntıları es geçmediği, içeriğe uygun biçimi yakaladığı için de kazanımlarını öykülerle doğru bir noktada buluşturuyor. Son olarak insancıl dergisinin Aralık 2006 sayısında yayınlanan "Bir Yemin Ettim ki" adlı öyküde ülkemizin bozulan kurumlarından birini işlerken, önce yazdığı öyküleri aşarak yoluna devam ettiği görülür. Albert Camu'nun "Yabancı"sı, onun değeri yadsınamayan içe dönük öykülerini taşıyordu. İnci Aydın ise bireyi gözden çıkarmadan, kendi toplumsal gerçeklerinden yola çıkıyor. Severek okunabilecek bir kitap Yabancı.

gungorgencay@gmail.com

Yabancı: Öyküler/ İnci Aydın/ *İnsancıl Yayın*ları, İst. 2003

YABANCILAŞMA, BİR ÇIKMAZ SOKAK MI?

Satı MERDAN

İnci Aydın'ın *Yabancı** adlı öykü kitabı kapitalist sistemde yaşama savaşı veren, kendine, çevresine yabancılaşan insanların öyküsü. Öykülerinde kimi zaman bir memurun, kimi zaman bir işsizin, kimi zaman da bir öğrencinin dünyasına konuk oluyor, bu insanların sistem içinde kendi kendilerine, diğer insanlara, yaşadıkları topluma duydukları yabancılık hissine tanıklık ediyorsunuz. İşte o zaman yüzünüze bir şamar indiriliyor sanki. O şamarı beyninizin kıvrımlarında hissederek yüreğiniz kabarıyor aniden. Düşünüyorsunuz sonra... Çağımızda amansız bir virüs gibi yayılan yabancılaşma nedir diyorsunuz kendi kendinize. Sahi yabancılaşma nedir ?

Yabancılaşmayı *Büyük Ansiklopedi* şöyle tanımlıyor: "*Yabancılaşma, felsefede insanların kendi etkinlikleri sonucu oluşan maddi ve manevi ürünlerin, ekonomik, siyasal, dinsel vb. dış koşulların etkisiyle insanı boyunduruk altına alan karşıt güçler durumuna gelmesi ve insanlığın kendisine karşı dönen bu kazanımların kölesi durumuna*

gelme sürecini dile getiren kavram. Yabancılaşma kavramının kaynakları, özel mülkiyet ilişkilerinin insancıl olmayan karakterine karşı bir protesto niteliği taşıyan içeriğiyle, başta Rousseau, Goethe ve Schiller olmak üzere Fransız ve Alman Aydınlanmacı düşünür ve yazarlarına dek uzanmaktadır. Rousseau'ya göre yabancılaşma kavramı, insanın doğuştan gelen özgürlüğünü yitirmesi ve bunu bir sözleşmeyle topluma aktarmasını dile getirir. Fichte'nin eserlerinde yabancılaşma, dünyanın soyut ben tarafından yaratılması sorunu olarak ele alınır. Yabancılaşma sorununu en yetkin biçimde irdeleyen felsefecilerden biri de Hegel'dir. Hegel'e göre, nesnel dünya yabancılaşmış zihin biçiminde ortaya çıkar ve gelişmenin amacı, bu yabancılaşmanın, bilgi edinme sürecinde aşılmasıdır." (1)

*" Yabancılaşma kavramını, toplumsal olarak bir temele dayandırarak maddeci bakış açısıyla irdeleyen ilk düşünürler ise, Marx ve Engels oldu. Marx ilk eserlerinde, özellikle de 1844 Elyazmaları'nda yabancılaşmanın analizine geniş bir yer verdi. Marx ve Engels, yabancılaşmanın özel mülkiyet ve antagonist işbölümüyle birlikte ortaya çıkan ve bir zaman sonra ortadan kalkacak olan tarihsel bir olgu olduğunu ileri sürdüler. İnsan çalışmasının (emeğinin), üretilen nesneler içinde cisimleşen insan ve yeteneği demek olduğunu; ancak bu maddeleşmiş, nesneleşmiş çalışmanın, yalnızca sınıflı toplum koşullarında antagonist (uzlaşmaz çelişkili) bir nitelik kazandırdığını ve yabancılaşma biçimine büründüğünü vurguladılar. "(*2)

Aydın'ın *Karaltı* adlı öyküsünde adı Muharrem Sabit olan bir banka memuru anlatılır. Muharrem Sabit'in soyadı gibi beyni de sabittir. Hiçbir şey düşünmez ve sorgulamaz. Gazete, kitap okumaz. Her gün sekiz buçukta işine gider. Saat altıda işinden evine döner. İşine gidip

gelirken sokakta ve minibüste gördüğü insanlara tiksintiyle bakar. Hatta bahar ayında yağan kar bile şaşırtmaz onu. Öykünün ilk sayfasında şöyle denir: "*Olağan karşılanıyor bu ülkede bahar ayında yağan kar. Olağandışı şeylerin, olağan kabul edildiği, olağan şeylerin de olağandışı karşılandığı bir ülkede yaşanıyor olmasına yorumlanmalı bu....* " (s.7) Oysa düşüneceği daha önemli şeyleri vardır, Muharrem Sabit'in. Örneğin, çizgili pantolonuna uygun bir kravat bulmak gibi.

Evet, hepimiz yabancılaşmış bir dünyada yaşıyoruz. Kendimize, insanlara, nesnelere, doğaya yabancıyız. Hatta hiç tanımadığımız bir insan için bile tiksinti duyabiliyoruz. Olaylara nesnel bakamıyor, düşünmüyor, okumuyor ve sorgulamıyoruz. Hepimiz birer Muharrem Sabit değil miyiz?

Aydın, *Hakikat Apartmanı*, *Hesaplaşma*, *Kolonya*, *Menekşe Güncesi* adlı öykülerini değişik bir biçemle kurgulayarak öykülerindeki karakterlerin dünyasını ayrı ayrı anlatıyor. Kimi zaman nesneleri kişiselleştiriyor. Yazar, nesneleri ve insanları karakterize edip kahramanların iç dünyalarına girerken biçemiyle yabancılaşmaya bir tepki veriyor. *Hakikat Apartmanı*'nda bir adam yorgun argın evine gelerek radyoyu açar, radyodan yayılan müzik sesi açık olan mutfak penceresinden dışarı çıkar. Apartmana girmekte olan bir kadının çantasının içine saklanır. Müzikle beraber okuyucu da apartmandakilerin dünyasına giriverir. Zemin Kat ve Hacer'in dünyası anlatılır önce. Sonra müzik her seferinde bir yolunu bularak apartmanın diğer katlarına tırmanır. Böylece okur apartmanın tüm katlarında oturan insanlarla tanışmış olur. *Hesaplaşma* adlı öyküyse, üç yıldır görüşmeyen üç arkadaşın bir çay bahçesinde buluşmalarıyla başlar. Bu durum şöyle anlatılır: "*Bundan iki gün önce Taksim Çay Bahçesi'ndeydik üçümüz. Taylan, kuzeni*

Zeynep, bir de ben. Taylan, özel bir şirkette muhasebe müdürü şimdi. Zeynep'se magazin basınında çalışıyor, ben üniversitenin son sınıfında çalışmaya başladığım gazetede muhabirim." (s.27) Öykü kahramanımız üç yıldır görmediği arkadaşlarını görünce tanımakta güçlük çeker önce. Şöyle der: "*Oturduğum masaya doğru, gülümseyen yüzle, iri kıyım bir adamın yaklaşmakta olduğunu gördüğümde önce tanıyamadım. Adam, göbeğinin altında kemerini iyice sıkmıştı. Sarı, ipek boyun bağı, karnının üstünden yay çizerek sarkıyordu. Tombul, kırmızı yanaklarından sağlık damlayan adam karşıma dikilmişti. Gülümseyen yüzüne karşın benim donuk bakan gözlerim onda kuşku uyandırmış olmalıydı.* " (s.27) Gelen Taylan'dır. Biraz sonra diğer arkadaşı Zeynep gelir. Karakterimiz anlatmaya devam eder: " *Aradan çok zaman geçmemiştir ki bir karış topuklu ayakkabılarıyla, etek ceket takımıyla Zeynep'i gördük. Yanımıza geldiğinde, güneş gözlüklerini başının üzerine yerleştirdi, buram buram kokan parfümü, ruj lekeli dişleriyle gülümsedi. Bir iskemle çekip oturdu o da. Yüzüne biraz dikkatle bakıp, bu boyanın arkasındaki masum çocuk yüzünü görmek istedim. Beceremedim. Kirpiklerini o kadar boyamıştı ki, göz kapaklarını kaldırmakta güçlük çekiyordu. Dedim ya üç yıldır görmemiştik birbirimizi. Görüşmemizden sonra sonra şunu düşünmeye başladım. Ben onlarla aynı evde yaşarken de onları görememiş, tanıyamamıştım. Yoksa bu kadar şaşkınlığa uğramazdım.*"(s.28) Öykü kahramanımız bu düşüncelerle öğrencilik günlerine geri döner, Taylan ile tanışmalarını anımsar. İlk kez, üniversite harçlarını protesto eyleminde görmüştür Taylan'ı. Annesi de, babası da işçi emeklisidir. Ailesi çok fazla para gönderemediği için okul masraflarını bazen anketörlük, bazen garsonluk yaparak karşılamaktadır. Kapağında "sosyalizm" yazan

ince kitaplar okur. Edebiyata meraklı değildir. Bir gün kahramanımız niçin roman ya da öykü okumadığını sorar Taylan'a. Verdiği cevap şöyledir: " *Abi, kim uğraşacak romanla, öyküyle. Gerçekler bu kadar acımasızken, hayallere dalmanın ne anlamı var ? Gereksiz!" (s.28)* Sonra usu Zeynep'le tanışmalarına gider. Zeynep'i anlatırken şöyle der: "*Zeynep, 'büyük' işler yapıyordu. Kendince pek çok şeyi aşmıştı. Sözgelimi, öğrenci kültür merkezi bünyesinde ilerici gençlerle birlikte, edebiyat dergisi çıkartıyordu. Dergideki pek çok işi o üstlenmişti. Muhabirlik, düzeltmenlik, editörlük yapıyordu. Oradan oraya koşturuyordu. Okuyordu da. Felsefeye, edebiyata ilgisi vardı. Görünürde o kadar çok iş yapıyordu ki, ona hayran kalmamak elde değildi. Bunca işi niçin yaptığı sorulsaydı, doyurucu bir yanıt verebileceğinden kuşkuluydum. Belki de ne yaptığını o da bilmiyordu. Bir keresinde okuduğu bir roman üzerine konuşmayı önermiştim. Bu önerimi sevinçle kabul etmiş ancak işlerinin yoğunluğu nedeniyle hafta sonuna ertelemişti. 'Hafta sonu' hiçbir zaman gelmemişti."* (s.31) Daha sonra karakterimizin usu geçmişten Taksim Çay Bahçesi'ne geri döner. Kendi kendine sorar: " *Bir an, bu iki insanın değişimlerini daha yakından görmek için iyi fırsat olduğunu düşündüm bu yemeğin. Onların kendilerine sormaları gereken soruyu, ben onlar için soruyordum. Neden?"* (s.32) Öykünün sonunda bu sorunun yanıtı verilir.

Kolonya adlı öyküde; üniversitede elinde kolonya şişesiyle genç bir kız avazı çıktığı kadar bağırarak koşmaktadır. Genç kız tam okuldan çıkmak üzereyken kapı görevlisi kızı yakalar. Olağandışı gibi görünen bu olayın iç yüzü işin aslını bilenlerce (güvenlik görevlisi, profesör, öğrenci) anlatılır. *Menekşe Güncesi*'nde bir menekşenin dilinden Paşabahçe Cam Fabrikası'nda işçi olarak çalışan Adem, ailesi

okura aktarılır. Menekşe; evi, evin karşısındaki simit fırınını, fırından simit alan yoksul çocukları, mahallenin bakkalını tanıtır. Daha sonra Paşabahçe Şişecam Fabrikası'nın kapatılması aşamasında fabrikanın kapatılmaması için birleşen işçilerin direnişlerinin öyküsünü dinleriz menekşeden.

Yabancı adlı öyküde kendi benliğinden uzaklaşan bir erkeğin olaylara nesnel bakamamasından dolayı yaşadığı kimlik bunalımının öyküsü var. Bunun sonucunda oturduğu eve, karısına, işine yabancılaşmış bir insan portresi çizilir. İşte o bölümden bir paragrafta şöyle denir: " *Yine otobüsle gidecekti işe. Otobüsten nefret ediyordu. İşinden nefret ediyordu. Ama en çok, işe otobüsle gitmekten nefret ediyordu. Trafik mutlaka sıkışır, işe geç kalırdı. Sevmediği işinde, sevmediği amirden, sevmeyeceği sözler işitirdi. Mecburdu. Bu mecburiyetin nereden geldiğini düşünmeye zaman yoktu. Gökyüzü, sabahın aydınlığına geçit vermemişti henüz. Oda karanlıktı. Bitmeye yüz tutmuş sigarasını tablaya bastırdı. Işığı açmak için yataktan kalktı."* (s.41) Bu sırada *"yakma ışığı"* diye bir ses duyar. Şaşırır. Bir iki saniye önce bomboş duran kadife koltukların birinde, karanlıktan yüzünü seçemediği bir adam oturmaktadır. Sonra bu adamla konuşmaya başlar. Adama şunları söyler: "*Ben kendimi düşünemiyormuşum. Öyle dedi tüm yakınlarım. Benim yerime endişelenmeye hatta benim yerime düşünmeye başladılar. Sağ olsunlar. Kendilerince iyilik yaptılar. Bana devlet dairesinde bir memuriyet bularak ve helal süt emmiş bir kadın koluma takarak. Düzenli olmalıymış hayatım. Gözlerim kör olacakmış kitap okumaktan, bir deri bir kemik kalmışım sigaradan. Evet, egemenliğimi kaybetmiştim üzerimde. Her şey sis ardındaydı. Havanın tüm gerginliğine karşın yağmur bir türlü yağmıyordu. En başta kırgındım,*

kızgındım, tüm yıldızlara. Bu oyuna alet oldukları için, onu elimden aldıkları için. Sonra, olacakları önceden tahmin edemediğim için kendime. Kırgındım her şeye. Onlarsa vücudun zayıf anını kollayan bir virüs gibi yayıldılar yaşamıma. Hayır demedim, diyemedim." (s.43) Öykünün sonunda konuştuğu kişinin kendisi olduğu anlarız. Yazar, karakterimizin kendi kendisiyle hesaplaşmasından sonra okura bir umut vermeyi de unutmaz.

Karasinek, Durak, adlı öykülerinde Aydın, sistemin yok ettiği insanın içinde bulunduğu yalnızlığı, bunalımı, iletişimsizliği gözler önüne sererek okuru gerçeklerle yüzleştiriyor. *Karasinek*'te, üniversiteli bir gencin çatışmaları anlatılır. " *...Gözlerimi, tavanın bir ucundan öbür ucuna dolaştırdım durdum. Üniversiteye gitmemeye karar verdim. O gün önemli dersler vardı. Umursayan kim! Gerekirse bir yıl daha uzatırdım mezuniyeti. Hem, mezun olup işsizler ordusunun çömezi olmak için niye bu kadar acele ediyordum ki...."* (s.57) Öykünün bir başka yerinde karakterimiz şöyle der: " *Üniversitedeki arkadaşlarım yaşadığım bu sıkıntıyla ilgili herhalde bir şey diyemezler. Her yanları uyuşmuş zaten. Her gün bunalımdalar. Şimdi moda ya! Şeker gibi antidepresyon yutuyorlar. Sevgilileriyle kavga mı ettiler, atıyorlar bir tane ağızlarına. Hoca düşük not mu vermiş, bir tane daha... Otobüs gelmez, aranan bulunmaz, yazları sıcaktır, kışları soğuk, bahar ayları dengeleri altüst eder. Her şey için atıyorlar ağızlarına. Suç yalnız onların değil. Onlar da ilaç firmalarının kurbanı. Bu ilaçları şeker niyetine pazarlayanların, paralarına para katanların...* " (s.58) Karakterimiz anlatmaya devam eder. Şunları söyler: " *Bu ilaçlar uyutuyordu. Önce tek tek insanları, sonra bütün bir insanlığı. Tepkisiz, sinirsiz, alabildiğine geniş, umursamaz insanlar oluşturuyordu."* (s.58) Öykünün son

paragrafında söylenenler ise düşündürücüdür. "*Bu satırları yazarken, bir düşünürün sözü ilişti gözüme. 'Hiç kimse, ben özgür olmak istemiyorum diyemez.' Ne ara geldiğini anlayamadığım bir uç uç böceği, keyifle yürüyor, bizim düşünürün cümlesi üzerinde. 'Özgürlük' diye verilen ya tutsaklıksa. Kolay mı bugün bunun anlaşılması? Sözgelimi karasinek ile uç uç böceği arasındaki fark kadar belli mi bu ?*" (s.64) *Durak* adlı öyküde hayatın içine sıkışmış kalmış, yaşamını saatlere, hatta dakikalara bölerek kalıplaşmış kurallarla yaşayan genç bir kadının hayatından kesitler var. Kendi kurallarını koyamayan, başkalarının güdümünde yaşayan kadın mutsuzdur. Bu mutsuzluk şöyle anlatılır: "*...Ertelenmiş bir şeyler vardı sanki hayatında. Oysaki telefon, elektrik, su faturalarını zamanında ödüyordu. Patronun verdiği işleri zamanında teslim ediyor, sevgilisini, her akşam iş çıkışları, annesini, günün raporunu vermek için her gece arıyordu. Hiçbir şeyi ertelemiyordu kendince. Neydi o zaman bu eksiklik duygusu, neydi yapmayı unuttuğu şey?*" (s.66) Çağımız insanının en büyük sorunu olsa gerek yabancılaşma. Öyle yaşıyoruz ki, bir duraktayız sanki. Yaşıyoruz ama yaşadığımızın farkına varmıyoruz. Sadece; soluk alıp veriyoruz. Yaşamlarımız aynen öyküde anlatıldığı gibi. " *Acele yürünen yollarda pek çok şey gözden kaçabiliyordu. Acele yaşanan hayatlarda olduğu gibi.*" (s.71) Evet, kısa süreli hedeflerle dolu bir gün, bir hafta, bir ay, bir yıl, yıllar gelip geçiyor hızla. Bizler zaman gelip geçerken düşünmeden, sorgulamadan bize sunulan hayatları kabul edip kendimizi tanıyamıyor, yeteneklerimizi keşfedemiyor, sonra da niye mutsuzum diye dövünüp duruyoruz.

İnsan kendine yabancı... İnsan çevresindeki arkadaşlarına, eşine, dostuna, çoluk çocuğuna yabancı... İnsan doğaya yabancı... İnsan

işine yabancı... İnsan insana yabancı... İnsan... İnsan yapayalnız... İnsanlar görüyorum kısa, uzun boylu insanlar... İnsanlar görüyorum kadın, erkek, yaşlı, genç... İnsanlar görüyorum yüzleri asık, ağzı kelepçeli insanlar... İnsanlar görüyorum yaşamın ağırlığıyla yürekleri kanayan insanlar... İnsan yüzlerine bakıyorum. İnsan yüzleri aynı apartmanlar gibi... Gri, renksiz, soluk... Bu yüzler sıralanmışlar dizi dizi, katar katar... Kimi insan yüzleri sokaklar gibi kıvrım kıvrım... Kimi insan yüzleri varoşların taşlı topraklı yolu... Kimi insan yüzleri güneşin gölgesi düşmüş, karartılı... Neresi burası? İnsan yüzlerinin birbirine bakmadığı bir çıkmaz sokak sanki... Şöyle bir kaldırsalar başlarını, görecekler gökyüzünde parıldayan güneşi... Hey insan! Ne dursun öyle yabancı!

İnci Aydın'ın on bir öyküden oluşan *Yabancı* adlı öykü kitabını okuyup da yabancılaşma olgusunu sorgulamamak elde değil. Birden parmaklarımın tuşlara dokunmasıyla yüreğimden geçenler sözcüklere dökülüverdi. Eminim bu kitabı okuyanlar, benzer duygular hissedecekler, kitaptaki karakterleri kendileri ya da çevrelerinde gördükleri insanlarla özdeşleştireceklerdir. Yalın Türkçesiyle gerçekleri bir tokat gibi insanın suratına çarpan bu kitabı okuduğunuzda yerinizden kımıldamayacaksınız. *Yabancı* ,yabancı gelmeyecek sizlere...

Yabancı, İnci Aydın, İnsancıl Yayınları, İstanbul, 2003.

(1) Büyük Ansiklopedi, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1990

(2) Büyük Ansiklopedi, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1990

yol

inci aydın

"Ben İnci Aydın'ın öykülerinde insanı gördüm. Yan tutmadan, nesnel bir gözle insanı anlatmış İnci Aydın. Terentius demiş ya 'İnsani olan hiçbir şey bana yabancı değildir', İnci Aydın da öyle, insani olan hiçbir şeye yabancı değil yazarımız."

Cengiz GÜNDOĞDU

"İnci Aydın'ın, geleneksel öykü anlatımını da kullanmasına karşın, sürekli bir arayış içinde olduğu, uyguladıklarında da başarıya ulaştığı görülüyor. Dahası, ayrıntıları es geçmediği, içeriğe uygun biçimi yakaladığı için de kazanımlarını öykülerle doğru bir noktada buluşturuyor."

Güngör GENÇAY

"Birden parmaklarımın tuşlara dokunmasıyla yüreğimden geçenler sözcüklere dökülüverdi. Eminim bu kitabı okuyanlar, benzer duygular hissedecekler, kitaptaki karakterleri kendileri ya da çevrelerinde gördükleri insanlarla özdeşleştireceklerdir."

Satı MERDAN



ISBN 978-605-5958-0

9 786055 95800

©İNSANCIL YAYINLARI

Küçükparmakkapı, İpek Sok. Zafer Han, No.10 Beyoğlu-İstanbul
Tel&Faks: 0212 249 80 19 e-mail: insancil@hotmail.com www.insancil.com